FLORIN HORVATH

O LACRIMĂ PENTRU MĂRIA SA

Florin Horvath

- ROMAN ISTORIC –

E-Book realizat dupa volumul apărut la
EDITURA ALBATROS - BUCUREŞTI - 1987[1]

[1] „O lacrimă pentru Măria Sa”, carte apărută în 1987, a însemnat debutul literar al lui Florin Horvath, debut care s-a bucurat de premiul Uniunii Scriitorilor pentru „Cel mai bun roman istoric”.

1

Scapără asfințitul sfoiegit de arşiți. Scapără vinețiu, sticlind a furtună.

Nu ştie cum, dar iată-l strîmtorat între banul Craiovei şi Baba Novac. În lungul peretelui, masa de stejar cu belşugul bucatelor şi banul ursin muindu-şi mustățile în afundul ulcelei.

Neaşteptat, vijelia. Pămîntul se cutremură şi gem treptele. Uşa sare-n lături, prăvălindu-le în creştet şirul de săbii. Banul le pune stavilă bărboiul aricit. Sclipătul tăişurilor. Zvîcneşte în masă icnit şi ne-ndemnată podeaua lunecă prelins. Apucă să vadă pieptul banului, stîmpărînd setea oțelului.

Se simte săltat ca o părere, cum tot a părere renaşte în şaua lui Sultan. Novacul de-a dreapta, răzbind, potopul. Goana înfrigurată. Cîmpul se clatină. Aude grindina ropotindu-i pe suflet, pînă îi stinge răsuflarea. Sultan taie apele; nălucă.

Sudalma Novacului zgreapțănă întunericul. Dupăie amîndoi cîmpul, în pecetea copitelor. Zvon de urmaritori. Întinderile se cască nesătule. Nici fir de speranță. Zvonul se împlineşte şi palmele asudă.

E-n şaua fugarului, nu lîngă marele ban al Craiovei. Ochii îi ard. Şuvoaiele reci certîndu-i aprig obrajii. Frigul îl macină. Cu gura sîngerată, calul Novacului întoarce din goană. Sultan în fuleuri repezi, fără întoarcere.

Cu frîul în dinți, căpitanul se-nfige în roata de călăreți. Taie cu amîndouă mîinile. Zăngăne fier sub icnetul fierului. Brusc un juvăț îl trage din şa. Strigătul Novacului sparge tăriile.

Şi-ntoarce ochii de la cumplita vedenie. Prăpastia. N-a simțit-o nici Sultan. Cade în gol, apoi pluteşte şi-l ia cu frig şi nu mai ştie nimic.

O ciutură domoală îşi cufundă setea în unda adîncă. Se trage mai aproape. Întinde mîna căuş.

Din afundul strălimpede îl cheamă Baba Novac în funii. Pe podina largă, călăul Clujului cu brațele cruce. Ochii Novacului pustiindu-l. În şaua înaltă, pelerina lui Moise Székely. Nedrept de albă.

Novacul pe prima treaptă. Cizma lui Moise loveşte cu sete. Fălcile căpitanului, piatră. Doar obrazul îi lăcrimează şuvițe de sînge.

Volburi de rubin şi-apoi iar apa strălimpede... Vede cum țeapa se afundă încrîncenată. Rupe carnea, petec cu petec. Aude cum pîrîie oasele dezghiocate, chircindu-i mădularele. În unda lucie, ochiul căpitanului, încă viu. Nu. Aici e durerea, în carnea lui. Şi geamătul se preface în urlet:

— Staaaați! Acela e însuşi brațul meu de oştean!

— Măria Ta!... Doamne!

Zgîlțîitura îl arde. Caută în jur, pricepînd cu încetineală. Banul Mihalcea aplecat deasupră-i. Zace

dezgolit în albul blănii, lîngă patul masiv. Aşternutul viscolit mai jos, la picioare.

— Visaşi, doamne.

— Era şi-o ciutură, Mihalceo…

— Îndată, doamne. Îți fu sete.

Se scoală cu greu, trăgîndu-se pe pat. Peste tava de argint, barba cu fire cărunte tremură în frămîntarea buzelor.

— Bane?

— Îmi fu teamă.

— De ce, Mihalceo?

— De urlet, doamne.

Bea afund cu înghițituri rare. Pe pieptul dezgolit, părul sleit tescuie broboane.

— Mă muncesc amintirile, bane, blestemele celor duşi…

— Uită-i. Măria Ta. Nu-i putință să-i întorci.

— Nu-i, Mihalcea… Tace.

— Culcă-te, doamne. Mîine-i slujba la catedrală şi va să fii falnic, precum se cere.

— Falnic, bane, cum spui…

Stă cu ochii în pîlpîirea lumînării, pînă umbrele-i împresoară cu încetul, văduvindu-l de somn.

Sfidînd încremenirea zidurilor, orga dezlănțuie acorduri grave. Prin vitralii enorme lumina cade pălit, ruşinată de fastul clipei.

Casa princiară aşezată în semicerc. La mijloc, Rudolf al II-lea, de ceară împietrită. Principi şi duci, prințese şi arhiducese par capătul necesar la şirul veşmintelor bogate. Între zidurile înalte, toată semeția Imperiului.

De sub bolta intrării un cavaler în tunică neagră prefiră mulțimea prin ochii cenuşii. Caută către altar. Rugăciunea se înalță după datină. Aproape de preoți, ascet, arhiepiscopul romano-catolic de Esztergom ascultînd solemn. În stînga, cu barba încă neagră, episcopul Szuhay cufundat în sine. Cu fața scăldată de o pace adîncă, Dionisie Rallis din stirpea Paleologilor. Se roagă pentru biruința creştinătății sau pentru reînvierea Bizanțului.

Privirile cavalerului trec peste statui şi morminte. Toate de marmură, amintind cu luciul şi răceala că acei de sub lespezi s-au întrupat în curgerea vremii, fără a mai prețui mărirea lor de-o clipă.

„Aştia măcar şi-au putut veşnici nestingheriți moşii. Ce au durat în împlinirea timpului e făcut în tihnă, fără să-i hărțuie nimeni la hotare. ”

Cîntarea corului, plină, umple iar spatiile, susținută de orgă.

Cu brațele ridicate preotul invocă clemența Atot-puternicului întru slava Sfintei Ligi.

— Încununează, Doamne, cu aripa victoriei încercarea principelui valah!

Se pleacă stindardul imperial. Crucea pe o parte, acvila pe cealaltă. Cei patru episcopi apucă solemn colțurile pînzei brodate. Se-nchină şi se-ntorc, purtînd cu pas măsurat acvila imperială spre ieşire. Imediat după steag păşeşte semeț Rudolf, urmat de toată suflarea.

Afară, sub arcadele catedralei Sfîntul Vit, vîntul de aprilie poartă tînga clopotelor spre înalt. Piața Hradului plină pînă sub poala scărilor. Mulțime de

oşteni, doamne şi paji. Din roata mulțimii un pătrat larg, străjuit de halebardieri. În mijloc, cei patruzeci din suita principelui valah. Mantiile gărzii călare, azurii peste crupele negre, flancate viu de tunicile roşilor de țară, călări pe fugari albi. În linie fără cusur, purtătorii de trofee. Tuiuri şi bairace, stindarde. Toate capturate în ultimele încleştări. Dincoace de cei patruzeci, părînd imens în platoşa de Damasc - Mihai voievod. Pe curgerea-spumă a mantiei, vulturii imperiali. Pe treptele catedralei, Rudolf gîndeşte la diplomația voievodului. Atîrnate la gît, cele trei colane habsburgice îl aşează fără tăgadă în rîndul familiarilor imperiali.

Dinspre Vltava, o pală de vînt umflă vulturii de pe mantia domnului şi arhiducele Maximilian şopteşte ceva la urechea Majestății. Rudolf înțepeneşte într-o demnitate ce se vrea sacră şi pe măsura Pragăi de aur.

Voievodul urcă treptele una cîte una. Solemn Mihai. De gheață Rudolf. Odată cu genunchiul plecat, vocea suie strălimpede. Jurămîntul. Demnitarii Cancelariei Aulice sorb cuvintele, dăruind pricini politiceşti. Rudolf ascultă şi dintr-o dală glasul voievodului e acoperit de freamătul clopotelor. Eliberînd stindardul din mîinile celor patru, Rallis mitropolitul de Tîrnovo îl apropie de Mihai, care sărută pînza. Acvila se zbenguie în adierea de primăvară. Aclamă mulțimea, umbrindu-l pe Rudolf. Mihai depune stindardul pe hampa bogată. La semnul prințului Marcu, glasurile pier.

Patruzeci de cuşme se-nchină adînc şi patruzeci de tăişuri lasă soarele să-şi depună sărutul pe luciul

oțelului. Un semn. Patruzeci de vîrfurî ca unul ating hampa lăsata în lung şi actul jurămîntului pare coborît din miezul cuvîntului oştean.

Ochii lui Rudolf surîd. Ştie că valahul e un general mare. Surîde şi pentru ce va fi. Pentru ideea inspirată de ştiuta lui precauție: generalul Basta.

Clopotele bat iar, stînind nelinişte în inimi de bronz. Cavalerul în tunică neagră se strecoară pe lîngă mulțimea încă nesătulă de privelişte. Cu greu îşi face loc spre intrarea podului. Apele Vltavei aleargă vesele. Din năvala lor suie către cavaler un dor dureros de umblet.

*

* *

Clipesc armurile. Stins. Năluci din alte vremi lunecă tăcut în lungul lambriurilor. Netezesc palinsandrul într-un vis naiv de cavaler tîrziu. Uşiţa tainică se cască, în mijlocul încăperii, Mihai îşi simte ceafa gîdilată de pumnale. Umbre cu ochi apoşi. Se-ntoarce aţîţat. În faţă-i Rudolf, în tunică simplă.

Frumos cabinet, Majestate.

— Mai mult tainic, *ilustrissime*[1].

Îl ia de braţ cu aer de frate înţelept.

— Şedeţi. Să lăsăm protocolul. Acela e bun doar pentru ochiul mulţimii.

— Mă îndatoraţi, Majestate.

Jilţul adînc cuprinde statura voievodului. Rudolf în faţă, pe un trepied, sub lucirile lunetei.

Ca la o poruncă, zeci de clinchete se pornesc, vibrînd aerul peste dangătul grav al orologiului din turn. Ecourile se sting şi mulţimea de ceasornice îşi ticăie osteneala într-un zumzet pe care Rudolf îl soarbe cu încîntare.

— Frumoasă colecţie şi bine strunită. Gîndesc că vă împlineşte mîndria de colecţionar.

— De meşteşugar, ilustrissime. Vedeţi, aici îmi aflu clipe de linişte. Mi-e teamă că uneori migălesc mai cu folos aici, decît în încîlceala Imperiului.

— *Serennissime*[2], Sfîntul Imperiu e puternic şi încă nezgîndărit de viscolul otoman.

---

[1] illustrissime (lat.) - prealuminate.

[2] serenissime (lat). - preavestite

— Ilustrissime, nu ca să ne facem complimente v-am reținut din bucuria sărbătorii jurămîntului.,

— Majestate, n-am spus decît ce gîndesc.

— Sînteți un bun diplomat. De altfel ne-ați dovedit-o, susținîndu-vă cauza.

— Generoasă părere, Majestate.

— Puțin pentru cel dintîi general al Imperiului. Regret că nu v-am putut oferi decît domeniul Kynsburg. Camera de Silezia[1] trebuia să cîntărească mai bine.

— Majestate, domeniul nu pentru noi îl vrem, ci pentru doamna şi coconii aflați în puterea nemeşimii.

— Vă cred, ilustrissime; şi mai cred în sabia voastră. O să biruiți, o simt... Cum vedeți provincia Transilvană după cucerire?

— Recunoscînd bunăvoința coroanei voastre, Majestate.

— N-am uitat nici familia. O să fie tratată cu atenția cuvenită. Păcat doar că veți fi aşa departe...

— Majestate!

Cu genunchiul plecat, Mihai freamătă. Rudolf se ridică, umilindu-i închinarea. Mîngîie luneta cu palme uscate. „Ciudată soartă: un os al Basarabilor dînd în genunchi în fața unui rigă ceasornicar. «Păcat că o să fiți aşa departe!... » Asta-l doare. Doamne, ce-o să-l mai doară...”

Rudolf admiră un ceas mititel. Ticăitul fin ronțăie din tîmpla voievodului, însetîndu-l de soarele de-afară.

[1] Camera de Silezia - formă de administraţie provincială civilă a Sileziei în timpul dominaţiei habsburgice.

De sub pintenii lui Mihai, umbrele se trag speriate, culcuşindu-şi visele în taina armurilor fără viață.

*

* *

Curtea hanului, ticsită. Garda călare opreşte în mijlocul gol.

— Să ne trăieşti, Măria Ta!

De la picioarele lui Sultan, se-ntinde covor pînă-n treptele cerdacului. Descalecă urmat de Mihalcea. Ochii domnului se umezesc, în timp ce mustățile banului surîd.

În capul scărilor, cavalerul de la Sfîntul Vit, c-o tipsie în mîini. Pîine şi sare alături de pocalul aurit cu însemnele acvilei cruciate din stema Țării Româneşti.

— Să ne trăieşti, doamne, întru mulți ani şi fericiți. Fii braț de dreptate şi izbăvire țării acesteia care prin mine, aici, îți închină pîinea şi sarea pămîntului, dimpreună cu umbrele alor noştri. Fii bun şi cu aplecare spre grijile norodului şi taie cu stînga, cu care spinteci duşmanul, bucătură deopotrivă supuşilor tăi. Bea din vinul acesta şi simțindu-i dulceața, adă-ți aminte că-şi trage aromele din miezul bobului pîrguit la fel de sudoarea supuşilor şi de soarele Valahiei!

Ochii lăcrimează într-ascuns. Pricep toți că se-ntîmplă ceva mai presus de grandoarea uscată de la catedrală, ceva din însăşi ființa lor durată din vremi.

Voievodul dumică din pîine. Întinde în sare şi mestecă tăcut. Bea afund, picurîndu-şi barba cu boabe mari din sîngele țării.

— Mulțămim ție, paharnice Turturea şi țării laolaltă. Mulțămim pentru aleasa cinstire în datina străbună.

Se-ntoarce cu pocalul ridicat.

— Mulțămim vouă, vitejilor, pentru cuget neînfrînt. Mulțămim cu adîncă plecăciune brațelor ce odihnesc în pămîntul neamului.

Picură stropi în țărînă.

— Jur vouă, şi deopotrivă celor mulți, neostenită trudă pînă la plinirea gîndului ce-l avem. Vouă, alor mei credincioşi, vă dau întreagă cinstirea cuvenită!

2

Măria Ta…

— Ce-i, paharnice?

— Veşti de la Praga.

— Aşa curînd?

— Acu’ veni cavalerul.

— Adă-l, s-auzim.

Mihai închide registrul gros, netezind cu stînga scoarţele muncite de îndelungă folosinţă.

Pinteni zornăiţi şi-n pragul uşii statura falnică se frînge într-o reverenţă şcolită.

— Carlo Magno, intră, prietene.

— Ilustrissime, servul vostru prea plecat!

— Hai, cavalere, şezi colo-n jeţ şi spune-mi ce vînt te-aduce, urmîndu-ne paşii.

— Prea nobila doamnă Maria Cristina şi-a unit temerile cu ale mele, principe.

— Ce fel de temeri, cavalere?

— Ilustrissime, îngăduiţi-mi un sfat. De fapt, prin mine, aleasa doamnă a Transilvanilor vă vorbeşte.

— Ascult!

— Mărite principe, după plecarea voastră de la Praga, apele s-au tulburat. Camera Aulică e mereu în fierbere.

— Adică?

— Vorbesc deschis! Imperiul străluceşte mai mult prin fala a ceea ce-a fost… Vistieria e goală.

— Ştim asta şi noi.

— Şi mai ştiți, serennissime, că Rudolf, oricît v-ar prețui, are nevoie de bani.

— Transilvania sub controlul Imperiului va aduce destui bani.

Despre altceva e vorba, principe.

— Rumpf?

— Sînteți uimitor.

— Ce vrea bancherul?

— Camera e împărțită în părerile față de persoana voastră. Carl von Lichtenstein, Consilierul Camerei Aulice[1] vă ține partea.

— Şi *Freiherr*[2] Wolfgang Rumpf face, cu restul de jumătate, opoziție.

— Aşa-i! Dar cauza nu-i pierdută.

— Cauza noastră?

— Principe, un singur, *veto* ar răsturna toată starea de lucruri.

— Furnizîndu-ne în sfîrşit creditul promis. Ştiu, Carlo: Mathias. Pentru asta mă aflu la Viena.

— Serenissime, urmează treaba cea mai delicată... Cheia cu care veți deschide zăvorul hotărîrilor, la acest temut diplomat.

— Mda, el e mintea lui Rudolf.

— Şi mintea şi vrerea, de mulți ani.

— Ei bine?

— Umilită iertare cer, principe. Ştim că sînteți un

[1] Camera Aulică - for suprem de guvernare al monarhiei habsburgice în sec XVI - XVIII.

[2] Freiherr (germ.) - baron

abil politician…

— Pricep! Camera Aulică e normal să ştie puține despre mine. Între atîtea titluri şi înfumurări, un principe oarecare abia stîrneşte o undă de interes…

Se ridică brusc, oprindu-se în dreptul ferestrei. Îngînă tărăgănat:

— … dumneata însă şi doamna Cristina puteați vedea în mine ceva mai mult decît un abil în hățişul ciudat al soliilor…

— Serenissime!

— Lasă, prietene. Se-ntoarce uimindu-l cu seninu-l privirii:… am de izbăvit un norod, Carlo Magno. Şi nu numai de izbăvit. Am a-l face nesupus şi tare în fața furtunilor.

— Mathias, principe…

— Ştiu, prietene. Mathias se crede cel mai de seamă politician al vremii. Şi ca orice ambițios, în înfumurarea lui, crede că ştie tot ce mişcă în regatele lumii.

— Adevărat, principe. Despre asta am vrut să vă vorbesc. Îi plac lui Mathias oamenii instruiți, ştiutori ai evenimentelor la zi; Prevenindu-i capcanele vanității cauza voastră e ca şi cîştigată.

— Iată, cavalere! Apucă registrul, deschizîndu-l către ultimele slove. Citeşte!

Carlo Magno priveşte uimit trăsura elegantă de cancelarie, parcurgînd bătălii, dispute bisericeşti, politice, diplomatice, de la neguroasa Engliteră pînă la hoardele tătăreşti.

— Încă o dată: sînteți uimitor!

— Un hronic al evenimentelor, cavalere. Pe scurt,

fără floricele.

— Recunosc, în adevăr, nimeni nu vă cunoaşte îndeajuns. N-aş vrea să vă fiu nici în vis adversar, principe.

— Prietene, cheltui vorbe mari pentru lucruri pe care orice prinț cu minte trează le face azi, din trebuința vie a liniştii de mîine.

— Ştiți tot ce trebuie să ştiți... Mai mult... Cer îngăduința să mă retrag. O voi face cu sufletul uşurat şi, de ce să nu recunosc, cu admirația însutită, serennissime.

— Carlo Magno, eşti acelaşi iscusit curtean. Ce nu ştim noi, ne vei spune dumneata. Pentru ghidul ce-l vrem împlinit nu pregetăm a învăța de la prieteni.

— Ca şi de la duşmani.

— Şi de la ei. Pentru a birui, nu i-am disprețuit pe nici unii, nicicînd, fii pe pace.

Se aşază iar, parcă ostenit. Stînga muncită de sabie sprijină tîmpla, tălmăcindu-i gîndurile în tresăriri abia ghicite.

Prin ferestrele sufocate, gheme de lumină se strecoară în odaie, primenind mohoreala cu fiori de nădejdi.

*

* *

Dincolo de ferestrele înalte, ferecate-n rame grele de plumb, grădinile palatului îşi desfată mugurii în soarele călduț. Arhiducele Mathias în tunică lejeră, fără arme.

— N-aveți, iubite principe, de ce vă plînge. Primirea voastră la Praga n-a fost a unui pribeag. Domeniul

Kynsburg şi strălucirea cu care aţi fost investit - general comandant al oştilor imperiale - o mărturisesc cu prisosinţă. Felicitările noastre sincere.

— Nu soarta mea o tălmăcesc aici, Alteţă, ci amestecul prea multor interese în dauna principatului.

— Spuneţi-mi drept, principe, renunţaţi la guvernarea în sine a Transilvaniei în folosul unei Dacii Valahe.

— Frămîntările Apusului faţă în faţă cu puterea Porţii o cer.

— Chestiunea e delicată... Vreau să spun că Valahia în sine n-a fost uşor de strunit... Ori o Dacie întinsă e de trei ori mai mult...

— Nu uitaţi, Alteţă, că-n Valahia puteam rămîne netulburat. Că la Praga a fost nu voievodul Valahiei, ci Mihai, principele a toată Ţara Românească, al Moldovei şi Transilvaniei. Numai credinţa că voi fi ajutat în stăvilirea otomană m-a făcut să izvodesc gîndul Daciei Magnae. Veţi înţelege, sper, că numai o ţară puternică la graniţele Imperiului poate asigura liniştea creştinătăţii.

— Înţeleg, principe. Această linişte, cum spuneţi, creştinătatea o va plăti, ca să zic aşa, prin talerii ilustrului nostru frate, Majestatea sa Rudolf, şi la nevoie cu tot ajutorul Ligii Creştine[1].

— Nu-mi îngădui, Excelenţă, a vă tălmăci lucruri pe care le ştiţi mai bine decît aş putea-o spune eu.

[1] Liga creştină - sistem de alianţe încheiate la sfîrşitul sec. Al XVI-lea între monarhia habsburgică, Spania, statul papal şi diferite ducate italiene, cu scopul de a se opune expansiunii otomane în Europa.

— Nu, iubite principe! Şi noi, nu-i aşa, nu sîntem decît o biată fărîmă în voia Celui de sus. Ce vă face să fiți temător?

— Excelență, Imperiul Bizantin de Trapezunt stă de o sută şi patruzeci de ani în pulberea de sub tălpile Padişahului[1]: o prezență doar de visuri şi trecută măreție. Urmaşii acelui Osman cutează azi să-şi aţintească privirile pe întreg Apusul.

— Apus care încă nu le-a uitat tăişul săbiilor în coasta străbunilor la Nicopole.

— Întocmai, Excelență. Apus însă ce-şi are trebile lui grabnice, de care-şi vede nestingherit, ştiindu-se încă la adăpost sau neavînd a face altcum.

— Cred, principe, că Apusul nici nu-ncearcă temeri, cîtă vreme Praga e stăpînă pe hotarele Imperiului.

— Adevărat, Excelență. Însă hotarele presupun o tărie pe care brațul Imperiului nu o poate aştepta de la acest Apus.

— Adică?

— Adică Franța şi Spania, după tratatul de la Vervins[2], îşi ling rănile cu cîte un ochi la osul ce încă rămîne al niciuneia. N-au timp de turci. Englitera, statornică în dorul de înavuțire, fundează Compania Indiilor de Est. Şi-n contul aurului pe care deja îl vede scurgîndu-se spre vistierie, coroana n-are altă grijă decît să-mpartă titluri de mai proaspătă noblețe. Portugalia suspină în taină tot la dorul călătoriilor, în timp ce pe față lustruieşte cizmele acelor hidalgos -

[1] Padişah - sultan

[2] Tratatul de pace de la Vervins - Încheiat la 2 mai 1588 între Franţa şi Spania

orgolioşii cavaleri spanioli.

— Ce limbaj picant! Continuați, principe.

— Olandezii stau şi ei asediați la Ostende. În timp ce şi lor gîndul le zboară la corăbiile ce le-ar aduce bogățiile rîvnite. Mai către noi, Ungaria suspină şi ea după vremile lui Sigismund de Luxemburg[1]. Dar tot răul spre bine; ocrotiți de oştile Sfîntului Imperiu, speră să nu mai cunoască alt paşă în afara celui de Temişoara. Bavarezii s-au instalat în Köln cu un nou arhiepiscop catolic, în timp ce Berna, Geneva şi Zürich au făcut alianța de mult clocită, după zicala că ban la ban trage.

— Iubite principe, recunosc că sînteți un excelent cunoscător al trebilor Apusului, dar nu uitați că toata creştinătatea aflată sub protecția pontifului din Sfîntul Scaun stă cu ochii pe voi. Puțini generali s-au bucurat de atîta atenție din partea marilor state. Dar şi mai puțini sînt cei cărora Sfînta Biserică le-a conciliat calea spre înalta clemență a unui cap încoronat.

— Iertare, Excelență, dar mai ştiu pe cineva aflat deplin în grația bisericii...

— Anume?

— Un învățat: Giordano Bruno, căruia i s-a făcut onoarea unei spectaculoase arderi pe rug...

— Principe, sînteți incorigibil... Dar spuneți-mi, cum vedeți răsăritul şi apoi pe frații voştri de hotar: polonii?

— În coasta turcilor singura sabie ageră, dar

[1] Sigismund de Luxemburg - rege al Ungariei (1434-1437), împărat al Sf. Imperiu romano-german (1433- 1437)

îndoielnică în ce priveşte cinstea ar fi a lui Abdull-han. Este ştiut că hanatul de Buhara n-a fost mai întins nicicînd şi nici mai puternic. Între el şi Moldova, Boris Godunov[1] se străduie să-şi întărească puterea. Are destule cu cnezatele din jur, nu ne poate sta în preajmă. Cît despre poloni, s-au nărăvit la petecul Livoniei[2]. N-am teamă că lăcomia le-a secat. Zamoisky[3] mai stă şi-acum cu un ochi pe tot ce mişcă între şi dincolo de munți.

— Frumoasă tălmăcire. Sînteți un ascuțit observator al vremii. Dar să ne întoarcem de unde am pornit. Aşadar, ați plecat forțat de împrejurări din Transilvania în Valahia, Mirăslăul, îndurerîndu-vă, de bună seamă, încă. Apoi mai departe, pînă ați poposit la treptele tronului, cerîndu-vă...

Mihai ascultă ca prin vis şi-apoi nu mai ascultă... Simte că sîngele dă în clocot şi-şi afundă privirile în nesfîrşirea cerului. Pe pereți înaintaşii arhiducelui îşi sticlesc armurile, țepeni.

— ... aşadar, iubite al nostru, fețele imperiale privesc cu bunăvoință aceasta mare Valahie...

Mîna arhiducelui mîngîie mustața răsucită, punînd în lumină un diamant superb.

— Dacă această uniune de principate s-ar realiza

---

[1] Boris Godunov – regent şi apoi ţar al Rusiei între l584-1598-1605. promotor al unei politici urmărind limitarea drepturilor boierimii.

[2] Livonia - denumire veche a regiunii locuite de triburile livonienilor Din prima jumătate a sec. XIII şi pînă la mijlocul sec. XVI denumirea desemna teritoriul Letoniei şi Estoniei.

[3] Ian Zamoisky - cancelar al Poloniei, susţinător al partidei polonofile a Movileştilor şi adversar al lui Mihai Viteazul.

prin voia Sacrei Majestăți, ar fi una din cheile cu care Imperiul ar fereca pentru multă vreme intențiile Porții. Şi să nu uitați, Alteță, că pentru a reuşi trebuiesc săbii tari şi cugete întregi. Mulțămim Casei de Austria pentru gîndul de sprijin. Avem înştiințare că Sigismund a trimis olăcar[1] la Satu Mare cum că se-ndreaptă spre Cluj. Şi olăcarul a fost primit de domnia sa Basta.

— Ştim aceasta şi noi, iubite principe…

— Atunci ştiți poate şi despre ajutorul de opt mii de săbii, pe care Damad Ibrahim-paşa le-a scos de la iernat, tot în folosul lui Báthory?

— Nu, asta nu! Dar mi-aduc aminte că nimeni nu-i cunoaşte şi nu i-a înfruntat mai cu pricepere pe turci decît voi, principe. Mă-ntreb atunci dacă-i nevoie să vă faceți griji?…

— Serenissime, opt mii de săbii pricepute alături de încăpățînarea nemeşimii pot face multe. Eu nu voiesc a vă cere decît a-mi fi vărsați banii trebuitori pentru recrutarea oştilor. Asupra formei în care-i voi căpăta sau a bancherului ce-i va pune la dispoziție veți hotărî dumneavoastră înşivă… Oricum, din cei o sută de mii de taleii propuşi de Maiestatea sa Rudolf, ne vom strădui să alcătuim o armie uşoară, cu iuțeala cuvenită de izbire. Numai aşa, şi cu bani destul de puțini, vom putea hărțui şi-apoi învinge cuirasele falnice de sub steagul pribeagului.

— Nu ne îndoim de calitatea voastră de priceput general, principe. Ați dovedit-o de atîtea ori. Promit să

[1] olăcar (termen în vechi) - curier.

aveți şi banii ce vă lipsesc. Caută îngîndurat într-o casetă brodată. Iată înscrisul. Polița poate fi acoperită total sau în parte de casa Ruggieri. Dar…

Mihai tace, aşteptînd urmarea.

— … ca arhiduce al Imperiului şi mai apoi ca frate al Sacrei Majestăți, m-ar interesa ce va fi după victorie?…

— Excelență, mi-am precizat poziția şi față de ilustrissimul Rudolf. Transilvania va străluci, am credință, putînd fi un reazem de nădejde al Sfîntului Imperiu…

— Şi celelalte principate?

— Transilvania - dimpreună cu celelalte două, se-nțelege. Pe urmaşul meu Pătraşcu voievod l-am inițiat deja în treburile Valahiei?

— Moldova?

— Poate nepotului…

— Marco Cercellus?

— El. Sau poate altul, oricum unul credincios nouă şi Imperiului. Numai s-ajungem acolo.

— Ar mai fi ceva… Am vrea să avem garanția voastră cum că veți accepta cu înțelegere ajutorul neprețuitului general Basta. În caz de nevoie, nu-i aşa, veți apela la onoarea şi bravura lui…

— Excelență, n-am de împărțit cu nimeni nimic. Dacă voia imperialilor a fost ca Giorgio Basta să mă-nsoțească, cred că o va face cu priceperea militară pe care i-o prețuiesc la rîndul meu…

— Aşa, aşa, mult iubite al nostru… La Caşovia, marchizul Ferrante di Mantila, comandantul militar al Ungariei de Sus, vă va face onorurile de primire şi va

înlesni întrevederea cu generalul Basta.

— Ne vom strădui sa uităm unele cusururi de loialitate ale domnului Basta şi vom şti să-i întindem mîna bărbăteşte.

— Oh, din nou incorigibil. De o mie de ori incorigibil în ştiința de a ierta. De vă veți desăvîrşi şi aceasta, principe, soarta vă va surîde neîndoios sub semnul Fortunei.

Cu fața muiată în zîmbet, Mathias trage de şnurul aurit al unui clopoțel. Mihai pricepe că audiența s-a sfîrşit. Prielnică pe de o parte, dar cerînd cîte sacrificii? Ca şi întreaga Europă, imperialii îşi au socotelile lor, pe care le vor urmări ca ulii. Fiece taler scurs peste hotar va secătui făgărăşenii şi secuii şi pe toți acei ce-au închis cu ființa lor ruşinea Mirăslăului.

Intrarea largă, străjuită de lei de piatră. Dintre muşchetarii făloşi, un neamț uriaş înfățişează un minunat armăsar arăbesc.

— Iată, iubite principe: alături de prețuirea strălucirii regale, darul nostru pentru magnificul *Fürst Michael*[1]!

Iar *Fürst Michael*, privind calul, simte cum i se face un dor cumplit de neguțătorul ce era altădată… Pipăie cu închipuirea drumurile Raguzei, mîngîie dezmierdarea în undele clare ale Veneției şi se-nfioară de ruinele Bizanțului. Parcă adulmecă boarea călduță a Bosforului, acolo, la Cornul de Aur…

[1] der Fürst Michael (germ) - principele Mihai.

3

Ceas de taină tremura fuioare de-nserare peste turla bisericii săseşti. De undeva din dreapta, un clopot tînguie prelung sfîrşitul rugilor de seară.

În sala răcoroasă, ultimul vlăstar al casei Bathoreea asudă năvalnic.

— Quinta, quarta, fandare, împuns! Maestrul de scrimă dictează cu aroganță, simțind moliciunea adversă.

— Nu, dragă Alberto, azi n-ai nici un haz.

— Excelență…

Lama vîjîie, descriind un salut desăvîrşii şi maestrul rămîne cu bărbuța în piept într-o afectată neconsolate. Batista fină între treimea degetelor atinge mîngîios gîtul grav. Sigismund bea apoi, cu grație din cupa încrustată, răcorindu-şi furia. „Bine că n-a mai fost de față nimeni… ”

— Cîtă elegantă şi ce ochi tăioşi, Excelență!

Matilde Kloşter surîde bălai peste sînii striviți de îngustimea corsetului.

„Drace, numai a călugăriță nu arata femeia asta cu nume de mănăstire - mai degrabă a vivandieră… ” Maestrul de scrimă se frînge într-o reverență ascuțită şi iese prelins. Sigismund abandonează stînga pe garda răcoroasa, săltînd provocator vîrful spadei.

— Ce veşti ne-aduceți, frumoasă doamnă?

— Numai veşti aşteptați de la o femeie, Excelentă?

— Din nefericire, doamnă, sîntem mai întîi ostaş. Suspină studiat. Treburile de suflet le sorbim pe apucate, între două lovituri de sabie.

— Nu-i cam puțin, ilustrissime? Faima de viteaz nu trebuie s-o umbrească pe cea a cavalerului de curte... Ori, fulgerătoarele voastre cuceriri v-au aşezat foarte sus în ierarhia zdrobitorilor de inimi.

— Exagerări, frumoasă doamnă, exagerări fără temei.

„Dumnezeule, chiar toți mi-au aflat neputința? Cățeaua rîde pe-ascuns, ştiindu-se în avantaj”.

— Ei bine, dacă farmecele unei doamne vă lasă rece, voi închide ochii, vorbind doar principelui.

— V-ascult.

— Acum un ceas, tatăl meu mi-a încredințat plăcuta misiune de-a vă tălmăci mesajul domnului Miklos Farkas de Herina din Cluj. Mesajul l-a primit judele primar al cetății Bistrița, Johannes Budaker, al cărui prea strălucit oaspete vă aflați. Clujul vă aşteaptă, cu porțile deschise, ilustrissime. Şi dacă Clujul vă aşteaptă, Transilvania e a voastră negreşit!

— Plăcută veste, doamnă. Bate cu garda în tăblia măsuței pe care se află cupele.

— Prea luminate principe... Cenga, frînt într-o aleasă supunere.

— Frumoasă doamnă, vă prezint pe maestrul nostru de ceremonii şi secretar de cameră, signor Cenga.

— Încîntată. Vorbele strepezesc peste arcuirea reverenței.

— Dumneaei, doamna Matilde Kloster, cea mai cuceritoare ambasadoare a unui mesaj la fel de seducător... Va fi oaspetele nostru din astă seară. Cinăm în apartamentele noastre.

— Ooo, nesperată răsplată!

Ochii femeii rîd într-adevăr, pînă la lacrimi. Din-coace, furia albind degetele principelui.

— Prea bine, Excelență, am să pregătesc totul, îngăduiți-mi să mă retrag.

Cenga deschide, cedînd cu grație întîietatea femeii.

Abia se-nchide uşa şi cupa se prăvale, lăcrimînd pardoseala. Cu fața înăcrită, Sigismund trage violent şnurul clopoțelului. „Pe unde o fi intrat”? Se duce întins spre cadra ferestrei din mijloc. Între faldurile bogate se pierde cu uşurință.

— M-ați chemat, Excelență?

Cenga reapare palid, înflorit în mulțimea dantelelor de Liov.

— Cum a intrat femeia, *messer* Cenga, poți să-mi spui?

— Cu voia noastră, ilustre domn. De-am greşit, ne cerem prea plecată iertare.

Sigismund se lasă covrig neputincios în jețul adînc.

— Excelență... binevoiți să... întinde pergamentul cu trei stele în pecetea cerii.

— Ce-i asta?

— Horoscopul pentru noaptea asta.

— Nu! Nu mai cred. Ia-l de-aici! Ticălosul ăsta de italian ştie doar să-mi prade ducații.

— Ilustrissime, ce pierdeți dacă încercați? Şi-apoi săsoaica are nuri, ați văzut-o.

— O viperă. Vrea să rîdă de mine.

— Lăsați-i impresia că ignorați femeia din ea. Dați-i o misie, orice fleac care să pară un secret. Cînd vă convingeți că trebuie să plece, trageți discret de şnurul draperiei de la uşă. Voi fi pe aproape.

— Şi ce-o să-i spui?

— Ei, nimic! O să-mi cer supus îngăduința de a vă răpi plăcerilor în folosul diplomației. De exemplu, a picat un curier secret cu un mesaj ce nu suferă amînare.

— Cenga, Cenga, ce m-aş face eu fără tine?

— Ilustrissime, aceşti saşi nu trebuie să vă ştie decît, falnic. Suveran de drept al Transilvaniei.

— Clujul ne aşteaptă, Cenga. Ai dreptate. Un Sigismund din casa Bathoreea nu poate fi luat în răspăr de o săsoaică oricît de nurlie. Îmbracă-mă. Voi şti să-i arăt cît de puțin îmi pasă de trucurile ei.

Peste licărul din ochii principelui, amurgul se prefiră ca, un prohod la un festin nupțial.

*

* *

În curtea hanului, Mihai descalecă prins de gînduri. Sultan îl gîdilă cu nările la subsiori.

— Te vrei alintat, diavole. De cînd cu parăzile şi primirile pe la curți, te-ai boierit. Palma domnului înfoaie coama lucie şi Sultan nechează lin.

— Leca!

— Poruncă, doamne.

— Ia-l!... Spune-i paharnicului să vină cu Rați şi s-aducă catastifele.

În odaia voievodului, banul Mihalcea dă să iasă

înainte-i.

— Veşti, Măria Ta?

— Veşti. De la sîrbii rămaşi în Transilvania.

— Somogy?

— El. Ne-a trimis olăcar. Rămîi.

— Rămîn, doamne, numai să nu te-nfierbînți. Le-om trece toate cum a fost scris.

— Scris cu ce, bane?

— Scris cu voia Atotputernicului.

— Ba, Mihalceo! Scris cu sîngele nostru şi-a celor intrați în neființă din mişelia nemeşilor şi-a lingavilor imperiali.

Mihalcea umple cupa împodobită cu acvila cruciată - stema Țării Româneşti.

— Bea, Măria Ta.

Afară, paşi zăngăniți. Gheorghe Raț şi paharnicul Turturea dau să îngenunche.

— Sculați-vă. Nu-i timp de politețuri. Rațule, desfă catastiful. Cît mai avem de cheltuială?

— O mie şapte sute de florini, doamne.

— Şi cît de dat?

— O mie trei sute douăzeci şi doi de taleri şi cincizeci şi şase de creițari.

— Cui?

— Lui Lucian Pernica, furnizorul care-a împrumutat pe Măria Ta în drum spre Praga. Ar mai fi patruzeci de taleri hangiului şi încă patruzeci, soldele.

Ochiul voievodului se zbate aprins.

— Azi vă duceți! Turturea, Raț şi Marco. Cereți bancherului lui Mathias să vă acopere în bani înscrisul ăsta.

Întinde sulul, cercetînd încă o dată peceţile.

— Iertare, doamne!

— Ce-i, Leca?

— Olacarul.

— Ce-i cu el?

— Nu-i, Măria Ta. A fost îndrumat la hanul saşilor pe strada postăvarilor.

— Vorbeşte, căpitane, desluşit!

— Mi-a spus grăjdarul că s-a cinstit toată dimineaţa, aici, la „Cerbul de Aur” cu un spadasin mustăcios. Au vorbit tot timpul în ungureşte. Apoi au plecat împreună, olăcarul lăsînd vorbă că-i de găsit la hanul saşilor.

— Turturea!

— Poruncă.

— Adă-l de vîrful mustăţilor. Întîi veştile, şi-apoi cana cu bere!... Mihalceo!

— Ascult, doamne.

— Pofteşte-i să pună masa. Avem destul de împlinit după asta.

*

* *

Dincolo de poala zidurilor, mohoreala se topeşte în lumina candelabrelor, scăldînd festiv întinderea mesei de consiliu.

— Excelenţă, încă o dată, mulţumirile noastre pentru strălucirea primirii, scandează Basta ceremonios.

— Pentru bravul nostru comandant suprem, nimic nu este prea mult. De altfel tot mie-mi revine misiunea

- de seamă, aş zice - de a media întîlnirea dintre domnia sa Giorgio Basta şi principele Mihail al Valahiei.

Obrazul marchizului Ferrante Gonzaga, înviorat de cupa golită, străluce purpuriu peste gulerul de dantelă. La celălalt capăt de masă, generalul, stacojiu şi masiv, îl urmăreşte cu ochi de viezure.

— Întîlnirea s-ar putea să nu stea sub semnul unei zodii fericite.

— Căpitane Beauri, marchizul se va strădui să fie o întîlnire prielnică de ambele părți.

— Prielnică, Excelență, dar cît de rodnică?

— Adică?

— Adică să nu credeți că valahul a uitat un singur amănut din calvarul Mirăslăului.

— Fără îndoială, căpitane Beauri, dar peste această amintire, ca şi peste întîlnirea ce aşteptăm, va pluti sacra voință a Majeslății sale Rudolf... nu-i aşa, domnule marchiz?

— În calitatea mea de comandant militar al Ungariei de sus, mediez această întîlnire cu toată admirația şi pentru unul şi pentru celălalt dintre parteneri. Este ştiută înțelepciunea de comandant a generalului Basta, sînt cunoscute vitejia şi izbînzile principelui valah.

— Se pare că meritele de care ați vorbit, alăturate strădaniilor unei frumoase doamne, au dus la obținerea titlului de comandant militar al Imperiului?... Căpitanul zîmbeşte.

— Nu, domnilor şi nu, dragă Beauri. Înaltul titlu de comandant suprem a fost acordat o dată de

Majestatea sa: *Mie*. Nici pentru campania proiectată, principele nu este investit cu supreme puteri. Avem garanția ilustrissimului Mathias că Majestatea Sa îl foloseşte ca pe un bun cunoscător al transilvanilor şi mai ales al tacticii turceşti. Se ştie că-n oastea lui Báthory vor fi destule săbii păgîne, cărora valahul le ştie îndeajuns ascuțişul şi modul de a-l toci.

— Îngăduiți-mi să pun şi eu o întrebare. Cu eşarfa lată de colonel, Vincenzo Jaccoul îşi plimbă privirile, iscoditor.

— Spune, colonele, ce temeri te-apasă?

— Îngăduiți-mi, Excelență, să vă aduc aminte că din *summa summarum* a oştilor, ce se vor strînge, unul din corpurile cele mai puternice de atac va fi cel comandat de Jakob Rottal. Gîndind la cinstea lui Rottal, încununată de marea lui admirație pentru isprăvile valahului, vă întreb cum veți comanda campania, în cazul în care principele va strînge mai mulți oşteni, sau cel puțin cîti veți avea domnia voastră?

Întrebarea cade greu. Ferrante Gonzaga redevine lumînarea peste care ochii mistuie alene boabe mari de transparență pălită. Basta, vinețiu, cercetează cupa cu ochi de guşter.

— Vom vedea, domnilor, sub a cui sabie vor lupta mai mulți oşteni.

Glasul căpitanului Beauri tremură peste masă, ca o sentință căzută sec din făcliile candelabrelor.

*

* *

Sprijinit în garda săbiei, Turturea priveşte mohorît

încăperea hanului. Bănci golite, răsturnate în grabă. Lîngă perete, trupul inert al unui spadasin chircit pentru cumințenia de veci. Masa îmbîcsită de bere. Lîng-o carafă cu gîtul spart, olăcarul lui Somogy zace de-a curmezişul. Prin domanul cenuşiu pumnalul florentin înfipt pînă-n prăsele. Se lasă cercetat de mîna paharnicului. „Bun înțeles. Nici eu n-as fi lăsat nimic.” Se strecoară tăcut în ulița pustie. Încalecă dintr-o bucată şi se-ndreaptă îngîndurat în susul uliței. Nu iese din hățişul gîndurilor decît în fața oşteanului ivit în Poarta Carniolă.

— Spune-mi, prietene, n-ai văzut nişte călăreți ieşind grăbiți din oraş?

— Nu, căpitane, n-am văzut. Să-ntreb şi pe ceilalți, poate ştiu ceva.

Nemțeasca paharnicului sună convingător, de vreme ce oşteanul, pricepe cu uşurință. Îşi plimbă privirile pe zarea drumului. „Nici un nouraş de colb. Nu puteau ajunge aşa departe… ” Calul tresare. Din marginea drumului se-ntoarce oşteanul.

— N-au trecut, domnule, ba unul din oşteni spune că iar fi văzut, patru la număr, luînd-o spre strada berarilor. Aşa a înțeles din sfada lor.

Zborul talerului a fost curmat, cum se cuvine, spre buzunarul oşteanului.

— Altceva n-a mai văzut camaradul tău?

— Nu. Bănuie doar că erau unguri. S-au certat mai cu foc în ungureşte decît pe nemțeşte.

— Mulțumesc, prietene, zbor să-i găsesc degrabă.

— Păi încinşi cum erau, numai la „Cocoş” îi găsiți. Calul paharnicului a pornit în fuleuri largi, pierzîn-

du-se spre oraş. În uliţa berarilor, lume destulă. Hanul „Cocoşul de Aur” îl ghiceşti de departe, după vînzoleala copiilor alergîndu-se pe după căruțe sau printre butiile aşezate-n lungul gardului. În fața porților deschise, un haidamac în zdrențe, c-un picior de lemn, se apără de potăile puse pe fapte mari. Îndemnat de Turturea, calul intră vîrtej în roata cîinilor, depărtîndu-i chelălăind. Paharnicul sare din şa drept în fața zdrențărosului.

— Stai de mult pe uliță? Surprins, nenorocitul se trage-n lături.

— Nu te teme. Uite, îți dau un galben dacă-mi spui unde-au intrat patru călăreți grăbiți? Omul întinde nehotărît mîna.

— Ei, ai văzut sau nu?

— Văzut, Excelență, îs la „Cocoş”, beau şi fac larmă.

— Cum arată?

— După haine, spadasini plătiți. După vorbă, unguri.

— Ia-ți galbenul. Mai capeți unul dacă-l chemi afară pe hangiu.

— Ce sa-i spun?

— Că un căpitan al Alteței sale arhiducele Mathias vrea să-i vorbească în taină.

Haidamacul intră-n han, în timp ce Turturea îşi leagă calul lîngă intrare, cu aerul unui om însetat. Urcă treptele şi se trage mai la fereală, în lungul pridvorului. Lunecă pe lespezile călcate de măcinarea vremii. Pe o uşă lăturalnică se iveşte un sas pîntecos. Roşu şi transpirat se apropie pe nişte picioare scurte

cu botine răsfrînte.

— Doresc o cameră în care să nu fiu stingherit. Îmi vei aduce băutură îndestulă şi spadasinii pe care ți-i va arăta omul ăsta.

Hangiul priveşte neîncrezător şi Turturea mulțumeşte cerului pentru deplina cunoaştere a limbii Imperiului.

— Prea stimate domn…

— Excelența sa arhiducele are o treabă grabnică pentru bărbații aceştia. Ia asta, deocamdată.

Luînd punga dolofană, grăsunul s-a închinat cît l-a lăsat pîntecele şi a luat-o înainte, urmat de haidamacul pe care paharnicul îl îndeamnă cu talerii în căuşul palmei. Scară grea din grinzi de stejar. Imediat la stînga, o odăiță curată, cu fereastra spre curtea din spate.

— Du-te şi arată-i muşteriii.

Rămas singur, paharnicul cercetează fereastra. Jos în curte, o slujnică trece de-a lungul cotețelor. Curînd o fată se iveşte fără zgomot şi-aduce pe-o tipsie cinci căni cu cîte-un cocoş smălțuit pe ele. Aşază două carafe mari în colțurile mesei, pe şterguri măiestrit înflorate. Apoi zîmbeşte cu îndrăzneală, făcînd şi o caricatură de reverență, cum că-i servit.

— Ascultă. Să vii peste un ceas. Pînă atunci, să nu mă tulburi pentru nimic, pricepi?

— Prea bine, nobile domn, abia peste un ceas. Dispare tot aşa, neauzit. Pe treptele scării, paşi apăsați îşi clinchetesc pintenii. Uşa s-a dat de perete şi patru mutre întrebătoare surîd sub mustățile unse.

— Greu i-am adus, Excelență. Noroc cu Franz

grăjdarul, care mai rupe puțin ungureasca.

— Bine, jupîne, lasă-ne un ceas netulburați. Dacă împlinesc treaba, va fi şi Luminăția sa arhiducele mulțumit de ajutorul pe care mi l-ai dat.

I-a cercetat în treacăt şi i-a poftit în limba lor. Măguliți, cei patru şed acum în jurul mesei.

— Care dintre voi e capul?

— Lászlo Bálint, Excelență, el îi mai ştiutor şi umblat pe la curți. Cel numit se foieşte, important.

— Lászlo, prietene, umple cănile. Înălțimea sa arhiducele e darnic şi cu folos pentru nişte bravi ca voi.

— Iertare cer, Excelență, în ce vrea înălțimea sa să-i fim de ajutor?

— Răbdare, prieteni, răbdare. Să ne cunoaştem un picuț, să închinăm cîte-o ulcică în sănătatea suveranului...

Cei patru golesc cănile dintr-o sorbire.

— Spuneți-mi, de departe veniți, sau din Praga?

— De departe, Excelență, şi ne-am cam duce într-ale noastre. Grăise cel mai vîrstnic şi mai prins de neîncredere.

Lászlo Bálint însă l-a împuns cu privirea, adăugînd împăciuitor:

— Pentru Sacra Majestate avem oricînd un gînd supus şi-un braț iute.

— Aşa, prieteni, aşa vă vreau: hotărîți şi pricepuți la treburi subțiri. Da' mai toarnă-le, prietene, cîte-o ulcea, ori aveți ceva cu Sacra Majestate?

— Păi n-am spus, cum o s-avem?

— Atunci e bine, m-am liniştit. Mai toarnă-le, Lászlo, că-i de cinste. Tovarăşii tăi par bărbați

adevărați. Ne bucură asta şi-o să vă împărtăşesc taina cu pricina, întări paharnicul, jucîndu-se cu hangerul.

Mustățile spadasinilor s-au împreunat atente. Scurt, de la şold, lama a țîşnit cu tărie. Cel mai vîrstnic horcăie cu spume de sînge prelingîndu-se gros. Ceilalți trei par aiuriți. Sabia lui Turturea muşcă iute sub umărul, cel mai de-aproape. Orbiți de furie, cei doi rămaşi sar deodată, lăsîndu-l primul cu sabia scoasă. Cu aparența vigorii dată de băutură, atacă amîndoi, legat. Îl încolțesc: paharnicul înapoi, pas cu pas. Se apără atent. Mişcări scurte, cumpătate. Îi trebuie, brațul pe mai tîrziu. Sabia lui Bálint îl învăluie subțire. „Asta-i mai priceput." Sigur de el, celălalt atacă dezlănțuit. Eschivă. Bálint fulgeră o împungere frontală. Scapă. Fandînd adînc, paharnicul lansează pieziş. Cel de-al doilea îi caută pieptul. Abia poate să-i stăvilească în gardă atacul năpraznic. Turturea îşi cumpăneşte fierul, mai mult din încheietură. Cu stînga pipăie jungherul tătărăsc. Ghicindu-l, Bálint despică aerul cu tot brațul. Turturea iar scapă fulgerător, pe sub lama vîjîind. Din elan, Bálint se izbeşte de zid. Al doilea atacă decis, de sus în jos, căutîndu-i fruntea. Sare-n lături pe lîngă fulgerul tăişului. A apucat să tragă jungherul tătărăsc. Împunge scurt. Lucind stins, lama i se frînge în centura lui Bálint László. Reîntors în atac, acesta se risipeşte în mişcări largi. Dreapta, stînga, jos, eschivă. Vîrful paharnicului intră lacom, undeva sub umăr, frîngîndu-i avîntul. Rămas singur, cel de-al doilea atacă repezit. Bálint cade, încurcîndu-l. Spadasinul lansează pentru împuns - cu iuțeală, Turturea

spintecă de jos în sus. Lunganul se chirceşte peste carafa răsturnată. Cu sabia încă udă, paharnicul îl prețuieşte o clipă. Nu mişcă. Nici ceilalți. Şterge fierul, vîrîndu-l în teacă. Apoi caută de zor. La cel în vîrstă, în căptuşeala tunicii, scrisoarea lui Somogy. Pecetea îndoită, dar întreagă. O pune sub cămaşă, în tainița sînului. Roteşte o privire, apoi pleacă...

În curtea hanului, fata blondă cîntă vesel în apusul sîngeriu.

*

* *

— Ei, găsit-ai nemernicul, paharnice?

— Găsit, doamne. Hodine țeapăn la hanul saşilor.

— Drace! Cine-i făcu sama?

— Patru spadasini conduşi de unul László Bálint.

— Anghelache!

Pragul geme sub greutatea căpitanului.

— Poruncă.

Paharnicul surîde cu ochii pe cei doi.

— Portare, auzit-ai la curtea de la Alba de unul Bálint László, spadasin?

— Era unul, Măria Ta. Săbier bătăuş, ce sta mai mult în preajma lui Gyulafi, secretarul principelui Sigismund.

— Priceput-ai, paharnice?... De-acolo îi vine solia de moarte olăcarului.

— Auzit-am c-ar fi fugit în Polonia, alături de curtea principelui.

— Îl mai ții minte?

— Cum nu?! L-aş recunoaşte şi-n raclă, că ne zgîriarăm nițeluş în săbii. Mihai priveşte țăpoiul de la

şoldul portarului: cît o frigare de perpelit juncanii. Zîmbeşte, închipuind săbiuța ungurului, asaltîndu-l pe Anghelache.

— Turturea. Ia-ți frățînele din cele tinereți şi gătiți-vă de dănțuit prin cîrciumi.

— O vorbă, Măria Ta.

— Te lăsară mîncărimile din palma?

— Nu-i nevoie de colinduri…

— Cum?!

— Mi-adusăi şi singur aminte de isprăvile din junețe. Mă cam codii să mă dedau acu' la aşa petrecere, da' n-avui încotro.

— Şi-i găsişi?

— Iată scrisoarea. O cam boțiră dumnealor, da'-i întreagă.

— Ha, ha, ha!!! I-ai scărmănat în lege. Văzuți, Anghelache, şi eu care tremuram că-l prinse rugina pe paharnic.

Rupînd pecetea, Mihai se cufundă în cetitul veştilor. Cei doi tac, prețuindu-i istovul ivit de la o vreme pe la colțurile bărbii.

— Aflați, domniilor voastre că prietenii nu ne uită. Voievodul citeşte pătruns sfîrşitul epistolei: „…vei trimite pe Aga Leca în mijlocul nostru, l-am vedea cu mare bucurie, dar mai ales pe Măria Ta ar dori să-l vadă oştenii împreună cu mine"…

— Credincios Somogy, Măria Ta.

— Credincios, paharnice. Opt sute de săbii ne pregăteşte în cetatea Beiuşului.

— Ține-le, doamne, inima vitează, îngînă Turturea cu glas pătimaş.

Peste molcoma înserare, glodurile aleargă slobod la încercările viitoare.

4

Se-ngînă pîclele nopții trențuite cu unda lăptoasa a zorilor. Pe sub clinele largi ale livezilor, drumul de țară freamătă trezit din somnul colbului. Zi de mai, anunțîndu-se fierbinte. Pe spinarea şerpuită a drumului, care şi oameni curg domol spre porțile oraşului. Destui nerăbdători lasă colbul şi taie prin verdeață cărări de-a dreptul spre tăpşanul larg de sub creasta Orteleculuí. Aici, în roata întinsă a ierbii, se ține an de an tîrgul mare al Zalăului. Un baci cînepiu, cu călcătura încă verde, trece binişor prin valul de lume spre intrarea vămii. Doi zdrahoni, în haine înțintate cu flori de oțel şi săbii la şold, opresc carele vîrfuite în fața vameşului spîn cu căutătură de dihor. Se dă pe după doi boi falnici, rumegînd absent cu priviri tulburi.

— Încotro, baciule?

— Ia în tîrg, ca tot omul.

— N-ai nimic de vînzare?

— N-am decît traista cu de-ale gurii...

— Să văz!

Întinde traista, lărgind-o la gură, în timp ce umărul aburcă sumanul pe spatele uşor aplecat.

— No, bine-i. Du-te cu Dumnezău. În dosul lui păşeşte stăpînul boilor, urmat de aceştia cu legănări pe jumătate adormite.

— Pálfy!

— Ce-i!
— Plătit-o ăsta cu boii?
— Plătit. Lasă-l.
— No, treci şi vînzare bună.
— Mulțam dumitale.

Pînă sub coama livezilor, iarba stă tescuită de frămîntarea roților şi-a vitelor aşezate-n priveală. Bivoli negrii caută prelung către mîinile bătucite ale cumpărătorilor. Între ei vaci roşcate şi albe dormitează cu ugerele grele, nemulse încă de cu seară. Baciul singuratec se strecoară prin desimea de gură cască oprindu-şi privirile curios, cînd pe unele, cînd pe altele. Cîțiva căluți costelivi stau ceva mai slobozi, preocupați de brațul de luher aruncat în umbra loitrelor colbuite. Fierbințeala zilei se face încet simțită şi baciul pare în cumpănă. Pîna la urmă nu renunță la sumanul de pe umeri, dintr-o neîncredere venită de undeva din bătrîni. Calcă grăbit pe lîngă mulțimea guițătoare a purceilor de lapte şi caută îndelung la dugheana pestriță a lui Joska Borbely. Cei mai tineri îşi aşteaptă sporovăind rîndul în timp ce Joska şi ucenicul potrivesc grăbiți plete şi bărbi pătrunse de Sărbătoarea tîrgului. Trece iar, oprindu-se curios la maldărul olarilor. Ivite din crudul ierbii, ulcele şi oale de tot felul şi simple şi măiestru încondeiate surîd în soare, cu obraji de lut mistuit în limpezimea flăcărilor. Ceva mai încolo, baciul s-apleacă prețuind îndelung greutatea fierului şi agerimea gurii. Coase alburii de-a valma cu potcoave brumate stau răsturnate în iarbă, îmbiind muşteriii. Lasă fierul cu o undă de regret şi caută iar cu neastîmpăr în lungul mărfurilor. Stivele

de cojoace îşi expun moliciunea din albul pieilor duhnind a argăseală. Majoritatea sînt încheiate simplu, fără cusături şi fără falnicii bumbi de os. După cojoace, legăturile de încălțări se întrec în duhoare cu vecinele lor, ruşinate de obrazele simple cu gurguie aproape la fel. Grămezile de opinci au deocamdată ceva mai spornică căutare. Într-o latură mai umbroasă doi călugări somnolenți străjuiesc ştergurile curate cu legănarea tremurată a mătăniilor de lemn. Din albul ştergurilor se ivesc icoane şi iconițe.

— Sănătate la dumneavoastră, sfinților părinți.

— Sănătate şi dumitale, baciule. Stai şi uită-te, poate iei ceva pentru alinarea sufletului.

— D-apoi să iau, am venit.

— Ai vreun năcaz, sau te munceşte diavolul, baciule?

— Nu, părinte, am avut, da' bunu' Dumnezău' m-o ajutat. Am zăcut beteag, de nu mai ştia baba ce să-mi facă,

— Ş-acu eşti bine?

— Bine, mulțam.

— Minunea lui Dumnezeu, baciule. Ia o icoană a Mîntuitorului s-o ții în casă. Îi sfințită la sfînta mînăstirea noastră din Marin, de-oi fi auzit.

— Auzit, cum nu. Da' io acu', c-am scăpat de beteşug, m-am legat să dăruiesc biserica noastră cu ceva mai de preț.

— C-am ce-oi vrea să dai, baciule, sfintei biserici?

— De bună samă de mi-or ajunge bănuții, aş închina o carte mai aleasă, da nu văz să aveți.

— Ba avem, baciule. Iaca. Cel din dreapta cotrobăie în desagii din spinarea măgăruşului priponit de trunchiul pirpiriu. Cînd s-a-ntors, ochii moşului au lucit aprins şi-a întins mîinile tremurînde. Un minunat ceaslov cu legăturile argintate şi scoarțele încondeiate viu cu chinovar. Şi-a plimbat palma aspră pe luciul foilor, nevenindu-şi să creadă.

— De unde eşti, baciule?

— Din Piroşa. Lazăr îmi spune şi-s de-a dumnealui Lazăr voievodul din Băbeni.

— Dacă aşa-ți spune, eşti om însemnat în fața Atotputernicului şi nu-i mirare c-ai scăpat de bolit.

— Ca Lazăr din morți?

— Ca el. Ia cartea, că văd că-ți plînge sufletul după ca.

— Dreptu-i. Da' ce carte-i asta?

— Un tetraevanghel. Nu-s multe ca el nici la bisericile cele mari.

— Apăi să facem tîrgul, numai să am atîția bani.

— Trei florini ai de dat?

— Uite că am. Bagă mîna-n sîn şi scoate o legătură cu noduri la capete. Desface cu migală, ivind banii cu grăbire.

— Mulțam dumneavoastră. S-aveți vînzare grabnică.

— Să-ți fie cu folos şi spre izbăvirea sufletului, baciule.

Mai priveşte o dată legăturile măiestrite, pipăind cu palma netezimea foilor. Apoi o sloboade cu băgare de samă în traista tărcată. Pleacă surîzînd mai departe.

Spre cel capăt al pieții, o, dugheană mare din urşi

de stejar întăriți. Printre lumea adunată, o şaretă înaltă îşi croieşte drum cu greu, flancată de doi străjeri mustăcioşi. Lumea se dă în lături, vădind o teamă adîncă. Moşul bate pe umărul unui tîrgoveț mai tînăr.

— Nu-ți fie cu supărare: cine-i dumnealui din şaretă?

— Gavril Bethlen, baciule.

— El îi?

— El. Trage la dugheana aurarului, să vază cum s-a strîns censul de la meşterii de tot felul.

— Şi altă căpetenie n-are Zalăul?

— Pe-aici nu. Fără doar în dietă şi comitele cel mare.

— Şi dugheana?

— A lui Eötvös, aurarul. De la el cumpără toate domnițele şi avuții din jur, inele şi podoabe de aur.

— Aha. Acu' înțăleg.

Lasă lumea să se agite în jurul şaretei şi se-ntoaree către latura de apus. Spre inima tîrgului se cască o şură largă, lipită de-o căsuță cu cerdac spre lume. Sub bolta şurii, între şirele de butii şi ciubere de toate felurile, cîteva bănci dau prilej taifasului încins în fata ulcelelor ciobite.

— Slobod de şăzut?

— Slobod, bade, stai acolo, c-ăi fi trudit.

— Trudit de umblăt şi de atîta om lîngă om.

— De unde vii, baciule?

— Păi, din Piroşa. D-apoi dumnilorvoastre?

— Io-s Ştefan, ficioru mic al lui Ştefan, pietraru' din Nuşfalău.

Privind la mîinile omului, se-ncredință că-i aşa.

— El îi János Varga, cizmarul din Şimleu. — Şi io-s Szábó Arpád din Zalău. Croitor.

— S-aveți sănătate, tată lumea. Da' văz că cinstiți oarece?

— Ca la tîrg, baciule, cinstim vînzarea din vinişorul dumnealui Kádár baci, dogaru' de-aici.

— Însamnă că vă ştiți mai de mult.

— Din vremea Albei Iulii, cînd ne-am strîns cu fală în cetatea voievodului Mihail al tuturor românilor.

— A plecat dintre noi Măria Sa, ne-a lăsat... Glasul lui Kádár baci a răsunat gros peste ulcica întinsă.

Baciul Lazăr a sorbit cuviincios şi şi-a şters mustățile cînepii.

— Să-mi fie cu iertăciune, io n-aş zice aşa.

— Da' cum, moşule?

— Vine iar Mihai-Voievod, simt asta. Cît de curînd,

— L-ai văzut, moşule?

— L-am. În bătaia de la Mirăslău. Vînzarea l-o pierdut între cei străini. Da' lumea-l aşteaptă, aşa să ştiți.

— Dreptu-i, da' unii îl şi hulesc.

— Îl hulesc, omule, fiindcă o dat legămîntul de pămînt. Da' n-o spus nemeşilor să fie cîni turbați.

— Bea, moşule, că să-ncălzi vinul. Ai dreptate, nu zic. Da' mai ştiu o vorbă: corb la corb nu-şi scoate ochii.

— Nu, bine spui. Da' în puțina vreme cît o stat la Alba, n-avea cum tăia ghearele corbilor. Multe-s di gătat într-o domnie nouă. Şi dacă-i şi scurtă, n-ai cum a-ți întări brațul prin lege pînă la cei sărmani.

— Frumos le zici, moşule.

— Zic cum mă duce capul şi pe mine. Da' io am înțăles că-i drept voievodul şi cu aplecare spre cei mulți. De-aia zîc, dacă se-ntoarce, altcum or fi rînduielile.

— Ar fi vremea să-şi afle şi pămîntul Transilvaniei alinare. Mai bine cu frații de peste munți, decît cu mercenarii austrieci.

— Sau cu tătarii, cînd nu te-aştepți.

— Zîceți cum oți vre. Da' io am auzit şi văzut destule. Dacă nu ne vine mîntuire de oareunde, sărmanii şi-or croi iar drum cu coasa către dreptate.

— Ca în vremea lui Doja…

— Ca atunci, moşule.

— Am auzit şi io că pe domeniul de la Cehu, Gheorghe Báthory o schingiuit o grămadă de lume sărmană.

— Ca el destui fac. Dau foc satelor şi taie oameni din te miri ce. Pustii sînt o grămadă de aşezări care altădată viermuiau de lume.

— Ți-ai plătit censul, meştere Ştefan?

— Plătit, m-o şi trecut în urbariul stăpînirii.

Peste vorbele pietrarului, vuietul mulțimii crescut dintr-odată.

— Ce-o fi?

— Ce ştiu? Poate vreun fur sau ursarii cu vreo jivina.

Tropot abrupt năpădeşte întinderea ierbii. Într-o roată de mercenari, trei bărbați cu mîinile ferecate se clatină împinşi spre locul cu caleaşca. Urmînd bulucul mulțimii, cei din şopronul lui Kádár baci se urnesc curioşi. Pietrarul Ştefan despică adunătura cu umeri

largi şi nici nu pricepe cum ajung în față, lîngă cei năpăstuiți. Din roata de călăreți se desprinde un bărbat neguros, cu mustăți de han tatărăsc şi valtrapuri grele pe armăsarul focos.

— Ce vînt v-aduce la mine? Din înaltul caleştii, Gavril Bethlen îl fixează pe călăreț cu răceală.

— Domnia ta eşti judele Zalăului?

— Eu!

— Sînt Mihail Toth, groful din Sîngeorgiul de Meseş. Ăştia trei - arată cu capul spre nefericiți - au fugit de pe domeniu din Hida. Am venit să-i iau de-aici, unde au fugit şi să-i întorc la locul lor.

— Şi aşa trebuiesc întorşi, ca tîlharii în lanțuri?

Glasul limpede întoarce privirile spre statuia pietrarului.

— Cum cutezi cu înălțimea sa?! Oşteanul îndeamnă calul, tălăzuind mulțimea.

— Apăi, oşteanule, lasă-ți calu-n pace! Cu ăştia nu ştiu cum ai făcut, da' cu mine îți greşeşti socoata. Ce ziceți, oameni buni, dacă groful era drept şi cu înțălegere mai fugeau amărîții ăştia?

— I-o fi biciuit pîn-au plecat de nevoie.

— Şi-or luat lumea-n-cap de necazuri.

— Aşa o s-ajungem toți, de ne plecăm frunțile!

— Staați!! Bethlen, stacojiu, în picioare. Şareta amenință să se prăvale sub tumultul mulțimii. Stați, am spus! Ia-ți, grofule, oamenii şi du-te de pe-aici. Şi voi vedeți-vă de tîrguială.

Călăreții se-ntoarnă, depărtîndu-se grăbiți.

— Bine i-ai spus, pietrarule!

— Bine pe necuratu'. Are dreptate baciu' Lazăr. De

n-o veni Măria Sa Mihai, nu mai scăpăm de înfumurarea ăstora.

— O să vină, omule, o simt ca şi cum aş fi lîngă el. Vine negreşit.

Peste freamătul tîrgului vorbele baciului plutesc dogorind. În limpezimea cerului se roteşte un vultur singuratec.

*

* *

Mantia nopții mai stăruie aninată de umerii cerului... Dinspre palatul adormit, o luminiță pălită tremura pe fluturarea de adio. Albeața mîinii stăruie. Jos, o pălărie neagră mătură colbul în chip de răspuns. Umbra cavalerului se prelinge pe ziduri şi dispare încet în lungul uliței. Undeva în față, voci răguşite prohodesc noaptea. Ultimă sforțare de chef prelungit. Stăruie cu privirile pe lumina hanului. Scrijelind colbul, două umbre taie grăbit spre intrare. Hanul scuturat de rîsete. Mai imbie şi la ceasul ăsta gîtlejuri însetate. „Măcar o felie de friptură rece. Bine mi-ar prinde! ”

— Pe barba profetului! îl ştiu pe ghiaur.

— Taci, să nu te-audă. Oh. Să nu-mi spui Jacob de Beauri, dacă nu-i omul principelui valah!

— Trage-te mai în umbră. Alah să ne-ntărească brațul.

Suind treptele, cavalerul dispare în dosul uşii de stejar.

— Ce-ar putea căuta la stingerea nopții? Cuvintele se rostogolesc greu, într-o franțuzească apucată nu tocmai de la strălucitele curți.

— Ți-au sorbit cadînele toată înțelepciunea, Ibrahime. Uiți că azi ducele are oaspeți de seamă?

Ochii musulmanului scapără.

— *Aferim*[1], căpitane. Mult aur ar curge într-o pungă cu năravuri valone. Cum?

— Dacă o mînă de bărbat ar scurta zilele beiului valah.

— Cu principele nu se poate. Cu ăsta... În umbra zidului şopoteşte grăbit. Turcul aprobă din cînd în cînd, sticlindu-şi dinții.

Înăuntru, cu spatele la muşteriii cheflii, cavalerul, mestecă absent bucatele dinainte. În fundul sălii, feriți de lumina leşioasă, Ibrahim şi valonul se trag pisiceşte către colțul mesei. Cercetează încăperea. Vreo zece archebuzieri lălăiesc sau discută de-a valma. Arar închină cu locotenentul, roşu şi transpirat, patronînd adunătura cu aer suferind. Cu fața ascunsă în lărgimea pălăriei, cavalerul îşi vede de bucate.

De nu l-ar fi zărit afară, Beauri cu greu ar putea zice că la celălalt capăt de masă mestecă potolit omul Măriei Sale - paharnicul Turturea. Ibrahim îi caută privirea. Valonul încuviințează mut. Ca din iad, jupînul apare pe jumătate adormit, punîndu-le dinainte două ulcele cu vin gros pentru obrazele subțiri.

Lîngă cavaler se trage un oştean simplu, cumpănindu-i din ochi pe cei din sală. Stă cu fața înspre ceata archebuzierilor, sorbind rar din ulcica smălțuită.

[1] aferim (turc.) - bravo, bine!

— Omul de lîngă el e treaz ca ziua de primăvară. Ibrahim îl priveşte cu regret.

— Atunci o să mă prefac că-ți crap capul, şuieră Beauri aţîţat.

— Pricep. Multe se pot întîmpla într-o gîlceavă aprinsă.

Unul din oşteni s-a desprins cu greu de lîngă ulcică, pipăind podeaua cu paşi clătinați. Vine spre masa lor. Ibrahim îl priveşte înveninat. Purtat de aburul vinului, oşteanul se împiedică neaşteptat. În zornăit de ulcele, uniforma de archebuzier zace lăţită sub nasul turcului. Beauri îl împinge scîrbit. Archebuzierul mormăie fioros şi-n timp ce tovarăşii de chef încearcă să priceapă ce se-ntîmplă, valonul propteşte cu furie cizma-n nasul intrusului. Un trăsnet de-ar fi căzut, nu-i scotea mai iute din toropeală. În vălmăşagul iscat, o voce răzbubuie în graiul valah:

— Fereşte, căpitane!

Vorba de-acasă i-a chircit pe dată făptura. Abia a apucat a zări lama jungherului vibrînd furtunos la un lat de palmă deasupra capului. S-a-ntors fulgerat. Archebuzierii se grămădeau pe uşa masivă, lăsînd masa pustie ca după furtună.

— Cine eşti domnia ta şi de ce mi-ai scăpat viaţa? Oşteanul îi întinde jungherul smuls cu trudă. Ochiul îl caută prietenos.

— Arpád Rákoczi îmi spune. M-o trimăs domnia sa Zolyomi, căpitan de săcuieni, cu carte la înălţimea sa Mihai voievod.

— De unde mă ştii, cum de ai încredere a-mi spune

taina cu care-ai venit?

— Te ştiu de la Mirăslău, căpitane. Aşa cum îi ştiu şi pe stăpînul jungherului.

— Tot de-acolo?

— Nu. Pe înfumuratul valon îl ştiu din Clujul nemeşilor. Atunci cînd l-au prins pe Basta, huiduindu-i şleahta ca pe cîni.

Turturea îl îmbie cu ulcica. Şed.

— Mulțămesc, voinice. Cu ce-aşi putea împlini răsplata binelui făcut?

— Păzindu-ți pielea, domnia ta. Valonu-i ticăloşit şi răzbunător,

Cîntărind agerimea lamei, paharnicul ridică ochii. Jură pe-ntîia rază a dimineții să plătească laşului după măsură.

5

Jmiază de mai şi-un cer de adîncă limpezime. Mulțime de călăreți poleiți în dărnicia soarelui. Curge drumul, larg, slobozit din clina domoală.

Cu ochii pe zare maestrul de ceremonii. Fierbe şi pe dinăuntru şi pe dinafară. Caii asudă, stricîndu-şi pătrățelele meşteşugite pe crupe. Coifurile scoase strică rînduiala. Păcat de mustru. Nor de colb se iscă departe. Fără veste un călăreț uşor opreşte ostenit fîlfîitul mantiei.

— Vin, Excelență! Sînt ca la o leghe. Cai şi călăreți se-ndeasă, întărind zăpăceala. Clinchetesc spade, zăngăne armuri izbite şi peste toate, vocea maestrului gîtuită de țipăt.

Privită din margine rînduiala pare stricată definitiv şi supremul comandant al Ungariei Superioare îşi îndeamnă armăsarul:

— Domnilor, domnilor! Tăcere vă cer!! Masa de trupuri încremeneşte.

Comandantul se trage într-o lături, jucîndu-şi bidiviul în paşi laterali.

Domnilor, avansez două sute de paşi. Pretind să vă aşezați repede în formația ştiută. Compania nobililor, în urma mea, la zece paşi! Muşchetarii imperiali pe companii, la douăzeci de paşi una de alta!

Întreaga suflare se desface în şiruri pe dreapta. Se întorc pe locurile poruncite. Ceea ce înainte părea de

neizbutit, acum se încheagă într-o curgere firească. Din mers muşchetarii strîng rîndurile. Scară lîngă scară. Nobilii după ranguri. Înmănuşate în piei de căprioară, mîinile fixează scurt cureluşele coifurilor. Vizetele ridicate.

Ropot de călărime duruie drumul. Flamura principelui se zbate sub adiere. Stegar, Anghelache. La zece paşi garda roşilor călări, fluturînd pelerinele albe.

Rădvanul domnului tot alb. Saltă moale pe arcurile înalte. Stema Magnei pe portierele azurii. Cei şase trăpaşi tiviți cu spumă. De-a stînga şi de-a dreapta prințul Marcu şi banul Mihalcea în platoşe subțiri de argint aurit. După rădvan călărimile domneşti. În tunici verzi cu copci de diamant, căpitanii Măriei Sale. Saltă egal în trapul ales, de şcoală arăbească. Şiruri egale. Unul de cai albi, unul de cai negri. Şi iar cai albi... negri... albi... pînă cînd ochiul se îngustează dureros, orbit de măreție.

La fel de mîndri, solii Caşoviei, zidiți în aşteptare. Fulgeră înaltul în platoşe grele. Archebuzierii în neclintire: cai şi călăreți.

Flancat de doi nobili, marchizul Ferrante Gonzaga di Mantua dă pinten uşor. Ies în întîmpinare. Au fost văzuți. Coloana se opreşte şi uşa rădvanului se deschide larg. Marchizrul în şa, Mihai pe pernele de atlas. Descalecă gazda. O mînă bărbată se-ntinde prietenos, strîngîndu-i-o scurt pe a marchizului.

Fiți binevenit în cetatea Caşoviei. Am onoarea să aduc salutul şi omagile mele unuia din cei mai vestiți cavaleri ai Sfîntului Imperiu: generalului armatelor Majestății Sale Rudolf, *der Fürst Michael*!

— Pofteşte, marchize, alături de noi. Vom mărturisi augustului suveran că ne-aţi întrecut aşteptările.

Joaca vorbelor umflate. L-a sleit. L-a boţit într-o continuă veghe, apăsătoare şi nedorită…

Ştie că trebuie să joace în, faţa acestui marchiz intermediar, locţiitor al vulpoiului Basta. În faţa lui şi-a celorlalţi nărăviţi în viclenii: Rudolf, Mathias, Lichtenstein…

În urma Marcului şi-a banului posac, însoţitorii marchizului flanchează portierele. Rădvanul se mişcă şi caii sînt purtaţi la trap mărunt. Cincizeci de paşi. Săbiile scoase. Tunete de vivat ţîşnesc din rîndurile muşchetarilor.

— O să-mi permiteţi, ilustrissime, să vă ofer găzduire în palatul nostru. Pentru diseară, îndrăznesc să cred că o să-mi faceţi favorul de-a deschide dansul.

— O serbare?

— În cinstea Excelenţei voastre.

— Primim, marchize. Preţuim strădania voastră de-a ne sărbători popasul. Altfel, am fi dorit să cumpănim, de început măcar, trebile cu care ne-a trimis Majestatea Sa…

— Nu ne miră de fel nerăbdarea. E ştiută seriozitatea cu care principele Valahiei doreşte să-şi ştie tabăra alcătuită.

În dosul genelor, ochii voievodului scapără fulgerat. Striveşte cu stînga mătasea tapiţeriei.

În adierea uşoară, un colţ de perdea se trage vălurit. De afară, un petec de albastru clipeşte stins… Moare în ochiul principelui ţintuit de-o rază răzleaţă.

*

* *

Torță multicoloră cuibărită pe sînul înserării. Palatul Gonzaga. Sala cea mare. Mulțimea aleasă aşteaptă începerea balului. Sub policandre uriaşe, viermuiala stinsă a şoaptelor. Felinare ciudate aruncă jerbe de culoare în ciorchinii de cristal. Lumina învăluie stofele grele în nuanțe stranii. Rămîn. neştirbite doar fulgerările repezi ale giuvaerurilor. Coloane suple sfîrşite în capiteluri savante. Deasupra lor, amoraşi bucălați. Cavaleri şi doamne în replici de convenienţă. Între două fluturări de evantai ochii se cheamă, legînd viitoare perechi.

În penumbra unei ogive largi, Turturea în ținută de bal. Plete unse şi barbă potrivită din foarfeci. Caută înnegurat, mai cu seamă în grupurile bărbaților retraşi. Lărgimea sălii spre mijloc - aproape goală. S-au adăpostit cu încetul sub lărgimea balcoanelor şi-n intrîndurile umbrite ale ogivelor.

Nemulțumit, reia înconjurul sălii. Atent. Pipăie cu privirea fiecare grup, fiecare bărbat. După încă o rotire întreagă, ochii se-ndulcesc. Cu paşi rari se îndreaptă spre uşile bibliotecii. Dincoace de ele zumzetul abia răzbate. Admiră o clipă chipul voievodului. Ochi limpezi, goliți de nelinişti. Răspunsuri simple la vorbele de-o eleganță studiată ale marchizului. Paharnicul se-nchină. Pletele, i se leagănă uşor, negînd întrebarea din ochii lui Mihai.

Principele reia conversația. Admiră în treacăt măiestrita legătură a cărților.

— *Der Fürst* e prea mărinimos! După ştiința noastră, în cetatea Tîrgoviştei, ca şi la Alba, există

biblioteci care întrec puținul de înțelepciune adunat aici.

— Există, e drept. Numai că înțelepciunea de care grăiți - valahii o poartă mai degrabă în suflet.

Primejdie pe zarea discuției. Turturea o simte. Se-nclină după tipicul apusean:

— Cu îngăduința prea bunei noastre gazde, rog pe Măria Ta să-mi acorzi o clipă.

— Pentru asemenea sfetnici curtenitori, ne dăm învinşi. De altfel eu mai am de dat unele porunci pentru petrecere.

Iese grăbit, lăsîndu-i în stînjeneală.

— Măria Ta, am o rugă de taină. Iartă, doamne, dar voi să-mi cunoşti gîndurile nainte de plinirea lor.

— Ce-ți frămîntă cugetul, paharnice?

— De cu noapte am adăstat să îmbuc la hanul din inima cetății...

— Ți-o fi fost foame, Turturea. De bucate ori de altele?

— Geaba mă certi, doamne. La han au intrat doi cavaleri. Pe scurt, unul a vrut să-mi ia viața. Un altul mi-a dat-o.

— Încîlcită poveste.

— Măria Ta, la o încăierare iscată de pofta unui căpitan, Jacob de Beauri, acesta a încercat să mă țintuiască cu jungherul lui florentin. Şi reuşea, de nu mă făcea atent Arpád Rákoczi, căpitanul domniei sale Zolyomi. Arpád ăsta venise în chip de olăcar cu ştiri din secuime pentru Măria Ta. Întîmplarea l-a adus acolo.

— O fi mîna destinului, paharnice. Cine poate şti

pentru ce inimă a fost pregătit jungherul.

— Ferească-ne cerul, doamne! Am adus jungherul cu mine. Abia tîrziu i-am dat de leac.

— Cum adică?

— În mîner are potrivit un arc. Cînd cineva împlîntă arma, arcul se strînge sub apăsarea lamei şi acționează o clapă. În lungul şanțului de pe lamă se prelinge o otravă cumplită.

— Ai încercat-o, paharnice?

— Am. Pe-un cîine la marginea cetății. A căzut fulgerat, numai ce-a înghițit carnea muiată în zeama din mîner.

— Spui că era valon stăpînul?

— Valon, Măria Ta. Căpitan al generalului Basta. „Să-nghită potopul toată scîrna asta de pohte! Setea de putere le-a luat de tot şi bruma de omenie… Da' au obraz să facă larmă în numele creştinătății. ”

— Lasă-mi-l mie, paharnice. L-oi da cui şi cînd trebuie.

— Aşa am cugetat şi eu, doamne. Să-l ruşinez înapoindu-i arma în mijlocul mulțimii. Şi ar mai fi ceva…

— Nici o grijă, Turturea. Ştiu ce vrei. Să mă păzesc. Aşijderi îți dau şi ție povață. N-am lipsă de brațe în coşciug. Aici mi-s lipsă, de-a dreapta şi de-a stînga mea!

Mihai îşi scoate jungherul. Împinge în teaca goală arma valonului şi pe-a lui o întinde paharnicului. Uşile bibliotecii se desfac larg, în timp ce marchizul intră însoțit de-un bărbat în tunică tivită cu brocart de Flandra.

— Daţi-mi voie, principe, să vă prezint pe unul din strălucitii oşteni ai Imperiului. Locţiitor al bravului general Giorgio Basta, colonelul Vincenzo Jaccoul.

Din înclinarea silită, răzbate trufia dezrădăcinatului ridicat la mare rang.

— Excelenţei sale, *Fürst Michael*, îi aduc salutul de bun venit al comandantului suprem al armatelor imperiale, viteazul Giorgio Basta. Se înclină iar, îndoit de astă dată de privirea de gheaţă a voievodului. Mihai striveşte cu stînga mînerul jungherului viclean. Simte că sîngele dă năvală şi nu mai aude tusea încurcată a marchizului. Persista în tăcere. La semnul lui, paharnicul trece mai în faţă, declamînd în dialectul de curte al apusului:

— Noi, din mila lui Dumnezeu voievod a toată Ţara Românească, suveran al Moldovei şi principe al Transilvaniei, prin graţia Maiestăţii Sale serenissime Rudolf al II-lea, general şi comandant suprem al Sfîntului Imperiu, primim şi înapoiem cu aceeaşi dărnicie salutul generalului Giorgio Basta!

Gonzaga foieşte scurt. Colonelul înţelege că între aceşti valahi există alte legi, departe de orice sete de mărire...

Gîndul lui Mihai cuprinde ca-ntr-o licărire şiragul de nume strecurate rafinat sub pielea pergamentoasa a alchimistului Rudolf: Giorgio Basta, Ferrante di Gonzaga, Vincenzo Jaccoul, Lelio Arrivabene, Tomaso Cavrioli şi cîţi alţii... Un întreg alai de dezmoşteniţi. Toţi italieni. De parcă cetăţi precum a Veneţiei, Florenţei şi Mantovei şi-au alungat toate vlăstarele dornice de căpătuială spre porţile Pragăi.

Turturea, cu ochii îngustați, caută în caietul amintirilor figura colțuroasă a colonelului. „Jaccoul… Zuccon… Zucconi. ” Asta era. Au încrucişat spada. I-a crestat brațul. Cu ani în urmă, la Firenze, colonelul de-acum era condotierul Vincente Zucconi. Cavaler de pripas, muşteriu nelipsit la duelurile tinerilor din spatele osteriei „Caravela de aur”…

— Excelență, balul poate începe!

Maestrul de ceremonii îşi pleacă toiagul poleit în fața lui Mihai. Gonzaga surîde ascuns şi toți îl urmează pe voievod în sala uriaşă.

Mihai încremeneşte între coloanele înalte. Cizme de safian moi, pe pantalonul alb, strîns pe pulpe. Tunica azurie, țesută cu fir sub mantia voievodală, bogată. Vulturii imperiali stîrnesc murmure ce se pierd în muzica veselă. Fețele se destind, în timp ce sînii doamnelor palpită aprins.

În grupul din față, două femei fac să pălească strălucirea giuvaerurilor. Cea brună, cu părul strîns în vîrtejuri savante, se-nclină prima într-o reverență grațioasă. De sub gene prelungi, picură crîmpeie de nopți ale patimilor… Mihai şi-aminteşte de sfatul marchizului: „Contesa Tárkányi e-o pasăre rară. Setoasă de mărire, îşi împinge neostenit soțul pe lunecoasele trepte ale puterii.”

De lîngă raguzanul Giovanni de Marini Poli îl priveşte, cu tot azurul cerului napolitan, însăşi castelana - marchiză de Gonzaga. Prețuieşte o clipă bogăția de aur a pletelor grele. Revărsarea lor tiveşte tăietura îndrăzneață a corsajului, abia potolind împlinirea de marmură a sînilor. Mihai stăruie, întorcîndu-i privirea.

Clipeşte încurcată şi abia apoi se sprijină de braţul lui cu tremur uşor.

Perechile îi urmează într-o revărsare de scînteieri şi culoare. Orchestra îngînă muzica dulce şi paşii se preling furaţi de simţuri. Mîinile se caută, dibuind făgăduieli tainice şi balul se cufundă într-o boare amăgitoare de tihnă...

— Dansaţi admirabil, Excelenţă.

— Sînteţi prea bună, doamnă. Cu mult mai priceput partener aş fi în danţul morţii... Infinit mai mică-i obişnuinţa cu paşii danţului de curte.

— Oh, principe, nu uitaţi luptele nici măcar în preajma unei femei? E drept, faima de oştean a domniei voastre a trecut de hotarele Imperiului... Dar se mai spune că sînteţi în stare să cuceriţi absolut tot ce vă iese-n cale...

— Înveninate guri, aleasă doamnă. Nu ne-amintim să fi cucerit decît tabere duşmane. Adevărat e că valahii sînt prietenoşi şi pricepuţi la petreceri. Nicicînd nu ne-am ştiut sîngeroşi...

Pricepe că glasul lui nu-i făcut pentru confidenţe. Pînă şi perechile mai depărtate îi aud spusa.

— Luaţi seama, principe, se schimbă perechile. Să nu răniţi inimile prea tare.

Mîngîiat de zîmbetul marchizei, schimbă cu Turturea. Paharnicul e de nerecunoscut. Îi admiră cu coada ochiului reverenţa impecabilă. Încîntarea marchizei licăre în priviri. Lui îi revine o baroneasă nurlie c-o claie de zulufi cînepii... Îmbujorată de plăcerea dansului îl încearcă din priviri. Alături, dansul paharnicului.

— Nu vă e pe plac muzica, principe?

— De ce mă-ntrebați?

— Păreți mohorît. Oricum, dus din această sală.

— Nicidecum, scumpă doamnă. Muzica e aleasă, femeile minunate şi mi s-a spus că nici vinul nu-i mai prejos.

Baroneasa chicoteşte reținut. Îl săgetează cu îndrăzneală şi la următoarea schimbare simte în palmă moliciunea unui bilețel. Cu eleganță reținută, Mihai îşi şterge fruntea. Boțeşte dantela batistei în pumn şi-o ascunde în faldul mînecii odată cu biletul. Necunoscuta surîde cu încîntare.

Perechile se schimbă iar şi Mihai ajunge în dreptul contesei Tárkányi. Privire de gheață, bărbia mîndră şi mlădierea regală. Şi totuşi o simte fierbinte…

— Parcă v-am mai văzut, contesă. În sala Hradului, tot la un bal. La fel de mîndră. Lîngă strălucirea voastră păleau multe frumuseți…

— Iată dar că vă cunosc în sfîrşit, principe. Desăvîrşit cavaler atît în saloane cît şi pe cîmpul de bătaie… Teamă mi-e numai să nu vă strivească propria faimă.

Buzele contesei surîd subțire şi fruntea de marmură pare şi mai plină de sine…

— Teamă, contesă? Nicicînd n-aş vrea să văd tristețe în frumoşii voştri ochi! Vă voi spune dar, pentru a vă linişti, că nu facem parte din plevuşca acelor cavaleri înălțați în slavă doar de clemența imperială. Faima noastră nu-i izvorîtă din fustele vreunei doamne, ci urcă prin noi în vreme, din datina şi sîrgul strămbunilor noştri!

Ochiul contesei se zbate speriat, în timp ce ecoul vorbelor se topeşte stins în strălucirea bolților... Ceva mai la dreapta, paharnicul încurcă paşii.

*

* *

Alături de dormitorul voievodului, Turturea stăruie cu ochi obosiți pe slova scrisorilor sosite grabnic. Prefăcută în cancelarie de taină, odaia respiră greu în lumina galbenă a sfeşnicului. Trei bătăi scurte înfioară tăblia uşii.

— Intră!

— Paharnice, spune-i domnului că am găsit trimisul. Aşteaptă aici.

Cu mustața pleoştită surîde ostenit. Cizmele, albe de colb.

— Eşti ostenit, căpitane. Cînd pleci, trimite-l pe Anghelache ş-apoi culcă-te sănătos.

— Cum fu balul, paharnice?

— Ca balul, căpitane. Femeile mîndre. Vinul tare. Şi printre toate, legile ascunse ale politichiei de curte, într-un sfîrşit, tot amăgire se cheamă.

— Ti-e mintea ca briciul, paharnice. Şi n-ai nici boala trufiei... nu te laşi ispitit de linguşiri.

— Iertare, doamne. Te treziră vorbele.

— Ba. Nu dormii de fel. Spune-mi, căpitane, găsit-ai greu trimisul?

— Nu, Măria Ta. Se ținea în umbra zidurilor.

— La Debrețin cum a fost?

— Bine. Am trimis cu om de taină cartea Măriei Tale către arhiducele Matia. Apoi am tocmit şi vegheat locul de tabără. S-au început şi strigările la oaste...

Oameni ar fi, da' cam slab înarmaţi.

— Crezi că nu vor fi de nădejde?

— Ba da. Cu mustru mult şi hrană din destul.

— Bine, Leca, du-te la hodină. Turturea!

— Poruncă.

— Adă olăcarul.

Cei doi ies. Rămîne singur, flancat de umbra jucînd în tremurul lumînării. Barba voievodului pare mai înspicată. Ochii adînciţi în găvane. Pare sleit de gînduri, greu muncit de toate cîte vor fi.

— Măria Ta…

Oşteanul trupeş îngenunche retezat. Domnul în picioare, uriaş de poveste.

— Ce veşti mi-aduci, prietene?

— De la domnia sa Zolyomi, căpitan de Săcuieni şi de la tăt' Bihora, sănătate şi slavă. Aşteptăm, doamne, semnul cel tainic, să intrăm sub arme cu mic, cu mare.

Ochii lui Mihai sticlesc sub pleoapele sărate.„A cîta oară?" se-întreabă Turturea, pătruns de duioşie. „S-a mai muiat leul, dar a cîştigat în înţelepciune."

— Cîţi sînteţi, căpitane?

— Ca la şapte-opt sute, doamne. Înarmaţi cum se cuvine. Tăţi om veni, numa' să ne chemi.

— Mulţămesc, voinicilor! Şi după datină, închin prin tine cu toţi ai tăi un pocal întru ziua izbăvirii. Paharnice!

Apucînd cupa pregătită, voievodul închină simplu oşteanului topit de-atîta cinste.

— Măria Ta, îngăduie să mă-ntorn. Oi spune alor noştri să povestească nepoţilor şi strănepoţilor c-au

avut cinstea să închine cu Mihai cel Viteaz, domnul nostru. Bunul Dumnezeu să-ți ție zilele, doamne... cît despre noi, brațele şi sîngele nostru ți le dăm cu drag.

*

* *

Peste cupa aurită, mănuşa fină se reazămă ocrotitoare.

— Nu, dragul nostru, încă n-a sosit momentul. Sigismund, palid, învăluie masa într-o uitătură de-o voită simplitate. Aplecarea carafei se frînge în mîna lui Csaky şi toți privesc intrigați. Au rămas aşa, cu mîinile agățate-n gol, în gestul de supusă închinare.

— Excelentă, îngăduiți-mi o precizare... Glasul lui Székely destramă clipa. Lasă cupa, ridicîndu-se agale.

— Te ascult, domnule căpitan.

— Ilustra voastră persoană, ca unic vlăstar al măreței case Báthory, este îndreptățită să interpreteze acest moment ca pe-o fericită şi mult aşteptată încununare a ceea ce a fost dieta de la trei februarie. Acum, în luna lui florar, în acelaşi Cluj care v-a făcut cu prisosință dovada fidelității, prin noi nobilii aici de față, Transilvania vă recunoaşte principe şi cîrmuitor.

— Mulțumesc, dragul nostru *capitaneus*, dar discuțiile de pînă acum lasă destule portițe spre neînțelegere. Vestea primită la Bistrița ne-a bucurat sincer. Vedem numai că sufletele voastre sînt pornite pe calea deplinei izbăviri a provinciei. Felul în care vom acționa nu s-a conturat şi poate că nici evenimentele nu s-au copt deplin. Avem, prin corespondența ținută, asigurarea că domnia sa Basta va rămîne retras la Satu-Mare.

— Excelență, imperialul Basta e nesigur ca vremea. Eu sînt oştean, n-am darul descîlcelilor politice. Spun numai ce cred: tăria noastră în fața voievodului Mihai va sta în vîrful lăncilor şi-n tăişul săbiilor transilvane. Poate vom primi şi ajutor de la domnul Moldovei, poate şi de la turci, nu zic. Da' de la Basta în nici un caz.

— Korniş dragă, nimeni nu-l vrea pe Basta în cîmpul de bătaie. Faptul că-şi va vedea liniştit de socotelile lui în cetatea Sătmarului e ca şi cum ne-ar înlesni o parte din biruință.

— Adevărat, Excelență. Eu nu văd de ce ne-am teme. Valahul e la strîmtoare...

— Vivat Sigismundus!

— Vivat!

Cupele s-au ridicat, odată cu convivii. Sigismund se ridică la rîndu-i.

— Aşadar, domnilor?

— La arme, Excelentă! Sîntem alături de voi! Csáky umple năvalnic cupa principelui. Pe laturile cupei, un firicel rubiniu lăcrimează tulburat albul feței de Damasc.

6

Zori cînepii învăluie cerul Caşoviei. Straja îşi face cea din urmă strigare. În parcul castelului Gonzaga, Turturea şi Anghelache respiră din verdele crud. Doruri uitate se nasc iar, aprins.

— Paharnice, nu mai pot. Leapădă încălțările cu mişcări grăbite.

— Ți-i dor de lacrima ierbii, portare. Las', or trece toate cum trecură şi pîn-acu'…

— Turturea, povestea asta a ta cu hangerul valonului îmi furnică temeri pentru viața Măriei Sale.

— Ştiu, Anghelache, şi mie mi-i teamă. Mai ales azi, cînd s-or întîlni Leul răsăritului cu Şarpele Imperiului.

— O să casc ochii, frate… Să-mi cadă un munte de tină în cap de nu-i zdrobesc ca pe surcele!

Privind la pumnii portarului, paharnicul zîmbeşte ascuns: buzdugane de poveste.

— Ştii bine că şi eu mi-aş da viața, da' vitejia nu-i deajuns. Nu-i destulă jertfa, Anghelache. La Mirăslău nu luptarăm din răsputeri?… Şi ce-am ales?

— Pribegia domnului şi-a noastră. Eh, paharnice… Cum putem stinge vînzarea? Am avea o țară ca un zid în fața turcului. Acu', dacă şi împăratul îl unse pe domnul nostru, numai de nemeşi avem a ne teme…

— Greşeşti, prietene. Dar nu-i vina ta. Acu', tocmai, avem a ne teme de lăcomia şi răzbunarea turcului. De papistaşii rigăi Rudolf, de poftele arhiducelui

Maximilian, de ițele încurcate ale celuilalt arhiduce, Mathias şi încă, peste ei, de setea de mărire a ghinărarului Basta. Toate-s fire date voievodului nostru de soartă însăşi. Încîlcite şi ascunse, aşa cum se află, îs greu de dărăcit.

— Grijania lor de ulii lacomi! Ce-or avea cu țărişoarele astea? Că aici oamenii trudesc de cînd se ştiu fără nevoia politichiei de la Praha ori Viana!

— Aici-i buba. Că oamenii-s harnici. Or pungile imperialilor îs mereu golite de îmbuibarea curților.

— Da' noroadele lor nu le-ajung?

— Vezi bine că nu. Şi au, noroadele acelea, şi hărnicie şi pricepere. Meşteşuguri înflorite, unele de-a dreptul de necrezut. Drept e că au şi leneşi. Destui...

— ... stau puşi pe căpătuială. Pricep! Mai ieftine şi mai primite sînt laptele şi mierea cîştigate cu sabia. De-apucăm a ne ridica iar în slavă, am credința că le-am toci săbiile ca pe alea... furcuțele cu care mîncă imperialii din talgere.

— Cam ăsta ar fi şi gîndul ascuns al voievodului. Da' pînă atunci mai e de trecut şi ziua asta. Cînd l-o vedea iar Măria Sa pe procletul de la Mirăslău, o să fie vai şi-amar.

— Înspicatu-i-s-a barba şi greu rumegă nelegiuirile înăuntrul cugetului.

În boarea subțire a dimineții, vorbele se culcuşesc la sînul ierbii. De sus, plouă tăcut cu flori mărunte de cireş..

*

* *

În curțile largi ale caselor de ospeție, slugile se pre-

ling într-un du-te vino mutesc. Sub intrarea înaltă, treptele se desfac larg spre peronul de lespezi. Un cavaler măsoară arcuirea de piatră, agitat. Schorfstein, locotenent colonel al pedestrimilor valone. Sprijinit în sabia grea, Verlin de Liege, comandantul archebuzierilor, cîntăreşte intrigat supărarea confratelui.

Uşi se cască, ivind pe trufaşul Jacob de Beauri, urmat de Rosini, comandantul Reiter-ilor[1].

Pe porțile mari, trei călărești intră la pas. Peste tunicile verzi, platoşe uşoare. Valtrapurile scumpe încruntă privirile căpitanilor. Descalecă. Toți odată. Cu chiverele sub braț înaintează liniştit. În mijloc, Marcu Cercel, ghicindu-i-se după noblețea făpturii rangul de prinț şi sfetnic al domnului. Pe margini, Vasile Mîrza şi Ioan Raguzanul, oameni de taină şi căpitani ai voievodului. Gazdele salută cu sabia şi cei trei îl urmează pe Beauri, urcînd scara interioară. Uşile salonului sînt cele ce se deschid acum şi solii păşesc prin ele cu pas egal. În fundul încăperii, smochinit şi încercat de gută, Giorgio Basta. Purtînd însemnele de general, stă adus de spate în blana jilțului. Lîngă el. În picioare, Vincenzo Zucconi.

— Înălțimea sa Mihail Voievod, general şi mare comandant al armatelor imperiale, pofteşte pe Excelența Sa Giorgio Basta la palatul Gonzaga.

Jaccoul păleşte şi Beauri trage pe jumătate spada, Marcu urmăreşte reacția generalului, devenit pămîntiu. Urmează calm, cu ochii pe Beauri.

[1] Reiter (germ.) - călăreţ

— Va avea loc întîiul consiliu militar în care, dimpreună cu Excelența voastră, sunt invitați căpitanii de armie.

Fără a mai aştepta răspuns, se-nclină toți trei şi se-ntorc cu pas la fel de egal, spre turbarea valonului.

— Dați-mi voie, Excelență, să-i arestez pe aceşti obraznici. Jur că pînă-n seară v-aduc de barbă valahul la picioare!.

— N-a sunat încă ceasul! Vocea gîjiie spartă. Fără valah am fi nevoiți să ne-amintim Clujul turbulent, în răscoală.

— Îi vom trece prin foc şi sabie, Excelență!

— Eşti pripit, dragă Beauri. Lasă țărănoiul să guste triumful momentului. Însemnez şi această insultă spre aducere aminte. Dar înainte de toate îl ajutăm să-i bată bine pe transilvani. Să-i treacă lui Sigismund oştile prin sabie şi... să-şi tocească propriile-i brațe cît mai mult.

Gîjîitul vocii se sparge. Ca un blestem. Se-nfioară pînă şi Beauri de ce poate zace în trupul ăsta ros deopotrivă de gută şi ambiții.

*

* *

Aproape nimeni nu-şi crede ochilor. Între oamenii voievodului, Turturea priveşte încordat, încercînd să priceapă cum de aici, în sala de consiliu, încă n-a căzut tavanul. Nimeni nu şi-a dat duhul şi toți se pizmuiesc, cîntărindu-se doar din priviri. Vorbele cînd curg fără şir, cînd rămîn agățate în bolțile reci. Toate fără osebire stau tăvălite în mierea diplomației.

Chipul domnului, straniu. Căutătura oțelie a

împrumutat tărie de dincolo de negura cleioasă a umilinței. Poate din lumina gîndului a ce va fi în veacuri *Dacia Magna*[1]. Să fie bărbatul ăsta buhăit vicleanul de la Mirăslău? se întreabă Turturea. Să fi putut această minte să-i momească voievodul pînă la a trece copilăreşte Lopadul? Nu! De o mie de ori nu! Ce poate această frunză dezmoştenită de ram, mereu în bătaia răsuflării imperiale? Şi cum ar putea sta împotriva stejarului înfipt în țărîna neamului său?

Mihai priveşte fix în căutătura de şopîrlă a generalului. Buzele Marcului frămîntă aerul. N-aude nimic. Îi stăruie sub tîmple scrîşnetul fierului pe oasele lui Baba Novac. Marchizul Gonzaga spune ceva tăvălit în zîmbete. Mihai aude țipătul şirului de bravi căzuți sub barda vicleniei. Jacob de Beauri face o reverență largă spre contele Tomaso Cavrioli. Şi voievodul vede căzînd stindardul viu al secuimii: viteazul Domokos străpuns de suliți...

— Măria Ta... doamne! Marcu asudă.

Generalul declară că îl prețuieşte pe Mihai ca pe-un viteaz comandant.

— Am uitat cele ce-au fost între noi, generale. Acum va trebui să ne unim în folosul cauzei impusă de însuşi împăratul Rudolf al-II-lea, se aude răspunsul voievodului.

Ca-ntr-o furtună de vară. Bubuitul Voievodului ce răsună desluşit sub netedele cuvinte, uşurează norii de neagră încordare. Sala amuțită simte cum plouă cu răcoarea trecutei primejdii...

[1] Dacia Magna (lat.) - Marea Dacie.

„Iată-l bînd şi acest pahar…” Turturea jeleşte de oful voievodului. Mîrza şi-nfruntă ochii cu contele Lelio Arivabene. Marchizul aşază cu reținere mîna lui Basta în palma lui Mihai.

— Astăzi, domnilor, Sacra Majestate ne-a îngăduit onoarea de-a avea în preajmă pe cei mai mari generali ai timpului.

— Sînteți darnic, ilustre marchiz. Vocea lui Basta sparge în cioburi.

— Doar exact, Excelență. Am plăcerea să vă amintesc că am deschis cel dintîi consiliu militar al acestei - deja promițătoare - campanii.

Cei trei şed la masa consiliului. Marchizul de tot înseninat. Basta, dospind în acreală. Mihai, cu sprînceana ridicată, aşteptînd urmarea.

— Cred c-ar fi nimerit să facem cunoscută puterea adversarului.

— Moldoveni şi transilvani, cam douăzeci de mii, poate mai mult. Adăugind încă vreo cinci mii de tătari, rezultă o armată ce-ar putea ajunge, aşa cred, aproape de treizeci de mii de oşteni. Arme de foc şi albe; în afară de ele, patruzeci de piese de artilerie… Basta priveşte unsuros, urmărind efectul.

— Adăugați încă pe puțin zece mii de turci şi n-ar fi întregul posibil prezent în bătălie.

Mihai n-o spune cu aerul de-a înfrunta. Basta tresare surprins. Gonzaga tuşeşte încurcat.

— Față de cele amintite, stăm foarte prost. Noi înşine mai mult de opt, zece mii n-avem de unde. Or, cu suma propusă de Majestatea Sa, ilustrissimul principe Mihai ar mai putea adăuga cel mult şase mii.

Total şaisprezece mii, în patru luni de aici înainte.

— Generale, patru luni ar însemna de zece ori patru mii de paşi pentru duşman. Or aşa ceva nu voiesc, şi nici gînd c-o să fie! Nu uitați că Imperiul are nevoie grabnică de provincia transilvană. Şi la rîndu-i Transilvania, grabnică nevoie de pace! Drept pentru care, în două luni de aici înainte, voi avea cei şase mii de oşteni. Gata şcoliți şi alcătuiți pentru luptă. *Cu orice preț*, generale, aşa va fi!

Cuvintele cad cumplit, apăsînd cu greutatea adevărului.

— Mă îndoiesc că aşa va fi, ilustrissime, dar oricum vă doresc să izbutiți. Pînă atunci se pot începe strigările. Încerc să cred că nu vor fi incidente.

— Strigările au şi început. Consider că nu-i necesară precizarea: căpitanii mei îşi vor face strigările deosebit de ai dumneavoastră, fără să încurce pe nimeni.

Mihai se ridică şi toți pricep că atunci cînd marea-i învolburată, cuminte-i să cîrmeşti corabia spre casă. Turturea se-ncumetă peste protocol. Toarnă singur vin vechi, aromind a pace şi-a gînd de gospodar. Oamenii gustă reținuți. Voievodul bea dintr-o sorbire. Marcu, subțire şi Mihalcea, părinteşte - îl încadrează temători. Mîrza şi Anghelache veghează atent. Imperialii se retrag cu rece politețe. Mihai rămîne, uşurat, între ai săi. Paharnicului îi vine să-i sărute pe toți laolaltă ca-ntr-un botez al dreptății.

*

* *

Înserarea călduță tremură pe suflete. Ochi

adumbriți. Împlinite din dor, suspine adînci. Şi chipuri dragi ivite dincoace de vis în tabăra toropită. Ici, colo, cîte-un schimb de strajă prefiră umbre pe pînza cortului. Din senin, dincolo de îngrădiri se naşte larmă. Suie spre el tropot de cal. Hampa înaltă cu steagul Magnaei în vîrf. Umbre repezi. Poala cortului smulsă în lături. Turturea în cămaşă, acoperind trupul lui Mihai. Izbindu-se de paharnic, Samoilă căpitanul cade ostenit la picioarele domnului:

— Spune, ce taci?!... Glasul sfîşie cortul.

— Iertare, Măria Ta. Îmi ieşi sufletul pe gură. Gîfîitul tremură amestecat cu sudoare şi miros de cal.

— Spune, Samoilă, nu mă fierbe! Doamna?... Pătraşcu?

— Ba. Vel ban Udrea şi dumnealui spătar Negrea.

— Cum, ce făcură?

— Auzind că Măria Ta eşti la Caşovia, au sculat oastea de țară. Gloatele în contra lui Moghilă.

Vodă păleşte vlăguit. Cade în jilț. Ochii freamătă sîngeriu. Închipuie în minte tot ce-a putut fi. Ascultă mărturisirea cu barba în piept. Simion Moghilă află de complot. Cade din scaunul Tîrgovişti, fără veste. Prinde capii. Pe podina ridicată-n pripă, vede pe cei doi, Udrea şi Negrea între călău şi duhovnic. Sîngerează adînc. Din pridvorul palatului, Moghilă hohotind. De cine?... De cei pe care el, *Io Mihai... în sacra Alba Iulia* nu i-a prețuit de-ajuns. Îl vede pe Negrea urlînd cu brațele la cer. Udrea smulge securea gîdelui. Lumea împietrită. Negrea cu palmele goale s-aruncă în gîtul căpitanului gărzii. Călăreții înzăoați, stană. Vodă aiurit în pridvor. Capetele rostogolindu-se

sub barda grea. Udrea cade. Şi cei doi dîndu-şi duhul în zecile de lănci dezlănțuite. Sînt ridicați în sus, zdrențe din ce fost-au, să fie descăpățînați după poruncă.

— Şi nu-i putură opri?...

— Marele logofăt Teodosie Rudean, dimpreună cu domnia sa Preda Buzescu le porunciră să nu se ridice-n arme.

Mihai nu mai aude. Mihai are numai ochi. Ai cugetului. Scaldă în lacrimi icoanele dragilor intrați în neființă. Răsare din neguri atacul... Eiab paşa rînjind. Şi-apoi în iarba cosită-n copite trupul ursului ce fuse marele ban Calotă Bozian. Descăpățînat... Cetatea de scaun, Tîrgovişte, străbună, cu porțile lăsate. Grilajul ridicat şi Racea îngenuncheat în desimea ploii... Fulguie iar amintirile. Seara lui Crăciun Bătrînul tot aici, la Caşovia. Drumul spre Praga oprit o clipită. Marcu, frîngînd întrebarea colindului. El, uitat, cu sufletul călătorit la castelul Gilăului. Acolo unde Stanca şi copiii n-aveau parte nici de atît: de-o frîntură de fagure din colindul străbun. Şi iar picuri sărați sub geana vremii. Deli Marco, dîndu-şi duhul în văzul padişahului. Trupul, pămînt în ascuțimea cîrligelor. „Doamne, pînă cînd?”... Viena searbădă... Ochii lui Baba Novac cerşindu-i răzbunare. I se zguduie carnea. Ghiceşte în mulțime privirea verde a lui Basta. Obrazul Novacului, cu tiparul cizmei lui Moise, purificat de flăcări. Urlă mut pentru acela care-a fost între căpitani stindardul lui cel mai viu. Alături, Zelestey şi Sava Armaşul cu brațele sfărîmate. Geme sîngerat, cîntărind obida de la apa Lopardului.

Peste ea, frîngerea lui Petre Domokos. Închide, cu trupul lui parcă, drumul amintirii spre Mirăslău.

Din toate cîte au fost, n-au mai rămas decît oasele?... Călugăreni, Vidin, Nicopol, Babadag, Sofia, Şelimbăr, Olani, Mirăslău, Bucov... Mereu cu sabia sîngerînd. Şi stivele de oase pe sînul pămîntului...

Negurile se retrag. Rămîne Cozia. Sură şi adevărată, veşnicind în veacuri.

Ca din afunduri, vocea Marcului:

— Pentru ce, doamne?

— Ce, copile?...

— Atîtea jertfe presărîndu-ți calea... Nu-i gloria la fel de pieritoare ca şi eroul sub tăvălugul timpului?

Turturea, în cămaşă, se-ntoarce lîngă domnul sleit de tăcere.

— Nu glorie voieşte Măria Sa. Ci pacea, clintită de veacuri. Cerşită de miile de nume şi soațe boțîndu-şi bocetul în colțul năfrămii. Soarele liniştii. Dăruit în bujorii pruncilor rămaşi fără tată. Tihna pămîntului prea plin de sîngele vitejilor. Adă-ți aminte... Liniştea mucenicită cu încăpățînarea şi foamea şi frigul acelora ce-au scris, leghele țarinilor cu sîngerarea tălpilor. Liniştea celor ce şi-au pictat pe stindard chipul lui Baba Novac, simbol şi crez de dreptate. Asta vrea domnul, nu gloria iute trecătoare! Asta vor şi cei peste două mii de oropsiți care şi-au întins mîna sub flamura Magnaei Dacia...

Suspină. Ecoul se stinge în umbrele cortului. Domnul surîde către trupul lui Samoilă uitat în genunchi cu capul în piept. Doarme somn greu, răpus de osteneală.

Afară, constelația Săgetătorului clipeşte stins peste flamura Magnei, înfiorată de răsuflarea pământului.

7

Iată-ne aşadar la cel de-al treilea consiliu militar. Avem, de astă dată, printre noi pe trimisul Măjestății sale, consilierul imperial Mihail Székely.

Marchizul Gonzaga se înclină ceremonios spre ce1 anunțat. Consilierul, posac, clăteşte adunarea în priviri reci - albastre. Îl ştie pe principe de la Alba lulia. I-a susținut şi cauza în fața Camerei Aulice. Îl regăseşte surprins, în toată strălucirea de-atunci, de parcă nimic n-ar fi umbrit steaua lui norocoasă.

— Ascult, domnilor, planul de bătaie în întregul lui. Părerile la urmă.

Marchizul trece la hartă:

— Ilustrissimul principe va lega tabără aici, la Debrețin. Posibil ca forțele recrutate să se ridice la peste şase mii de oşteni. Înarmați cum se cuvine. În acest timp, Excelența sa generalul Basta îşi va întregi forțele, întorcîndu-se la oastea sa grupată în Satu Mare. În felul acesta, Oradea este prinsă între cele două oştiri care la nevoie pot deveni doar una. Sigismundus ştim că se îndreaptă cu gînd de asediu spre Oradea. Dacă la rîndu-mi, cu trupele ungureşti şi muşchetarii imperiali, mă aşez la Tokay, duşmanul va fi prins într-un cleşte uriaş. Fălcile lui pot fi sprijinite la nevoie de oamenii mei. La sugestia ilustrissimului Mihail, scrisorile trimise la garnizoanele din Gilău, Lipova, Lugoj vor scula oştile cetăților, treze în fața

eventualului ajutor turcesc pornit de la Timişoara spre Báthory…

Cîteva clipe, tăcerea se lasă apăsătoare, aţîţîndu-le nervozitatea. Toţi ghicesc o schimbare, încercînd să înţeleagă ce-ar putea zace în capul comisarului imperial.

— Ilustrissime, rog să-mi îngăduiţi a-i pune întîia întrebare generalului Basta.

— Fireşte, comisare!

— Excelenţă, dacă oştirea principelui va angaja, de nevoie, lupta cu turcii, năvălind pe direcţia garnizoanelor amintite, undeva în josul Oradiei, în timp ce domnul marchiz va sta cuminte la Tokay, ce veţi face trezindu-vă în faţa puhoiului de peste, 30 000 de oşteni ai lui Sigismund?

Întrebarea stîrneşte iritare pe figura generalului.

— Ne putem retrage într-un loc prielnic, aşteptînd trupele marchizului. A fost prevăzută şi această posibilitate…

— Nu, generale! Nu satisface îndeajuns această foarte posibilă desfăşurare a lucrurilor!

Székely se ridică cuprinzîndu-şi interlocutorul într-o învăluire scurtă.

— Voia şi planul arhiducelui Mathias sună altfel! Trece la hartă. Crunt, cu fălcile tăiate-n stîncă.

— Excelenţa sa generalul Basta, va porni în întîmpinarea trupelor ilustrissimului Mihai-voievod. Vor face joncţiunea la Moftin şi împreună vor fixa instalarea în vederea unui atac dinspre Simleu. Sigur, locul şi data luptei rămîn în seama celor doi. Domnul Gonzaga trece la dispoziţia generalului Basta. Numai

dacă vor lupta împreună, se poate prevede un rezultat mulțumitor. Cel mai tîrziu în iulie trebuie susținută bătălia, sfîrşind cu starea nesigură din Transilvania. Majestatea sa Rudolf al II-lea are credința deplină că geniul militar al principelui îl va instala în vechea Tîrgovişte cu toată fala. De aceea nici nu-l jigneşte cu prezența consilierilor imperiali. Eu voi supraveghea mişcările taberei domnului Basta. De asemeni, arhiducele Mathias aprobă să se dea ilustrissimului cele şase tunuri cerute prin curier. Odată Báthory nimicit şi voievodul aşezat, în Țara Românească, hotarele Imperiului îşi vor afla liniştea atît de trebuitoare aici. la Dunăre.

— Țara Românească e prea mică pentru noi, domnule consilier! Şi nu asta a fost înțelegerea şi învestitura Alteței sale regale Rudolf!

Vorbele plesnesc urechile imperialilor şi Mihai se scoală trunchios, dominîndu-i cu statura. Gîndurile bănuite de Basta se adeveresc neaşteptat. Gonzaga ridică iritat cupa, închinînd zgomotos:

— Pentru victoria acestei campanii!... Pentru gloria Majestății sale Rudolf al II-lea!

Beau. Urmează ca fiecare să-şi țină drumul cum s-o pricepe, gîndeşte Mihai. Faptul că arhiducele i-a aprobat cu o mînă planul propus prin tainic curier şi că-i ia cu alta Transilvania, nu-l surprinde. A socotit această mişcare încă de după audiența de la Viena. Ştie că de n-ar fi fost faima lui de oştean, Mathias şi-ar fi legat interesele de un altul.

Marcu şi Turturea, cu ochii pe voievod; iar banul Mihalcea stăruie încăpățînat, pînă prinde cu ochii

privirea lui Mihai; ei ştiu că numai sabia şi credința lui îi va scoate din ghemul intrigilor, întins pe ceea ce încă nici nu-i făptuit. Domnul, cu paşi măsurați, părăseşte consiliul, însoțit de ai săi.

Afară musteşte a viață şi aerul tremură săgetat de păsări. Pământul răsuflă şi mulți tac pierduți, cu gîndul departe cuibărit în floarea pomilor şi-n iarba de-acasă.

*

* *

Dealuri îngemănate prelung în arcuri de verdeață. Drumul spre Tokay între ele, spinare solzoasă de balaur amorțit. Către intrarea oraşului, firul de apă al unei mori părăsite. Se lărgeşte într-o luncă, mărginită în trei laturi de tufani şi sălcii bătrîne. Doi cai arătoşi ronțăie alene cu chingile slăbite. Lîngă un ciot noduros, cinci oameni, roată, fac larmă. Pieptarele de piele descheiate, săbiile în iarbă, alături. Beau din două balerci pîntecoase.

— N-ai dreptate, Almási. Ieri în piața oraşului, oamenii valahului au început strigările încă din zori...

— Taci, Gábor! Mintea ta nu judecă nici cît o ulcică goală. Am tălmăcit ce mi-a spus excelența sa, căpitanul Rosini: oamenii de aici şi de-aiurea vor trage întotdeauna la strigările valahului...

— Firesc: plăteşte mai bine!

— Gábor! Te scurtez de limbă de mai scoți un cuvînt. Se-ntoarce spre ceilalți. Cum vă spuneam, oamenii lui promit solde mincinoase şi dobînzi de război. Asta pentru ca mințile puține să creadă în vorbele lor înşelătoare.

— Să-i oprim dar!

— Aşa, să meargă-n altă parte.

— Staaați, stați!... Aşa e, trebuesc opriți. Da' nu pe față, nici în văzul lumii. S-ar crede că-i pizmuim.

— Păi cum altfel? Să-i ucidem în aşternuturi?

Întrebarea îi înfioară pînă-n adînc. Înțeleg, toți: cam la ce-a spus spadasinul cu bucata de piele neagră peste-un ochi, s-ar ajunge, dacă...

Dinspre sălciile uitate de vreme, doi cavaleri se trag mai la vedere. Cel în uniforma *Reiter*-ilor, tunică neagră şi lentă albă, e căpitanul Rosini. În tunică galbenă, umbra lui, Vincenzo Jaccoul.

— Roagă-i, Almási, să-ți asculte planul. Păcat de galbenii ăştia să se-ntoarcă-n tabără nefolosiți. Omul lui Jaccoul plimbă pe sub nasul celor cinci o pungă încăpătoare, stînd să-şi piardă talerii de plină ce e. Cu ochi lacomi cei cinci se dau aproape şi glasul lui Rosini plesneşte sec:

— Capul celui ce conduce recrutorii valahi! În schimb aveți punga!

— Cu ceilalți ce facem?

— Domnule Almási, mie capul îmi trebuie. Ceilalți, înseamnă-i la nas sau unde vrei şi liber...

Spadasinul dă din cap c-a înțeles. Cei doi se depărtează spre caii slobozi,

— Mîine seară. La „Butoiul de aur", aruncă Rosini peste umăr.

Încalecă iute. Năimiții, stană.

— Şi-acum ce facem? Omul fără un ochi se lasă în iarbă, ursuz. După ce-a sorbit cu sete din vinul rămas, Gábor aruncă în doi peri:

— Ce facem... Facem ce spune fudulul ăsta de Almási.

— Păi faceți, dragilor. Altfel nu pupați nici un sfanț din punga aia dolofană. Mai beți cîte-o gură şi la drum. Pînă-n seară-l avem ca-n palmă pe valah. Ascultati-mă pe mine.

— Da' cum? Eu unul nici nu l-am văzut.

— Nici nu trebuie, János. Tu să-ți aduci aminte de cînd n-ai mai mîncat împărăteşte la Gyuri-baci. Şi să-biuța ta o să lucreze cu spor.

— Ci spune o dată, mistreț bătrîn, că ne fierbi de-geaba. Ce-ți prăsi mintea, că doar nu ne-om duce ca la nuntă după recrutorii valahului?

— No, beți dară. Beți vinul cum v-am rugat. Apoi facem şi planul. Am o idee cum nu s-a mai pomenit.

Fierți de curiozitate, cei patru golesc balercile. Şterg mustățile cu mînecile largi, trăgîndu-se în jurul lunga-nului. Ochi şi urechi.

Peste mătasea ierbii, fuioare de colb se învîrtejesc. Vin, purtate-n rafală, tocmai din drumul pustiu de călători.

*

* *

Orice drumeț însetat, în trecere prin Tokay, musai să oprească, măcar un ceas, la faimosul „Butoi de aur" al veselului Gyuri-baci. Asta nu pentru că hanul ar fi mult mai arătos ca altele. Mai degrabă pentru butoiul pictat pe firmă. Nu era el chiar de aur, da' avea butoiul bătrînului un vin de te ungea pe suflet... Ca-n orice han, Gyuri-baci ținea la etaj camere pentru oaspeți. Ba într-o aripă era chiar un fel de salonaş în

care se puteau încinge chefuri pe cinste. Ferite de ochii lumii şi deloc ferite de ochioasele bătrînului.

Aici, de mai bine de-o săptămînă, în două odăi alăturate, oamenii lui Mihai stau în găzduire aleasă. În prima, căpitanul Creţu cu catastifele sub nas, dincolo de masă Turturea, sosit numai de două zile, verifică listele înscrişilor şi plata avansurilor cuvenite.

— Dacă tot aşa o ţinem, într-o lună oştirea domnului e gata.

— Aşa socotii şi eu, paharnice. Cu ce mai strîng cei de la Rakamaz şi Debreţin, alăturaţi cetelor deja lîngă Măria Sa, oastea-i întreagă curînd.

— Îi uitaşi pe-ai noştri, Creţule. Cei de-acas', de prin bănie. Şi cei intraţi în firea domnului: secuii, Beiuşul şi Lipova.

— Nu-i uitai. Ăia veni-vor la cel dintîi sămn. Fără catastivuri.

Zgomot uşor, în dreptul uşii. Creţu se-ntinde şi deschide zmucit. Mai să se prăvale, una din gemenele hangiului întreabă c-o plecăciune silită:

— Strălucitii căpitani poftesc cina acum sau mai tîrziu?

— Pentru o fată tînără, pe deasupra şi frumoasă, ascultatul la uşi nu-i de cinste!

Cu ochii la Turturea fata zîmbeşte îmbietor, îmblînzind pornirea lui Creţu. Paharnicul, cu ochi îngustaţi scormone, în minte de unde-i ştie făptura...

— Nu încă, te-om anunţa noi cînd!

— Bine. Văd că v-am supărat. L-oi trimite pe Kovács cu bucatele. Poate mutra lui pocită v-o place mai mult. Trage uşa şi imediat se-aud paşi măsurînd

scara.

— Nu-i bine, Crețule. Odaia-i curată, da' prea în gura treptelor.

— La han nu-i de-ales. Asta a fost de dat. Asta am luat. Te-ngrijorează ceva?

— Nu-mi plac ochii fetei. Pare că i-am mai văzut, da' nu ştiu unde...

— O fi o părere, paharnice. Sau îi fi trecut pe-aici în drum spre Praga.

— Vezi bine c-am trecut, da' nu la hanul ăsta am stat. Cine ştie, poate bătrîneţile mi-or da tîrcoale.

— Cu păcat spui vorbele astea. Eşti verde şi arătos. Multe oftaturi vei mai zmulge de pe buzele mîndrulițelor.

— Lasă-le-ncolo, căpitane. Ce alt au a face decît să ofteze de cîte ori li se năzare? Mai bine, dacă tot ne-mbie, să primim bucatele. Pînă atunci sfîrşesc şi eu socoata plăților. Mîine-n zori pornesc mai departe.

— La fratele Pavel Ursu?

— La el, tocmai la Debrețin.

— Eh, te las dară. Cercetez de bucate şi pînă-s gata, dau o raită să văz de încropirea taberei.

— Du-te, căpitane. Şi ai grijă să nu se dedea jafului nici un oştean. Poruncă straşnică de la Măria Sa.

Făcînd semn ca-nțeles, căpitanul iese.

Cu ochii pe asfințitul sîngeriu, paharnicul suspină adînc şi-apoi se cufundă în şirurile de socoteli. Clipele se scurg negîndit. Colțurile odăii călcate neauzit de uriaşi păianjeni de umbră. Neaşteptat, uşa se deschide. În straie de slugă, Almási ca o furtună. Turturea-l fixează rece. Spadasinul cade-n genunchi,

smulgîndu-şi părul.

— Iertare, Excelență, de o mie de ori iertare. Jur că n-am nici o vină!…

Neînțelegînd o iotă despre pricina văicărelii, Turturea se scoală, privindu-l intrigat:

— Ci taci odată, că nu eşti babă.

— Tac, Excelență, cum porunciți, da' n-am nici o vină, zău, pe…

— Opreşte-te, omule, şi spune care-i baiul?

— Calul. Armăsarul domniei voastre, vai mie… veniți să vedeți!

Cu paşi împleticiți lunganul se trage către uşă. Turturea neguros. „Ce poate fi?" îl urmează înciudat. Sluga se trage-n lături. Deschide uşa şi-i face loc. Cealaltă mînă pipăie sub surtuc. Turturea trece pragul. Lama fulgeră scurt, ricoşînd în cămaşa de zale. De sus, o bîtă noduroasă trăzneşte icnit. Paharnicul se-nmoaie şi patru mîini îl prind ghem. Almási îl leagă şi toți trei îl îndeasă în doi saci, gură la gură. Scara întunecoasă. Opinteli năduşite. Iată-i în stradă. Legat fedeleş, îl abandonează în spinarea unui cal normand. Almási leapădă straiul de slugă şi-ntr-o clipită toți încalecă. Cercetează atenți. Nimic.

Almási se-ntoarce spre umbra din prag. Aruncă punguța. Fata prinde prețul vînzării, dispărînd grăbită.

Din vatra cerului, o ultimă rază aprinde vîrful hanului. Moare apoi în poala cenuşie a nopții.

*

* *

Gábor şi Chioru stau tolăniți în iarba răcorită.

Pierzind răbdarea, Gábor se-nalță pe-un cot, ascultînd framîntarea drumului.

— Stai locului, băiete. N-are căpitanul cal cu potcoave de puf. S-aude oricine vine.

— S-aude. Da' să ştiu şi cine vine.

— Te păleşte luna-n cap. Poate ghici oricine că aştepți cu anume treabă. Gábor se-ntinde. Priveşte petecul soios cu care şi-acoperă Chioru ochiul scurs. Din susul drumului scîrțîit de osii, înfioară noaptea. Gábor se-nalță iar şi se culcă sub pumnul chiorului.

— Stai că mă îndoi de tot!

— Taci şi ascultă!

— Zidirea cui o dat norocul! Ce ne facem?

Trapul calului răzbate din freamătul drumului. Ca să nu fie văzut, Chioru îşi saltă ochiul teafăr.

— Oare cu celălalt au sfîrşit?

— Poate.. Vedem cum sfîrşim şi aici... Din ce în ce mai clar, copitele vestesc apropierea. Chiorul mai priveşte o dată, răsuflînd adînc.

— El e!

Cu mîna pe arme stau, gata să țîşnească. În razele lunii, Crețu călăreşte, liniştit. Carele, undeva în urmă. Cei doi pe ghimpi. Strecurîndu-se şerpeşte, Chioru răsare în buza drumului. Simțind miros străin, calul se cabrează. Gábor se-nalță nălucă. Jungherul chiorului spintecă noaptea. Cu Crețu prăvălit pe grumaz, calul sare-n tăpşanul verde.

— Iuteee! Încalecă, Gáboreee!...

Sărind peste şanț, Gábor zăreşte trupul Chiorului izbit de calul speriat. Încalecă în susul cîmpului, simțind c-o face degeaba. Ascultă. Dincolo de tufani,

calul tropăie besmetic. Dă pinten. Galopul lui peste cel al lui Crețu. Din față, alt galop. Părăseşte drumul. Scurmă cîmpia în trombă. Din falduri de-ntuneric, Almási creşte spornic, tăindu-i calea.

— Stai, mistreț bătrîn! Eu sînt Gábor!

— Ce diavolu' păziți atîta?

— Chioru e-n şanț, lovit de cal. Căpitanul, undeva în față, ne-a scăpat.

— Şi stai ca o momîie? După el!

— Asta şi făceam.

— Dă-i drumu. Ține mai mult stînga. După ce s-o domoli, poate-o ia calul spre han.

— De unde ştii că-i rănit?

— De la Chioru.

— Păi n-ai vorbit cu el.

— Niciodată nu şi-a greşit ținta.

— Hai atunci. Om vedea ce-a făcut.

Se-afundă în noapte. Trupul Chiorului acolo, în şanț. Ca şi cum n-ar fi fost. Peste ochiul somnoros al lunii, o geană de nor roşietică se trage încet, picurind peste întinderi lacrimi sîngerii...

*

* *

— Nu-mi vine a crede: nu puteți refuza invitația unei doamne.

— Prea distinsă principesă, noi, ca nunțiu apostolic, vă asigurăm că Sfinta Biserica nu greşeşte niciodată. Dar, ca muritor ce ne aflăm, supus deci greşelilor, primim.

Filippo Spinelli surîde fin, strecurîndu-şi vanitatea în faldurile negre.

— Şi dacă părintele primeşte, ambasadorul unei țări plină de farmec şi mister, cu atît mai mult, sper

— Aleasă doamnă. Spania, prin umilul ei servitor, vă aduce omagiile.

Clemente Guillermo surîde la rîndu-i.

— Carlo Magno, condu-i în salonaşul verde... Vă voi trimite, domnii mei, o plăcută surpriză. Sper.

Maria Cristina dispare vaporos, lăsîndu-le surîsul fluturat în aer.

— Minunată făptură. Păcat de prea marea ei atracție către intriga politică...

Giovanni da Marini Poli îşi murmură constatarea cu ochii pe bărbuța nunțiului papal,

— Aparențele înşeală...

— Oare? Cele ce se-aud despre intențiile de taină ale frumoasei doamne pot pune serios în încurcătură jocul curții pentru Transilvania.

— Vorbe, domnule ambasador. Sfînta Biserică Apostolică desfide clevetirea.

— Cel mai în măsură să ştie, din țesătura clevetirilor, eventuala undă de adevăr se pare că e distinsul cavaler Carlo Magno.

— Aşa cum bine ştiți, o alianță prin căsătorie cu principele valah ar contraveni canoanelor bisericii. Într-adevăr, asemenea vorbe nu pot fi decît necugetate...

— Mai cu seamă la adresa unui principe a cărui sabie se pregăteşte să reaşeze linişte în provincia transilvană...

— ... şi încă cum, domnilor! Peste aşteptările visate de cineva...

Tresar, uimiți. Mai mult decît toți, Carlo Magno. Cu ochi strălucitori şi grație desăvîrşită, prințul Marcu salută asistența.

— Într-adevăr, surpriză!

Clemente se trage lîngă Spinelli. Marcu lîngă Carlo Magno.

— Aşadar, plăcută surpriza?

Maria Cristina desprinsă din vis. Ochii muşcă din aerul de stînjeneală; vocea, doar puțin de tot ironică :

— Pentru sfîntul părinte, ceai aromat. Pentru cei-lalți, vin alb de Burgundia. Şi... atenție. Nu-l forfecați prea tare. Prințul Marcu poate-i timid în fața atîtor obraze alese.

Dispare neauzit.

— Spuneți-ne, prințe, cum decurge campania?

— Aşa cum a dispus Sacra Majestate.

— Adică bine.

— Bine probabil şi față de ulterioarele dispoziții? Nunțiul sfredelindu-l fără milă.

— Şi față de acelea. Marcu-i susține privirea.

— De fapt, cîți oşteni s-au strîns? Clemente surîde, aşteptînd.

— Peste şase mii. Atît, pînă la plecarea mea din tabără.

— Sperați la mai mult?

— Cu ajutor din țară, poate încă vreo cinci mii.

— Din care țară? Nunțiul, vădit amuzat.

— Din Magna Dacia de la Alba Iulia. Mai precis din Transilvania, Moldova şi sigur, din Valahia.

— Frumos! Şi Sigismund cu cine mai luptă?

— Doar cu cei vînduți şi ajutoarele greu cumpărate!

— Apreciem bravura, prințe. Dar poveştile sînt bune doar în cronici…

Nunțiul triumfă. Carlo Magno, neguros.

— Desigur — în cronicile care vor să scrie doar poveşti… ticluite. Noi le scriem cu sabia. Şi marea cronică a țării e închegată din înscrisurile purtate pe fiecare din noi: o rană de lance, o tăietură de sabie, un braț sau un picior lipsă…

— Aşadar, prințe, ajutoarele promise domnului Mihai se-arată.

Carlo Magno îi surîde cu înțeles.

— Cum să nu. Secuii ca la opt sute. Lipova şi Beiuşul ca la şapte sute. Transilvanii şi norodul fugit în tabăra voievodului ca la două mii. Au să vină şi moldovenii la ceasul cuvenit. Din Valahia, tot la ceas cuvenit. Mehedințenii şi roşii de țară cu o parte din călărimile domneşti.

— Uimitor! Clemente, uluit fără ascunziş.

— Nu-i nimic uluitor. (Vocea lui Marini Poli, hotărîtă.) Eu însumi, la Caşovia, am văzut mulțimile intrînd sub steagul principelui. Faima lui pare intrată în legendă.

— O clipă, domnilor. Cu voia dumneavoastră voi face oficiile de gazdă.

Principesa se iveşte, îi serveşte ea însăşi. Marcu priveşte intens deasupra măsuței de colț. Din gravura în aramă, doi ochi despică viitorul sub un gugiuman ştiut. Principesa îi prinde privirea.

— E făcută de meşterul majestății sale, Aegidiu Sadeler.

— Extrem de reuşit. Se pare că Majestatea sa îl pre-

ţuieşte mult pe artist. Clemente fixează gravura.

Peste liniştea grea, ochii lui Mihai săgetează timpii.

8

Simțind răcoarea lespezilor, trupul paharnicului se cutremură stins. Cu vrere vlăguită îşi suceşte brațul pe sub mijlocul înghețat. Dă să se-ntoarcă pe spate. Pipăie palma. Asudă de răcoare. Se opinteşte. O dată. Şi încă o dată. Gîndurile se limpezesc, încet. Capul doare surd. Muşcă din limpezime. cu colți de jar. A patra oară reuşeşte. Suflă greu. Sîngele se rostogoleşte năvalnic. Calm. Se subțiază în legaturi. Încearcă cu încetul să scape. Asudă, înjură în gînd şi zăreşte ca-n vis fața ticălosului. Ce uşor l-a momit. Imaginea îi dă putere. Încearcă iar, cu încăpățînare. „Trebuie să fiu slobod. Crețu. Şi de-asta trebuie. Trebuie... ” repetă cu ochii, cu dinții, cu toată ființa. Scapă picioarele. Gleznele libere freamătă în cizme. „Aşadar m-au vrut mai demult. Poate încă de la Viena”... Stînga caută înfrigurat. Colacul de funie. „De la Caşovia m-au urmărit. Mi-am făcut şi datornici... Beauri. El să fie la mijloc? ” O să-i plătească. Ştie sigur. O ştie cu dreapta acum eliberată şi ea. Amorțeala îl sufocă.

Frecîndu-şi încheieturile, suduie cumplit. Ciuleşte urechea. Vlaga se-ntoarce în trupul obrintit. Surîde întunericului muced. Se scoală anevoie. Cîțiva paşi. Ochii pătrund răceala umedă. Pipăie cămaşa de zale. „Mă-ngropau fără prohod. Cu nasul în cea mai afundă bulboană... Sau nici nu se mai osteneau. “

Caută uşa. O găseşte, masivă. Drugi de fier de-a curmezişul. Trage atent, ferindu-se de zgomot. O geană de lumină se prelinge, lăptoasă. Prea destul. Ochii descîlcesc un trup răpus de somn. Doarme spadasinul. Un braț sub cap, celălalt peste sabia la-ndemînă. Dincolo de trupul adormit, un butuc mărişor. Pe el o ştergura cu resturi de mîncare. Încrezător deschide mai mult. Scîrțîie stins. Încremeneşte. Priveşte întîi cu un ochi, apoi scoate pe uşă tot capul: îingă perete, alt trup lungit pe podina mîncată de vreme. Alături carafa, sabia lui şi jungherul Măriei Sale. Fără zgomot, se-apropie de arme. Lacom la gîndul slobozeniei, apucă ferm. De-acum e întreg. Turturea cel dintotdeauna. Priveşte la cei doi. Îi poate mîntui uşor. N-o face. Zăreşte în umbra celui de-al doilea bîta cu care l-au amețit. „Dinte pentru dinte, drăguților". Loviți în somn, cei doi se cumințesc cu suspine. Tropot de cai zgîrie noaptea. Nu mai poate ieşi. „Înapoi, în negura mucedă." De-acolo poate lovi fără să fie dibuit. Ceştilalți oricum sînt scoşi din luptă. Răzbat voci înfundate. În firul crăpăturii, Almási stăruie o clipă.

— Saltă, Gábore. că arginții sună la fel şi pentru urechea ta.

— Salt, da' banii nu-i mai vreau,

Almási năuc. Se-aştepta. Sperase totuşi măcar să nu i-o spună.

— Eşti un iepure fricos! Şi voi?!

Spadasinii stau nemişcați. Almási tîrăşte de mîini trupul unui oştean. Intră şi Gábor, ținîndu-l de picioare, înlemneşte... Cizmele lui Crețu. Galbene şi

fudule.Coantăşul călărămilor de Gherghița. Se sprijină înăcrit de mucegaiul zidului.

— Hei, nu s-aude?!

— Lasă-i. Îs beți bine.

Pipăie sabia. În stînga, jungherul, lucind. Geme Crețu uşurel. Paharnicul renaşte. „Nu-i mort! ”…

— Apucă. Să-l punem lîngă celălalt.

— Rămîn eu lîngă ei. Tu du-te dupa căpitanul generalului. Îmi iau totuşi banii şi mă las de de-astea.

— Cum vrei, Gábore. Da’ aveam un gînd cu tine.

— Nu cloceşti tu gînduri, să-mi placă mie.

— Uite că acu’ chiar greşeşti. Ai sabie sprintena. Nici prost nu eşti. În oastea Imperiului, amîndoi, n-am duce-o rău.

— Într-o oaste în care uciderea pe la spate e în cinste n-am ce căuta!

De-ar fi zărit ochii celuilalt, ar fi-nțeles multe.

— Treaba ta. Hai dar, să-l băgăm în colivie. Mă duc apoi după bani. Apucă invers. Almási de picioare. Gábor de miini. Neaşteptat, paharnicul apucă să zărească sabia lui Almási intrînd între umerii lui Gábor. Rămîne dincolo de prag. Încearcă să pătrundă întunericul jilav. Turturea împunge icnit. Spadasinul se prăvale, gemînd cu neputință. Ceilalți doi, duşi pe cea lume. Se-ntoarce spre Crețu, uitat în fața uşii. Năclăit de sînge şi rece sloi. Se-apleacă. Bate inima. Freacă cu palme de frate. Crețu geme stins.

— Oh, prietene! Cel mai fudul şi mai drag roşu de Gherghița. Te faci tu bine… Hai, copăcel.

L-a săltat greu, de-a curmezişul. Iese cumpănit, pipăind drumul. Calul Crețului tivit cu spumă.

Tremură nările, amirosindu-şi stăpînul. Gîfîie. Încă olecuță. Aşa. Creţu de-a latul, atîrnînd ciudat. Şuieră scurt. Din nălucirea de neguri, căluțul paharnicului ivindu-se încrezător. „Pentru oşteanul drept nu-s decît două reazime cu credință: calul şi sabia…” Încalecă. Fără să îndemne, calul Creţului se ține de-a stînga. Lasă moara în urmă, să-şi prohodească cum o şti oaspeții. Apucă în sus, pe drumul de care al Tokayului. Dinspre firul de apă răzbate şopot de jale. Îl îngînă, arar, plîngerea vîntului în pletele sălciilor bătrîne.

*

* *

— Nu aşa, Turtureo!

— Măria Ta, pedepsitu-i-am eu destul. Pentru ce va fi, îi va bate soarta.

— Nu mai îngădui slugoiului lui Rudolf să-mi sufle-n zamă!

— Îți faci mai rău duşman. Fereşte-te, da’ nu-i aţîța, doamne.

— Paharnice, cu voievodul tău pe-o cale, n-ai a da socoteală nimănui…

— Dă-mi voie, Măria Ta, să-mi alung oboselile. Spăl colbul din ăst răstimp de canon.

— Du-te. Hodineşte-te cît să-ți ajungă. Trimite-l pe Marcu cu ştirile de-au mai sosit.

Alături de Turturea, iese cu paşi osteniți în larma de-afară. Întinsă cît să cuprinzi cu ochii, tabăra îl îmbărbătează. Sutele de corturi în bună rînduială lasă la mijloc deschiderea largă. Flamura uriaşă străjuie cortul domnului, în latura către oraş, netezimea

cîmpului. Pulpă lîngă pulpă, steaguri de călărime uşoară se aşază şi se desfac în goana cailor. Dincoace de ei, pedestrimile în muştru. Țin strîns, muschetă lîngă muschetă, ca la un semn să se rupă grabnic, lăsînd călărimea să şarjeze prin mijloc. Pe un dîmb mai înalt, Marcu şi vel ban Mihalcea. Prețuiesc totul cu ochi neiertător. Se-apropie, împărtăşind porunca. Mihalcea rămîne să vegheze mai departe La întîiul rînd de corturi se despart, Turturea la dreapta, Marcu înainte. Lîngă hampa înaltă, trei oşteni stau de vorbă. Se-nchină prințului.

— Noroc s-aveți, căpitani dumneavoastră.

— Mulțămim, la fel!

— Ce-i, Crețule, te-nzdrăvenişi?

— Nu de tot.

— Şi-i spui Ursului cum să se ferească?

— Apoi ne-om apăra, de-o fi să fie! Pavel al Ursului, cu spate pe măsura numelui, zîmbeşte stingherit.

— Şi dumnealui? Cuprinde statura semeață a cavalerului. Negru tot. De la pălărie la cizme.

Pe drumul spre apus, nori de colb sub duruit năpraznic.

— Sînt tunuri, Excelență. Trase de cîte patru cai…

— Tunurile date Măriei Sale de arhiducele Mathias.

— Şi care, odată cu ele, împuternicesc pe marchizul Gonzaga să prindă orice curier al ilustrissimului!

Marcu îl cercetează iar. Acest cavaler are ceva din aerul mîndru al celor din veci stăpîni pe ei… Mai iute înțelept decît semeț.

— Domnule?

— Excelență, am onoarea: Aloisiu Radibrat, cavaler

al ordinului...

— Lasă-l, Marcule! Un viteaz credincios nouă.

— Excelența voastră-i prea bun, Majestate!

— Eu?! Mie-mi spui Majestate? Apoi eu nu fur laurii împăraților, drăguțule.

— Iertare. Nu socotesc că am greşit.

— Adică?

— Cel ce vrea să refacă sub sabia istoriei întinderea vechii Dacii, trebuie că ştie: Burebista s-a măsurat cu împărații acelor timpuri.

— Lasă, cavalere. Nu ambițiile ne pasc. Marcule!

— Poruncă.

— Vreau să cercetez tunurile.

— Le-om pune în rînduială.

— Teafără-i dreapta, Crețule?

— Teafără, doamne.

— Atunci au a se teme duşmanii!

— Cu voia Măriei Tale...

— Cu voia norodului, Crețule, şi-apoi a noastră! Marcule, opriți muştrul! Apoi la sfat cu Mihalcea. Cavalere, haidem în cort. S-auzim cu ce veşti ai bătut atîta cale.

Pornesc. Mihai în față, măsurînd cîte-un stînjen în pas. Pologul cortului ridicat pe suliți. Turturea drept, în tunică nouă cu guler valon.

— Parcă plecaşi, paharnice. Sau zbură osteneala?

— Ba. László Rákoczi.

— Adă-l lîngă Radibrat. Două vînturi din părți potrivnice nu ne pot ține decît mai drepți.

Paharnicul pleacă. Ceilalți intră în răcoarea cortului. Mihai se lasă în jilțul cu cioplitură de

Hurezu. Face semn cavalerului să şadă. Pe sub polog intră chemații: Marcu, grav, Mihalcea asudat. Pieptarul de piele scrijelit proaspăt.

— Ce-i, bane, nu te-nduraşi pînă n-ai tras sabia pentru învățătură?

— Nu doamne. Pedeştrii au ştiință destulă cu armele de foc. Da' la sabie îs slăbuți.

Vodă zîmbeşte, îmbiindu-i la şedere. Deci, cavalere?

— Am copia unei scrisori trimisă înălțimii voastre de prea cucernicul episcop de Agvia. Spintecă căptuşala pieptarului. Iveşte un sul, cu peceți cam terfelite: Iat-o!

— Marcule.

Vocea lui Marcu egală. Mihai îl ascultă citind cu fălcile încleştate. Nu-i singurul care pricepe iute. Jaccoul, puiul de cățea. Gata să latre la fiecare ivit cu cîte-un os în mînă. Lucrează pe toate planurile. Vinde şi informează pe arginți sunători. Liniştea afundă cortul. Mihai tace. Mihalcea, mai mult în barbă:

— D-apăi ce-o crede gran' duca de Mantova?... Că-i multă căpoşenie la Măria Ta?

— Pricina aprinsă s-o ivi abia cînd apar avizurile de sub teascul tiparelor. Vor umple Europa.

— Ce, Marcule, nu te-ai învățat?

— M-am. Da' pe lîngă triumful de la Praga, lingăveala asta-i spurcată.

— Ce spune?... Că am fost avertizat de cîinele lui Rudolf să nu ne unim?

— Aşa, doamne. Că Basta vrea, spre binele coroanei, să nu intrați în Transilvania. Mai bine de-a dreptul în Valahia. Că el, Basta, oricum îl va cuminți

pe Báthory, fără amestecul vostru.

— Mulțumim, cavalere Radibrat. Slujba făcută cere aleasă răsplată. Te-ntorci ori rămîi?

— Dacă Excelența voastră îngăduie, rămîn pînă la victoria împotriva lui Sigismund.

— Voia ta, căpitane. Marcu, aşterne-l în tabără şi întoarce-te.

Pe lîngă cei doi, vuietul taberei năvăleşte o clipă. Se stinge iar în imensitatea cortului.

— Ce-ți spusăi, doamne?

— Ce, Mihalcea? Fierbe-mă şi tu.

— Iertare, da' eu unul, singur, nu te mai las. Nici cînd ți-i face ruga de seară! Ochii banului taie felii din chipul domnului, ca într-o icoană la care priveşti cu nesaț.

— Spune, de ce ți-i teamă?

— De toți cerşetorii ăştia care aşteaptă să-şi moaie bucătura în strălucirea Măriei Tale. Se visează pe potrivă, dacă nu şi mai măreți.

Urmat de Turturea, reintră Marcu. În dosul lor, săcuiul aspru dă în genunchi.

— Spune, prietene, carte sau veste.

— Veste, Măria Ta. Prin mine de la domnia sa Rákóczi László.

— Ei?… Îndrăzneşte. Urechile de față pot auzi.

— Sigismund Báthory, la douăzeci şi şapte trecut, o-mpărțit steaguri la Someş-sat.

— Pricep.

— Acum îi pornit cu tătă oastea spre Gilău. Domnu' Rákóczi şi noi săcuii aşteptăm porunca.

— Acum nici una! Du-te la binemeritată hodină,

dimpreună cu mulțămirea noastră.

Iese oşteanul. Mihai se-nchide-n el cutremurat. Iată firele. S-au strîns. Politica dă roade. O să-şi croiască drumul după ştiința lui.

— Marcule.

— Poruncă.

— Tocmeşti scrisoare către arhiducele Mathias. O duce Radibrat.

— Aşa va fi.

— Turturea!

— Ascult, doamne.

— L-aduci pe Mîrza. Gătit în strai de moldovean.

— Pricep.

— Mihalceo! Te duci în bănie.

— Măria Ta!

— Cum ai auzit, vel bane! Spui Buzeştilor c-a venit clipa… Banule!

— Doamne…

— Să nu te-ntorci decît la sorocul poruncit. Îi am pe Marcu şi Turturea.

— Şi pe Anghelache, doamne!

— Şi, paharnice. Pe el şi pe toți ai Novacului şi-ai lui Domokos, şi-ai întregului norod.

Geme jilțul sub viforul domnului. Țipă în el durerile pămîntului. Închide ochii, tînjeşte după un ceas de linişte plină. După cît de albastru e albastrul de la Cozia… Aude dangătul clopotului în ceas de vecernie.

9

Soarele drept, turtindu-le țeasta nemilos. Convoiul se urăşte alene. Trimbe de colb stîrnite în lungul drumului se-aştern, dese, pe straie, în albul ochilor şi-n suflet. Plecată din Vînători în bună rînduială, oastea e sleită, la nici zece leghe. În stînga drumului, printre oamenii spătarului Bucioc, căpitanul Mîrza. Smolit şi asudat, suduie cu îndîrjire prieteşugul lui Moghilă cu principele ungur, pus pe harță. Şi asta pentru un scaun pe care, oricum, Mihai al Valahilor îl va clătina iar pînă le-or albi oasele, pe-aici printre străini. De-a dreapta lui, căpitanul Geană din Boldureni îi dă dreptate clătinînd pletele albite de colb.

— Ne-om prăpădi, frați, cum spui p-aici prin țara ungurului. Nu ne-or mai aduna nici cînii oasili…

— Măcar de-am şti pentru cine ne-am lupta. Că vodă ni-o mînat la bătaie, lacom de banii ce-i dete unguru.

— Şi cîti scumpeturi…

Vocea ologită hîrie în colbul înalt. Rămîn cu gîndurile în dogoarea de iad a amiezii. Mîrza ştie dincotro bate vîntul şi-şi lasă calul mai domol. Se pierde în vălmăşag. Călărești şi care. Tunuri duruind înfundat pe sufletele amorțite. Călărimile spătarului trec înainte. La fel de sleite, le urmează cetele vornicului Ursu, amestecate cu cazaci şi leşi. Printre

polcuri recunoaşte cete de-ale lui Ioan Potocki. Ține minte, scriind cu ochiul direct pe suflet. Se trage mai în lături. Steagul călărimilor de Suceava. Singurii care merg în legea lor. Rînduiți larg, din cauza căldurii, da'n alcătuire neştirbită. Caută atent. Cu mustățile bălane mereu aricite, hotnogul Pintilie. Stropeşte o sudalmă. Scoate cuşma, îndesind-o sub şa. Mîrza îl strigă, sticlindu-şi dinții.

— Frate, pe unde-mi umbli, diavole?!

Moldovanul, năucit, îl măsoară cu uimire.

— Uiuiuu, măăă!!

Caii se sperie şi călăreții se strecoară nepăsători pe lîngă cei doi rămaşi la margine, înfipți în albul drumului.

— Ce-ți face Rădița, balaure? Da', pruncii? Ce cauți tu pe țarinile lui Jicmond?...

— Nu se vede? Ne trimeasă Moghilă să-i păzim ăstuia buricu'. Cădelnița mamii ei de domnie! Că iar ajunse Moldova nimănui.

— Stai frate, nu te-aprinde. Am a-ți lumina sufletu cu gînduri de mult visate.

— Mîrzo, lasă-te di şagă, că mi-i acru sufletu' ca-n ceasurili Miraslăului.

— Ho, nu mai fi babă! Oştean eşti sau catrință cu musteți?

— Hai, ghiujule, în rîndul di la urmă. Să nu ti perd în pădurea asta de suliți şi săbii...

— Da' hodină n-aveti? Bătu-l-ar diavolu' de bubos.

— Acuşica. Lui ce-i pasă. În carită aurită cu arcuri şi perni moi... Îşi mîngîie cînele, făurind planuri de mărire cu sîngile nost'.

Grosul şirurilor e de mult intrat în Măgura Priei, cînd se-ntoarnă-n galop însuşi Ursu vornic. În cămaşa de zale, cu coiful atîrnat la oblînc.

— Căpitane Zîmbrule! Tăți la popas. După ce adăpați căluții, sus pi colină. Tabără aparte, cu tocmeala ştiută!

Cercetează cu fiori nemeşimea strînsă de cea parte a drumului, tocmai pe vîrful de deal. Cortul principelui, aproape gata. Flamura casei Báthory străjuie împrejurimile rumenite în soare.

După vreun ceas, în tabăra sucevenilor hodina se lasă îmbătată de fierbințeala zilei. Opusă celei ungureşti, tabăra pare pestriță şi săracă. De dincolo răzbat confuz rîsetele înalte ale vivandierelor. Pare că Sigismund ține înadins să-i afle oştirea neastîmpărul de viteaz între pocale şi sîni. Cufundați în iarba înaltă, Pintilie şi Mîrza, goi pînă-n brîu. Descîntă o balercuță sporovăind încet.

— Frate Pintilie, decît aşa, mai bine acasă după cuptor. Asta oaste nu-i, da' nici Sigismund ghinărar.

— Muşcă-ți limba, smolitule. De te-aude vornicul, atîrni în furci cît ai clipi.

— Fugi, mă, de-aici! Ce să facă el c-o piele aşa tăbăcită ca a mea?

— Mîrzo, vorbeai de nişte visuri. Ia soarbe o gură din cotnărelu' asta. Te-o îndemna să visezi cu ochii căscați şi mintea mai pe-acasă…

— Te-ai vulpit, Pintilie. Aşa straşnic îți păzeşti zilele sau te-ai dat cu Movileştii pe-o brazdă?

— Mă, căpcăunule. De nu ți-i dor de-un dupac după cap, nu mai fă pi prostu' cu mini.

— Atunci ce-ți veni?

— Pe dracu. Aşa cu ulceaua între noi nu ne ia nimenea la ochi. Ai încă limba lungă, frati. Da c-un voievod ca Mihai, îți dă mîna.

— Da' ce, nu-i şi voievodu' tău, procletule?

— Uite cum stă treaba. Glasul coboară unduind sufletul. Măria Sa Mihai are nevoie de braţe credincioase.

— Se vor găsi multe...

— Pe voi vă ştie. D-aia mă trimese pe mine. De-o să vă încumetați, pînă-n zori sîntem departe.

— De ne-om încumeta, zici?... Păi mai bine ne batem pentru onoarea bubosului uitată-n aşternutul Mariei Cristina sau pentru pruncii şi liniştea noastră?

— Atunci?

— Atunci taci şi bea. Culcă-te. Să fiți hodiniți şi tu şi calu'. Cine ştie ce-om înfrunta pînă-n zori.

— Mă, Pintilie. Tu eşti starostele diavolilor. Da' ai inimă de înger... Cîți poți lua?

— Ştiu eu?... Afară de vornic ş-ai lui, mulți s-ar vrea sub sabia viteazului.

— Bun. Asta de la voi. Da' de la spătar Bucioc, sau de la unguri?...

— Cu ungurii o fi mai greu. Da' cu frații lu' Bucioc oi vorbi la focuri disară. Acu culcă-te, cum am spus.

— Stai, diavole. De somn îmi arde acum? Vin şi eu. Poate oamenii căpitanului Geană ne-or sta alături.

— Poate, că-s dîrji. Dintr-o felie!

Sub revărsarea de căldură, tabăra vuieşte surd. Nici gînd să adoarmă, deşi pe drum mulți picoteau frînți. Peste cortul lui Sigismund, triluri de flaut se-ngeamănă cu mîrîitul ogarilor. Rar, țipetele

vivandierelor. Înalții comandiri luptau cu vitejia unor adevărați cavaleri... În fața cortului, dezbumbat şi cu mustăți cătrăvite, Korniş soarbe pocalul. Blestemă în gînd dezmățul şi ruşinea la uşa căruia sînt silite să slujească pletele lui sure.

O pală de vînt se prăvale pe coasa dealului izbind mătasea cortului cu mare vuiet. Țipetele se întețesc. Sub a doua rafală, marele stindard al Báthorylor se înclină vijelios. Umflat de vînt, cade în verdele ierbii. De pe firul de apă, cîntec unguresc răzbate trist. Peste nechezatul stins al cailor, picură pe suflet dor de cei de-acasă.

*

* *

Sute de focuri. Licuresc pînă departe, cufundînd tabăra într-o unduire de umbre. Între roatele de corturi, tocmeala căruțelor. Oşteni de pază, priveghind mai mult de formă. Ştiu toți, duşmanu-i departe. În cete răzlețe, năimiții cutreieră noaptea. Galopează fără fereala spre satele vecine.

Din tabăra sucevenilor umbre grăbite. Cîte două, trei, se prelig spre valea pîrîului. Pe cealaltă colină, la corturile nemeşilor se dau cep butoaielor. La lumina flăcărilor războiul pare mai vesel. Spre capătul corturilor, umbrele se-ngemănează. Încalecă feriți, pornind în lungul drumului Pintilie şi Mîrza, cu caii de căpăstru, rămaşi la urmă. Dinspre cortul vornicului, un stegar amețit se freacă la ochi, clătinîndu-se.

— Bă stafiilor! Lăsați focu' să vă lumineze ori ați murit?...

Se-mpleticeşte. Rămîne năucit lîngă focurile

singure. Mîrza face semn. Pintilie lunecă şerpeşte. Umbra îşi face curaj:

— Ieşiți, împieliților!... Stănică, Mijoarcă, Costeo...

— Stegare, măi Beldimane!...

— Aic...

Vorbele gîlgîie şi stegarul se lasă moale sub pumnalul hotnogului. Din trei salturi încalecă lîngă Mîrza. Fereala nu-şi mai are rostul. Ştiu amîndoi: izbinda sau moartea. Întunericul se-mpîcleşte. E bine şi nu e. În față ropot de copite. În spate altul. Oamenii vornicului sorocindu-i morții. Caii săgetează noaptea. În față cei duşi dintîi aşteaptă îndrumare.

— Fugiți! Răriți-vă şi țineți tot. Înainte. Din om în om. Ne-ntîlnim dincol de Poarta Meseşană!...

Pintilie asudă. Voltă pe stînga. Întoarce domolit. Ascultă. Ropot grăbit. Descălecă. Calul şcolit se culcă-n lungu şanțului. La galop mic apare un cal speriat. Şaua goală. Din urmă oştenii Ursului întind drumu în copite. Trec. Calul singuratic se dă către el. Din cea latură a crupei saltă Mîrza, cercetînd drumul.

— Mîrzo, pui de cazac. Le-ai făcut-o!

Surprins, căpitanul dispare iar în ascunziş.

— Stai, smolitule. binişor. Eu mi-s Pintilie, mare hotnog peste iarba şanțului!

Rîsul lui Mîrza gîlgîie năvalnic.

— S-o ştergem, frumosule, că-ți rade mustața vornicu'.

— Iacă snoavă!

— Iacă, bă! Că nu te-or mai'crede plozii de tată...

*

* *

Pînzele de ape se preling în torente repezi. Zorii se mistuie în negura ploii, sticlind abia ghiciți. Sub pologul ridicat, Anghelache scormone zările. Cu mantia pînă-n pămînt, Aga Leca scoate nasul în urgia de-afară. Se trage încrîncenat. Mihai umblă fără astîmpăr, măsurînd cortul cu paşii neliniştii.

— Nimic, portare?

— Nimic, Măria Ta. S-or fi tras de ploaie la loc ferit.

— Nu-l răbda pe Mihalcea inima.

— E greu, doamne, să te slobozi din tihna culcuşului pe drumuri presărate de osteneli…

Mihai se-ntoarce, muşcat de vorbă.

— De ce drumuri pomenişi? Şi din ce culcuş de tihnă să se smulgă?

— Iertare. Mă gîndeam la anii domniei sale, ban Mihalcea. Nu-s tocmai pe potriva drumurilor neprielnice în afara hotarelor…

— Puțin îl cunoşti, Leca, şi nu ştiu cum te descurcai de te-auzeau anii pomeniți.

Anghelache se-ntoarce cu ochii în ploaie.

— De nu te-aş şti brav, căpitane, te-aş certa aprig pentru hula banului. Mihalcea singur se poate mîndri c-a tăiat pentru țară mai mult decît noi toți laolaltă!

— Măria Ta! Iertare…

— Ce-i, vin?

— De nu m-ar minți urechea… Nu se văd.

Tac, cu ochii tiviți pe tremurul ploii. Brusc, aceasta se întețeşte, ca şi cum le-ar sta împotrivă, dar…

— Se opreşte!

Într-adevăr, ca şi cum cineva le-ar lua cu mîna, pînzele se subțiază, tremură. Picuri tot mai rari. Se

opreşte istovită, aşa cum a-nceput: neaşteptat. Peste cîmpul întins, nu mişcă nimic.

— Ți s-a părut, portare…

— Ba. Auzi-i, doamne. Vin!

Pămîntul duruie stins sub ritmul trapului săltat.

— Iată-i. Se văd!

— Ageră ureche ți-au dat ursitoarele.

— Mehedinţenii, doamne. Şi-s destui.

— Destui, portare. Pe timpul de bătaie de patru ori socotiți, tot nu-i de-ajuns.

— Turturea e-n frunte!

— Şi bătrînul de care ziceai, e la un lung de cal în urmă.

— Îngăduie doamne să le ies nainte!

Mihai zîmbeşte. Din spatele cortului, portarul țîşneşte chiuind de-a-ncălare. Tabăra, curioasă. Se strîng în priveală, urmărind tăvălugul pornit în întîmpinare.

Cal şi călăreț, deopotrivă uriaşi, înghit depărtarea. Turturea pricepe. Frîul slobod turtindu-se una cu fugarul. Caii năvală. Nu domolesc de fel. Tabăra numai ochi. Mihai zîmbeşte. Distanța scade. Goană. Cîțiva paşi. Caii stau să intre unul într-altul. Brațele se-ntind fulgerător. Apucă. Armăsarii uşurați ocolesc în ultima clipă. Cei doi spînzură în aer. Cad în zloata sălcie. Urletele taberei pînă la cer. Torentul se revarsă din urma. Cei doi se ridică. Stau înfipți în noroaie. Mihalcea trage sabia. Pe două aripi largi, mehedinţenii se desfac cu elegantă. Căpitanii par să-i despice cu pieptul. Tabăra în aşteptare…

— Să-mi trăiți, viteji voinici!

— Să trăieşti, Măria Taaa!

Glasurile ca unul. Cuşmele spre slavă. Înaltul limpezit priponeşte curcubeul ca pe-un vitraliu de bărbăție.

Mihalcea încins. Desoalecă tinereşte, dînd să se-nchine. Mihai îl prinde, frîngîndu-l în brațe.

— Auzi, banule?

— Aud, doamne…

— De nu veneai, pierea cinstea din lume. Şi credința în puterea Valahiei.

— Ştiut-am c-aştepți cu jar sub tălpi.

În urma banului, Turturea şi Anghelache. Noroiți pînă-n albul ochilor într-o frăție minunată. Şi tabăra înțelege. Cu aşa bărbați, voievodul poate despica pămîntul. Sau să-l țină-n sărbătoare. Mihai! Principele, oşteanul omul zidit intre ai lui şi dintre ei.

*

* *

— Fi-vor mulți, bane?

— Mulți!

— Arme?

— Ca-ntotdeauna. Ibrahim-paşa are oameni căliți.

— De-ar veni Mîrza…

— Pricep. Fără el n-avem ochi cum trebuie asupra armiei lui Jicmond.

— N-avem, bane. Poate vre-un olăcar din secuime.

— Mai e ceva, doamne

— Ce?

— Turturea are o vorbă pentru Maria Ta.

— Adă-l!

— Anghelache, spune-i că-i chemat.

— Îndată, bane.

Ferchezuit după năvala din noroaie, portarul aleargă cu paşi de zmeu.

— Chiar nu ştii, bane, vestea?

— Ceva, pe departe, doamne.

— Mihalceo, de cînd imi măsori veştile în cîntarul neîncrederii? Nu-i mîna ta aici. Cine?

— Teodosie.

— Aha! L-a potopit politichia.

În cămaşă albă, Turturea suflă grăbit.

— Ascult, paharnice.

— Măria Ta! Un olăcar de la Dunăre i-a vestit pe Rudean Teodosie că-n vadul de jos, către Moldova, turcii făcură pod.

— Zi-i!

— L-a trimis pe Racea. E adevărat. Pe podul durat trec steaguri de Rumelia şi călărimile de Anatolia. Încă pe deasupra şase mii de tătari.

— Cum?! Atîția?

— Cu totul ar putea fi păgînime în oastea lui Sigismund ca la douăsprezece mii.

— Mulți, paharnice.

— Mulți. Da-s cu năravurile ştiute.

— Uiți că ne ştiu şi ei pe noi? Şi de-s atîția. Bathorul împlineşte patruzeci de mii de oameni.

— Şi Basta care ținea să-i bată doar el.

— Cu cine, Mihalceo? Cu trei mii de săbii şi alea năimite de la unguri?

— El ştie. Cu ăia şi oamenii lui Flanz şi Rottal.

— Mai e ceva, paharnice?

— Mai! După obicei păgîn, au luat cu ei şi cămile.

— Ții-i teamă de caii nemeşilor?

— De-ai lor şi de-ai lui Basta

— S-or învăța, Turturea.

— Să nu rămînă fără cai.

— Îi ținem la mijloc. Prinşi în iureş, s-or lua după ai noştri.

— Aşa-i. Numa' că trebe înştiințați.

— Pe cine să trimit?

— Pe Marcu, doamne.

— Nu-i, bane, l-am trimis cu diplomațiile prin străini.

— De cînd, Măria Ta?

— Mă cerți, bane?

— Nu cutez. Da' mi-ai promis că nu te laşi singur.

— Păi nu. Era Anghelache, Aga Leca…

— Aga Leca nu-mi place.

— El ție nu şi nici tu, lui. Ce-aveți de nu vă împăcați?

— Ştiu eu?…

— Am uitat ce-a fost, banule. Aşa promisei. Mi-a dat cetățile nemeşilor cînd eram în Moldova lui Ştefan. Da' l-am iertat!

— Aşa-i. Da' unu ce-a vîndut… Mai poate vinde iar. Iertare, da' nu-mi iese din suflet.

— Gata. Cine se duce?

— Eu, dacă îngăduie Măria Ta.

— Ba. Cu tine, Turtureo, îi altă poveste.

— Atunci eu! Simt c-or să mă gîdile plăcut privirile lor de guşter.

— Bine. Să-i facă scrisoare lui Anghelache. Mihalceo!

— Ascult.

— Gardă şi povaţă înţeleaptă.

— De fapt ce să-i ceară generalului?

— Grijă faţă de prezenţa turcilor. Cămilele. Cartea lui Mathias ne-o va aduce prinţul Marcu.

— Să mai aşteptăm, atunci.

— Nu! Nu-i trebuinţă.

— Măria Ta!

— Ce-i, Leca?

— Tropote de cai. Parc-o solie.

— Marcu!

Ies din cort, cu ochii pe zarea deschisă.

— După ploaie, iese soare. Nu, bane?

— Aşa-i. Da' soarele ăsta nu-i deplin.

— Eh. De nu-i, l-om ajuta.

Rîd toţi, cu bărbile înfundate. Solia intră în tabără. Noroit, cu zîmbet pe buze, Marcu sare din mers. Genunchiul s-afundă-n noroiul clisos. Mihai îl strînge la piept, ridicîndu-l din clisa gălbuie. Şi iar pricepe tabăra. Mihai - voievodul în faţa căruia prinţii de sînge-ngenunche-n noroi, e altfel decît palatinii apusului.

Intraţi în cort, rămîn în picioare. Marcu depune scrisoarea cu ordinul imperial.

— Citeşte-o!

Glasul prinţului, istovit, traduce direct din latina de cancelarie.

— Aşadar şi Mathias cere unirea. Mai ştii ceva, pe deasupra ?

Ştie. Şi i-o spune fără ocoliş, aşa cum îi place domnului.

— Basta a aflat că arhiducele intenționa să-l schimbe de la comandă.

— Ce spui? Intenționa, dar n-a făcut-o! Cine-i suflă gîndul schimbării?

— Jaccoul, la îndemnul lui Gonzaga.

— Iar Jaccoul. Pe cîte cîmpuri o da lupta măscăriciul ăsta?

— Vînzătorul ăsta, Mihalceo. Ştii şi de ce-l păstrează pe Basta?

— Bănui doar.

— S-auzim!

— Atîta vreme cît a cerut împiedicarea intrării Măriei Tale în Transilvania, a fost pe placul arhiducelui.

— Şi?

— Neputînd ține oştile trebuincioase, adăugat la faptul că Măria Ta l-ai scutit de nişte bani în plus, pe care Rudolf oricum îi aprobase, s-a gîndit că n-ar strica să nu-i mai dea deloc.

— Şi vulpoiul de Basta i-a cerut totuşi!

— Întocmai. Ba mai mult, a condiționat de aceşti bani numărul şi starea oştenilor, scriind la curte că-i nevoit să se sărăcească întru măreția Imperiului.

— Pricep! Şi?

— Ca general, cu nimic n-a făcut jocul arhiducelui. A ținut corespondență cu polonii şi cu Ieremia.

— Ba încă a primit a cerceta pe solul lui Sigismund la Satu Mare

— Vedeți dar că toate acestea l-au pus pe gînduri pe abilul Mathias. Totuşi s-a hotărît să-l mai țină. Cu ce gînd nu ştiu...

— Ți-l spun eu, Marcule. Prin Basta, Mathias mă spionează şi-i sigur, astfel, de mine. Prin mine e sigur de Basta.

— Şi cînd nu i-o mai place de careva?

Întrebarea cade greu. Paharnicul înțelege c-a țintit unde-i ața mai subțire.

— Pînă să nu-i mai placă de vreunul din noi, ca să ne-asmută cum i-o veni bine, va trebui să existăm în ființa noastră. Deja întăriți, fără Mathias şi fără Basta!

— Adevărat. O dată Dachia împlinită, n-o mai dăm decît cu viața!

Turturea îl priveşte pe domn. Toți îl privesc. Ca-ntr-un jurămînt.

10

Pintilie! Nici o mişcare.

— Ai înnebunit ?

Mîrza cercetează cu palma streaşină.

— Desfaceți alcătuirea. În şir de cîte unul, departe de şleah. Mergeți cu fereală.

— Niscaiva lotri?

— Ai îmbătrînit, hotnogule. De lotri se feresc atîția viteji?

— Atunci, turcii, tătarii?...

— Mă, ție nu ți-i bine!

— Mîrzeo, te bate Dumnezeu pentru batjocură de frate.

— Auleu, mamă! Halal frate-mi dăduşi. Ce să caute turcu' aici, căpcăunule? Că trebuia să treacă peste ostile lui Mihai-voievod! Şi tătari de unde? Că trebuiau să ne facă cu mîna. Doar pe acelaşi drum venirăm şi noi.

— Venirăm, da' mai cu fereală.

— Mă, pe tin' te arde cuşma-n creştet. Hai sus.

Pintilie descălecă, urcînd colina. Lipeşte privirile de-ale valahului. Într-o rarişte, în cea parte a drumului, o grămadă de oşteni sporovăind cu voce scăzută. Caii la mînă şi săbiile goale.

— Ai cui or fi?

— Sînt ai lui Basta. Ia aminte şi cunoaşte-i. Ăl cu fața ciupită, în tunică violetă e Rosini, comandirul

Reiter-ilor. Ăl cu tunica neagră, brodată-n fir de argint, e cel mai periculos: Jacob de Beauri, spadasin valon. Omu' de taină al albanezului.

— Ce-or fi punînd la cale?

— Nu-i lucru curat. Şi de dandanale n-avem lipsă.

— Atunci?

— Cum am zis. Du-ți călăraşii în fir ocolit.

— Tu rămîi?

— Am nişte socoteli ale mele.

— Singur nu!

— Voi doar să ştiu.

— Te cunosc. Îți las zece oameni.

— Dacă-i de-ncăierat, zece-s prea puțini.

— Las mai mulți...

— Ba.

— Măi, vrei s-ajung la Măria Sa, purtîndu-ți capul în traistă?

— Fii pe pace, Pintilie, nu mă jelui de-acu'. Mai am de tăiat cu sabia. Mai am de iubit De, ca omu'. Şi tu mă-ngropi ca pe-o unealtă stricată.

— Mîrzo. mă fac al dracului.

— Stai că ne-mpăcăm: dă-mi unul, da' să fie mic şi sprinten. Să se ştie cățăra şi tîrî neauzit... Ai?

— Am. Nepotă-miu.

— Tocmai el?

— Taci. Îi ca o nălucă. Voinic de doboară ursu.

— Bine. Adă-l. Ăştia se foiesc iar. Îmi pare că s-or spovedi de gînduri.

Un oştean se lasă cu urechea la pămînt. Rosini îl întreabă ceva. Oşteanul dă din cap. Aşa cum stau ei, nu văd decît o palmă de drum.

Mîrza îl vede în lung. Cată la cei de peste drum. Stă nemişcat. Cei de dincolo se potolesc. Cineva îl bate uşor pe umăr. Se-ntoarce. Un frate al lui Anghelache, mai tînăr şi mai subțire.

— Tu eşti nepotu' ?

— Eu.

— Cum te mişti fără zgomot, că eşti de două ori cît mine?

— Iaca pot. Nu crezi?

— Cred.

— Atunci?

— Nimic. Stai lîngă mine şi taci. La greu să-mi arăți ce ştii.

— Se-aud tropote.

— N-aud. Încotro? De unde?

— Se-aud, căpitane,

Băietanul se culcă pe pămînt. Mirzea cată la drum. Nimic.

— Cum îți spune?

— Alună. Trei sînt.

— Trei, ce?

— Trei cai. Bat drumu' dezlînat. Vin fără griji.

— Măi, da' vrăjitor eşti tu, Alună! Alună şi mai cum?

— Petrea... Să ştii, căpitane, ăştilalți le-au pus gînd rău.

În picioare, Petrea priveşte peste capul lui Mîrza. Dincolo alt oştean ascultă cu urechea la pămînt. La întrebarea lui Beauri, aprobă, dînd din cap.

— Vezi, căpitane, pricep şi ei că vin?

— Văd. Îmi pare rău că te privii cu îndoială.. De-am

şti pe cine aşteaptă.

— Păi, duşmani.. N-aştepți cunoştințe bune cu fierul gol.

— Asta pricep şi eu, Petrică.

— Lasă-mă să văz.

— Cum?

— De sus, din dunga plopului de colo.

— Şi dacă te simt?

— Iar te îndoieşti?

— Bine. Să te-ntorni degrabă.

Petrea dispare.. Mîrza, cu ochii împărțiți. Unul pe drum. Unul pe Beauri. Încet, în tăcere, trage sabia. Hangerul alături, la-ndemînă. Peste drum, doi oşteni schimbă pieptarul pe veşminte ponosite. Par cerşetori. Beauri le spune ceva. Unul se culcă lîngă un tufan. Nemişcat. Celălalt, c-o traistă în care vîră un jungher subțire, iese în drum. Şontîcăie. Ceilalți se dosesc în umbra desişului. Neauzit, Petrea-şi vîră capul peste umărul lui Mîrza.

— Pe drum se-arată trei soli. Mai degrabă se-ntorc.

— Asta după ce-o ghicişi?

— Păi, unu' uriaş, parcă prăsit c-un zimbru e-n față cu stindardul la hampă.

— Uriaş? Măi să fie!

— Ăştia de peste drum ce fac?

— Le-am priceput mişcările. Nişte ticăloşi. Dacă e să dovedeşti iscusință, adă-l pe ăsta din drum. Fără să simtă cei din rarişte. Poți?

— Păi?... Îl aduc de nici el nu simte. Numa' lasă-l să se-apropie.

— Petreo, nu-i şagă. Uriaşul de vine îi căpitanul

Măriei Sale, portar Anghelache. Ăştia vor să-l piardă. Nu-i vreme…

— Gata. Ține-mi sabia. Na şi tunica. Acu' dă-mi hangerul matali. Gol.

Îşi scoate ciubotele. Se prelinge la rasul ierbilor. Şerpeşte. Mîrza priveşte la cerşetorul ce-a făcut ocol şi stă în dosul unui pietroi. „Aşa cum stă, o să-ncerce să iasă la vreme, mergînd în rînd cu solii. Ca şi cînd ei l-ar ajunge…" Tăcere. Mîrza ascultă. Trap încîlcit. Ciudat. Lîngă pietroi nu-i nimeni. Se uită atent. O tufă se mişcă către desimea de frunze. La scurt timp, flăcăul apare cu hainele zdrențărosului.

— Ia-le! Şi… grăbeşte-te, căpitane. O să-i țin în loc.

— Să nu faci minuni. Beauri şi Rosini sînt spadasini încercați.

— Atunci, ai dumneata vreun gînd, căpitane?

— Am. Ascultă…

Cu ochii la rariştea vecină, Petrea pricepe uşor. Începe să se tîrască pe burtă. În dunga drumului iese în priveală. Se rostogoleşte iute pînă-n preajma desişului. Gătit în zdrențe, Mîrza dispare.

Cei din ceată stau nemişcați. Beauri se trage mai la spate.

— Hei, unde pleci?

— Lasă. Găteşte-te. Acuşi apare valahul.

Beauri scoate lenta cu teaca atîrnată. Şi tunica. Adie călduț şi simte că-l furnică palmele. Şi altceva. Rămîne fără aer. O labă uriaşă îi striveşte fața. Se clatină ca-ntr-un vis rău. Pluteşte. Furia îl roade. Mintea se-ntunecă. Atîrnă ca o cîrpă fără putință de-mpotrivire.

— Cît mai stai acolo?

Rosini se-afundă-n iarbă. Sabia alături. Caii tropotesc. Aproape. În stînga cineva tuşeşte înfundat. Rosini se încruntă. Cu dreapta trage hangerul, cu stînga dă uşor frunzele-n lături. Aşteaptă semnul. Tropotul conteneşte. Trupurile, arc.

„I-a păcălit Lörincz". Rosini se foieşte. Se desluşesc paşi. Pinteni clinchetiți încet. Mai aproape.

— Hei!...

Stupoare.

— Rosini, sînt eu, Beauri!

— Nu!

Scormone tufişul din dreapta. Iese Beauri legat. Hangerul în gîtul valonului. Namila desculță îl ține cu mînă de fier...

— Ieşiți, să vă vadă! Fără arme. Ăsta mă ucide...

— Cum? Cu sabia în mînă? Mai bine murim.

— Aaaa!

Urletul. Rosini încremenit. Petrea sloboade din împunsătură. Boabe roşii pe lama lucie.

— Lăsați armele! Gîfîie. Vă lasă liberi. Pe mine cu voi.

— Cine garantează?!

— Eu!

Cu faşa la ochi şi zdrențele fluturînd, Mîrza.

— O s-o plătiți scump. Tîlhari!... Cine sînteți?

— Ia, cum spui: nişte tîlhari. Drumul mare e-al nost'.

— Excelența sa Basta vă va cere socoteală!

— Sîntem hoți în Transilvania, nu în Imperiul lui Rudolf... Jos armele!

Săbii şi hangere se rostogolesc în iarbă. Beauri geme sleit. Cu mers leneş, Mîrza adună armele.

— Pungile! Podoabele! Oştenii şovăie.

— Iute, să nu-şi piardă firea oamenii mei!! Pungi şi inele.

Adună cu mişcări precaute.

— Tu de colo. Tu! Fă-le grămadă.

În desaga lui Petrea zornăit plăcut. Sticlesc scumpeturile aprins.

— Aşa. Du armele dincolo de drum.

Oştenii încă năuciți. Din frunzării de dincolo, şuier prelung. Tropote de cai înnebuniți. Mîrza fluieră un semnal. De dincolo se iveşte un cal. Încalecă. Petrea se retrage. Şuier repetat. Calul porneşte încet.

Beauri se lungeşte în iarbă. Rosini se repede în urma călărețului. Se-mpiedică. În şanțul drumului, desaga lui Petrea. Desface. Printre brînză şi ceapă, podoabe şi pungi cu taleri. Caută în jur. Caii nu-s. Suduie amarnic. Pe drumul de țară, cinci cai dupăie colbul. În tunică falnică, Mîrza şi Anghelache îl salută cu sabia. Soarele cade pieziş. Cu firea clocotită, Reiter-ul îngenunche, sleit.

*

* *

Şiruri strînse se leagănă viu, frămîntînd drumul cu sîrg. În urma stegarilor, căpitanii priveghează rînduiala. Mihai, în platoşă uşoară. Cu mantia albă, pare zugrăvit pe verdele dealului. La două lungimi de cal, flamura celor trei țări unduie uşor, purtată de Anghelache. Din josul drumului, tropot stins.

— Marcule, socotit-ai bine?

— Socotit. Într-un pătrar de ceas ne-om afla deasupra văii.

— Iaca vine şi Turturea…

Cu dreapta streaşină, portarul biruie depărtările.

— Mihalceo!

— Poruncă.

— Strîngeți oamenii. Comandirii să-i țină treji în şiruri de patru. Aşteptați şi tunurile. Toată lumea pe loc!

Şiruri de călărime se strîng din mers. Pedestrimea zoreşte la chemarea căpitanilor. Mai în spate, bombarde trase de cai de povară. Opinteli grele, în sudălmile artificierilor. Cu calul în spume, paharnicul dă ocol. Descalecă. Sultan sforăie aţîţat.

— Închinare, doamne.

— Spune, paharnice, care-s veştile?

— Măria Ta, generalul Basta are deja ostile în satul din vale. Cam ca la un pătrar de ceas.

— Loc de tabără?

— Este! Recunosc că alegerea a nimerit-o. Ape şi smîrcuri în laturi feresc de atac mişelesc.

— Báthory n-ar putea intra?

— Nu, doamne. În stînga generalului, pămîntul se continuă ceva mai tare. Dar întăreşte latura cu val de pămînt şi palisade.

— Bine, căpitane. N-ai mai pătimit nimic?

— Nu. Tabăra-i un furnicar. Nici nu m-au simțit în preajmă.

— Măria Ta, îngădui a întreba?

— Zi-i, Mihalceo!

— Paza fi-va în siguranță sau va fi să stăm în arme?

— Am văzut că locu-i prielnic. Putem sta cu oştile în hodină. De pază, doar puțini oşteni... Dar în jur, paharnice, mai sînt sate? Sau locuri mai largi?

— Măria Ta, unui sat prins între apele băltite ale pîrîurilor Homorod şi Crasna îi spune Moftinul Mic. Dincolo de el îi Moftinul Mare, cu loc uscat şi înalt. Acolo nu-i prielnică aşezarea.

— Pricep... Mihalceo!

— Poruncă, doamne.

— Vestiți sosirea după cuviință. Grijă! Nu voi să creadă generalul că-i atacă Sigismund... Marcule!

— Ascult.

— Vesteşte căpitanii. Rînduială straşnică. Nici jaf, nici prădăciune. Cine îndrăzneşte: scurtat de cap!

— Măria Ta...

— Ce-i, portare?

— La marginea alunişului, pe stînga, coboară nişte oameni.

— Ce vor?

— Nu pot şti. Fac semne încoace...

Dintr-o coamă de deal, o ciocîrtie săgetează înaltul. Dă binețe cu tril de soare. Sultan tresaltă. Porneşte îndemnat, cu galop mic. Voltă uşoară. Garda-i trece în spate. Anghelache uriaş, sub flamura veselă. Un pîlc de țărani se-opresc în tăcere. Dau în genunchi în colbul drumului. Fețe uscate, cu mîini mari, crăpate. La cinci paşi, Sultan opreşte singur, ca un şcolit în obiceiul pămîntului. Dintre țărani, se ridică un baci trunchios. Stă o clipă zidit în ceasul amiezii, cu soarele pecete pe creştetul nins.

— Bine te-ai întors, Măria Ta. Bine te-ai întors la

vatra şi la sufletele noastre. Să ne ierți, doamne, că nu ți-am ieşit după datini, cu pita şi sarea ăstor pământuri Din toată sărăcia rămasă, îngăduie să-ți cinstim puiul ista de căprioară, prins cu primejdia capului pe moşia Girotului. Alături, îți mai închinăm un săculeț cu pojarniță, numa' bună de tămăduit tăietura de sabie.

Mihai descălecă. Oştirea încremneită, ca o bardă a dreptății. Sub genunchii celor aplecați, tînga şi plînsul pământului. Cuprinde în palme pletele ninse ale baciului. Sărută plînsetul grijilor în crețurile frunții.

— Bine v-am găsit în pământul moşilor voştri! Să spuneți copiilor şi urmaşilor voştri că Io Mihai-voievod v-am binemeritat numai după ce mi-am însoțit buzele cu amarul şi credința voastră, neclătinată de urgii.

Se-ntoarce către oaste. Pletele-i flutură slobod lîngă pletele baciului.

— Bine v-ați întors, toți cei de-o vatră cu aceştia şi bine ați venit, toți cei ce vă dați brațul spre împlinirea visului lor!

— Să ne trăieşti, Măria Ta!!

Răzbubuie văzduhul. Tresaltă colbul sub genunchii plecați a-nchinăciune. Mihai surîde. Simte aroma sălbatecă a florii fînului, zgîndărită de zumzetul bondarilor. Simte adînc cum creşte în el setea de zările de dincolo. De pace şi senin. Aude ca-n vis sunet îngemănat: dangătul clopotelor la mănăstirea din Deal. Creşte amețitor mireasma pământului la-ntors acasă. De-acum pribegia s-a sfîrşit.

*

* *

Pe creasta valului de pământ, paharnicul cu cămaşa descheiată. Cugetă în răcoarea dimineții. Tabăra se dezmorțeşte anevoie. În iarbă, perle de rouă.

În corturile lui Basta, încă nici o mişcare. Au stat aseară, pînă la ceas tîrziu, înălțînd întăritura laturilor. Iscoadele generalului au prins rost de mişcare la mai puțin de o milă de tabără.

„Sigismund asudă lîngă fierbințeala vivandierei şi-n tăcerea nopții cloceşte planuri să-l momească pe voievod”… Greieri tîrzii țîrîie fără sfială. „Odată momit, s-ar repeta Mirăslăul sau… şi mai rău. La nevoie, ştie Sigismund că pe Basta-l poate cumpăra.”

Răcoarea-i adie peste piept. Geaba. Pojarul din suflet nu-l ostoieşte. De cîteva nopți i-a pierit somnul. Nu-i place tabăra. Răzlețită-n două. Trup cu două capete. Străjile-şi îngînă osteneala cu zorile. Paşi moleşiți de pînda continuă. Porunca fu straşnică. „Nici picior de viețuitoare nu intră şi nu iese din tabără.”

Consiliul a fost scurt. Fără hotărîri de seamă. Mihai silit să suporte văicărelile lui Basta. Că nu face un pas pînă nu-i vin ajutoare. Cu gînd la voievod, paharnicul agață în treacăt privirea de-un fir neguros, mişcînd cu fereală. Alungă gîndurile. Se uită iar. Atent. Acu’ firu-i ca o arcuire lipsită de viață. Paşii străjerului, amorțind în spate.

— Străjer!

— Porunceşte, căpitane!

— Tu eşti, Iancule?

— Eu. Iancu al Gîrcului din moşia banului Mihalcea.

— Fugi la dumnealui, portar Anghelache. Te dezleg

din slujbă pîn' te-ntorci.

— Alerg.

De lîngă hampa falnică, doi trîmbițaşi vestesc deşteptarea.

— Ce-i, Turtureo, te alungară trebile din aşternut?

— Priveşte, Anghelache. Acolo. Lîngă cărpinişul din dreapta movilei.

— Călăreți.

— Ce fac?

— Se mişcă ferit.

— Ce-ar vrea?

— Cine ştie…

— Cîți sînt, portare?

— Măi, da' vraci mă ştii tu sau oştean?

— Trebuie să aflăm. Aseară, domnului îi mirosi a primejdie.

— Porunca?

— Da. Ca o pavăză… nu intră… nu iese nimeni…

— E doar pentru Beauri.

— Cum?

— Nu-ți spuse Marcu? Lăsă Basta om de legătură pe Beauri.

— Acu' se văd. Ca la şase sute. Vin încoace.

— Dacă-i o cursă?

— Poate. Stai de veghe. Merg la Vodă.

— Anghelache! Uriaşul se-ntoarce blajin:

— Lasă! Am mai pipăit cu sabia destui d-ăia, jucîndu-se de-a cavalerii.

Intră în tabără cu paşi mari. Dinspre corturi, grupuri de oşteni se adună tăcuți. Foiesc şi prind a sporovăi. Ca pe jar. Călărețiii au ieşit, scînteindu-şi

platoşele. Cai jucîndu-şi paşii în buiestru. Sînt două banderii de trabanți negri. Fîlfîie steaguri, chemînd la luptă. Din cei de pe val, doar în tunici sau cămeşoaie, aleargă la arme. Chiuie.

— Zece taleri contra unul că din toată fala acestor cavaleri nu rămîne decît ruşinea în mai puțin de un ceas.

Marcu, sub fluturarea pletelor, cu ochi veseli fixează obrazul lui Beauri.

— Douăzeci de taleri, tot contra unu. Pentru victoria potrivnică, prințe!

Rosteşte prinsoarea în limbaj de tabără.

— La cei zece ai prințului, mai adaug zece. Şi-un dar deasupra. Turturea trage hangerul, fulgerîndu-i lama.

— Vă aparține, căpitane.

Bărbia valonului tremură. Ochii îl sfredelesc reci. Marcu pricepe şi-l trage pe valon către stînga, la lărgime.

În pieptar înțintat, fără cuirasă, fără coif, Anghelache veghează la alcătuirea steagului. Călărime uşoară. Suliți şi săbii agere, jucîndu-şi caii pe loc. Lîngă cort, Mihai în tunică zmeurie. Crețu, grăbit, se-nchină domnului.

— Măria Ta, îngăduie să trag sabia alături de Anghelache.

— Lupta-i liberă, căpitane, după legile cavalerismului.

— Nu, doamne, nu singur.

— Cu cine, voinice?

— Cu cei din steagul de l-am şcolit la Debrețin!

— Eşti sigur pe brațul lor?

— Sigur, doamne.

— Fie. Comise Leca, ține-l pe Anghelache pînă-i gata Crețu.

Cu ochi scînteind, căpitanul face strigările. Nu-i nevoie. Au stat gata de cum l-au văzut la voievod.

— Domnule locotenent! Gîndesc că nu mă faceți de ruşine.

— Domnule căpitan, locotenentul Borbély nu şi-a ruşinat niciodată onoarea!

— Atunci, la trap!

La fel ca Anghelache. Pletele-n vînt şi doar cu pieptarul peste cămaşa de zale, Mihai ridică dreapta. Trîmbițaşii vestesc încuviințarea. Căruțele de-mprejmuire se trag în lături şi cele două steaguri ies în chiotele celor rămaşi. Trîmbițele trabanților. Au înțeles răspunsul. Alcătuiesc bătrînul *cuneus*[1] cu vîrful pe steagurile ieşite în afară.

Voievodul urcă pe valul înalt. Priveşte masivul arici cu lăncile în sus. Pinten de oțel aducător de moarte. Lîngă el, paharnicul cu inima strînsă. Ochii pe portar. Pare coborît din duhul munților.

— Aprig frățîne-tu, paharnice!

— Aprig, doamne. Nițăl cam golaş în fața *catafracților*[2] - ăia se apără, că au platoşe…

— Lasă. O să zburde mai uşor.

Cele două steaguri în galop uşor. Exact pe vîrful cuneus-ului. La două lungimi în față, Anghelache şi

[1] cuneus (lat) - cui. Aici: formație de luptă.

[2] catafract (lat.) - cuirasier (cavalerist cu platoşă).

Crețu călăresc atenți. Căpitanul trabanților apleacă lancea. Ghicesc sutele de gesturi scurte. Stînga lasă vizeta. Ghimpele uriaş se pune în marş cu duruit înfundat. Steagurile voievodului întețesc goana.

— Acum!

Sulițele în cumpănire. Oşteanul strigă cu sufletul strivit. Mihai îl vede ca pe-un copil pătruns de spaime.

— Cine ți-i căpitan, oştene?

— Domnia, sa Aga Leca, Măria Ta!

Turturea simte dezamăgirea voievodului. Călărimile amîndouă galopează năpraznic. Îşi văd deja chipurile. Umplu cîmpurile de ropot pustiitor. Lăncile trabanților cresc înfricoşătoare. Încă trei sute de paşi. Tăvălugul de oțel dupăie cîmpul la şarjă. Două sute de paşi. Anghelache apare în vizeta comandantului, statură ca durată-n piatră. O sută de paşi. Steagurile mehedințenilor se prăvale ca o grindină.

— Peste o clipă veți culege fulgii oştilor voastre!

Marcu-l priveşte cu coada ochiului pe Beauri.

— Iată, căpitane! Şi ține minte!

Cincizeci de paşi. Totul pare pierdut. Trabanții ca-ntr-un iureş al morții. Douăzeci de paşi. Săbiile lui Crețu şi Anghelache fulgeră scurt. Pe două arcuri lungi, pîlcurile se despică într-o uliță pustie. Trabanții se prăvale în golul căscat. De pe valul asudat în gheața tăcerii, răsmiile cde glasuri se-nalță în tării.

— Vivat Valahia!

Din tabăra lui Basta, strigătul țîşneşte înalt, sugrumîndu-l pe Beauri. Turturea îşi lipeşte ochii de sabia lui Anghelache. Trabanții se mai prăvale încă, domolindu-şi greu şarja în gol. Din fugă, cele două

arcuri se închid pe coada cuneus-ului. Sulițele pentru împuns. Cleştele se închide, strivind din fuga calului. Sulițele se strecoară viclene. Săbiile caută sigur despicătura dintre gîtar şi coif. Brațele ostenesc cu icnet întărîtat. În golul căscat pe coada cuneus-ului, mehedinții taie cu nădejde. Cuneus-ul pare acum un mistreț uriaş cu ceata de zăvozi înfipți în spinarea lui, tot mai adînc. Comandirul trabanților țipă gutural. Goana se întețeşte iar. Strîng din fugă rîndurile. Anghelache şi Crețu îşi trag oştenii. Trabanții duruie în voltă pe stînga. Valahii cad iar, muşcînd adînc din laturi şi coadă.

Tabelele în delir. Pe val, Beauri asudă cumplit, sub privirea lui Marcu. Sperase într-o întoarcere. Dincolo, Basta, galben, recunoaşte ce-i de recunoscut: „Valahii se bat ca nişte oşteni cu cap!" După un pătrar de ceas, în lungul valului, steagurile trec în cavalcadă, cu soarele frîngîndu-se în săbiile ostenite.

— Aşadar, căpitane Beauri ?

— O şansă de necrezut, prințe.

— O şansă adjudecată cu tăişul săbiei, căpitane, nu credeți?...

Marcu surîde cu ochii la paharnic. Turturea se-apropie vesel.

— Două sute contra şase sute! Pieptarele şi coantăşele contra catafracților, într-o ştiință a războaielor primită din tată-n fiu. Primiți, căpitane, şi pumnalul. Cîştigul nostru-i înmiit mai mare. Acesta oricum vă aparține.

— Nu cunosc această armă şi nu-mi aparține!

— Căpitane, păreri de rău mă încearcă!

— Riscați să scădeți în ochii unui adevărat cavaler.

Marcu îl salută, disprețuitor pe față. Împreună cu Turturea plecă, urmîndu-l pe Mihai.

Pe valul de pămînt, Beauri îşi dospeşte ocara sub revărsarea dogorii de cuptor.

II

Nu pot pricepe, ilustrissime, cu ce desfătare vă decimați oştirea în aceste lupte de hărțuială?

— De priceput e simplu. Două sute contra şase cu izbîndă deplină. Başca, deja, două steaguri închinate Majestății sale. Întîia captură în această înfruntare.

— Majestatea sa v-a plătit oştile să-l ucideți pe Sigismund, nu să vă decimați oamenii înainte de bătălie.

— Excelența voastră uită că n-avem a da socoteală. Şi încă ceva: uitați, domnule general, că taberele erau în delir? Moralul lor s-a refăcut acum tocmai în vederea bătăliei finale.

— Treaba domniei voastre. Pînă n-am ajutoare, nu fac un pas. Mai aveți nevoie de serviciile căpitanului Beauri?

— Luați-l. Poate-i scoateți acreala din suflet. Azi n-a prea ovaționat pentru armata sacrului Imperiu.

— Am mai spus, principe: a fost o fericită conjunctură dictată de nebunia ostaşilor voştri.

— Dacă-i aşa, căpitane, nebunia asta la noi se cheamă bărbăție. Şi-n formă, şi-n luptă. Nu-i prinsă, ce-i drept, în nici un tratat de strategie de la curțile apusului.

— Atunci pe curînd, ilustrissime.

— Nu, Excelență! Acum. Voi a cunoaşte intențiile

voastre!

Mihai numai flăcări. Basta se aşază, ţeapăn. Mihai trece în faţa mesei, proptindu-şi pumnii la două degete de palmele generalului.

— Ştiu că mîine Báthory va fi dincolo de valul de pămînt. Încă mai aşteaptă pe paşa de Temişoara.

— N-am cavalerie grea, principe.

— Nici io n-am cavaleria de ţară şi-mi lipsesc încă alte destule ajutoare.

— Atunci e limpede. Nu ne clintim.

— Ba nu-i limpede, generale! Zboară timpul. Şi cu el, şansa noastră. Cine vă garantează că mîine nu sosesc turcii, ţinîndu-ne la mijloc?

— Cine vă garantează că ieşind acum, nu repetaţi un Mirăslău?

— Generale, credeam că viclenia voastră arhicunoscută vă va fi de folos. Nu acum şi nici mîine. V-am spus că şi eu aştept.

— Atunci, ce voiţi?

— Preparative şi înţelegere. Ştiinţa despre cum acţionăm cu folos, la caz de primejdie. Acelaşi gînd în luptă. Asta vreau.

— Un consiliu?... Păi n-avem datele. Nu ştim ce vrea acest copil ambiţios.

— Nu e greu de bănuit. Nu poate avea decît un plan provocîndu-ne nelinişti în tabără, sau momindu-ne în avangarda trupelor, să ne dea credinţa că-i gata să accepte lupta. Că nu mai aşteaptă nici un ajutor.

— Bine. Eu n-o cred. Voi o ştiţi...

— O ştiu. Voiesc a fi gata, şi noi, şi voi. Cînd şi-o retrage trupele, să-l urmăm din scurt pînă la loc

prielnic: prea departe nu se duce, nu poate descoperi calea de-a ne ocoli fără luptă, înaintînd spre Alba Iulia.

— Şi ce propuneți? Să stăm de veghe? Oştenii sînt sleiți. Caii la fel.

— Măria Ta!

— Ce-i, Turturea?

— Se-aud călărimi. Mulțime mare. Ar putea fi cu primejdie.

— Cît de departe?

— Destul. Abia i-au simțit iscoadele.

— Ei, generale?!... Ai noştri, ai voştri, ai lui Sigismund sau turcii?

Întrebarea îngheață ca o nălucă ivită în somn.

— Măria Ta, turcii nu pot fi, îngaimă Marcu sleit.

— Turturea!

— Poruncă, doamne.

— Ia zece oameni. Afli cine-s. Voi a şti, cît încă-s departe.

Paharnicul iese, învîrtejind pologul.

— De ce, Marcule, nu-s turcii?

— Ieri erau mult din jos de Lipova. Pradă în lungul drumului, după obicei. Aduse vestea azi olăcarul.

— Şi de ce-o aflu acum?

— Iertare, generate. Întîi lupta, apoi consiliul. Ca şi voi, cred că Sigismund nu ne-atacă acum. Ştie că-i vin ajutoare.

— Iată, generale. Curînd Sigismund ridică tabăra. Nu va primi lupta pînă nu-i vin turcii. Trebuie deci forțat.

— Pe mîine, ilustrissime. Dacă se schimbă ceva,

anunță-mă.

În vremea aceasta, pe-acelaşi drum pe care Mihai fusese întimpinat de sătenii cu baciul lor albit de vremi, Turturea, în fruntea celor zece, călăreşte atent. Mai mult pe margini, tocind iarba în copite. Un roi de fluturi se zbenguie viu. Alb cu alb, alb cu negru, cafeniu cu alb, albastru... ca gîndurile paharnicului. De sus, văpăile lovesc încins şi abia cu greu paharnicul prinde ropot înfundat. Descălecă. Ceilalți la fel. Se trag sub tufanii din coasta dealului. Urcă singur. Pieptiş. De sus, şerpuirea drumului, slobodă ochiului ca-n palmă. Întîi o părere. Culcă urechea. „Nu se poate". Se-nalță iar. Ochii pe geana de colb. Mulțimi rînduite se ghicesc sărac. În pacea văzduhului, țîrîitul greierilor împlineşte zvonul călărimilor, ca-ntr-o muzică ştiută de dincolo de munți. Din ierburile taberelor, în vremea Tîrgoviştii în fală. Ascultă iar. Nu se-nşală. Şirurile mistuie depărtarea. Ochiul se agață îndărătnic de flamura mare. Oh, Anghelache. De-l lua cu el. Cum ar mai zbura cu vestea în cuget. Aşteaptă. Creşte flamura. Anevoie. Încet, azuriul mătăsii. Petec drag. Cît aripa de flutur pe tremurul văzduhului. Se prăvale în vale. Încalecă din înalt, slobozind frîul. Abia apucă ceilalți să clintească. Vifor înghite zarea. Valul de pămînt. Sare

peste harabale. Străjile, uimite. Asudă bombănind în încîlceala de corturi. Mihai în soarele de-afară.

— Ai noştri, Măria Ta! Vin mîncînd pămîntul.

Zîmbeşte vodă cu suflet întinerit. Sărută cu privirea chipul ăstui binecredincios lui şi țării.

*

* *

Răzbubuie văzduhul de uralele oştirii. Chiuie pînă la istov roata mehedinţenilor. Se minunează ungurii şi archebuzierii plătiţi. La fel sînt uluiţi oştenii lui Basta, strînşi ciorchini pe valul de apărare.

S-au umezit şi ochii domnului. Şi-ai Marcului şi ai paharnicului, la aducerile aminte a ce-au putut să lege şi să dezlege aceste călărimi ale pămîntului.

După ce-au trecut în trîmbe nebuneşti, în şiruri de unu pîn-la cele de doisprezece pentru atacul prăvălit, după ce-au închipuit cele mai neaşteptate lănci vii, în mişcare, s-au legat într-un zid aievea, clădit din aricirea sulițelor. Scut lîngă scut, dezvelesc cu meşteşug arcaşii trăgători din goană. Rînduri de patru, cuminți ca la primirea voievodului în Tîrgovişte. Cîntul oastei se-nalță limpede. Semn nevăzut şi mulțimile se desfăşoară în volte uşoare. Se strîng din goană, lipit. Trîmbă de grindină. Alt sămn. Ca-ntr-o vrăjitorie, şiruri roşii şi verzi se-mpletesc în hora cruntă. Curg din mers, aşa încît tot oşteanul în atac să-şi aibe tovarăş hodinit de reazem. Duruiala se-nteţeşte. Pe pieptul pămîntului, grindină de copite. Sar de pe caii lor pe al vecinului, în timp ce acesta goneşte în picioare. Frîiele sus, peste capul celui venit. Caii rămaşi slobozi urmează cavalcadă, fără să strice alcătuirea. Îi uscă pe suflet şi pe cazacii de registru. Mustăciosul Stadnicky le scoate înainte sotnia de căzăcime uşoară, închipuind atacuri suple într-o unduire de călărime lansată-n furtuna galopului. Pînă cînd foamea şi osteneala îi toropeşte. Cai şi călăreți în

solemnă alcătuire. Salutul gărzii la voievod. Cînd glasul roşilor suie-n tărie, aclamă taberele. Săbiile pentru onor. Lăcrimează soarele în tăişul lor, în amintirea acelora ce nu le mai stau tovarăşi. Freamătă tabăra de chemările cunoscuților Marini şi Ioni şi Petri ce se cheamă cu veşti şi nădejdi nespovedite.

În cortul domnesc, masă mare din urşi de gorun cuprinde căpitanii şi boierii abia sosiți. Cu mînecile suflecate, Mihai hohoteşte cu glas gros.

— Îi deterăți gala pe oştenii lui Basta!

— Ne fu dor de Măria Ta! De-ai noştri.

Tac toți, cu gîndul la țară. Se închipuie în pacea livezilor sau tolăniți peste floarea cîmpului în ceas de hodină.

*

* *

Ceas de taină în cumpăna nopții. Mirosna cîmpului în floare îi învăluie în boare subțire. Paharnicul răsturnat în aşternutul aspru. Cugetă fără somn la grijile noi. Se scoală uşurel, şi-aşa, cu tălpile goale, iese în noaptea fierbinte. Tabăra răsuflă toropit. Pe sînul pămîntului visuri de toate națiile suie prin tihna de-ntuneric pînă sus la licărul stelelor. Pe hampa înaltă, flamura doarme şi ea. Cortul domnului domină medeanul, bîntuit de amintirile zilei. Pămîntul îmbie cu răcoarea ierbii şi paharnicul se-afundă cu tălpile goale în umedul verde. Dă ocol la cortul banului. Ştiut de străji e lăsat în voie. Neostenită hodina domnului. Tace şi-ascultă. Ascultă şi straja. Pricep că şi-n somn n-are parte de linişti. Zbaterea creşte. Scîncetul devine urlet:

— Nuuu!... nu voi!...

Straja ridică pologul. Turturea săgeată. În capul oaselor Mihai priveghează cu ochi căscați. Îşi trosneşte ciolanele. Uşurat de spaime, se-aşterne mai lesne.

— Du-te, paharnice! Te-o căuta somnul. Mulțam de priveghere.

— Mă speriai de lucrare ticăloasă.

— Mă blestemă morții, Turturco.

— Să ții post, doamne...

— Nu-i vreme de post acum. Se vor ruga alții pentru izbîndă, pentru oaste, pentru cei ce muşcară dintîi țărîna.

— Cel mai tare cin'te-ncearcă doamne?

— Cine... Sufletul nerăzbunat al Novacului. Îl văd aproape seară de seară. Cu țeapă intrată adînc în măruntaie. Simt şi eu limbile focului dîndu-mi tîrcoale şi mă aflu în țeapă alături de el cu obrazul izbit de cizma lui Moise...

— Dacă-l prind, doamne, pe Székely, îl aduc viu, chiar de ştiu c-ar trebui să-l car în spinare, cu cal cu tot. Da' numai eu? Anghelache abia aşteaptă lupta. Crețu la fel...

— Va să vie ceasul, paharnice. Curînd va să vie...

— Crezi, Măria Ta, că-i prindem la mijloc?

— Nu. Nu pot să cred că un vulpoi ca Csáky şi un soldat ca Korniş să se lase amăgiți. Vor încerca totul ca să ne prindă ei, prielnic lor.

— Sau măcar să-şi vîndă scump pielea.

— Sau asta, Turturea...

— Măria Ta, cine ne garantează că o dată aflate oştile față-n față, Basta nu va încerca să repete

mişelia de la Mirăslău?

— Io, paharnice! Basta-i ştie pe nemeşi. Cu cît mai puțini, cu atît provincia o va putea ține pentru sine. Va unelti, sînt sigur, ca o dată cunoscîndu-mă îndeajuns, să folosească orice prilej şi orice chichiță ivită pe care s-o picure împotrivă-mi, prin gura comisarului regal, în urechea lui Rudolf. Pînă atunci însă, ştie că Sigismund trebuie bătut. Şi o va face aşa cum ştim că poate să-şi viclenească duşmanul. Singur împotriva lui Sigismund iar n-are nici o şansă...

— Mă tem, doamne, de sforile ascunse ale politichiei. Şi de lăcomie mă tem. Se-asmut iar, ca nişte corbi, pe-o Transilvanie ce-abia mai respiră.

— De brațul nostru va fi slab, teme-te, paharnice! Ai de ce... Dacă însă vom fi tari, o dată intrați în Alba, Basta va rămîne un mistreț ai cărui colți n-or să ne-ajungă decît de ne-afundăm în taina pădurilor. Cînd țara va fi din nou una, cu stindardul străjuind în Valahia, Moldova şi Transilvania, oştile imperialilor, cu mişcarea lor de melc, vor fi ca o mînă de mercenari, tocmiți anume să moară. Armia falnică a Dachiei va fi de nebiruit. Aşa să ştii!

— Sîntem alături de tine, mărite doamne!

— Aşa să fiți! Că toate cîte se vor face şi desface, acum, în această bătălie, cu fierul nostru se vor scrie în hronicul sfînt al neamului. Pentru veci de veci!

— Pentru veci de veci, doamne!

Paharnicul, cu ochii pe fruntea voievodului. Broboane de sudoare.

— Să-ți pregătesc cupa, doamne.

— Ad-o, paharnice. Poate-mi astîmpără arsura de

pe suflet. Cu mişcări ştiute, pipăie întunericul din ungher. Carafa-i rece şi lutul asudă frigerea palmelor. Toarnă în pocalul cu stema Tării Româneşti. Gustă în văzul domnului. Cortul se scutură ca de friguri. Pământul duruie surd sub puterea nopții.

— Ce-o fi, Măria Ta?

— Călărime, paharnice. Înzăoată.

Mihai ascultă cu urechea trează. Pîclele nopții se cheamă cu vaiet şi tropote grele se-ncheagă. Smulge cupa, sorbind-o dintr-o suflare. Urmat de paharnic, iese în noapte. Arşița trupului sleită de răcoare. Paşi repezi în latul medeanului. Din mantia nopții, Leca comisul creşte arămiu. Pieptar de bivol peste cămaşa de zale.

— Făgărăşenii, Măria Ta! O mie şi-o sută, aşa cum au promis.

— Le-ai ieşit 'nainte?

— Ba. Comitele Făgăraşului nu veni. Îi aduse căpitanul Senyey, ocolind primejdia. Pică olăcaru' acu' un ceas.

— De ce nu mi-ai spus?

— Dormeai, doamne. Te ştiu ostenit. Am pregătit cele de trebuință.

— Au loc destul?

— Destul. Către corturile imperialilor. Le-am anunțat străjile să nu se sperie.

— Bine, comise. Mergi de-i primeşte. Pe căpitan adă-l la mine.

— Prea bine, doamne. Pleacă. De pe bolta grea o stea se desprinde, topindu-şi strălucirea.

— Se stinge un suflet, Măria Ta.

— Se stinge o grijă, paharnice. Iată-ne armia întregită cum trebuie.

— Drept grăişi, doamne. Catafracți aveam din puțin.

— Dac-ar veni şi Rottal cu Flanz, chiar că n-ar fi puțini.

— Or să vină?

— Negreşit. E prea hîrşîit în lupte şi prea soldat Rottal, ca să nu-l aducă prilejul de sabie trasă. Sub fruntea nopții, luna neştirbită scarmănă cu zîmbet moale fire albe de beteală...

*

* *

Ascultă voievodul glas făgărăşan, cu nesaț. Tot ce-i povesteşte căpitanul, trece prin el ca o apă molcomă.

— Zici că doamna nu mai e în primejdie?

— De cînd Măria Ta ai intrat în țară. Mai ales de cînd se aşteaptă ca scaunul Valahiei să fie iar al vostru. Doamna Stanca acu-i nu numai doamna Tîrgovişte, ci şi doamna Făgăraşului.

— Florica avu de pătimit?

— Despre prințesa Florica şi despre coconul Pătraşcu-Vodă am scris Măriei Tale în mai multe rînduri.

— Şi eu aşijderi. căpitane!

— Ştiu! Abia apoi am aflat de la domnul Blazinka că puține din scrisorile de amîndouă părțile au scăpat neținute.

— Ci, spune-mi, au de toate?

— Au! Masa şi ținerea le este cum se cuvine. Se că doamna-i crăiasa cetății şi de nu era aşa, de coconul

ar fi fost departe.

— Cum?

— A sosit solul sultanului, care-a cerut protectorilor pe Pătraşcu Voievod. Alăturat au mai cerut cetățile Ineu şi Lipova.

— Şi?

— Pe Pătraşcu nu l-au dat.

— Pricep. Îl țin în caz de nevoie. De cumva ajung, să facă pace cu mine prin el, urmaşul meu!

— Aşa vor, Măria Ta.

— Ticăloşii... Oh, Moisă, roagă-te să nu-mi cazi în cale! Sub zbuciumul paşilor, blana de urs se strînge înfricoşată.

— Du-te, căpitane, te-o fi cuprins osteneala. Io, mulțămesc pentru ajutor şi inimă săritoare.

— La porunca Măriei Tale!

— N-am poruncit faptelor voastre peste voi. Inimile voastre socotit-au să ne stea în preajmă.

— Aşa-i; de bună voie ne punem sabia în slujba gîndului ce ni l-ai dăruit la Alba: o Transilvanie soră Valahiei şi Moldovei.

Se-nchină şi pleacă. Pe sub pologul umezit de rouă Marcu, în za uşoară, intră abătut.

— Măria Ta, mişcare în tabăra lui Basta... Bandorii de-ale Bathorului îi dau tîrcoale. Pare că vor să-l cuprindă la mijloc.

— Şi el?

— A sunat intrarea sub arme.

— Trimite olăcar. Voi să-i ştiu judecata.

— Am şi trimis.

— Turtureo. Spune-i lui Anghelache să stea cu...

Cu bărbia-n piept, paharnicul doarme sleit, în capul oaselor.

— Paharnice!

— Iertare, doamne.

— Lasă. Adă-l pe Anghelache. Gata de lupta cu două steaguri.

— Primejdie?

— Vedea-vom. Zor mare!

Turturea iese înfrigurat. Abia-l ocoleşte pe Marcu.

— Ei, Marcule?

— Îşi trage două companii spre celălalt Moflin. Văzui cu ochii mei.

— Sigismund?

— Hiclenia i-ar fi fost mai bună la ceas de noapte.

— Şi-l crezi pe Korniş aşa de prost?

— Nu. Sigur se vor retrage. Intenția ar fi fost să ne fărîmițeze.

— Acu-i tîrziu. Anghelache trebuie că-i gata, imediat…

— Generalul, la nevoie, va cere ajutor. De altfel a recunoscut…

— Ce?

— … că de nu se unea la vreme cu Măria Ta, Transilvania era pierdută. Încă şi toată Ungaria de Sus.

— Cum se-ntîmplă minunea?… De. Se mai coace şi mintea de general, în ceas greu…

— Măria Ta, Mîrza crede c-ar fi bine să-mbrace iar strai moldovean…

— Ba! S-a jucat destul cu viața. Spune-i: ni-i nai cu folos sabia lui aici, lîngă noi.

Surîde, dus unui capăt de amintire. Din largul taberei, zăngănit de arme în tremurul timid al zorilor. Tropot de cal îl cheamă cu glas ştiut.

12

Către ceasul amiezii, Turturea îngenunchează cu brațe sfirşite. Mihai ridică sprînceana stînga. Întrebare mută. Glasul paharnicului, uscat:

— S-au dus, Măria Ta! S-au tot dus cu banderiile zdrențuite în urma grosului. Armia cea mare pornise de cu zori…

— Unde, paharnice?

— Tocmai către Tăşnad, doamne. Află Mîrza de la un prins.

Mihai zîmbeşte, aflîndu-şi planul scăpat de nepotrivirile soartei. Va putea să-l tragă pe Sigismund în capcană. Aşa cum voit-a de cu zori. Zaua paharnicului atîrnă la un umăr.

— Îi băgarăți în boale?

— Îi spovedirăm după pricepere. Cu sulița-n stînga şi sabia-n dreapta.

— Îmi trimese vorbă generalul. Cică-l scăparăți, tu cu Anghelache, dintr-o împresurare. Şi Basta nu-i prea darnic cu laudele.

— Încăpuse într-o lance de trabanți negri. Nu era primit să-l lăsăm între armurile morții.

— M-a rugat să vă-nvrednicesc. Ce zici?

— Zic să-şi ție onorurile pentru valonii lui.

— N-a fost şi Beauri pe-acolo?

— Fost. Da' nu se făcea să căznim cu ruşine pe cîmpul de luptă.

Se înecă în cureluşa subarbei şi nu-şi recunoaşte glasul. Mihai, învăluind cald chipul paharnicului:

— Şi zi-i, fu cavaler de soi valonul?

— A tras sabia şi la uşor şi la greu.

Voievodul pricepe că rana din suflet i-a mînat în preajma valonului; tot sufletul, aşa rănit, i-a oprit să-l umilească în fața duşmanului.

— Mergi, te primeneşte.

Iese. Voievodul, cu fruntea în palme. Din crugul vremii, imagini zbuciumate îi dau tîrcoale.

Intrat în cortul lui, paharnicul cade istovit pe blana chemătoare. Anghelache nu-i, dar îl simte pe aproape. Brațele-l dor şi pricepe cu teamă că-n marea bătălie va trudi întreit. C-un ochi pe Măria Sa, cu o jumătate pe Anghelache şi cu încă o jumătate pe potopul din față. Va putea să se-mpartă aşa cum ar vrea? Cade toropit într-o bulboană afundă. Inima grea şi truda zilei îl prind în somn adînc.

Tîrziu. Anghelache răsare, c-un coltuc de pîine şi-o ciosvîrtă fumegînd. Îl lasă somnului, ca un duh bun peste-o hodină de piatră. Îi trage cizmele şi-l descinge de arme. În vis, Turturea lunecă peste albul lăcrimat al livezii. Simte adiera molcomă, soarbe aer cu miresme de poveste, tămîiat adînc de albastrul din ochii Măriei. Se vede pe sine în iarba deasă, furnicat de doruri, cu chipul Măriei deasupra, dezmierdîndu-i pletele. Curg în ierburi toate cîte le-a adunat. Suspin lîngă suspin, însoțindu-şi domnul pe drumul pribegiei. Vede o tipsie de foc pe legănarea zării, pîrguind chipul Măriei cu valuri de aur. Întinde mîna. Vrea cu toată ființa o fărîmă din chipul ei, un bob din lacrima

sărată, lunecat tainic în căuşul firav al unui fir de iarbă. Geme stins. Anghelache, uriaş, îl pleacă pe-o parte. Ştie: „O fi visînd-o pe Maria”. Poate şi ea, acolo în crucea drumurilor albită de livezi, l-aşteaplă, chemîndu-l în somn, îi cuprinde obrazul cu palme arse de dor îi sărută fruntea... Ştie, ca toate femeile acestor pămînturi, că-i chinul lung. Scris adînc cu tăişul armei în legea oşteanului. Şi-l cheamă, şi-l plînge. şi tot ea-l trimite iar acolo unde îi e locul şi unde nevoia o cere.

În lungul luncii, dincoace de apa Grasnei, nechezatul cailor scormone tihna, amintindu-i de rosturile taberei. Iese în tremurul amiezii, ascultînd răsufletul pămîntului.

*

* *

Zarea se clatină, zguduită de tunete. Între sughiţurile mînioase ale cerului, plîngerea deasă răpăie ascuţit pe pînza cortului. La masa largă, căpitanii taberelor laolaltă.

— Acu’, că veniră şi ultimele întăriri, tabăra se poate considera împlinită. Ascult, Excelenţă, planul vostru. Sigismund trebuie prins la strîmtoare.

— Ilustrissime, am mai discutat şi strategia propusă de mine nu v-a plăcut. Mai mult, Excelenţa sa arhiducele Mathias a şi revocat intenţiile noastre, propunînd un plan pe care l-aţi acceptat total.

— Şi atunci?

— Atunci aştept propunerile voastre. Soarta oştilor o las la bunul plac al deciziei ce-o veţi lua.

— Nu soarta oştilor, Excelenţă. Soarta Transilvaniei

mi-o lăsați. Şi mai la urmă, soarta Imperiului la aceste hotare.

— Exprimarea o cunoaştem din trecutele consilii. *Formula* pe care-o propuneți ne-ar interesa

— Fie. Doresc să consemneze căpitanii voştri şi domnia sa comisarul imperial: nu a fost deloc aceasta dorința noastră. V-am dat putință de-a vă spune părerile în consiliu. Deschis. Nu v-a nesocotit nimeni dreptul de general şi comandant în înfruntarea ce se va da.

— Fiți fără grijă. Ostaşii mei ştiu să lupte. Vor fi pe cît de prezenți, pe atît de bravi în fața duşmanului.

— Principele Mihail nu s-a îndoit de bravura domniei voastre, nici de vitejia oştenilor ce-i comandați, generale! Propun să-şi explice viitoarele mişcări, cîntărind şansa noastră în funcție de ele. Glasul aspru al colonelului Jakob Rottal strînge într-un rictus ciudat fața generalului Basta.

Mihai trece în fundalul cortului. Obrazul de gresie. Marcu înlătură pînza ce acoperă harta întocmită cu trudă de Mîrza şi Rați, ce dezvăluie ochiului aşezări şi ape, precum şi oştile aşezate pe banderli şi steaguri. Peste tot, slova îngrijită a capului cancelariei domneşti, Ioan Rați, desluşeşte numele locurilor, numărul oştenilor…

— Ştim sigur că oastea Báthorului se află aici, în marginea Tăşnadului. De aici poate, încă, aştepta să-l ajungă ajutorul turcesc. Şi asta fără să ne lase cale deschisă spre inima țării.

— Ajutorul oricum nu-l mai ajunge pe Sigismund, dacă ne prăvălim din două direcții peste oştirea aflată

în odihnă.

— Greşit, domnule comisar! Nu ne îngăduie nimeni să atacăm o armată mult mai numeroasă într-un loc care-i convine ei.

— Mă alătur ideii Excelenței sale Basta! Nici n-am avea cum ataca la aşa un loc larg, prin surprindere. Mihai se-ntoarce spre consiliu: De altfel ajutorul turcilor nu-l putem neglija. Ştim de intervenția lui Sigismund în două părți: la muhafîzul[1] de la Egri, paşa Sinan şi la Damad Ibrahim. paşa de Temişoara. Mai ştim şi răspunsul dat. Acest ajutor numai prin noi poate rămîne departe, aşa încît alături de Sigismund şi-ai săi să nu rămînă decît pîlcurile tătăreşti şi păgînii cu care-a intrat prin Moldova... Se-ntoarce spre hartă: Vom înainta pe aici. Prin valea Crasnei, pe drumul ce duce la Cluj. Sigismund va şti că intenționăm să-i ocolim oştirea, fără luptă, dorind să cădem spre inima țării. Putem crede că va avea gîndul inspirat să ne taie calea. Socotind în zile, deducem că ne-am putea înfrunta undeva dincolo de Valea Crasnei, spre tîrgul Zalăului.

— Cine ne garantează că înfruntarea ne va fi prielnică?

— Noi! Dacă ei se mişcă aşa cum bănuim, noi vom fi acei care vom impune lupta. Mai exact: noi o vom primi neapărat într-un loc prielnic nouă.

— N-am ştiut, ilustrissime, că aveți asemenea hărți limpezi. Sînt foarte clar întocmite. Accept planul, cu o condiție.

[1] muhafiz (turc.) - comandant de cetate.

— Care?

— Să mă lăsați în fruntea marşului!

— La un plan întocmit de principele Mihail, să dea domniei voastre întîietate?! Nu-i posibil! Mihai Székely, comisarul imperial, pare desprins dintr-un castel uitat. Prăfuită imagine de cavaler fără pată…

— Şi mie ce, rol mi-ați rezervat, Excelență? întreabă Mihai netulburat.

— Dacă-mi acceptați trupele în *vanguardia,* veți face *battaglia.*

— Adică la mijloc. Şi spatele?

— În *retroguardia*[1]*,* domnii colonei Flanz şi Rottal, Recunoaşteți, principe, că ați avea un spate cu adevărat de fier.

— Primesc!

Marcu tresare. Turturea, uimit, caută spre Măria Sa care zîmbeşte cu toată fața.

Din înaltul de smoală, valuri de ape înghit în răpăiala furtunoasă murmurele căpitanilor.

*

* *

Apele s-au retras, aproape cum au venit: învîrtejindu-se cu grăbire. Peste pămînturi abia zbicindu-se, peste pîraie umflate, opincile Transilvaniei au dupăit încrezătoare.

S-au trezit cu ei. Secui şi unguri. Şi iobagi români din comitatele vecine. L-au rugat să-i primească. Aude şi-acum vorba domoală a baciului Ferencz din Supuru de Sus.

[1] vanguardia, battaglia, retroguardia (it.) - avangardă, bătălie, ariergardă.

— Apăi am venit, mărite doamne! Să ne fie cu iertăciune. Ne-or supt grofii. Ne-or supt şi comitele. Şi oamenii lu Sigismund ne-or supt. N-o rămas nimic. Afară de săcurile după uşă. Aşé am ajuns de ne-am vorbit tăți. Cîți am fó în putere. Că-i musai să-ți netezim cale spre Alba.

— Drumul ăsta duce prin oştile lui Báthory, baciule, i-a răspuns Marcu cu vorbă domoală…

— D-apăi de nu-i altcum, om trece prin ele. Decît cu grofii, mai bine cu țărînă pe trup.

În umbrele amurgului, Mihai îl simte pe Turturea frămîntat.

— Ce gînd te chinuie, paharnice?

— Spune-mi, doamne, ce-a fost la Mirăslău? Nu să cade aşa întrebare acum. Da' nu pricep cum de atîția viteji au căzut pradă ticăloşiei?… Cum generalul Basta, cu oricît de mare adunătură de năimiți, a putut înfrînge săbiile domnului Mihai? Săbiile Valahiei, Măria Ta, pe care le-am cunoscut de cînd făcut-am ochi!

— Nu greşeşti, paharnice. Cu toată trădarea, săbiile de care zici puteau întoarce soarta luptei. Dac-ar fi venit!

— Cum?… N-ai fost însoțit de-ai Măriei Tale? De țară?

— Ba! Fost-au iobagi şi țăranii arşi cu fierul. Au fost secuii. Cumpliți. Şi făgărăşenii. Şi hunedorenii. Lipova şi Ineul. Ostile Banatului. Lugojul şi Caransebeşul. Marcu şi Teodosie… şi dumnealui Mihalcea. O, şi ei! Sîrbii cu Baba Novac. Au fost, paharnice… Mulți. Dar prea mulți s-au dus.

— Iertare, doamne. Ştiut-am că nu-i bine să-ntreb. Şi tot mă-nțepă limba.

— Lasă. Dacă-i de ştiut, măcar să ştii cum fu. Fost-au destui preacredincioşi. Dar peste ei, alții, care s-au dat generalului cu onoarea ruşinată.

— Totuşi…

— Săbiile valahe? Ba, Turtureo… Matei Brîncoveanu dus cu călărimi către Moldova. Apucă să-mi ştiricească pe leşi intrînd în țară. Măciucaşii şi mehedinții, lipsă! Buzeştii cu fala Băniei, la fel. Nici haiducii lui Baba Novac. Fost-a doar pedestrimea. Căpităniile de roşii, toată sprinteneala şi ştiința învăluirii, lipsă. Nicolae Pătraşcu, undeva sub zidurile Branului. Radu Buzescu, poate, pe lîngă Boița. Deli Marco, dincolo de munți. Mîrza la poloni, cu diplomația…

— Acum pricep, doamne.

— Şi peste ei, paharnice, Csáky şi Petre Armeanu duşi la Basta, cu toate călărimile înzăoate. Arme de foc lipsă. Tunurile şi archebuzele generalului au tăiat adînc. Brazdă largă pe sufletul țării. Aşa cum îi fi auzit, secuii au închis cu trupurile lor calea ruşinii - Mirăslău!

— De uncie atîta jertfă de oase şi sînge? Cît să mai rabde omul?

— Nu mai rabdă, paharnice! Ai văzut. Vin cu ce le-a rămas. Securile şi credința. N-au de unde mai da. Asta o ştii; pentru asta am fost la Praga.

— Ajuns-am, doamne, să ne punem nădejdile pe talerii lui Rudolf. Pe năimiții lui Basta. Nu-i bine, Măria Ta… Da de biruit, tot i-om birui!…

— I-om birui, paharnice. Pentru că ne leagă cu jurămînt de sînge ei toți rămaşi fără de morminte. Țara aşteaptă leac şi izbăvire de pe tăişul săbiilor noastre. Negreşit i-om birui!

Ochii paharnicului sticlesc în transparența nopții. Lacrimi cad pe sînul pămîntului, sfințindu-i ființa. Şi neființa acelor ce s-au întors în el.

*

* *

Zori de duminecă. Culmea Măgurii sîngerie. Vălmăşag de tîrgoveți, care şi animale. Se strecoară greu prin valul de cumpărători şi gură-cască. În fața porților făloase, şiruri de căruțe. Marfă tocmită încă de cu noapte. Oamenii castelului au ochit ce era mai de soi şi-au dus spre cămările lui Sigismund.

— Hei tu de colo! Rostite în ungureşte, aspre, vorbele plesnesc. Țăranul tresare şi-şi trage mai adînc pălăria neagră.

— Care-i porunca, înălțate spane?

Fălos de rangul atribuit, oşteanul se umflă în pieptarul de zale.

— No, ce-ai în car?

— Pentru luminăția sa. Brînză dulce, caş şi faguri de miere. Gîndit-am să nu ducă doru bucatelor de-acasă.

Îl lasă să treacă. Dincolo de grilă, alt oştean ia caii de căpăstru. Trec de-a lungul zidului din dreapta, ocolind turnul de răsărit. Casele din stînga cufundate-n linişte, între leii de piatră, dalele lustruite încheagă trepte impunătoare. Liniştea se sparge în scîrțîitul osiilor.

— Da’ nu-i suflare în palat, viteazule?

Plictisit oşteanul întoarce o jumătate de ochi:

— Domnii magnaţi şi principele se scoală la amiază. Asară au petrecut, ca înainte de luptă.

— Cum ? Păi nu de la luptă s-au întors alaltăieri, pe drumul Şimleului?

— Prost eşti, bade. Atunci veneau de la Tăşnad.

— Însamnă c-am venit degeaba. N-o mai dă.

— Ce?

— Lupta. O fi fugit cîinele de Mihai.

— Nu. Abia mîine, după hodină. S-or porni în diurnul Zalăului.

— Atunci tăt bine m-am socotit.

— Ţi-am spus că eşti greu de cap. Ce, noi nu mai mîncam?

— Nu zic. Da’ am marfă împărătească. Io pentru luminăţia sa am vint.

— N-are vreme. Dacă erai un spadasin din apus, sau vreo tinerică numa jărăgai, poate…

În faţa magaziilor, căruţele întorc grăbite. Un fel de vătaf cu mustăţi de-un stînjen cercetează marfa, dictînd grămăticului.

— Douăsprezece funduri de brînză dulce!

— Douăzăci, stăpîne. Le-am socotit de cinci ori!

— Douăş’pe am zis! Opt de dar pentru casa princiară. Ţăranul se scarpină cu codirişca biciului. Tace încurcat, cu ochii la bucatele ce dispar în pîntecul magaziei. Cu zgomot mare intră la trap un călăreţ falnic. Tunica strînsă în coaja armurii. Harnaşamentul scump. Vestesc oştean însemnat. Lîngă şirul de care descălecă grăbit. Aruncă frîul în

mîna vătafului, înlemnit în respect.

— Dă-i ovăz, cît poate mînca!

Țăranul tresare, lăsîndu-şi pălăria în lungul nasului. „Gaspar Korniş. Singurul căpitan de nădejde al Bathorului”…

— Păi cu mine ce faci?

— Du-te-n iştenu’ tău. N-am vreme.:. Gábor! N-auzi?… ia carele şi dă-le cît crezi. Se duce, trăgînd de căpăstru bidiviul lui Korniş. Carele se înghesuie din ce în ce. Zvon de glasuri răzbate tot mai tare. Oşteanul care aduce căruțele îi face semn să plece. Dinspre donjonul de miazănoapte, larma se aprinde cutremurînd curtea.

— Du-te, măi omule, nu vezi că-ncurci lumea?!

— Ducu-mă dară. Da’ n-am primit creițarii.

— Lasă-i în supărare. De asta-ți arde?

— Da’ ce, o luat foc? Eu vreau banii, nu-nțălegi?!

— Şi-aşa rămîi făr’ ei. Mai bine ocoleşte drumu’ Zalăului, să nu cazi în şpăngile duşmanului.

— N-am baiu. Io banii-i vreu. De nu, mă duc la principe.

— De mai stai mult, o să-l cauți tocmai la Vîrşolț. Ține! şi du-te pînă nu pun straja pe tine.

Uşurată, căruța reface drumul. Greu. Zeci de oşteni şi călăreți grăbiți apăruți dintr-o dată. Lumea hălăduie să mai poată vinde ce s-o putea în tabăra din coasta Şimleului.

Scăpat din tîrg, mînă cît poate. Întoarce capul. Nimeni, în crucea drumului, hanul se-arată încins. Opreşte de-a latul tăpşanului, lîngă alte căruțe. Dezleagă caii. Fornăie cu gîturile întinse, forfecînd

firele ierbii. Se-ndeasă în curte, laolaltă cu alți țărani. La o masă lungă, sub umbra zidului, un tuciuriu îi face semn. Zîmbeşte, ca de-o cunoştință găsită fără să speri.

— Ce faci, baci Sándore, tot în putere? Da' nană Mărie? îi zice Turturea tuciuriului.

— Te-ndemni, şogore? Că bine faci. Da' mie nu-mi dai o ulcică? Or nu ți-o mărs vînzarea? i se răspunde

— Cum nu? Stai. De-o țîră de vreme am intrat. Stai numa' să-i spun feciorului din crîşmă.

Tuciuriul face semn către cel din dreapta, care-i scormone cu privirea.

Străinul goleşte ulcica şi se ridică alene. Întîrzie nițel cu ochii pe-aiurea, apoi se pierde între lume.

— Nu mă mai topi, Mîrzo. Ce vrea ăsta, cine-i şi cum te descurcaşi sus?

— Da' multe mai vrei dintr-o dată, paharnice. Hai că nu-i timp.

— Iscoadă fu cel de lîngă tine?

— Ba. L-am găsit sus la intrarea tainiței. Sporovăia cu alți străjeri. Nu m-a văzut decît mai la vale. Da' poate bănui...

— Şi de la o bănuială multe se pot trage. Hai!

Caii pasc nepăsători. Turturea priveşte în jur. Nimic. Iveşte din fundul dublu al căruței două şei şi săbiile. Mîrza trage caii. Şeile. Pornesc în galop, albiți de colbul stîrnit.

— Aflaşi ceva, paharnice?

— Aflai!

De sus, soarele toropeşte fără milă. În goana calului, căsuțe speriate parcă se trag în curțile strînse,

lăsînd fîntînile să le numere paşii.

*

* *

— Pentru deosebită *vigilentia* te prețuim, dragă Korniş. Îți prețuim şi bravura. Ne-ai dovedit-o. Cum să te răsplătim?

— Excelență, v-am anunțat intenția valahului. Singurul loc pe care-l văd acceptabil este Gurăslăul. Cu cît ne vom grăbi, cu atît vom putea întări tabăra la timp.

— În sfîrşit, ne vom bate, Excelență!

— Da, dragă Csáky! Spune-mi cum să-l răsplătesc pe domnul Korniş?

— Între Székely, aventurier şi Korniş, soldat, aş alege soldatul, Excelență.

— Minunat! Minunat, domnule Csáky. Aşadar, domnule Korniş, te numim *capitaneus generalis*! Sper să fim victorioşi…

— Sper să merit numirea, Excelență. Căpitan general! E prea mult pentru un ostaş bătrîn ca mine.

— Falnic, căpitane. Bătrîn nicidecum.

— Rozalia, lasă politica pe seama bărbaților. Avem toată încrederea, căpitane

— Ostaşii îl vor, Excelență. Nu puteați face o alegere mai bună.

— Domnule Máko, ce efective putem opune?

— Peste patruzeci de mii, Excelență!

— Sub patruzeci de mii, plus patruzeci de tunuri.

— De ce sub, domnule Korniş?

— Ajutoarele Lipovei şi Făgăraşului, pe care le socoteam pentru noi, au intrat de partea principelui

Mihai

— Şi Moise? Ce face Székoly cu Făgăraşul?

— Ce mai poate face? Nimic.

— Drace! O să le-arătăm saşilor de partea cui trebuiau să treacă. Ce-i, Cenga?

— Slujba la capelă, Excelență. Poate începe.

— Şi masa?

— Un ceas după slujbă. Aşa se cade.

— Domnilor, să dăm Caesarului ce-i al lui. Urmați-mă! Ne vom ruga pentru biruința ce ne-aşteaptă.

Sigismund iese primul, urmat de căpitanii cei mari. Rozalia se-ntinde. Cască lenevos. Cenga săgetează stăruitor sînul plin scăpat din corsaj.

— Ei?

— Nimic.

— Cum aşa?

— E-o cîrpă.

Cenga bate din palme.

— Poruncă.

— Garda, căpitane. Să vină acum!

— Pentru ce? Ce-ai cu mine?

Vivandiera se trage în umbra baldachinului. Pe uşa întredeschisă, garda se strecoară zăngănind.

— Luați-o! Stați. Podoabele.

Rozalia îşi smulge inelele. Colanul de perle.

— Ia-le! Ticăloşilor! Pui de diavoli! Se repede la Cenga. Două dîre de sînge şanțuiesc peste o clipă fața năucitului *segretario di camera*. Un oştean frînge mîinile fetei la spate. O tîrăsc spre ieşire.

— Decît cu un principe nebărbat, mai bine…

— Afară! Tăiați-i limba! Să n-o audă careva.

— Unde o ducem? În hruba cea mai adîncă?

— Nu, limba jos. Şi dată soldaților. S-o sature! Ferencz…

— Poruncă.

— Să n-aud un zvon. Soldații din gardă, la război.

— Am înțeles. Fiți fără teamă.

— Stai. Pentru tabără ad-o pe Suzana. E singura care l-a putut amăgi să se creadă bărbat.

Garda iese. Cu batista dantelată. Cenga îşi pipăie obrazul. Din capela castelului, cîntarea preoților se revarsă armonios.

13

Excelența sa, generalul Basta, nu-i de acord cu-naintarea trupelor. Oamenii au obosit. Animalele suportă greu căldura.

Marcu traduce. Vorbele se pierd în iadul după-amiezii. Pe armăsarul sleit, solul se chinuie să inspire bobul de măreție cît crede că i-o mai fi rămas sub arderea soarelui. Mihai tace, îl priveşte pe conte în crucea ochilor. Tomaso Cavrioli, cu coiful sub braț, suportă greu privirea voievodului.

„N-au de ce se grăbi. Nu-s în pămîntul lor, nici dedați cu greul ivit din furtună”... Închide ochii. Vede steaguri de altădat’ spintecînd tăcut valurile. Le simte îndîrjirea. Grele, umbrele dubasurilor pe apa neagră. În aripa lor, crupele şi burțile cailor învelite în snopi de trestie. Zbaterea, fără putință de zgomot. Apa spintecă simțurile cu fiori de gheață. „Da. Ăia aveau pentru ce îndura. Dincolo de ape, tristețea maicilor. Plînsul surorilor. Disperări a mireselor siluite. Pruncii luați în robie...”

Contele aşteaptă cu fruntea muiată-n sudoare. Mihai deschide ochii.

— Excelența sa m-a asigurat de bărbăția oştenilor săi... Glasul nefiresc, de-o moliciune ciudată. Dacă această bărbăție s-a topit în cîteva ceasuri de marş, facem popas. Spune-i, Marcule, şi lasă-l să meargă. Altcum ne trezim c-o momîie turtită-n armură...

O undă de vînt îi învăluie sălciu. Uscă gîtlejurile. Ochii urzicați de praf. Sultan se zbate. Din lungul drumului, cîțiva Reiteri aduc doi prinşi. Marcu dă pinteni. Se-ntoarce, nemaiascultînd povestea Reiter-ilor. Mustața lui Mîrza şi pletele paharnicului încadrează prințul.

— Să trăieşti, Măria Ta!

— Să-mi trăiți şi voi. Cum fu?

— Ca la tîrg, doamne. Vîndurăm pe preț bun.

Rîd bărbile căpitanilor. Rîde şi voievodul. Şi ca aceştia cîți i-au mai rămas! I se par cu putință toate. Ca pe vremuri.

— Văzut-ați Jicmondu'?

— Ba! Era doborît de osteneală. După petrecere…

— Armia?

— Multă şi de tot felul. Ca la patruzeci de mii.

— Cum crezi, paharnice, să-i putem birui?

— M-aşteptai la întrebare şi-mi făcui pe drum un gînd.

— S-auzim!

— Biruim doar la loc prielnic tunurilor. Dacă ne dau o mînă de ajutor şi archebuzierii imperiali.

— Măria Ta!

— Ce-i, Mîrzo?

— Paharnicul zice bine. Dac-am putea trage cavaleria catafractă într-o şarjă fără țintă, tunarii — ca-n palmă i-ar toca!

— Fost-ai în cetate?

— Nu. Da' intrarea dinspre dealu' Măgurii îi păzită. Sămn că-i cu bună folosință încă.

— Şi zici că le-am putea mîntui catafracții?

— Aşa mă socotesc, doamne. Cu ce pedestrimea şi haiducii i-o mai rări, trăgîndu-i de pe cai, tot e ceva.

— Şi ce fac acum, paharnice?

— Ies în drumul Zalăului. Au ştiință că vii Măria Ta şi-s cu grăbire să-ți taie calea.

Mihai aşază vorbele în imagini. Şi imaginile mişcă după un gînd al lui. Zîmbeşte subțire.

— Rațule!

— Poruncă, Măria Ta.

— Întocmeşti harta.

Îndeamnă pe Sultan, uşurel.

Trîmbițaşii sună aşezarea de tabără. Trece pe lîngă Reiterii uitați deoparte. Pricepe ce vor şi că nu cutează a-l întreba.

— Spune-le, Marcu: prinşii sînt oamenii mei.

Sultan tresare. Adulmecă zarea mocnită. Din față, o gardă valonă îndeamnă cu grăbire.

— Paharnice!

— Îndată. Merg să văd.

Galop dureros, stîrnindu-i osteneala din oase. De la douăzeci de paşi, figura lui Beauri se distinge sub panaş.

— Încotro? Parola!

Glasul mehedințeanului din gardă crispează obrazul valonului. Îndeamnă armăsarul. În față halebarda se face zid. Alți doi, cu sulița pentru împuns.

— Parola, n-auzişi, viperă?

Îndemnat, calul valonului sare halebarda. Turturea îi iese în față.

— Domnule căpitan. Sînteți oştean al Imperiului, ca

şi aceştia de-şi fac datoria. Voievodul Mihai nu îngăduie pildă proastă de la comandiri.

— Şi ce propuneți?

— Să-mi predați sabia. Acum!

Valonul îl scaldă într-un dispreț total. Paharnicul întinde mîna, liniştit.

— Sînt solul Excelenței sale Giorgio Basta, comandant general al trupelor Imperiului. Nu îngădui să fiu astfel tratat..

— Cunoaştem. Sînteți căpitanul unuia din generalii imperiali, supus în această campanie unui principe şi voievod, familiar al Casei de Austria. Sabia voastră, căpitane.

Pe nesimțite, zece spade au cuprins mijlocul valonului. Ochiul lui Beauri se opreşte pe țăpoiul lui Anghelache.

— Am o scîrbă amarnică pentru spadele care fac tovărăşie pumnalelor otrăvite, zice acesta. Ia-o domnia ta, paharnice.

Cu buze supte, valonul întinde sabia.

— Urmați-mă, căpitane! Ceilalți pe loc!

Urcă drumeagul în văzul voievodului. Beauri e lăsat să se-apropie.

— Este inadmisibil, principe! Am să mă plîng Excelenței sale gene…

— Altceva, căpitane! Ce-ai a ne spune?

— Excelența sa generalul ordonă să aşezați tabăra la o jumătate de leghe de păduricea din față. Vă aminteşte că Sigismund are destule iscoade. Deci cel mai nimerit e să stați înarmați.

— Anghelache!

— Poruncă, doamne.

— Arestează-l. Îl ții pînă ți-oi spune io. Va lupta în garda noastră învățînd mutenia şi felul căpitanilor valahi. Vedea-vom în luptă cum ştie a-i cuvînta sabia.

Căpitanii roată în jurul voievodului. Nu rîde nimeni.

— Tocmiți carele după obicei. Marcule!

— Poruncă.

— Mehedințenii de caraulă. Cu rîndul, cîte două ceasuri.

Marcu plecă în galop. Căpitanii se-mprăştie în oştire. Pe zarea aprinsă, vîrful unei clopotnițe alintă arşița cu tînga domoală. Se-ntoarce. Lîngă Mihalcea, paharnicul pare dus.

— Cum se cheamă satul ăsta?

— Bobota, doamne.

— Pe-acolo veniriți?

— Ba. Ținurăm valea Crasnei, gîndind că te-am putea prinde la Supuru de Sus.

— Şi eu fusăi mai iute!

— Ți-i grabă, doamne, să ne-aduci izbînda.

— Mi-i dor de tihna Albei. De doamna… de coconii al căror glas l-am uitat.

— O să-i laşi pe năimiți în legea lor, Măria Ta? Sau scoli țara?

— O s-o scol. De-oi putea îndrepta stricăciunea în contra celor mulți.

— Legămîntul?

— El.

— La vrema acelea n-aveai cum, altfel.

— N-aveam, da' nici n-am şovăit. Măcar de-aş fi gîndit altcum…

Orizontul stă să piară. Peste zbaterea taberei, un roi de albine îşi poartă truda zumzăind. Sub noianul de amintiri, cugetul domnului tînjeşte a prisacă.

*

— Căpitane!

— Poruncă, Măria Ta.

— Ce sat ziceai că se arată?

— Am trecut de Bobota şi ne-apropiern de Sărmăşag, doamne.

— Leca!

— Ascult, Măria Ta.

— Nu tu, agă, ci comisul.

— Aici sînt, doamne.

— Ce zici, mai rezistă caii?

— Măria Ta, cai şi restul dobitoacelor, cîte-s în armie, stau să pice-n colb, de ostenite ce-s.

— Şi oamenii, doamne, aşijderi…

— Văzui, portare, şi singur, da' n-avem încotro…

Roteşte ochii pe întinderea dealurilor… Ba! Dă-i pinteni ca în transă. Ochii lipiți de ceva-ul care-l cheamă. Banul Mihalcea face semn de oprire. Porneşte după ceilalți.

Armia opreşte, tălăzuindu-se în lungul drumului şerpuit. Poruncile zboară din gură în gură.

În coasta dealului din față, Mihai călăreşte întărîtat. La două lungimi de cal, Turturea, Anghelache, Raț, cei doi Leca, Mîrza şi Marcu. Apoi, mai în urmă, Mihalcea cu grosul căpitanilor. Din dreapta domnului, Anghelache chiuie dintr-odată.

— Fîntînă, portare?

— Cu bolți de piatră, doamne, o văzuşi bine!

Simțind adevărul, Sultan țîşneşte cu ultimele puteri.

Din latura dreaptă soarele coace fără cruțare. Voievodul ajunge primul, descălecînd pe negîndite. Leapădă cuşma peste pieptarul deja abandonat ierbii.

Căpitanii roată, descălecînd. Sub umbra plopilor, statura domnului fîlfîie în jurul fîntînii.

— Ce zici, Turtureo?

Paharnicul dă roată, cu ochii pe iarba deasă.

— Neumblată, doamne.

— Apă ne-ncepută!

— Ne începută, doamne, cum zici.

Palma voievodului apucă roata. Lanțul eliberat cufunda găleata în unda rece. Căpitanii pricep. Îngenunche toți, ca la o comandă. Numai Mihalcea în picioare, cu pletele albe fîlfîind slobod. Găleata ajunge sus. Mihai împiedică roata, lăsînd găleata să penduleze agale. Cana de lut cu înfloriturі albastre. O cufundă în apă.

— Măria Ta, nu se cade…

— Nu se cade, ce, Mihalcea?

— Măria Ta poți fi ziditorul, dară noi ucenici, ba!

— Plini-se-va şi-acest gînd al firii, bane. Datina urcă spre noi de departe, din vremile cele de neclintită slobozenie, cînd apele acestui pămînt erau una pentru toată Magna Dacia. În numele acelei Dacii, şi-a celei de după, de la Alba, îngenunche, bane, şi primeşte, întîiul, din răcoarea adîncurilor. Undele acestea, netulburate de viclenie au de vînzare de neam, urcă spre soare tihna pămîntului răcorită de somnul şi albeața atîtor oase ce-şi dorm amintirea de pace.

Cu fruntea plecată, Mihalcea îngenunche între căpitanii sleiți de arşiță şi de povara armelor.

Măria Sa întinde cana fiecăruia, stîmpărîndu-şi setea şi zbuciumul din suflet.

— Ca-ntr-o veche pravilă ai cetit, doamne, în undele acestei fîntîni şi tot ca dintr-o pravilă ne-ai întins credința din apele ăstui pămînt al neamului...

Din nou în picioare, Mihalcea se-apropie cu paşi înceți.

— Îngăduie acum, Măria Ta, să-ți închin, ultimul, precum îți fu voia, răcoarea binemeritată. Fie ca pilda de răbdare a Măriei Tale să întărească răbdarea şi credința tuturor. Şi fie ca apa vie a fîntînii, ivită anume în calea însetatului, să rămîie în fiecare ca o sfîntă aducere aminte.

— Mulțămim, bane, ci încă poruncim vouă căpitanilor, ca fiecare să-şi răcorească oştenii precum Io pre voi, aşa ca pînă-n seară tabăra să învie din limpezimea acestei fîntîni...

— Turturea.

— Ascult, doamne.

— Porunceşte să sune cornii, vestind tuturor că io, Mihai Voievod, dau răgaz fieştecăruia de tihnă şi împăcare cu sine. Mîine, poate, ne -aşteaptă lupta. Duşmanul i-aproape. Şi nu-i cu putință a şti cîti vor fi dați să-mplinească răcoarea acestei fîntîni cu tihna lor veşnică... Fie ca sufletul celor aleşi să-şi afle pacea în pămîntul slobod al Magnei Dacia, pe care atît o rîvnim!

Varsă din cana smălțuită răcoare şi pace peste iarba înfiorată...

Către seară, în umbra cortului domnesc, statura

domnului taie lumina sfeşnicului cu unduiri tremurate. Se-ntoarce spre latura de răsărit, cumpănind îndelung cu fruntea în deschizătura pologului.

Pînă departe, corturile împînzesc tăpşanul, lăsînd ochiul să desluşească doar o parte din puterea armiei. Măria Sa priveşte fix, în timp ce buzele tremură cuvintele numai pentru sine... "... birui-vor faptele noastre prin vremi tot ce trupul nu fu volnic să biruie ?... Măcar amintirea ce ne urmează să ne dăinuie ființa... Întîi să fi fost ideea şi-apoi sămînța mea de om închipuind cuvintele?... Lumina regăsindu-şi trupul în coaja nimicului dintîie, lumina logodindu-se cu noaptea. Perechi mereu opuse altor perechi... Bunăoară cuvîntul şi ideea de gînd - gîndul meu în stare de a se gîndi pe sine - totul mirosind a păsări şi-a turme de peşti în veşnicul neastîmpar... Frigul mă strînge şi iute m-aprind, deasupra lumina mă plînge cu fiecare fuior... şi mă înalț față de mine, simțind că timpul este ceva în afara mea, dar care nu poate fi fără mine...

Un glas mă cutreieră năucindu-mă prin urechea fiecărui mădular, nimic nu se-aude în jur şi-l înțeleg ca pe o poruncă peste vremi: nădăjduieşte, fiule, nădăjduieşte; cele ce nu-s de ştiut arăta-se-vor cînd va bate ceasul! "

În turla cerului, orologiul de astre îşi lunecă limbile, gemene minuturi de lumină la ceasuri de-ntuneric.

— Măria Ta, iertare de cutezanță...

— Cuvîntează, paharnice, fără sfială.

— Doamne, însuți ai pomenit că duşmanul

i-aproape. Cuvine-se a lăsa grijile şi-a te da somnului trebuincios tuturor.

— Bine, Turtureo, fie precum zici.

Cu mişcări molatece. Măria Sa se dăruie patului sub privirile paharnicului. Buzele domnului adulmecă alte cuvinte din aer, depănîndu-i închipuirea cu migală...

„... plouă cu bulgări de noapte şi toate umblă avîndu-mă în mijloc, umil plăsmuitor, între ieri şi mîine, din tihna părelnică a lui acum... “

*

Stăruie mierla în cîntec avîntat. Înaltul limpede. Străjile dau dos carelor, cercetînd întinderile.

Către streaşina pădurii un călăreț răzleț cercetează la rîndu-i întinsul taberei. Leagă calul de-un pui de carpen. Lîngă el un gorun măreț. Îl măsoară cu ochii, pe înalt. Lasă botforii deoparte şi se cațără cu meşteşug. De sus, tabăra în desfăşurare: caută încordat. Cortul domnului cu stindardul dominîndu-l. Cercetează însemnele. Uşurat, se lasă să lunece. Pipăie vîrful crengilor. Se-ncalță. Dezleagă calul. Ies în lumina cîmpului într-un ocol larg. Oştenii l-au simțit. Din mers leagă de vîrful săbiei o năframă albă ce flutură vioi.

— Descălecă, oştene. Ce vînt te-aduce?

— Solie grabnică.

— De la cine, să ştim spune?

— Laşă-l, Iancule. Un singur călăreț nu-i primejdie

— E sau nu, nu-l las decît de-l însoțeşti.

— Haide, te-oi duce eu la Măria Sa. Lasă-ți calu'. Are grijă Iancu. Nu-i rău de în strajă nu ştie de glumă.

Te-ai supărat?

— De ce? Straja musai să vegheze. Pe oşteanul supus poruncilor nu-ncape supărare.

— Spune-mi, eşti săcui sau ungur?

— Nici săcui nici ungur. Făgărăşan.

— Îi primejdie la cetate?

— Nu, oştene. Solie port cu alte rosturi. Nu-i bine să mă tragi de limbă. Rosturile ei sînt doar pentru Măria Sa.

— Iaca întrebai, ştiind că vodă suferă din lipsa veştilor. Toate mai dragi acolo le are zălogite.

— Copiii?

— Vezi bine. Coconul, domnița şi doamna noastră şi-a Valahiei. Ce îi puțin?

— Dreptu-i... Da' spune-mi, frate, de mers mergem da' de-ajuns nu mai ajungem?

— Olecuță şi gata. Asta-i tabără mare, nu cum socotit-ai de departe.

Tot invîrtindu-l printre corturi, îndesîndu-l printre harabale şi scule de luptă, coteşte brusc. Îl trage printre două corturi mai răsărite şi-l scoate în medeanul larg.

— Am ajuns.

Cu obraji de nesomn. Mihalcea îmbie dimineața să-l limpezească.

— Înălțimea Voastră, duceți olăcarul la Măria Sa.

— Da' ce treabă are cu noaptea-n cap?

— Veşti grabnice.

— Or fi, da nu-l scol. Îi ostenit domnul. Du-te de te-ntinde un ceas. Acuşi face ochi Măria Sa. Rotindu-se pe botfori, rămîne uluit. Sub polog, Mihai

asistă la tărăşenie. Solul pricepe şi se frînge nainte-i.

— Măria Ta, iertare pentru cutezanță.

— Nu-i de ce. Cine eşti?

— Dumitru-mi zice. Şi-s omul de taină al căpitanului Nicolae Senniey.

— Şi ce-mi ştiriceşte căpitanul?

— La porunca primită, a pornit la drum. Aflat-am ce voiai să ştii, dar cu mare preț de sînge.

— Ai fost cu ei?

— Fost. Cinci din şapte au rămas să hodinească veşnic. N-a scăpat decît căpitanul, cu multe răni; şi eu. I-au zălogit rădvanul cu care călătorea sub chip schimbat , galbenii şi tot ce avea.

— Şi ce-ați aflat?

— Nicolae Farkas de Herina a trimis carte către Ioan Budaker, judele primar al Bistriții. Iat-o!

— Mihalceo, s-o dai Marcului s-o desluşească. Ascult, Dumitre.

— Cetind-o, căpitanul ne-a dus pe drum ocolit pînă-n calea Moldovei ce dă în Bistrița. Am intrat în cetate ca negustori. Şi nu ne-ar fi prins, de unul din străjeri nu-l cunoştea pe căpitan de la Mirăslău. A doua zi ne-a luat garda judelui cînd prînzeam. Era cu noi la hanul „Coroana” şi cel care urma să ne ducă la grecul prins.

— Care grec?

Glasul domnului se frînge în tăria dimineții.

— Stavrinos. Omul Măriei Tale pentru Moldova. L-au prins oamenii judelui pe drum.

— Şi ce vor să-i facă?

— Se zvoneja că-l dă lui Farkas la Cluj.

— Altceva?

— Sigismund a poruncit să se strîngă jumătate din oastea de țară, fără alegere. Românime, unguri şi saşii toți. Oastea de hotar îi deja ajunsă la Tăşnad.

— Plecat-au şi de-acolo!

— Atunci, căpitanul Sennyei îți trimite sănătate. Crede că-n ziua înfruntării o să țină sabia alături de Măria Ta.

Marcu, ivit lîngă Mihai, desface peceții,

— Citeşte!

Traduce direct din maghiară. Vorbele cad grindină pe cugetul amar.

„... trimite pe Grec îndată aici, sub bună pază la mine, căci eu neîntîrziat îi scriu înălțimii sale că ți-am scris dumitale să-l trimiți aici, fiindcă acel Grec a fost inima şi sufletul lui Mihai-Vodă...”

Mihai simte că nu poate face nimic. Geme zarea sîngerată de-ntîiele suliți în răsărit.

„Dacă timpul mi-l dai împotrivă, soartă, lasă-mi săbiile țării întregi. Aşa cum sînt, crescute din durere... “

*

* *

Pe culmea dealului, statura paharnicului în încremenire. Călare, în zaua subțire, pare o nălucă ivită din răcoarea ierburilor sau din snopii de sînziene.

Înfruntă arşița în văzul oştilor lui Sigismund, lăsînd timp lui Anghelache şi pîndarilor să afle în tihnă veştile trebuincioase domnului.

... Au călărit încă de cu seară, lăsînd mult în dreapta apa Crasnei. Pînă cînd portarul i-a oprit cu

urechea la pîndă. La nici un pătrar de ceas, oştile lui Sigismund se scurgeau pe sub nasul lor, cu graba fățișă de-a lega tabăra la Guruslău. Dincolo de mlaştini şi de apa împuținată de călduri, se ridica un deal, în fața ăstuialt, ceva mai semeț. Pe acela Bathorul şi-a îndemnat armia. Se vede că-l ştiau pe Mihai aproape. Artificierii şi bombardierii trudeau greu - tunurile, pe afet, urcau anevoie către creastă. Şiruri lungi de pedestrime se prelingeau pe malul gîrlei, întrecute viforos de călărimile lui Csáky şi Székely, de tuiuri tătăreşti şi călărime turcă, cîți a apucat Sigismund să ia cu sine din Moldova. Urmau steagurile căiărimilor de Suceava; apoi călărimile de Neamț şi trabanții Clujului. Din cîte vedea, paharnicul s-a dumirit că armia duşmană era multă şi tare. Greu vor răzbi puhoiul platoşelor aşezate ca un zid pe toată clina dealului. Vedea în gînd şi tabăra lor, aşa cum avea să fie întocmită şi se cutremura la gîndul că erau de două ori mai puțini, ca oameni. Tunuri şi archebuze, şi mai…

Un fîşîit în urmă îl face să tresară. Calul se scutură scurt şi rămîne liniştit. Anghelache îi atinge umărul.

— Nu încercăm să luăm o limbă?

— Acu' nu mai foloseşte, portare. Ce-am văzut, destui îi. Restul om afla la ceas sorocit. Cu vîrf de sabie.

— N-o să fie uşor, Turtureo.

— Nu, frate. Ne-or osteni amarnic brațele.

— Mi-i teamă şi de vînzare.

— Îmi desluşi Măria Sa: de vîndut, nu-l vînd acu'.

— Totuşi. Zîc să-l luăm între noi.

În iarba înaltă, mlădieri uşoare de sînziene. Dinspre apa Guruslăului, tufani şi crengi proaspete se mişcă spre ei. Apar iscoadele. Toate.

— Văzurăți ceva în afară de ce n-ați înțăles cu Anghelache lîngă voi?

— Păi, văzurăm! Adică... i-am putea răzbi cu o țîră de ferchezuială.

— Cum îți spune, moşule?

— Cîrlan din Bobota, boierule. Cunosc locu ca-n palmă.

— Ei?

— Să zică rumînu' ăsta de dincolo de munte. Le zîce mai cu limbariță.

— Spune, oştene, că graba-i mare.

— Păi, decă-i dați oameni cîți trebuie, face el o rînduială, acolo jos deasupra văii.

— Nu pricep.

— Adică vrea să presare de-a dreapta şi de-a stîngă virogilor, acolo unde locu-i mai neted, pari ascuțiți de carpen ars. Cică ştie el a-i meşteri cum se cere.

— Da' de ce, bade Cîrlan, gîndeşti că numa acolo să pui?

— Apăi caii cei grei de fier nu s-or putea sui pe vă-găuni. Nici pe coasta dealului de-a surda, că-i lunecos, Moisă Székely ştie şi el prin aste locuri. Ş-or avé oameni de pe-aici să le spună unde-i calea care ține cal şi călăreț înzăoat la galop.

— Că bine zici! Opreşte-i pe ăştia şi-ți mai trimit oa-meni încă pe-atîta. Fi-vor destui?

— Destui, da' ar mai fi ceva. No mereți, că v-o spui pînă încălecați.

— Spune, ş-apoi ne-om porni.

— Puştile ale mari. Nu i-or folosi Bathorului. Îs sus tare şi dacă Măria Sa leagă tabăra tocmai aici, tuciurile scuipate or trece o țîră deasupra.

Paharnicul măsoară din ochi culmea semeață şi înțelege că moşul are pricepere într-ale războiului, ca orice şcolit după tratatele de tragere cu tunul.

— Mulțămim, bade. Cu multă folosință ți-i sfatul. O să-i spun domnului şi tare s-o bucura.

— Păi de-aia zîs-am şi io. Spre bună folosință.

Paharnicul încalecă repezit. Cu friiele slobode, caii se lasă de vale, strivind în avîntul copitelor lacrima verde a ierbii.

Roi de fluturi se-nalță cu grăbire, dăruindu-şi soarelui mătasea aripelor. Legănarea e dulce şi cu mirosnele cîmpului strecurate-n ființă, Turturea trece dincolo de lume, în livada de la crucea drumurilor. Dincolo şi de adevărul de aici.

14

Măria Ta, tabăra-i ştiută. Oştile lui Sigismund se întăresc cu grăbire. Cred poate că ocupînd cu multă putere dealul cel mare, vor stăvili calea Măriei Tale.

— Paharnice, aşezarea mi-ai zugrăvit-o. Altceva ai a-mi spune?

— Am. Să trimeată Măria Ta oameni. Ca la zece-doisprezece. Trebuie grăbită lucrarea unui viteaz cu mintea înțeleaptă. Îi va duce unu din oamenii ce-au fost cu mine. Restul îngăduie să-l afli chiar din gura acelui inimos priceput. Ar fi mare facere de bine pentru sufletul lui oropsit. Lasă-l să-şi arate priceperea chiar Măriei Tale.

— Aşa să fie, paharnice. Anghelache, trimite oameni şi unelte de trebuință.

Mihai, cu barba potrivită din foarfece, surîde îngăduitor. Dinspre marginile taberei, un şir de țărani cu capetele descoperite se apropie tăcuți. Oştenii neguroşi de-adreapta şi de-a stîngă. Aproape de voievod se trag în lături. Țăranii îngenunche. Plete sure cad tremurat pe obraze scofîlcite. Ochi în afund de găvane. Țepi mari în bărbile sălbatec crescute. Gîturi şi piepturi scorojite de nevoi se arată jalnic ca-ntr-un vis urît. Mîini cenuşii cu glod uscat de cine ştie cînd. Frămîntă cuşmele. Încurcați. Mihai priveşte tulburat.

— Sculați-vă, oameni buni. Ci spuneți-vă năcazul.

Unul cu un singur ochi cutează :

— Ne închinăm cu sănătate. Sîntem din domeniul lui Bogathy. Nouă, acum un an, ne-ai făcut dreptate cu nemeşul. În dietă.

— Țin minte. Am dat atunci poruncă să fiți scutiți de biruri pe doi ani. Pînă mai prindeți cheag oleacă.

— Aşa-i, Măria Ta! Dumnezeu să-ți dee sănătate. Ne-ai bucurat sufletul atunci. Apăi nu s-o ținut Bogathy de învoială. Ne-o jumulit, ca pe- galițe.

— Io vă voi face iar dreptate. După a voastră credință. Da' cum ați ajuns aici?

— Am plecat din Doba, de lîngă Sătmar. Tot pe cale ocolită. Ajuns-am dincolo de Derşida, după Supuru de Sus. Măria Ta treceai cu oastea dincoace de apa Crasnei, în drumu țării. Ne-am pus snopi în cap din tulpini de ovăz. Le-am dat foc. Da' nu ne-ai văzut. Măria Ta erai prea departe... Acum, c-am venit, să ne ierți sărăcia. N-avem a-ți închina decît mînurile. Şi dacă ni-i da arme, o să dăm samă cu numărul capurilor de nemeşi sfîrtecați. l-om număra şi pe-ai noştri. Toți cîți vor fi căzuți. Io, mă pun parte că la fiecare suflet dintr-ai noştri, or muşca țărîna batăr tri dintr-ai lor!

— Io, Mihai-Voievod, mulțămăsc pentru credința voastră. Dăruiesc pentru luptă pe fieştecare cu cal şi arme în bună rînduială. Şi după luptă v-aştept, vitejii mei! Să-mi dați samă şi eu la rîndu-mi să dau sama pentru viețile ce le-ați primejduit pentru țară. Rațule!

— Poruncă.

— Îi treci în catastivuri. Nu şerbi, ci oameni liberi

întru truda lor!

Cad în genunchi, cu lacrimi mari rostogolite-n țepii ariciți ai bărbilor.

— Nu te-om uita, Maria Ta, cîte zile om avea... Se trag grijulii, bătucindu-şi cuşmele de pumnii cioturoşi.

— Te caută norodu, doamne. Înseamnă că-n scaunul țării n-are cum sta altcine decît Mihai-Voievod!

— Alungă-ți temerile, aşa va fi! Pe pămîntul ăsta, paharnice, nu s-o plini de-acum decît voia celor mulți. Văduvitu-i-am destul. Ce zici, bane?

— Zic că-i cum spui, Măria Ta. Da' cu noi, boierii vechi din Valahia, cum va fi ?

— Taci şi cugetă, Mihalceo! N-ai de ajuns? N-au Buzeştii şi ceilalți destule bogății şi fală?

— Au, cum nu?

— De-i veți stoarce de tot pe cei înlăcrimați, de unde va mai da țara? De unde vom ridica armiile împotriva duşmanului, bane?

Mihalcea pleacă barba-n piept:

— Ți-om sta în preajmă, ca-ntotdeauna, Măria Ta. Cu brațul şi cu averile noastre. Că nu le-om duce-n mormînt.

Mihai se-ntoarce, intrînd pe sub pologul cortului. Pricepe pînă-n afundul ființei că asta-i calea. Nu mai poate sta legat la nesfîrşit de banii şi avuțiile boierilor. Şi Valahia şi Transilvania la fel de sleite-s. Brațele Valahiei s-au zălogit dreptății în țarină la Călugăreni. Şi încă în toate cîte înfruntări au urmat. Averile lui nu-s! O, dacă ar fi avut acum toți vitejii de dinainte de Călugăreni! Ar mai fi stat el la cheremul lui Rudolf, cu

şarpele Basta în coastă?

În colțul cortului, evanghelia bizantină, lucrată în argint şi pietre, luceşte sub pîlpîirea candelei. Trece vremea, strivindu-l şi pe el fără întoarcere. Ce s-o alege mîine şi-n veac de toată truda lui? Fi-va Pătraşcu vrednic, fi-va Marcu? Simte că el trebuie să închege cu torți de oțel această uriaşă lucrare.

*

* *

Ceasul dimineții se topeşte neştiut. Pîcle uşoare tivesc înaltul, sticlind azuriu. Dincolo de poala cortului freamătul ştiut al taberei. Dincoace, în lumina prefirată cu zgîrcenie, umbra domnului; paşii domnului bătucind îndărătnic covoraşul din fața măsuței. Pocalul plin aşteaptă zadarnic învăluirea palmei. Ascultă neliniştile oştilor. Urechea prinde jeluirea carelor încărcate. Nechează caii încordați în hamuri. Şi ceilalți, tropotindu-şi nerăbdarea în loc. Sudalmele tunarilor. Glasurile repezi ale căpitanilor purtîndu-i poruncile.

Se-ntoarce brusc. Ațintindu-şi privirile pe-un gînd. Vede chipul ascet al papei Clement, dintr-a cărui tiară se-nalță, pipernicit şi fără frunze, copacul sfînt al „Ligii Creştine”. Se-ndreaptă spre măsuța cu pene şi pergamente. Dă harta lui Rați deoparte. O ia pe-a Europei. Pune degetul pe cetatea Pragăi, cu conştiința omului de la care acea Pragă aşteaptă totul. E sigur Rudolf că şi-a plătit tainul de linişte: linişte cumpărată cu o sută de mii de taleri...

Pentru Rudolf, Basta nu poate fi decît a doua față a acestei linişti. Condotierul Basta. Acest, de fapt,

locotenent-colonel al Imperiului, care-şi spune general, cu înfumurarea ştiută...

Plimbă degetul de la Belgrad la Pontul Euxin, urmărind Dunărea pînă la vărsare. Pipăie Nistrul şi mai încolo pămînturile cazacilor. Trece peste pămînturile Anatoliei şi-şi scaldă degetul în undele Mării celei Mari, străbătînd-o aidoma corăbiilor veneţiene, pînă în laguna limpede - constantă logodnică - a unui doge nevolnic şi temător al averilor republicii... De l-ar fi ajutat ei cu bani. Suspină. Dacă biruie acum. Transilvania e a lui! Buzeştii vor mîntui ce-i de mîntuit în Valahia. Moldova poate fi luată Movileştilor. Şi iată: imaginea Magnei poate fiinţa netrunchiată, ca înainte de Mirăslău.

Dă viforos pologul în lături. Dimineaţa înaltă îl izbeşte în frunte, cu tot crezul de viaţă plutind în aerul curat.

— Să trăieşti, Măria Ta!

— Să ne trăieşti, doamne.

— Ani mulţi cu sănătate.

— ... întru izbîndă, doamne!

— ..... trăieşti, Măria Ta.

— ..... Măria Ta!

Un munte de urale. Zîmbeşte în soare.

— Să-mi trăiţi cu toţii, vitejilor!

Cuprinde cu nesaţ mulţimea tălăzuită. Respiră aer de oştire bravă. Simte cum se scurge din el celălalt Mihai, politicianul. Rămîne soldatul, gata să-i îmbrăţişeze pe toţi ce aşteaptă sorocul datoriei.

— Măria Ta, oşteanul de care pomenii ar vrea să-şi arate truda.

— Cîrlan din Bobota?

— El.

— Să vedem, paharnice.

În coasta subțire a pîrîului, de-o parte şi de alta a tufelor, şiruri de pari stau în aplecare, pînă dincolo de limbile de pămînt bătucite. Se pierd în verdeața smîrcului. Pricepe istețimea şi simplitatea gîndului. Vede cum se vor înfige parii în burțile cailor.

— Mare mulțămită, bade Cîrlane. Turturea!

— Poruncă.

— Să se aşeze falconetele aici, la mijloc. Să tragă la dreapta şi la stînga cît țin limbile de pămînt. Să-i împuțineze cu mitralii, şi apoi pedestrimea peste catafracții prăvăliți.

Suie dealul în fugă. simțind în pori freamătul încăierării. Sus. rămîne cu privirea dincolo de apa Guruslăului. Cămaşa de olandă flutură în adiere.

— Mîrza.

— Poruncă, doamne.

— Cîți moldoveni sînt?

— Pedestrime mai mult. Arcaşi şi ca la un steag de călărime, cu spătarul Bucioc.

— Da' păgîni?

— Mai bine de zece mii.

— Turturea!

— Ascult, doamne.

— Cheamă pentru sfat. Să vină şi Basta şi Rottal cu ai lor.

Rămîne cu gîndurile. Un țipăt de pasăre taie înaltul senin.

*

* *

Pologul ridicat pe două suliți. Mihai masiv, în platoşă de oțel albăstriu. Pletele, guler peste mantia bogată. Dincolo de măsuță, în za dublă sub cuirasa uşoară, Basta, redevenit oştean. Între ei, Marcu Cercel în platoşă cu filigran de argint. Picioarele în cizme de Cordova, sub mantia azurie. În pieptar înțintat cu bumbi de oțel, Mihalcea vîrstnicul, cu căutătură de copil. Lîngă Basta, Vincenzo Zucconi în armură de argint aurit. Ceva mai la stînga, Tomaso Cavrioli în tunică strînsă sub mantia de Flandra. De-a stînga intrării, Jaikob Rottal uscat, cu armura însemnată dornic de sabie. De-a dreapta pologului, Mîrza, smolit, cu ciocul ațintit pe Basta.

Încredințat de prezență, Mihai trece la hartă, în liniştea cortului cuvintele cad limpezi.

— Domnilor, iată ceasul! De cum vom şti să ne batem şi de ordinea în care ne vom bate, atîrnă victoria — sau jertfa în ruşinea înfrîngerii.

Marcu traduce, cu glas la fel de limpede.

— Catafracții şi haiducii la centru. La semnul cuvenit veți pătrunde în puhoiul duşmanilor.

— E prea mare cinstea, serenissime. Rottal se-nclină fără ifos.

— Excelența sa Basta va ține flancul stîng. Veți putea respinge cu două companii de archebuzieri prima năvală a cavaleriei. Chiar în spatele țepilor înfipte la trecerea din stînga.

— Şi dacă n-o vom ține?

— Excelență, acesta este ultimul lucru pe care-l puteți face, înainte de dezonoare!

— Ilustrissime, oştirea e zdrobită. Ultimul marş abia s-a-ncheiat şi lucrările de tabără încă mai continuă! Căldura şi nesomnul vor fi întîii noştri duşmani.

— Excelență, sînteți vechi comandant. Veți şti sa lăsați pe rînd răgaz oştenilor la odihnă. De nu, şarjele nemeşimii vă vor da-o pentru vecie!

— Accept stînga. Îmi veți da o parte de călărime uşoară în schimbul întăririi voastre cu archebuzieri imperiali. Socot că astfel cele două treceri vor fi apărate la fel cu arme de foc.

— Aşadar, eu, cu oastea de țară, cu haiducii unguri şi pedestrimile de strînsură voi ține flancul drept.

— Vă expuneți, ilustrissime!

— Cu voia mea şi-n slujba Maiestății sale. Dați liber oştenilor plătiți să-şi culeagă prada după plac. Vă rog: aveți întrebări?

— Măria Ta! Se cade să-i lăsăm slobozi pe oşteni. Lîngă arme, da' slobozi. Am părerea că nu-i cuminte să atacăm noi primii.

— Aşa va fi, Mihalceo! Alte păreri?

— Serenissime, gîndesc că pentru archebuzierii imperiali şi călărimile valone trupele lui Moise Secuiul nu pot fi o povară prea mare. În două ceasuri putem decide victoria pentru noi.

Zucconi-Jacoul îl priveşte sfidător. Dreptul în față; stînga pe sabie. Basta foieşte scurt, acrindu-şi fața.

— Cum, domnule, nu sînt zdrobiți oştenii?! Şi cum gîndeşti că veți sui dealul, mai înalt şi mai greu ca acesta?! Cu tunurile şi muschetele lui Sigismund pe rîndurile voastre nici n-ajungeți la jumătatea

drumului, necum să tocați oamenii lui Székely ca pe nişte verze.

— Dacă Excelența sa Basta leagă atacul de puterea catafracților de Silezia, acei oameni se pot rupe de grosul oştirii lui Sigismund.

— Ba, căpitane!

— Ticăloasă limbă. Da' mai amarnică-i puțina ştiință a armelor.

Mihai tresare şi Mihalcea-şi înghite vorbele şoptite.

— Un lucru să fie limpede! De învins va învinge acela ce are răbdarea mai întreagă. Dacă nu-i scoatem din dispozitiv, nu-i putem învinge. Nici ca număr, nici ca putere de foc.

— N-ați uitat Mirăslăul, ilustrissime.

— Sper că nici domnia ta, Excelență. În cel mai rău caz, vom ataca la ceas mai tîrziu. Cînd se-aşteaptă adversarii mai puțin.

— Sau îi momim să ne atace!

Cuvintele lui Mîrza au străfulgerat cu adevărul lor.

— Colonele Rottal, te conjur: la semnul pe care-l fac, adăpi căii ca şi cînd…

Planul se dezvăluie limpede. Voievodul explică pe larg. Fiecare pricepe că de buna rînduială ătîrnă biruința. Minutele se scurg. Căldura sufocă. Începe să miroasă a piele şi fier încins. O bubuitură. urmată de fluierat prelung.

— Bombardele mari, domnilor! Sigismundus e nerăbdător ca orice copil.

Ies toți, urmărind vălătucii de fum. Ghiulelele se înalță, trec fluierat şi se sparg undeva în spatele verdeții. Oştenii, scoşi din somnolența aşteptării, le

urmăresc în joacă, rîzînd şi strigînd.

— Am încredere, domnilor. Şi nu uitați, învinge cine are răbdare! Marcule!

— Doamne?

— Cîte ceasuri sînt?

— Nouă. În crugul dimineții,

— Dă de ştire. Sub pedeapsa cu moartea. Nu mişcă nimeni decît la porunca mea!

Marcu traduce şi se duc toți la locurile cuvenite. În spatele lui, Mihalcea geme de căldură. În mintea lui Mihai, umbra doamnei şi-a coconilor în cetatea Făgăraşului.

*

* *

În curtul lui Sigismund, cîțiva căpitani tineri închină cupele în cinstea victoriei. Principele cu stînga peste mijlocul vivandierei, închină surîzător, picurînd cîțiva stropi pe covoraşul de Buhara.

— De sufletul valahului, domnilor!

— Vivat, Achile al transilvanilor!

— Pe onoarea mea, domnilor, sînteți linguşitori fără pereche.

— O, nu, căpitanii tăi au dreptate. Va fi destul să apari pe cîmpul de luptă şi valahul va rămîne fără oştire! Vivandiera îl dezmiardă ca pe-un dar de preț.

— Suzana are dreptate, principele meu. Vă fi destul să apari în armura aurită, ca Basta să priceapă că aici e generalul cel mai strălucit.

— De altfel, imperialul v-a mai făcut jocul la Mirăslău.

— Acum s-ar putea să fie altfel. Nu uitați că spada

valonilor nu-i tocmai de lepădat.

— Alteță, o să fiți magnific! E un soare afară, numai bun să ia vederea cu scînteierile din armura voastră.

— Cred că ți-ai pierdut mințile, Cenga. Azi ne vom bate, domnilor! Pe viață şi pe moarte.

Suzana îl priveşte cu admirație. Mătasea intrării fîlfîie scurt. În platoşă neagră cu dungi aurii, Gaspar Korniş intră neguros.

— Excelența sa se reculege, căpitane, faceți ce vi s-a poruncit!

— Lasă-l, Cenga. Lasă-l să intre. Ce-i, *căpitaneus* ?

— Excelență, ați poruncit să tragem cu tunurile pînă stricăciunile vor fi destule şi prilejul bun de atac...

— Absolut exact. Aşa recomandă şi ilustrul Tartaglia, în tratatul lui de război.

— Eu lupt cu ochii şi cu mîinile astea două. Nu cu tractatele.

Palmele căpitanului se mişcă, puternice, infiorînd adunarea. Sigismund fierbe vizibil şi, neştiind ce sa facă, striveşte brațul vivandierei. Suzana țipă ascuțit.

— Ca să nu te jignesc, căpitane Korniş, am nedreptățit o femeie...

— Excelență, tunurile nu fac nici o stricăciune. Ghiulelele zboară aiurea şi eu sînt dator să înghit dezonoarea neputinței acestui italian fățarnic, pe care l-ați adus comandir la tunari! Cel vizat aruncă pocalul de pămînt, trăgîndu-şi spada. Korniş îl măsoară cu gheața privirilor. Iese fără o vorbă.

— Insultă, ilustrissime! Îl fac fărime pe acest necioplit!

— Să vină Székely. Iute!

Sigismund bate din picior, ca un copil rîzgîiat. Se bat doi să-i îndeplinească porunca.

— Nu merită Korniş, Excelenţă, să ne mai fie căpitan general! Maestrul de ceremonii pare profund indignat dar Sigismund îl liniştеşte c-o fluturare de braţ. Ofensată, vivandiera se trage într-un colţ depărtat. Principele îi umple cupa.

— Uită, zeitate a războiului. Bea în cinstea comorilor ce le vom smulge valahului. Mai eşti supărată?

— Orice mi-ai face, stăpîne, nu mă pot supăra pe războinicul meu drag.

— Se spune că-i bogat ca un Cressus, Excelenţă.

— Vom vedea, căpitane. După victorie se numără prăzile.

— Să bem în cinstea celui mai strălucit dintre cavalerii vremii!

— Vivat! Vivat!

În intrarea largă, îşi face apariţia, semeţ, Moise Székely. În tunică vişinie din stofă de Flandra, cizme înalte şi mantie albă, uşoară, pare coborît din răcoarea unui palat.

— Alteţă, la dorinţa voastră, iată-mă!

— Domnule căpitan, sîntem încîntaţi să vă oferim putinţa de-a culege laurii strălucirii astăzi pe cîmpul de bătaie.

— Alteţa voastră e prea bună. Ştiam că numai alături de un suveran viteaz se por culege laurii în deplină strălucire.

— Iată, Excelentă, căpitanul general de care avem

nevoie!

— Ai auzit? Nobilii te vor. Eu de ce n-aş fi de acord?

— Excelență…

Moise pune un genunchi în pămînt, parcă aşteptînd să fie uns pe loc.

— Ridică-te, domnule. Ai şansa de-a deschide această bătălie la sabie. Te vom urmări cu plăcere.

— Dar Korniş, excelență?

— Căpitanul va lupta sub steagul nostru. Te aşteptăm victorios.

Se-ntoarce, cu aerul unui erou de legendă.

— Cine vrea să lupte sub flamura căpitanului? Se-nghesuie cîțiva, cu obrajii încinşi de setea triumfului.

— La sabie, domnilor! La sabie!

Cortul rămîne gol ca dup-o furtună Suzana muşcă turbat dintr-un măr auriu. De-afară se-aud scripeți scîrțîind. Şi platoşe şi armuri zăngănind ațîțate. Călăreți în armură sînt săltați în şea. Tabăra vueşte ca un roi zgîndărit de la rosturile lui. Felie cu felie, dinții mărunți toacă mărul, cu nepăsare.

15

Mihai călare, în văzul oştirii. Sub flamura lui Csáky, adversarii saltă panaşele, mişcîndu-se greu sub aripa pedestrimilor. Dincolo de tunuri, banderii de călărime. scară lîngă scară. Miroase a fier încins. Văzduhul arde. Roiuri de musculiţe, asaltîndu-i bezmetic. Îl mîngîie pe Sultan cu palma înmănuşată. Calul tresare, cu coama chinuită de tăuni. În faţa banderiilor iese un călăreţ. Lentă, mantie, panaş, toate albe. Soarele ţăndări în oglinda armurii.

Glasul lui Turturea:

— Moise Székely, doamne!

— Marcule! Olăcar la Rottal. Nimeni nu răspunde provocării. Celui ce după luptă-l aduce pe Moise viu, cinci sute de taleri şi-un cal cu armură!

Marcu pune pinten.

— Stai!... Spune-i colonelului să-i împroaşte cu mitralii. La semnul meu deschide lupta. Să nu uite: răbdare! Atît îi cer, să aibă răbdare...

Ştie că trebuie să se-nfrîneze. Cît n-ar da să-i iasă ticălosului nainte. O, cum ar şti barda să spele amintirea nerăzbunată a cizmei pe obrazul Novacului, dar n-are voie: nu-i el, Mihai, stăpîn pe sabia lui. Aici e Mihai Voievod, răspunzător de soarta răsmiilor ce înfruntă moartea. Voievodul Magnei, fără de slăbiciuni...

Turturea îl zgîlțîie de cotarul stîng.

— Măria Ta! Măria Taaa!! Rottal îți face semn. Haiducii strigă vivat!

Mihai îl caută pe Moise din ochi.

— Măria Ta, lasă-l! Sau lasă-mă pe mine... De nu ți-l aduc viu, rămînem în cap amîndoi, el şi cu mine...

Mihai, privindu-şi căpitanul în crucea ochilor:

— Nu-i vrednică spurcăciunea. Şi dac-ar fi... Măcar să lupți cu oşteni, nu cu năpîrci!

Face semn către Rottal. Salută linia întîia. Mai la deal, picherii forfotesc la tunurile mari. Cei de la falconete, tunurile de calibru mic, nu se văd. Frunzarele în care-s ascunşi stau neclintite în zăduful ucigător. Tăunii şarjează încăpățînat. Sultan se scutură, frămîntînd pe loc. Sultan. De cîte ori l-a salvat! N-a cerut nimic în schimb. L-a privit cu ochi înțelept, umezindu-i palmele cu catifeaua nărilor.

Moise ridică sabia. Stegarul sloboade flamura-n vînt. Se mişcă. Cavaleria se lansează către apa Guruslăului. Pedeştrii în fugă prind a durui în ropot prăvălit. Cîțiva căpitani în frunte. Săbii rotite. Pădurea de suliți coboară pentru împuns. Puhoiul se-apropie de apă. Salturi largi în goana goanelor. Sultan simte. Adulmecă lupta cu nări fremătînd. Liniile din față se avîntă spre parii vicleniți. Domnul îşi pipăie barda. O simte rece. Acum!

Stînga țîşneşte cu barda pieziş. Rottal pricepe. Falconetele trăsnesc sec, curmînd avîntul. Cei din spate se-ndîrjesc. Calcă peste leşuri. Salvă prelungă. Alții. Cad ca spicele. Săgetează caii îmboldiți de pinteni. Rămîn în pari cu nechezat sfîşietor. Pe şirurile

din spate alt prăpăd. Bat tunurile îndîrjit. Uliți largi se cască hidoase. Un căpitan încearcă să-i oprească, dar cade icnit sub năvala pedestrimiior. Bubuie tunurile. Toate odată. Roate mari ivite în mulțime. Trec destui peste zecile de morți. Caii sîngerați cu latul săbiilor se-ncumetă înnebuniți spre poala dealului. Piuie muschetele. Haiducii lui Rottal îi trec prin suliți. Zăngăne oțelul cu furia născută din setea de-a trăi. Apa Guruslăului abia se mai ghiceşte. Săbiile lui Moise trec peste podul de leşuri. Împînzesc dealul. Haiducii se clatină. Se bat istoviți, trăgîndu-se pas cu pas. Se clatină iar. Rup rîndurile. Din gorunişteа tăcută trag muşchetarii imperiali. Vaiete. Nechezat jalnic. Trîmbe de călăreți se arcuiesc peste archebuzieri. Prinşi la mijloc, imperialii se trag încăpățînat. Se rup brusc, dîndu-se în lături. Tunurile lui Basta izbesc în plin. Cai amețiți aleargă fără rost. Alții, răzleți bat marginea cu oştenii prăvăliți în scări.

— Măria Ta: Csáky!

Mihai lasă cu greu prăpădul din priviri. Anghelache cu mîna întinsă, săgetînd dealul din față. Cavaleria înzăoată. Lăncile scrijelind înaltul. Csáky pe-un cal normand. Armură albăstrie peste roşul din vultrapuri. Ridică, de două mîini, sabia grea. Cuirasele se-ndeamnă către vale. Cad într-o învăluire largă. Dincoace, călărimile domneşti freamătă. În dreapta lor, cazacii jucîndu-şi roibii cu zăbala strînsă. Mihai, dăltuit pe Sultan.

— Îngăduie, Măria Ta! Mihalcea îşi trage sabia.

— Nu! Ochii fulgeră scurt.

Paharnicul asudă. Năvala cuiraselor clatină

pământul.

— Rakoczi şi Békeny! Turtureo, dă-le binecuvîntarea noastră! Csáky e-al lor. Să-l aibă, dar! Să plece şi secuii.

— Fi-vor puțini, doamne.

— Marcule, spune-i comisului: cînd ungurii intră în banderii, să plece trăsnet. Învăluie spatele.

— Măria Ta!

— Te tai, Mihalceo! Asta-i doar începutul. Cînd o veni ceasul, izbim cum se cuvine. Ți-l las pe Sigismund. Să-l iei la moşie…

— Mai bine-l călugăreşti, doamne. Raț rîde gîlgîit. Rîd toți, descrețindu-şi frunțile.

Nemeşimea ca un torent. Sulițele în cumpănire. Atacă vijelios. De dincoace banderiile ocolesc parii. Învăluie din fugă. Cu sabia trasă, Leca îi duce arcuit. Se ciocnesc. Lupta la sabie se angajează, cruntă. Mihai urmăreşte. Scrîşnet înalt de cuirase lovite. Chemările umplu cîmpul. De sub tufanii din vale, secuii se dezlănțuie. Intră adînc între armurile grofilor. Securile toacă în tabla armurilor. Săbiile pipăie îmbucarea dintre gîtar şi platoşă. Țăpoaiele răstoarnă cavalerii. Cîrligele tăvălesc înzăuații pe verdele stropit. Hangerele sfîrşesc lucrarea.

Atacul catafracților e stăvilit. Valea vuieşte de hăituiala încă nepotolită.

Corniştii lui Moisă sună strîngerea. Csáky îşi retrage banderiile. Mormane de stîrvuri îngreunează retragerea.

— Mîrza! Să sune Toma Zimbru pe corn adunarea.

— Îi oprirăm, doamne.

— Îi oprirăm, Anghelache! Dar nu-i biruirăm. Marcule, cîtă vreme s-a scurs?

— Aproape patru ceasuri, Măria Ta. Oştirea-i trudită.

— Ştim, arşița-i mare…

— Măria Ta.

— Mîrzo?

— Dacă Rottal e împuținat în oameni, veghează de-ai noştri şi la ei.

— Veghează toată suflarea! Turturea.

— Aici, doamne.

— Du-le porunca. Să se tragă carele cu provianturi în preajmă. Ospătează fieştecare cu armele lîngă el. Caii de căpăstru. Vă trageți cu larmă mare, dar în rînduială. Adăpați caii. Ochiul şi urechea treze. Marcu!

— Pricepui. La fel pentru toți căpitanii.

Urcînd pieptiş, un călăreț se iscă din văiugă. Are pieptarul trențuit şi brațul stîng legat c-o năframă. Opreşte viforos, duhnind a cal şi sînge.

— Măria Ta, jale…

— Cîți?

— Ca la două sute.

— Căpitani?

— Sénnyei mort. Rákoczi fără stînga. C-un ochi stors. Comisul Leca crestat la umăr şi genunchiul ca o pită.

— Calul?

— Calul. L-o prins în cădere. Îl aduc pe suliți.

Îl dor ochii. Soarele curge-n şuvoi, pălindu-l în creştet. Se-ndreaptă către cort. Fără vorbă. Descălecă

cu priviri duse. Sultan se trage în umbră.

— Marcu! Ia-l şi pe Mîrza. Ochii pe duşman.

— Fără teamă. Măria Ta!

În cort umbră. Se-aşază ostenit, cu armura pe el. Duhneşte a încins. De-afară zgomote răsunînd înfundat. Palmele împreunate. Fața în ele şi lunecă încet pe apa timpului. Chipul Stancăi îl mustră tăcut. „Ne-ai zălogit pentru-un gînd de mărire. Pe noi, odoarele tale…” Ochii doamnei stingîndu-se în neguri. Îşi simte umărul atins.

— Îngăduie, Măria Ta…

Ridică privirea oprind-o pe Turturea.

— Ia pocalul. Ți-o fi sete. Ia de-mbucă. Brînză şi pită. Atît mai rămase.

Tace, cu ochii pe poala cortului. Un flutur rătăcit s-aşterne pe cupă, lîngă acvila cruciată din stema Țării Româneşti…

*

* *

Aproape de botul clisos al dealului, cortul lui Basta, în umbra cîtorva pini. Flamura imperială, în stînga, sleită de căldură. În jurul unei măsuțe, Mihail Székely şi Giorgio Basta însuşi. Generalul, ca niciodată, pus pe vorbă. Între ei o carafă cu cizelura fină. Căni largi, pline ochi.

— Aşa-i, domnule comisar. Majestatea Sa m-a împuternicit, într-o convorbire particulară, cu dreptul de veto. Pot pedepsi acțiunile neprielnice Sfintului Imperiu.

— Încă n-am ştiință de vreo asemenea acțiune.

— Vă rog luați. Luați din vinul ăsta dumnezeiesc.

Orice s-ar spune, valahii au vinuri alese.

Basta rîde zgomotos. Comisarul se-ntreabă pînă unde vorbeşte oşteanul şi de unde începe politica intrigantului?

— De fapt, domnule comisar, cum de s-a-ndurat cărpănosul valah să vă ofere asemenea licoare?

— Nu-i aşa cărpănos cum ziceți.

— Poate, da' stă destul din zi în chefuri.

— N-aveți dreptate. E mai cumpătat chiar decît pare. De fapt părerile noastre reciproce sînt cunoscute. Eu aş fi mai în măsură să le împac, aşa încît sacra Majestate să aibă de cîştigat.

— Prea bine, domnule! Deci, nu doreşte nimeni să aducă daune treburilor Maiestății sale... De descîlcit, s-ar putea totuşi să aveți ce descîlci. Mai cu seamă după luptă, pe care cu voia dumitale o şi văd ca pe-o victorie, zice Basta.

— Sigismund e ambițios. Dar mai e Korniş. Calm şi bun ostaş. Scump vom plăti această victorie, Excelență. Pierderi mari de suflete. Arme. Mare gol şi-n vistieria Imperiului.

— Imperiul!... Vorbe, domnule consilier. Comisarul din dumneavoastră se poate gîndi la Imperiu. Dar căpitanul? Brațul care va lupta, nu cu vorbe, ci cu sabia. Nu de la Praga, ci aici. Pînă să te-ajungă grația sau clemența lui Rudolf, e bine să te pui singur la adăpost.

— Şi datoria față de misiunea Imperiului?

— Datoria v-o faceți, plătită cu truda brațului, de nu chiar cu viața. În privința asta, valahul e mult mai abil!

— Ce vreți să spuneți?

— Nu eu, faptele! Ele cuvîntă mai bine ca orice. În vin e adevărul; în vino veritas. Măcar adevărul acestui moment să-l soarbem! Pînă în seară, cine ştie?

— Parcă credeați în victorie?

— Asta-i! Doar nu sînteți un biet ostaş. Victoria va veni, cu sau fără sabia mea.

— Îi recunoaşteți voievodului meritele?

— Tocmai fiindcă i le cunosc, mă tem să le recunosc. Cine ştie ce ne-aşteaptă după?

— În caz de victorie, reabilitarea ordinii. Transformarea Transilvaniei în principat al Imperiului.

— Oare?

— Cum... „oare”?

— V-am spus că-i mult mai abil. S-a închinat împăratului; pînă a obținut talerii. Odată în fruntea oştirii, a început să-şi fie propriul stăpîn. Ei, bine, după victorie ce urmează?

— Ascult, prevenindu-vă că de sînt adevăruri, lucrurile sînt grave.

— Grave? Adevărate? De netăgăduit, comisare! Aici e răul...

Se scoală greoi, cotrobăind într-un sipet legat în fier. Trage un sul cu peceți.

— Iată, domnule comisar. Iată cea de-a doua față a Viteazului voievod!

Căpitanul schițează intenția, dar îşi retrage mîna.

— Citiți, Excelență, încerc să ascult.

Basta se execută, comisarul ascultă cu ochi de mort. Toată mahmureala îi dispare subit. Scrisoarea tălmăceşte, fără putință de tăgadă, încercarea lui

Mihai de a trata cu Damad Ibrahim, paşa de la Temişoara. Cînd şi ultimele cuvinte se topesc în arşiţa cortului, comisarul cere cu gest scurt scrisoarea, o ia, cumpănind mult semnătura. Deşi seamănă, simte că nu-i cu putinţă.

— Păstraţi-o, Excelenţă. Încă n-am temeiul să cred asemenea lucruri.

— Bănuiţi un fals?

— Bănui intenţia de moment. Ceva ca o încercare iscusită... de îndrăzneaţă politică...

— Să bem, domnule comisar. Iată ce-nseamnă o adevărată loialitate. Sînteţi cavaler. Sincer vă admir!

— Ce urmează după victorie?

— Nimic mai simplu. Ocuparea scaunului Transilvaniei.

— Dar singur aţi spus că nu sînt multe săbii în stare să redea Transilvania Imperiului.

— Adevărat. Numai că Transilvania nu va fi a Imperiului! Va fi cea a uniunii statale a românilor, pe care el însuşi o numeşte Magna Dacia.

— Dacă va fi aşa, eu nu văd cum vom explica Majestăţii sale o asemenea întorsătură de lucruri...

— ... şi ce-am păzit, cînd toate se vor fi împlinit sub ochii noştri. Nu, comisare! Cît încă mai avem oşteni ai Imperiului în jur, valahul nu va face decît ceea ce este pe placul Majestăţii Sale Rudolf. De nu, cu orice preţ îl vom împiedica!

Se ridică iar, privind pe sub polog întinderea cîmpului. Un cal tropoteşte, nechezînd înfiorător. Stă o clipă, înnebunit de durere, apoi se mişcă împleticit, călcîndu-şi maţele într-o ultimă sforţare.

„Unul din cei trecuți prin țepele valahului”!... gîndeşte Basta.

16

Dincolo de capătul satului, pierdut între vii, pîrîul curge sleit. Din susul lui, cinci oşteni trag cu nădejde tot atîţia godaci. Guiţă încă slab, vădind prospătura înjunghierii. Opintesc îndîrjiţi la gîndul frigărilor. Unul mai vîrstnic, cu însemne de stegar, lasă povara gîfiind amarnic.

— Domnule Farkas, de ce-i musai să-i ducem sus? Dealu-i greu de suit. Şi sus s-or găsi destui flămînzi să ne dea de furcă.

— Drept ai. Trageţi-l sub tufele alea. Găteje. Aduceţi multe şi daţi foc zdravăn.

— Miklos... hei Miklos! Tăvăli-te-ar catafracţii iadului!

— Ce-i, Sándore, ce te stropşeşti aşe?

— N-auzi porunca? Adă găteje şi dă-le foc.

Mai curînd decît s-ar putea crede, focul izbucneşte vesel, înălţînd în aerul încins mirezme ademenitoare. Cu piepturile goale, cei cinci stau în jur, aţîţînd flăcările.

— Sandore, dă tu fuga pînă la cortul Excelenţei sale Korniş. Spune-i că Farkas Tibor, stegarul diaconilor de Cluj, îl pofteşte la o frigăruie de purcel.

Trăgîndu-şi din fugă pieptarul cu ţinte. Sándor urcă spre vîrful dealului. Focul creşte nestăvilit. Din susul viilor, oşteni hămesiţi se-arată temători. Încredinţaţi că-s de-ai lor cei cu isprava, se-ndeamnă către foc

înghițind în sec.

Cei patru şi-au tras armele alături, hotărîți să-şi apere comoara pîn-la ultimul oscior. De-a latul dealului tropot de copite. Strunindu-şi armăsarul, Korniş, neguros, se opreşte lîngă ei. Oştenii țîşnesc în picioare, uitînd de căldură. Se descoperă pe apucate.

— Ce-i cu ieşirea asta din poruncă?... Făptaşii să vină aici degrabă!

Învîrtejeşte calul în loc. Luciu de sudoare, armăsarul pare nesleit în luptă. Oştenii tac. Unii se trag încet spre poala viilor. Alții, mai curajoşi, stau înfipți în iarba uscată. Ochii sticlesc la porcii perpeliți.

— Am făcut o întrebare, nu se-aude?

De după limbile de foc, cu dolmanul încopciat în grabă, iese stegarul cu mustățile năduşite.

— Apăi, strălucite căpitan, eu sînt Stegarul Tibor Farkas din steagul de dragoni ai Clujului.

— Tu i-ai aţîţat?

— Io, căpitane! Oamenii-s flămînzi şi bucate puține. Duşmanu' aprig şi peste armură căldura istoveşte. Lupta cere tărie. De unde, dacă bucate nu-s?

Privindu-l mai blînd, căpitanul mormăie moale:

— Credeți voi că eu m-am ospătat mai tare? De mîncare vă arde, cînd tunurile trag aiurea ?

— Să ne fie cu iertăciune, căpitane. Noi nu intrăm în luptă decît sub flamura domniei tale!

Glasul lui Miklos s-a vrut smerit. Armăsarul căpitanului a sărit într-o lături.

— Ba o să luptați pentru cinstea de oşteni ai Transilvaniei. Altfel aici vă lăsați ciolanele.

— Înălțate căpitan, dă-ne putința măcar să

ne-ntărim brațele. Ia şi domnia ta din şoldul ăsta rumenit, că-i fi flămînd ca şi noi.

— Gata. Lăsați-vă de rugăminți. Mîncați cum puteți. Dați-le şi ăstora, că-s la fel de flămînzi şi adunați-vă degrabă sub flamuri.

— Domnia ta crezi că ne mai batem pînă-n sară?

— După al nostru principe, nu cred. Da' la valahi se coace ceva. Şi s-ar putea ca totuşi principele să vrea să se bată. Atunci n-avem cum, decît murim sau învingem.

— Da' cu tunurile cum îi?

— Nicicum! Cu brațele luptă, stegare. Cu brațele amîndouă, pînă ți-or înțepeni.

— Căpitane, se-mplineşte spusa domniei tale mai iute decît gîndeşti.

— Mare minune.

Cu pelerină largă din stofă argintie, Sigismund coboară clina. Cuirasa modelată în forjeriile Italiei dă sclipăt de fulger. Negru corb, calul împodobit sfidează țanțoş oştenii.

Korniş descălecă. Pune un genunchi în pămînt şi se-nclină adînc. În spatele principelui, Csáky şi Máko, cu fețe sure tăiate-n două de ochii lui Korniş.

— Aşadar, petrece oştirea şi-i gata de luptă.

— Încearcă să mînce şi ei o țîră. Din zori i-o cam prins doru' de bucate.

— Alese bucate, căpitane Korniş. Dar numai aici s-au tăiat porci?

— Porcii-s prinşi din satul de sus. Oştenii nu prea mai au de-ale gurii. Şi căruțele-s cam goale.

— De aceea te ştiu şi te vor oştenii căpitan?!

Mănînci cu ei şi le cauți de grijă?

— N-am mîncat, principe. Întîmplarea m-a adus. Focul şi mirosul simțite de departe. Ia, tăiați ilustrissimului din pulpa rumenită!

Stegarul taie o halcă sănătoasă, ştergînd jungherul de dolmanul cu fireturi. Korniş i-o întinde principelui în vîrful pumnalului subțire. Sigismund rupe o bucățică cît ar ciuguli o vrabie, ştergîndu-şi mănuşa de vultrapul armăsarului. Mestecă cu încetineală, fixîndu-l pe căpitan.

— Dacă oştile te vor, aşa cum spune Csáky, eu de ce nu te-aş vrea?

Mai ciuguleşte o fărîmă, mestecînd leneş. Cu stînga înmănuşată face vînt halcii spre ultimul oştean. Sar toți, Sandor, mai iute, o prinde din zbor. Sigismund rîde, privind iar spre Korniş.

— Aşadar, căpitane, preiei din nou comanda! Aştep-tăm cu plăcere şarja dumitale.

Trage de frîu, punînd pinten adînc. Calul smuceşte în loc, urcînd în salturi scurte de-a dreptul peste tufele cu țepi. Vatămă zadarnic picioarele.

— Apăi, căpitane comandir, rău ajuns-am! Aşé, între două îmbucături, se schimbă comandirii cum şi-ar schimba el năfrămuțele cu dantelă.

Korniş încalecă fără un cuvînt. Simte că-l sufocă văzduhul.

— De nu taci, te pun în lanțuri, stegarule!

Neînțelegînd nimic, stegarul Farkas mestecă tăcut. Urmăreşte cu privirea depărtarea aceluia pentru care ar fi vrut să tragă sabia din toată inima.

*

* *

Tunurile lui Sigismund bat iar aerul cu detunet prelung. Ghiulelele arcuiesc ceva mai aproape, dar tot dincolo de oştile lui Mihai. Dincoace de apă, tunurile tac

Înconjurat de-ai lui, voievodul aşteaptă pe creasta dealului.

Cu caii la mînă, oştenii lui Rottal îi adapă nepăsători. Aşa fu porunca: în văzul duşmanului.

Focuri înalte vestesc tihna, ca şi cînd n-ar exista duşman. Căldura copleşeşte, amorțind viile pe sînul pămîntului.

— E vulpe bătrînă Rottal.

— Văd, paharnice. Oştenii adapă în văzul lui Sigismund. Numai de-aici se poate înțelege că-i roteşte într-o severă rînduială. Urmează steag după steag, gata-n clipă să pună piept unui atac.

— Oare s-or lăsa momiți, Măria Ta?

— Te-ndoieşti, Mîrzo, de gîndul tău?

— Nu, doamne. Sigismund e slab general. Da'-i lîngă el Korniş. Pe ăsta-l ştim şi-l văzurăm în luptă. Priceput căpitan!

— Lasă, Mîrzo, unde nu poate sabia, numai vicleşugul dă rod.

— Se mişcă! Măria Ta, s-au lăsat momiți!

— Văzuşi, Mirzo? N-ai a te teme. De-acu', cum ne-o fi brațul.

— Să trimit olăcarii?

— Trimite-i! Să ştie, nu atacă nimeni decît la poruncă! Mihalceo, auzit-ai?

— Auzit. Că strigaşi de auzi şi Bathorul.

Dincolo de apa împuținată, tabăra fierbe gătindu-se de luptă. Dincoace, olăcari se prăvălesc în josul costişei, sărind printre măceşii agățători. La mal, Rottal nu conteneşte adăpatul. Cu căpestrele în mînă, cei ce-şi aşteaptă rînd prin foiala duşmanului, cu priviri fugare. Din spatele dealului, nechezaturi prelungi. Trupele arhiducesei Maria Cristina şi cazacii de registru intră în rînduială de bătaie. Pe malul din dreapta, dragonii poloni urmăresc leneş curgerea Zalăului. Ceva mai în față, moțoganii şi făgărăşenii strîng desagii, pipăind tăişul săbiilor. Mai la stînga, nemeşimea de țară cîtă a mai rămas, se uneşte cu secuii, scară lîngă scară.

— Îngăduie, Măria Ta, să plec la ai mei.

— Du-te, Crețule. Nu uita semnul. Ia-l şi pe Aga Leca. Cînd o suna Zimbru de trei ori prelung pe corn , trăzniți.

— Măria Ta, m-oi duce şi eu.

— Du-te şi să-i păleşti ca la Călugăreni... Mihalceo!

— Poruncă.

— Mai stai o clipită!

Îndeamnă uşor. Sultan se dă către roibul banului. Voievodul se apleacă, îmbrățişîndu-l lung de-a-n călare. Cu mustățile în vînt banul coboară, ferind tufanii. Mihai se îndreaptă. Rămîne zidit cu ochii pe dealul din față.

Lîngă cortul lui Sigismund, armura neagră a lui Gaspar Korniş. Mai jos, pînă-n poala viilor, catafracții lui Máko. În stînga, tătarii şi turcii frămîntă caii într-o învîlvorare de pelerine. Steagul de suceveni stă pe-aproape, cu cuşmele-ndesate pe plete. Mult în

stînga, rămăşiţile lui Székely se trag în rînduri cu mare osteneală. Mută privirea pe aripa lui Csăky. Marea nemeşime, hăcuită binişor, dar încă ţanţoşă. Vîrful lăncilor zgîrie înaltul.

Simte cum urcă-n el o durere surdă, rămasă încă de la trecuta înfruntare. Caută. Iată-l. În mijlocul gărzii. Sigismund topit în aur. Caută iar peste şiruri. Nu-i. Abia mai în vale învîlvorarea de ruşine cu aripi albe: sub panaşul alb, pelerina tot albă, flutură nepăsarea lui Moise.

— Măria Ta! Fă-mi voia şi lasă-mă să…

— Ba, Turtureo! Nimeni!

Salută Moise cu sabia, provocînd după datina cavalerească. Nu-i răspunde. Se-ntoarce în trap săltat de-a latul dealului. Dezamăgit se aşază în faţa banderiilor rămase. Sună cornii. Sigismund ridică sabia. Sclipătul lansează catafracţii într-o avalanşă de fier. Lăncile încă sus. Lîngă panaşele învîlvorate. Semnul. Rottal adună călărimile de haiduci. Pedestrimile pe laturi. Ropotul creşte, cutremurînd întinderea. Pedestrimea lui Rottal în semicerc zidit. Catafracţii zuruie ameninţător. Lăncile se pleacă. Neaşteptat, bubuie tunurile. Cîţiva din coadă se dau peste cap. Uriaşul *cuneus* se-apropie ca un pinten de groază. Pedestrimea aşteaptă. Suliţele lungi cu cozile-n pămînt. Se-apleacă. Alt duruit pe coasta largă spre apa Zalăului. Rottal însuşi în fruntea silezienilor. Măsoară întinderea în lungimi de cal. Stau toţi cu sufletul la gură. Catafracţi contra catafracţi. Se vor ciocni de moarte. Sultan tremură cu gîtul întins. Mihai zîmbeşte cu gugiumanul îndesat pe sprînceană.

Dincolo liniște de mormînt. Sigismund alb. Pricepe greu ceea ce Korniş a simțit imediat. Máko n-are cum să-l vadă. Rottal şerpuieşte pe-un arc strîns.

Máko în frunte, cu lancea ridicată. Conduce la şarjă tot ce are Sigismund mai puternic. Vadul îngust. *Cuneus*-ul se prăvale. Încă puțin. Dincolo Máko şarjează nebun. Pedestrimile se rup la comandă. Şarja se înfige adînc în golul ivit. Mîna lui Mihai strînge frîul. Dinspre dreapta, şarja lui Rottal suie nălucă. Duruie cîmpul ostenit. Acum! Rottal intră în *cuneus*. Îl rupe în două. Pe cei din vale îi iau haiducii în suliți. Căngile doboară din mers. Sună cornul iar. Moise lansează cu furie spre apă. Csáky taie dealul în diagonală. Freamătul se dezlănțuie cumplit. Zuruie pămîntul bătucit de copite.

Sună şi dincoace cornul lui Zimbru. Nemeşimea țîşneşte odată cu secuii. Csáky galopează spre golul tăiat de Rottal. Secuii urcă hipnotizați Pămîntul geme iar. Călărimile valone în şarjă largă. Sub flamura Imperiului, Basta urcă spre coasta lui Székely… Ochii domnului pe armura lui Korniş.

— Beauri! Aduceți-l, acum.

Marcu îl trage de mînecă fără să-l clintească.

— Nu-l lua, Măria Ta! Un şarpe de urmărit în plus.

— Ba! Acum, dați-i spada. Pipăie barda grea. Beauri apare echipat de luptă. Mihai se-ntoarce.

— Repede, căpitane! Alege-ți locul.

— Cu garda, ilustrissime!

— Aşa să fie. Portare, ia-l lîngă tine!

Geme pămîntul de tăvălugul armiilor. Vaietele suie pîn-la cer. Basta cu valonii trece de Moise. Se izbesc

de Csáky. Cumplit. Călărimile lui Moise se-ndoaie ca spicele sub salvele archebuzierilor. Falconetele muşcă ce a mai rămas din *cuneus*-ul lui Máko. Mihai, cu stînga încordată, cuprinde măcelul cu ochii: timpul se dilată în istovul încleştării şi vodă aşteaptă clipa.

Sigismund mai are păgînii şi pe Korniş. Se mişcă vornicul Bucioc. Sucevenii chiuie după obicei, răsucind amarnic săbiile. Simte o strîngere de inimă pentru aceşti viteji. Vor hodini mulţi în pămînt străin. Iată-i. Trec pe lîngă archebuzieri. Cad în goană pe ce-a mai rămas din haiducii lui Rottal. Ca din pămînt răsare pădurea de ţepi. Flanz cu lăncierii odihniţi. Chiote înalte. Sigismund ridică iar sabia. Ropot tocat mărunt. Caii păgînilor, sălbatici. Cîteva tuiuri fluturate ca o părere.

Sună Zimbru prelung de trei ori. Trupele arhiducesei dau năvală. Carlo Magno, în cuirasă de Toledo. În urma lor cazacii. Una cu caii, săgetează valea.

— Acolo e măcelul în toi, ilustrissime! Glasul lui Beauri sfidează nesăbuinţa.

— Ajungem şi-acolo, căpitane!

Mihai cu privirea lipită de Korniş. Peste tot, braţele se-ntrec în cumplită lucrare. Cad capete. Cad şi trupuri. Cine să le numere? Istovul ţine parcă de-un secol. Retezate rămîn firele de viaţă.

Sultan se smuceşte, muşcîndu-şi zăbala. Mîna voievodului mîngîie gîtul încordat. Ştie Sultan că vine clipa. O simte şi Mihai. Pluteşte, peste cîmpuri. Între coada catafracţilor şi cortul lui Sigismund se iveşte o lărgime. Máko luptă cu turbare. Korniş îşi joacă

armăsarul: Lărgimea se cască. Rottal comprimă zidul de armuri.

Acum! Iată clipa! Stînga voievodului smulge barda, scrijelind înaltul.

— După mineee!!!

Sultan țîşneşte în fuleuri scurte. Povîrnişul. Coboară năvală: toți după ei; goană. Apa Zalăului. Ține malul stîng. Toacă iarba grasă în clocotul copitelor. Cornul lui Zimbru de trei ori şi o dată prelung. Sultan cu urechile pe spate. Gîtul întins. Adulmecă lupta. El însuşi se lasă pe sine. Acolo, lîngă cort, stă celălalt *Io*. Aici, numai Mihai oşteanul.

În urmă, Turturea şi Mîrza. Anghelache în dreapta. Mai în urmă Mihalcea cu călărimile, Sultan se-nalță. Dincolo apa luceşte stins. Copitele mistuie dealul presărat de leşuri. O trîmbă de păgîni le iese-n cale. Mihalcea prăvale paloşul. Tuiul tescuit de copite. Purtătorul lui, spînzurînd întors peste crupa calului. Goană, cu apa Zalăului fugind spre dreapta. Mîrza născînd din roata păgînilor. În spate, cadența uimitoare a roşilor de țară. Trec peste un pîlc de pedestrime. Ca un zid, zbaterea lăncierilor de Cluj. Înainte. Lăncile crîncene. Turturea spintecă avîntat. Anghelache, rotindu-se cumplit, ridică barda. Toate deodată, armele duruie pe boltirea chiverelor. Paloşul banului, țăpoiul portarului. Mîrza şi Turturea încadrînd furia bardei. Uliță strîmtă. Banderiile se opresc.

— Mihai voievod!

— Vine, mînios!

Urletele cresc. Păgînii la şarjă. În dreapta lor

ropotul trabanților negri. Ostile l-au recunoscut. Înainte. Sus, cortul lui Sigismund, prohodind creasta.

— Mihalceo! Mijlocul

— Io!

Pricepe banul. Roşii se desfac, hăcuind laturile. Sultan smuceşte. Se-nalță peste trabantul ivit curmeziş. Barda. Spintecă sec. Pe sub vizetă ochii mai clipesc speriați, în timp ce capul cade sub copite, Mîrza smulge o suliță. Saltă o namilă, pălind din latură. Mihalcea icneşte, despicînd pînă-n gît. Turturea sub aripa unui dragon în cuirasă. Anghelache, rotit, spulberă cuirasa. Înaintează, doborînd: stîrneşte roată largă în jur. Țîşneşte prin deschidere. Ceilalți aproape. Mîrza încins. Îşi duce calul din pulpe şi genunchi. În stînga sulița, în dreapta sabia. Paharnicul mereu lîngă el. Taie cu amîndouă mîinile. Săbiile lucesc, împroşcînd roşu. Luptă şi Sultan. Muşcă din gîtul unui cal tătăresc. Altă trîmbă. Mîrzacii, căpeteniile tătărăşti, bat caii iuți cu scările de lemn. Țîşneşte Mihai. Țîşnesc şi ceilalți. Un timariot[1] pe gîtul calului. Nu-l vede. Iataganul se-nalță şi cade-n țărînă. Jungherul lui Mîrza în gîtul cutezător.

— Mulțămim, căpitane! Sus, după mine. Sigismund ne aşteaptă!

— Să-i dăm binețe, doamne!

Uliță între leşuri. Trece dincolo. Prin față filfîie o

[1] timariot (turc) - deținător al unui venit de pînă la 19. 999 aspri, condiționat de îndeplinirea slujbei militare.

pelerină albă. Turturea se-nalță-n şa. Sultan în copci largi.

— Moiseee!!!

Moise n-aude. Goneşte pe creastă. Îşi simte gîtul de iască. Cei de sus frămîntă pămîntul speriați. Pricepe. Vrea să se convingă. Din stînga, valonii dănțuind cu oțelul. Rottal apărut din iad. Mînjit de sînge, suie dealul poticnit. Dar suie. Suie şi Mihai, muiat în sudoare. Întoarce ochiul. Roşii isprăvesc ce era de isprăvit. Învăluind aripa, cazacii pe dreapta. Acolo. Cît mai repede. Ştie ce gîndeşte Sigismund.

Székely ajunge cu obraz alb. Garda lui Sigismund trezită ca prin far- mec.

— Mai este vreo cale, Csáky, dragule?

— Nu. Fugiți cît mai e timp.

Se-ntoarce, izbindu-se suduind de Cenga. Pintenii, adînc.

— Mai repede. Excelență. Ne taie calea.

— Csáky, Székely, faceți ceva!

Glasul lui Cenga stîrneşte milă. Gonesc cu frica-n oase spre albul drumului. Pe-o coardă disperată, tăind pieptul dealului, Máko cu cîțiva aleşi caută scăpare. Un pîlc de tătărime le apare în dreapta. Caii cazacilor aleargă iepureşte. Mihai cu ai săi stau cu ochii pe drumul afurisit. Păgînii se-ntoarnă din mers. În vîrful unei suliți rînjeşte o cuşmă de făgărăşan. Mai iute ca ceilalți, Anghelache se-abate. Tătarii dau dosul. Unul goneşte năpraznic. Domnul cu ochii în panaşul lui Moise. Tătarul la o lungime de cal. Roteşte juvățul.

— Măria Taaa!!

Turturea se-ndeasă între juvăț şi vodă. Mihai,

nălucă. Juvățul zbîrnîie. Fulgeră sabia ca o părere. Lațul cade pe stînga lui Turturea. Beauri în urmă, ivit ca un duh. Cincizeci de paşi. Douăzeci. Drumul! Ropotul năvalnic în colbul încins.

— Să-i prindem, Măria Ta!

Peste cîmpul rămas în urmă, aripa morții tot mai grea. Nici nu simt cum prind a săgeta prin pîcla înserării. În față, fugarii, tot mai stins.

— Măria Ta, parcă nu se-aud. Mihai n-ascultă. E una cu Sultan. Noaptea îşi face culcuş din zdrențe de-ntuneric.

— Ardeee!

Peste cadența cailor, strigătul paharnicului se pierde în noapte. În volburi largi, focul se întețeşte. Grinzile trosnesc. Aerul înneacă răsuflarea. Vodă pare duh născut din văpaie. Mustața şi barba fumegă arămiu.

— Dați pinteni, voinicilor!

Caii aleargă din răsputeri. Din față, tropotul, tot mai tare.

— Măria Ta, se-apropie!

Sultan în spume. Dilată timpul în freamătul copitelor ostenite. Turturea-n dreapta. În lungul drumului, pocnete de secure se-aud ca o părere şi Sultan țîşneşte iar. Răsar contururi slabe. Umbre de ziduri. O moară singuratică.

Şi noaptea tresare sfîşiată de nechezatul dureros. Sultan cabrat în disperare. Umbra domnului sprijină bolta. Turturea asudă şi-ngheață într-o clipă. Mîrza cu sabia trasă. Nici nu ştie cînd a sărit din şa, cu căpăstrul la mînă. Mihai prețuieşte malul abrupt.

— Ocoliş este?

— Nu-i de zărit, doamne. Podu' acu' l-au rupt. E limpede.

— Voiesc atunci ca-n zori să-l ridicați la loc. Din umbra deasă, Beauri, cu ochii sticlind:

— A fost magnific, ilustrissime. N-am să uit toată viața!

— Bine că-ți prii, căpitane.

Strîng chingile slăbite. Caii se-nfioară.

— Şi-acu' la tabără! Să ne-ogoim sărmanii şi să-ngropăm după datină tainul ce-l deterăm morții.

17

Noaptea-i pe sfîrşite. Tabăra, încă vie, se-ndeamnă la hodină. Sub încremenirea stelelor, slujba morților leagănă veghea la capătîiul celor duşi.

Stă domnul între ai lui, sleiți de istovul săbiilor. Ochii tuturor grei de durere. Stă şi luna pălită. Lăcrimează mut jerbe străvezii peste floarea oştilor întoarsă-n veşnicie.

Ici un trabant negru cu duhul răzbunării zugrăvit pe chip. Dincolo de timariot sticlindu-şi mînia în ochii înghețați. Trupuri tinere covrigite de sabie. Cai cu pîntecul spart, chirciți de urgia durerii. Un roşu de țară, chip de copil, fixat de țarină c-o lance lacomă. Cu stînga peste el, un nemeş pe-o coastă, scurmînd lutul pe care l-a disprețuit. Gemete stinse. Un tătar smolit încleştat de gîtul unui archebuzier. Zeci de vieți încă nescurse din trupuri hăcuite. Din loc în loc mîini întinse spre izbăvire. Cerşesc cu glas de plîngere un strop de apă... o sabie să-i mîntuie.

Şi peste toate, trupul uriaşului drag Voinicul prăsit c-o ursoaică intrat spre chemarea cea tainica. Sfeşnic Turturea de-a dreapta, spovedindu-l cu ochi muți. Întins pe suliți, geme stins portarul. El care nu ştiut-a ce-i geamatul. Prețul dreptății?... Anghelache sfîrtecat şi Beauri întreg?... Ochii sus, pe tremurul stelelor. Barda mai picură lacrimă de sînge.

— Îngăduie, doamne, să-l iau în cort. Glasul paharnicului suspină.

— Ia-l şi-l ogoaie… Acu' în ceas de răgaz, mulțămită pentru viața de mi-o scăpaşi.

— Mulțămita eu o dau, doamne, de nu-l dai doftorilor. L-oi lecui în legea noastră, cu scamă şi ierburi din bătrini.

— Aşa să fie. Du-l!

— Măria Ta, Rottal cere să se-nfățişeze.

— Spune-i că poftesc ca şi el şi Basta să-şi prohodească întîi morții. Să grijască de cei tăiați precum Io! Acu' lăsați-mă…

— Iertare, doamne. Zice de acareturile şi sculele lui Sigismund. Basta, de steaguri.

— Rațule, odoare şi stindarde, mîine, pe zi! Acu', rămas bun de la cei ce prețuit-au mai mult decît poate avea Sigismund. Mergeți dar. Căutați, şi tu şi Mîrza şi toți, la cei ce vor mai fi aşteptînd mila cerului.

Astrele pălesc, lăsînd pămîntul să-şi mistuie arşița în jelania prohodului.

*

* *

Sleit de nesomn, Mihai în vîrful dealului. Aici, unde ieri lua ochii strălucirea armurii lui Sigismund. Cortul rămas duhneşte a vinuri tari. Tîrziu după prohod, l-au aşteptat vivandierele învinsului cu fruntea-n țărînă. Numai Suzana înăuntru, pe patul larg tivit cu blănuri. A luat-o de-o mînă, zburătăcind-o sălbatec afară. Cîrdul celorlalte după ea. N-a dormit. L-a prins veghea pînă cînd zorii tulburi au rumenit creasta din față.

Acum, după ce paharnicul i-a turnat un hîrdău de apă în cap, stă primenit, adulmecînd noianul de griji.

— Rațule, mai cercetarăți?

— Cercetarăm, doamne.

— Şi cîti mai ivirăți?

— Horvathy György, comandir de săcui. Străpuns de lance. Lugosi Ferencz, nemeş de țară, descăpățînat. Ceva mai încolo aproape toată suflarea Beiuşului. Toți în lumea drepților.

— Prinşi?

— Prinşii-s zălogiți de domnia sa Mihalcea. Ca la o sută douăzeci de suflete.

— Ceilalți?

— Domnia sa Rottal, mai multicei. Are ceva şi oastea valonă. Colonelul Jaccoul zice că-s ca la patruzăci. Unii, nobili de vază.

Tace cu barba în piept.

— Măria Ta, fu scîrbă din tunurile Bathorului.

— De ce, comise Leca?

— Excelența sa Rottal le-a ținut pentru Măria Ta. Zicea că ți se cuvin.

— Şi Basta a scîncit după jucăriile luate.

— Întocmai.

— Cîte s-au strîns?

— Cu tunul cel mare turnat la Alba, patruzeci şi unu.

— Vedea-vom de le vor ține…

— Văzură biruința împlinită şi-şi scot colții, doamne.

— Săbiile bune-s şi la retezat colții, comise.

— Măria Ta! Măria Ta!

Pe coasta largă, Mîrza c-o năframă la gît suie zorit.

— Ce veste, căpitane?

— Acareturile. Scrisorile şi podoabele Bathorului. Ți le trimite dumnealui comandirul de catafracți.

— Rottal?

— El! A ajuns întîiul la cortul principelui. E un oştean drept, Măria Ta. Mi le-a arătat. Neatinse. Le-aduc?

— Adă-le! Caută-l pe paharnic. Cînd le-aduci, dă-i-le! Spune-i să-l ia şi pe Raț. Să le aştearnă în teancuri, după importanță şi pricini. Stai! Mai spune-i colonelului să vie pe seară. I-oi întoarce credința cu care mă milui.

— Măria Ta, încă una.

— S-aud. Dorințele binecredincioşilor împlinite sînt.

— Mulțămim, doamne. Numai de-i cu putință.

— Ce?

— Portarul. Anghelache are fierbinți muri. Teamă mi că s-o prăpădi.

— Vrei să-l duci? Unde?

— Aş voi. În cetatea Făgăraşului.

— Lasă-l. Vede paharnicul de el. Drumurile-s nesigure. Cu mari primejdii. N-ar trece peste atîta trudă.

— Iertare, doamne.

— Lasă. Ție cum îți merge?

— Mulțam. Se strînge carnea. Nu-i adîncă zgîrietura.

— N-o fi, da' era să te curețe. Păzeşte-ți viața, căpitane. Mai sînt porunci de împlinit.

— Pricep. Îngăduit să-mi fie: rog pe Măria Ta să facă la fel. Acu' lupta-i trecută. După ce închinaşi

cumpăna victoriei, te-or pizmui. Mai îi şi osul care ademeneşte: Alba Iulia.

— Lasă-i, căpitane. Pizma-i tot omenească. De n-ar fi, n-am şti măsura meritului.

— Măria Ta, ca orice lucru-n lumea asta, măsura meritelor ajunge strălucită sau hîdă la urechea ce-o prețuieşte. Musai numa' să se aleagă cine poartă măsura asta prin trecerea timpului.

— Căpitane, vor şti timpurile să ne judece. Şi urmaşii. Acum trimite-l pe Marcu. Gîndesc că-i la cortul nostru dincolo, pe cel deal.

Mîrza coboară cu mersul lui zorit, ocolind tufele scuturate. Cîmpul răscolit. Clăteşte tot într-o privire strălungă. Valea Guruslăului bătucită de şarjele năvalnice. Respiră verdeață toropită. Din viile largi n-au mai rămas decît petece, amintind cu mustrare de aromele roadei tescuită-n bătălie.

— Piepții dealului, dezgoliți, se-nfiorară-n vîntul călduț. Ce-o veni oare dincolo de acest Guruslău? Peste tristețea văii, soarele clipeşte înțelept. Din totdeauna, după urgie şi foc, viața s-a aprins mai tare, sfidînd curgerea vremii.

*

* *

— Ai scris, Marcule?

— Scris, doamne.

— Mai scrie: „Rog pe Majestatea Voastră să binevoiască să-şi reamintească întocmai că eu, pentru a treia oară, mi-am vărsat sîngele pentru redobîndirea stăpînirii Transilvaniei şi că am pierdut toate bunurile mele numai pentru a putea fi folositor slujitor al

Majestății Voastre şi al întregii creştinătăți… ”

Pana Marcului aleargă neostenit. Cînd vorbele nu mai curg. pana încă scîrțiie, adăugînd datarea ca o pecete pe istoria vremii*: „Datum ex castris ad Gorozlon positis. 4 Augusti, Anno 1601”*[1]

— Gata. Măria Ta.

— Amîndouă, şi aia către arhiducele Matei şi asta către Rudolf să le transcrie Rați cum se cuvine şi le trimiți cu olăcar de nădejde.

— Măria Ta, nu-i unul mai iscusit ca Mîrza, dar nu-mi îngădui a-l depărta de oaste.

— Nu. Pentru el am altă poruncă, mai încolo. Găseşte altul.

— De era Anghelache, l-aş fi trimis cu liniştea în suflet.

— Marcule, fiindcă veni vorba: nu uita de dania noastră către portar.

— Nu uit, doamne:…„pentru dreapta şi credincioasa slujbă ce a slujit domniei mele, cu sîngele vărsat în țări străine, dăruim satul Glina, dumnealui Anghelachi portar, spre folosul şi îmbelşugarea domniei sale”…

— Aşa, Marcule. Să se ştie!

Pe sub polog, Leca intră gîfîind.

— Măria Ta, steagurile luate. Le-am adus spre înde-aproape cercetare.

— Unde, comise?

— Aici. În fața cortului.

[1] Datum ex castris ad Gorozlon positis. 4 Augusti Anno 1601 (lat.)
— Dată din tabăra aşezată lîngă Guruslău, la 4 august în anul 1601.

— Multe?

— Peste optzeci, doamne.

— Cu cele dinainte de bătaie?

— Cu cele şase dinainte.

Se ridică c-o lumină jucăuşă în priviri. Iese urmat de Marcu şi Leca.

În fața intrării, mătăsurile încinse zac învolburate în uscăciunea ierbii. Toate muncite. Poartă adînc pecetea luptei, înscrisă pe fîşiile zdrențuite. Le trece cu privirea de-acolo din iarba rară, spre cugetul lui. Poate ceti ca-n ceaslov, fapte şi întîmplări trăite aievea. Asta va fi. Steagurile luate cu truda şi sîngele supuşilor săi vor închegi istoria Guruslăului. Vor fi în ochii lui Rudolf ca un hronic viu, lăsat lumii spre ştiință. Vor pricepe urmaşii. O ştie. Tot ce stă scris în aceste flamuri, dincolo de teama morții. Dincolo şi de biruință. Ridică pe cel mai ciudat. Seamănă cu un tui de paşă. Dar el ştie că-i semnul mîrzacului, de juvățul căruia l-a ferit paharnicul. Sa vede şi acum. În galopul nebun. Ochii pe panaşul lui Moise, neluînd în seamă nimic din ce putea fi primejdie, îl lasă în iarbă, ridicînd pe cel mai mare dintre cele cu trei colți de dragon. Emblema casei Bathory. Îl vede pe Sigismund. Aici. În fața cortului duhnind a vivandieră şi-a vin. Armura de aur, pe vultrap spumă. Armăsarul corb, cu stea în frunte. Cît pare de mult de-atunci... Poate c-a durat lupta asta o veşnicie?

— Cîte cu colți de dragon sînt?

— Treizeci şi cinci, doamne. Da' pe ăsta îl luă dumnealui Marcu din mîna stegarului lui Korniş. De-atunci are şi rana la pulpă.

Nimic fără trudă. Nimic fără prețul sîngelui arvunit de la frate la frate peste hotarul biruinței.

Se-apleacă iar, fără grabă. Apucă hampa zdrelită cu mătasea muiată-n sînge. Citeşte cu sufletul apăsat: „LEAT 7109. IO EREMIA MOGILĂ, VOIEVODA… BOJIU MILOSTIU GOSPODAR ZEMLI MOLDAVSKOI…[1]" Cu toată slavona de-o ştie, pricepe greu. Bucățile atîrnă, jăluindu-şi trecuta fală. Steagul Movileştilor. Flamura unei Moldove care, chiar de-i stricată de pohte, încă n-a apus. A cerut şi pînza lui destulă jertfă. Trebuie să-l fi pierdut cu preț scump vitejii aceia pe care i-a văzut prăvălindu-se în luptă cu chiot mare pe caii lor iuți. Simte şi-acum înfiorarea din cetatea Neamț şi mai apoi pe cea dintr-a Sucevei. Plutea umbra marelui Ştefan prin toate odăile. A simți-o prezentă şi-n sala sfatului domnesc. Dintr-o undă de respect, a ocolit tronul, vorbindu-le în picioare. Cît să fie de-atunci? Nici doi ani. Şi iat-o: Moldova împotrivă-i pe cîmpul de bătaie. „Nici doi ani", murmură Guruslăul ticăloşia vînzării… O fi auzit povestea într-o sară de vară, în şezătoarea de la cumpăna apelor…

*

* *

— Excelenta sa generalul Basta stăruie să-i cedați stindardele capturate de la Sigismund.

— Întreabă, Marcule, de cînd am a da socoteală sau

[1] Leat 7109. Io Eremia Mogila, Voievoda…Bojiu Milostiu gospodar zemli Moldavskoi (slavonă) - Anul 7109. Io Eremia, Movilă Voievod, din mila lui Dumnezeu domn al Ţării Moldovei.

a-mi zălogi trofeele cuiva care a luptat ca şi mine sub stindardul Majestății Sale?

Marcu traduce şi aerul cortului devine vînăt. Basta tace, privindu-l şerpeşte. Jaccoul răspunde în locul comandantului:

— Excelența sa reprezintă pe Sacra Majestate în acest diferend pentru Transilvania. Roagă pe serenissimul să nu uite...

Licărul diavolesc scaldă privirea.

— Dacă-i aşa, rog pe Excelența Sa să accepte mîine o paradă în *campo di battaglia*, aşa cum se cuvine unei Sacre Majestăii. Vom prezenta stindardele în marş, iar domnia sa le va prezenta doar pe ale sale la Praga. Cîte aveți, domnule colonel Jaccoul?

— Douăzeci şi două, ilustrissime.

— Prea bine. Domnule consilier Székely!

— Aici, Excelență!

— Transmiteți prea strălucitului suveran că cele optzeci de stindarde capturate prin virtutea oştenilor noştri nu sînt demne de panopliile însemnelor cucerite de imperiali. O spune aici, pe cîmpul de jertfă al Guruslăului, Excelența Sa Giorgie Basta!

Cugetele au încremenit. Inimile de gheață. Székely pricepe amîndouă tăişurile situației şi asudă. Nu şi-a închipuit că intermediarul între aceşti doi generali e mai de plîns decît vitejii rămaşi în vale. Mihai aşteaptă cu sprînceana, ridicată. Székely cu masca de ceară. Jaccoul ghemuit sub pelerină. Basta pămîntiu.

— Nu consider că se poate gîndi aşa.

— Măria Ta, steagurile-s ale noastre. Optzeci şi opt vor flutura sub ochii imperialilor la Praga. Trimitem

om cu ele.

Barba lui Mihalcea încuviințează vorbele lui Leca.

— Fie! Basta se ridică greoi. Înghite în sec. Toți îşi simt gîtlejul uscat. Turturea dă să umple cupa domnului. Mihai îl opreşte, cu stînga întinsă.

— Excelență, pe cine numiți reprezentant al vostru?

— Pe contele Tomaso Cavrioli. Un fin curtean, puteți fi sigur.

— Accept să prezinte şi stindardele noastre!

Cei prezenți rămîn uluiți. Jaccoul prinde culoare. Basta cîntăreşte pe Mihai cu neascunsă surprindere.

— Ar mai fi nişte condiții... Să spună Sacrei Maiestăți că aceste stindarde îi sînt închinate cu dreaptă credință şi numai pentru că au fost cucerite în prețul sîngelui în aceeaşi luptă, de la acelaşi duşman. Pentru cele optzeci şi opt ale noastre, numim însoțitor pe Aloisiu Radibrat, credincios nouă şi bun cunoscător al tipicului de la curte.

Mihai priveşte spre paharnic. Recunoaşte mut că nu-s slujitorii mai pricepuți într-ale diplomației şi politeților de curte decît el şi Marcu. Mai ştie însă că aici, în calea istovului spre Alba, are nevoie mai mult ca oricînd de minți agere şi brațe credincioase. Praga îşi are propriile nelinişti. După cîtva timp, oricum o, să-l uite. Sau de nu, îl vor săpa cu migală de cîrtiță la temelia scaunului...

— Primesc!

Vorba albanezului gîjîie în lărgimea cortului.

— Grăbiți-vă dar şi nu uitați!

Din cele o sută zece stindarde, şaptezeci şi două sînt ale călărimilor şi numai treizeci şi şase ale

pedestrimii. Două sînt ale coroanelor îngemănate în acelaşi gînd, Moldova lui Ieremia şi Transilvania lui Sigismund. Reunite, tot nu reuşesc să povestească cît sînge a curs în această crîncenă izbire din 3 august 1601.

În soarele de afară, care de povară scîrțîie alene. Boii nalți, cu coarnele întoarse, privesc blînd peste întinderea taberei. Praznic cu zarvă mare. Butiile de vin în umbra livezii. Mai în vale, frigări de poveste rotesc încet hălcile zemoase. Lîngă cort, paharnicul trece cu ochii peste întinderi. Simte cum se desprinde de sine. Revine în minte imaginea tăişului de spadă pe care cine ştie de-o mai urni-o Anghelache. Mulțimea lărmuie slobod, scăpată de grija primejdiei. Oştean fu alături de-ai săi, în iureşul luptei. Oştean ş-acu', dar nelipsit de griji: el simte primejdia plutind peste apă. În viermuiala cîmpului, o suflare călduță poartă în susul viilor pînze de mătasea morții.

18

Înserare lină, cu zumzet de albine grăbite. Dincoace de porumbişte, cîmpul larg, pînă către Zalăul cuibărit între dealuri.

Tabăra-şi îngînă truda, cu dor ascuns de-acasă. În fața cortului, Mihai urmărindu-l pe Sultan. Buşumat şi țesălat cu grijă, armăsarul nechează vesel, scuturîndu-se în copci mici. Comisul Leca în cămaşă, fără arme.

— L-ai nărăvit cu binele, comise. Acu lasă-l, că-i loc şi vreme destulă.

— Statul în hodină, Măria Ta, asta-i dă aripi. De două zile mai mult mîncă decît umblă.

— Îi şi el ca oşteanul. Ia vezi, cum dete dosul duşmanu', cum îi prinse dor de casă.

— Simt zvon de pace. Văzut-ai cum te primiră ăştia din Zalău? Cu prapori şi flori. Ca pe-un domn adevărat.

— Eh, comise. Cine n-adulmecă bucuros aer de sărbătoare?

— Ăştia da, da' din alte cetăți?

— Eşti prea temător, comise.

Ochii domnului surîd îmblînziți. Comisul tace, lăsîndu-i tihna întreagă.

— Ei, de ce taci? Ştii vreo nouă pricină de grijă?

— Pricini destule se află, că marii nemeşi mai sînt în slobozenie.

— Aşa… Dieta de la Dej.

— Îmi spuse şi paharnicu' că-l muncesc grijile.

— Lasă-i, comise. Pot să-şi macine neputința în cîte consilii vor vrea.

— Îi las, da' să nu uiți, doamne. Firea nu li se schimbă nici în mormînt.

— Leca! Cîte cetăți ştii tu că ne stau în preajmă?

— Iertare, da'-s puține.

— Care?

— Păi s-o luăm întîi cu Zalăul. La o adică nici CIuju' n-ar fi împotrivă. Clujenilor le roade teama măruntaiele. Da' nu-i mai cred. Îs vînzători. Rămîn Beiuşul, Sighişoara, Mediaşul, Bistrița şi Alba.

— Şi împotrivă?

— Destule-s două să ne facă năcaz cît zece: Sătmar şi Făgăraş. Ar mai fi: Oradea şi Sibiul, la care oricînd Cluju se poate statornic lipi.

— Bine gîndit. Ca un strateg. Ai scăpat însă ceva din socoteală. Ceva ce n-are nici Clujul şi nici Făgăraşul.

— Norodu' , doamne!

— Aşa, comise, norodul. Glotimea ce-aşteaptă izbăvire.

— Ar fi bine să înceapă strigările, Măria Ta. Chiar de-aici, din şi de lîngă Zalău.

— Erai aici, paharnice? Iaca spune-mi şi mie, de te pasc grijile țării de ce le strecori şi-n ciolanele comisului? Ca să n-aibă somn doi căpitani, în loc de unu'.

— Iertare. Mă pasc, doamne, grijile, cum spuse-i. Şi-ale țarii şi-ale spurcaților cu care destul te-ai zbătut

pînă acuşi.

— Şl crezi că le-am uitat?

— Nu. Cred numai că se cuvine a trece o parte din ele şi pe umerii noştri. Fusăi cu Măria Ta de la Bucov la Praga. Şi de-acolo la Guruslău. Destul îți fu somnul zbuciumat de cîte spaime şi griji răbdate pentru noi

— Ți-i nesuferit Basta, paharnice, şi tot aşa valonii. Nu poți da cuvenită iertare aproapelui. Văzut-ai? Hicleni, da'-n luptă aprigi. N-ai a te plînge.

— Măria Ta, vrei să mă liniştești. Mai ales acu', că-l bătură̆m pe Jicmond, n-au altce să îndrepte decît să clevetească. Să apuce cum s-o putea osu' ăl mare de la riga Rudolf. Pentru asta şi pentru viața Măriei Tale mi-i teamă.

— Ba! Pentru viața unuia singur, chiar de-i a mea, să nu plîngi. Pentru cei duşi, sau pentru Magna, de nu s-o-mplini, să plîngi!

— Măria Ta, Magna e mai în sufletul Măriei Tale decît în toate celelalte la un loc. Ai izvodit-o în tainița minții, din nevoia celor vii sau duşi, cum spusăşi. Da' nu poate fi împlinită decît cu grija şi prin sabia Măriei Tale. Aşa că păzind pe Măria Ta, păzim şi Dachia deopotrivă!

— Văzut-ai, comise? Limba i-i dedată. Asta nu-i rău. Da' ori el te convinse ori v-ați înțeles amîndoi. Îmi purtați de grijă ca Sfintelor Moaşte!

— Ferit-a Sfîntu'! Te păzim, de-i nevoie, da' ca pe domnul nostru.

Dinspre apa sălcie, Marcu şi Căpitanul Rați se apropie liniştiți.

— Să trăieşti, Măria Ta.

— Să ne trăieşti, doamne.

— Şi voi să trăiți, vitejilor. Bine că veniră ți. Ia spune, Marcule, cum e cu dieta asta afurisită?

— Dintre marii comandiri ai lui Sigismund, Moise Székely, Csáky şi alții vreo trei se strîng la Dej, să discute într-un *consilium* ce vor face şi ce va face Sigismund însăşi ca să îndrepte pierderea de la Guruslău.

— Vestea s-a-ntins în toată Europa, doamne! Victoria Măriei Tale e ştiută şi pînă în inima Imperiului Otoman.

— Să afle, Rațule! Creştinătatea are a se bucura. Turcii a se teme.

— Măria Ta, dacă Sigismund primeşte ajutor turcesc?

— Ştiu, Marcule, primejdia încă-i cu putință. De-asta şi trebuie să ridicăm oastea țării. Într-o nouă înfruntare, bani de la Rudolf nu primim. Şi nici nu voi.

— Da, doamne. Dar însuți ai spus că țările-s supte. Brațe de oştean de unde?

— Va trebui să-ntindem ițele diplomației. Altfel timpul ne poate sta-mpotrivă.

— Drept, paharnice! Asta-i calea de urmat. Numai cu diplomația dobîndim un răgaz de linişte. Bine spusăşi. Timp! Asta ne trebuie. Timp priincios strîngerii bucatelor. Timp pentru reaşezarea vetrelor. Timp pentru strigarea oştenilor. Cîți vor mai fi. Timpul în care, cu banii de la prisosul grînelor, mierii şi vitelor, să cumpărăm arme. Şi iar timp, în care să-i ținem cu făgăduieli pe turcii şi tătarii de-i cere Sigismund în ajutor. Mai trebuie timp pentru o anume

lucrare în Moldova, ca s-o alipim Magnei fără vărsare de sînge. Timp să-i amăgesc, ținîndu-i la granița lor, pe polonii lui Zamoisky. Ba încă pe tătarii de dincolo de cazacii prielnici nouă. Timp... timp, pînă cînd?

Şi lacrima smulsă din curgerea timpului o simt toți trecîndu-le prin ființă, cum stau cu pletele dezgolite în soarele amurgind.

*

* *

Platoul de piatră încins de brîul muced. Colțuri sure dogorind molcom. Pe sînul lor biserica adormită străjuie întinderile, neguroasă. Dejul. Dincolo de ziduri începe imediat grădina întinsă, cu casa judelui pierdută în revărsarea de verdeață. De-o parte şi de alta a grilajului înnegrit, halebardieri îşi trec vremea căscînd arar. Înăuntru, obraze de seamă la sfat de taină. N-au a se teme. Zidurile 'nalte cu pinteni ascuțiți fac cu neputință trecerea în grădină. Şi-apoi intrările casei: în laturile treptelor bogate, alți halebardieri.

Sala de primire. Masă întinsă de stejar sculptat. În jur jilțuri înalte topesc în semiîntunecime obrazele cavalerilor, în capul mesei un jilț mai înalt. Frunzarul des lasă lumina să scalde fața muncită de întrebări. Sigismund, iarăşi pribeag. Discuțiile par de-o veşnicie. Judele se ridică grav, închinîndu-se principelui:

— Acum, că vorbe au fost spuse destule, de la comandiri şi căpitani, rog pe Excelența sa princiară Sigismundus să ne desluşească gîndurile şi poruncile sale.

— Domnilor căpitani! Deşi am fost înfrînți la

Guruslău, pentru noi Transilvania încă nu-i pierdută. Aşa cum ne aşteptam, valahul victorios se îndreaptă spre Cluj. Oricît de credincioşi ne sînt cei de-acolo, în cel mult două săptămîni Clujul e cucerit. Dar timpul ar fi deajuns pentru intervenția la înalta Poartă. Să nu uităm că valahul e slăbit. Pierderile lui au fost la fel de mari ca ale noastre şi nu mai poate avea forțe însemnate. Mai ales acum, despărțit de Basta. Îl rugăm deci pe iubitul Moise Székely să strîngă oşteni cît s-o putea şi să se lase în josul țării, la adăpost sigur.

— Ilustrissime! Bunul meu principe! Jur pe Sfînta Fecioară că de rămîneti cu mine, vă aduc capul valahului. Nu mai are colții de la Guruslău. Şi altfel vor sări nobilii dacă Excelența voastră veți străluci printre noi!

— Nobile căpitan!

Sigismund uită pentru o clipă greutatea adevărului. Se-nflăcărează.

— Primiți, serenissime?

— Sabia mea e a voastră!

Sigismund trage sabia, întinzînd-o peste lemnul înnegrit de vreme.

— Ilustre principe, umil îmi cer iertare. Băgați sabia în teaca ei. Ştiți la fel de bine ca şi noi că un nou Guruslău ar fi ultimul şi de tristă amintire.

Vorbele lui Csáky cad surd peste avîntul principelui. Sigismund se schimbă la față.

— Vorbiți, căpitane. V-ascult, chiar de-ar fi să ne smulgeți carnea bucată cu bucată.

— Spre binele Excelenței voastre şi al Transilvaniei,

care trebuie să rămînă a casei Bathoreea, vă vorbesc!

— Şi tu, Gyulaffi?

— Mărite principe, în afara valahului, oricît de slăbit ar fi, mai e Basta. Nu uitați. I-am cunoscut pe-ai lui şi-i urăsc de moarte. Sînt tari şi n-au milă. Vor face jocul valahului, aşa cum Rudolf le-a cerut. Csáky are dreptate. Un nou Guruslău ar stinge orice posibilitate de-a vă întoarce pe acest pămînt. Vă implor, ascultați-l pe Csáky, aşa cum acolo trebuia ascultat Korniş.

Ochii lui Moise caută din umbra jilțului. Şi Ladislau Gyulaffi îi simte privirile colcăindu-i pe gît ca şerpii.

— Cu alte cuvinte, n-am fost destul de viteji la Guruslău, căpitane?!

Moise întreabă înveninat, ştiind că Sigismund n-o să uite nimic. Îl cunoaşte acum, şi-l va juca cum va vrea, de soarta le va surîde iar.

— Căpitane Székely, cu sabia am văzut ce s-a putut face. Rămîne să vedem ce vor putea diplomația şi înțelepciunea.

— Domnilor! Ne-am adunat la ceas de cumpănă. Se cade să hotărîm calm.

— Atunci vorbeşte, s-auzim!

— La şapte februarie am alungat cu ruşine pe Basta dintr-un Cluj care n-a ştiut ce-i frica. Cu două zile înainte am ars de viu pe acel Baba Novac la care atîta a ținut valahul. Acestea, domnilor, nu se uită! Iată dar că cetatea Clujului nu poate şi nu trebuie să țină nici un ceas în loc aceste armate. De biruință nici vorbă. Numai primindu-i cu porți deschise, dîndu-le hrană şi adăpost, vom putea scăpa oraşul de jaf şi

prădăciune. Clujul trebue să rămînă al celor ce-s interesați să-l aibă într-o Transilvanie puternică. Ar fi zadarnică jertfa atîtor suflete pentru o cauză pierdută.

Lorenz Schmelzer, marele gospodar al Clujului, se așază greoi, în tăcerea lăsată peste jilțuri.

— Ați început, căpitane Csáky, să vă spuneți o părere. V-ascult.

Glasul lui Sigismund, ca dintr-o altă lume. Nu mai are nimic din patima acelui ce-şi fluturase sabia, încă mai crezînd că-l vor urma toți în delir…

— Voiesc să nu fie prilej de hîră ceea ce spun. Cred că siguranța vieții voastre şi prin ea putința de întoarcere e singura grijă ce se cuvine a o avea. Propun ca Excelența voastră să mă lase s-o conduc în Moldova lui Ieremia. Acolo, vom putea obține mai lesne ajutor turcesc. Oastea, cîtă o au duşmanii acum, nu va rămîne neîntăritǎ. Se înțelege că fără ajutor serios nu vom putea învinge într-o nouă înfruntare. Bună găsesc ideea căpitanului Moise Székely să se întărească cu ce-o aduna la Sibiu.

— Primesc nobila misiune de a reface oastea Transilvaniei. Ştiut este că Făgăraşul ne e prieten. Ba mai mult, familia valahului e la Făgăraş, ceea ce nu poate fi decît un bun zălog în mîna noastră.

— Căpitane Székely, este adevărat ce spuneți. Nu uitați însă că cetatea va fi asediată curînd. Care părinte şi soț şi-ar lăsa în continuare familia la îndemîna duşmanului?

Peste tăcerea de gheață, şoapta lui Sigismund pare o adiere la capătul puterilor:

— Fie precum ai spus, dragă Csáky… O să mergem

în Moldova!

Judele Dejului se strecoară pe lîngă cavaleri. La semnul lui, copii de casă aduc gustări şi pocale aurite, întărind sfîrşitul consiliului.

Prin perdele grele, soarele se-ncumetă cu ochi sfios. Sticleşte în aurul pocalului greu, cu însemnele oraşului cizelate meşteşugit. Sigismund gustă cu privirea aiurită, călătorindu-şi gîndurile spre momentul cînd toți aceştia

vor sta în preajmă-i, în sala tronului la Alba Iulia. Din amintiri, povestea lui Andrei Báthory îi răsare dinainte. Vede capul aceluia rostogolit la picioarele lui Mihai, împroşcînd afurisenia pe casa Báthory. Şi dintr-o dată se-ngreţoşează, clătinind cupa. În razele prelinse, vinul roşu se aprinde intens şi are senzația că-şi bea propriul sînge.

*

* *

Limpezit cu încetul de alergătura zilei, Turturea stă în cerdacul larg, cu fruntea cufundată-n înserare.

Mistuit de arşiți, pămîntul răsuflă uşurat, legănînd în răcoare somnul greu al viilor ostenite de rod. Din fundul ogrăzii, paşi lipăiți se trag către fîntînă.

— Ți-o fi sete, înălțate căpitan.

— Ba. Mi-i bine. Oleacă ostenit, da' trece

Umbra nanii Florica se ghiceşte abia, trebăluind în curte. Din ulița mare, ropot de copite răzbate amăgitor.

Gospodarul apare în buza cerdacului. În miini. olul pîntecos gîlgîie vesel.

— Iacă am gătat. Amu' om sta c-o ulcică de vinişor

să ne-ndulcească sufletu'.

— Nu te osteni, bade Lazăr. Acu. s-o răcorit cumsecade.

— Răcoare pentru ciolane. Da' pentru suflet?

Toarnă în ulcele înalte.

— Ia, ciocneşte. Nu te lăsa rugat. Eşti căpitan şi om de taină al Măriei Sale şi n-are Măria Sa voievodul oameni slabi în preajmă.

— De unde eşti aşa sigur, baciule?

— Păi mai ajungea să bată atîta cale de zbucium? De nu era însoțit de oameni de credință mai prindea a doua oară sabia?

— Nu pot să-i fie toți pe potrivă, baciule. Închină şi soarbe din aroma răcoroasă.

— Te-am văzut eu azi cum ai făcut strigările. De nu erai brav, n-ai fi înscris atîtea brațe.

— Am încercat cît m-am priceput.

— Le-ai plăcut. Altfel aşteptau pe altul. Că la Sigismund nu se duce nimenea.

— Crezi, baciule, că altul nu făcea ce-am făcut eu?

— Nu cred. Iar te laşi îmbiat. Sau nu-ți place?

— Cum nu. Bună vie aveți pe-aicea.

— Eh. Sînt altele mai bune. Io, cît am scos din petecul de lîngă grădină. Că-n viile cele făloase ale grofului nu-i slobod.

— Mulți din grofi şi nemeşi au luat drumul pribegiei. Care nu-l luară, or avea gheara mai puțin ascuțită.

— Pe Măria Sa de mult îl aşteptăm. Ni l-au vestit în semne zările însîngerate şi anii de secetă. Visurile cele de taină la ceas de hodină pe lutul zbicit de sărăcia

cerului.

— Şi uite c-a venit.

— Am ştiut-o din ceasurile de după Alba falnică.

— De unde ai ştiut-o, baciule?

Dinspre poartă, larmă de glasuri alungă tihna vorbelor.

— Cine sînteți şi ce trebuință aveți de casa mea?

— Io-s, baci Lazăr. Starostele din Băbeni. Am venit la domnia sa căpitanul voievodului.

Cu paşi aplecați, moşul se duce. Chipuri aspre cu dolmane neguroase se ivesc în curte. Fac roată tăcuți. Baci Lazăr suie treptele, însoțit de-un om la fel de vîrstnic. Fața brăzdată de-o cicatrice urîtă.

— Dumneata eşti starostele?

— Eu, luminate căpitan. Ți-am adus oşteni pentru Măria Sa.

— Mulțămim. Să trăiți, voinicilor! Cîți sînteți?

— Ca la şaptezeci, căpitane.

— Ei, dacă-i aşa, să-ncepem. Baci Lazăr, ne-aduci un opaiț?

Îi lasă, intrînd în casă după catastivuri. Moş Lazăr aşază opaițul la priveală. În lumina slabă, țăranii zăresc un bărbat mlădiu, cu plete bogate peste albeața cămeşii.

— Ia să vedem, care-i întîiul?

Starostele iese în față. Baci Lazăr îl dă deoparte cu braț domol.

— Lasă mînjii întîi. Ne-o veni şi nouă rînd… No hai, lasă-i.

Se înfățoşează pe rînd. Fețe supte, cu privire dreaptă.

— Istvan Bartok, fără cal. Am suliță ş-un cuțitoi mare.

— Moisă Scurtu, am şi cal şi sabie. Da' aş vre la puştile ale mari.

— Ion Crăciun, n-am nemică. Da' ştiu să mă bat şi cu ursu'.

— Szilági Zóltán. Nici io n-am, da' mi-oi răscumpăra lipsa în luptă.

— Văsălica Petrii, cal şi sabie.

— Gheorghe a Gorunului, n-am nimic.

— Petrea Morariului, cal şi suliță.

— Văsălica Pîrvului, am o săcure.

Cînd l-a scris şi pe ultimul, au ieşit şaptezeci şi doi cu optsprezece cai şi tot atîtea săbii. Cîteva suliți, săcuri. S-au dus altcum de-au venit. Cu priviri mai limpezi.

— Şi cum spusăşi, bade Lazăr?

— Nu-nțeleg.

— Cum zici c-ai ştiut de Măria Sa?

Dispare aplecat, sumețindu-se la năravul deprins de ciolane. A tuşit bătrîneşte în camera mare. Afară, paharnicul îndeamnă mîna către ulceaua încă negolită. Întors, dă cu ochii de moşneag. Ține în mîini o carte groasă, i-o întinde tăcut, desfăcută la prima foaie. Paharnicul se minunează de frumusețea lucrăturii. Răsfoieşte: un tetraevanghel cum rar a văzut. Întoarce la prima foaie. În josul ei o inscripție; „Cumpărat de Lazăr Faur din Piroşa, în zilele evlaviosului domn Mihai Voievod - mai, leat 1601".

— Bine, da' atunci n-aveai de unde şti soarta domnului! Era încă la Viena.

— Ai fost şi domnia ta?

— Fost. Pribegi eram cu toții.

— Drept. N-aveam ştire. Da' am crezut în întoarcerea lui. Acum înțălegi?

— Înțeleg, bade Lazăr, acum da... tot norodul l-a' aşteptat domn. De cine ştie cîte veacuri?...

Sub spuza de stele, şoapta paharnicului se destramă, topindu-se încet. Barba lui moş Lazăr licăre de atgint. Pare zidit în limpezimea nopții.

19

Pe sub ochii curioşilor aflaţi pe ulița mare, un călăreț taie Zalăul în năvala copitelor. Privirile îl urmăresc şi-l pierd iute, topit în lungul drumului către tabăra voievodului din marginea oraşului.

Ajuns la podul durat din porunca domnului, doi oşteni împreună halebardele grele, aținîndu-i calea.

— Olăcar pentru Măria Sa, iute, că nu-i vreme!

— Lăsați-l slobod!! E căpitan al Măriei Sale.

Glasul lui Mîrza, apărut fără veste, desface într-o clipă îmbrățişarea halebardelor şi călărețul, încă în şa trece podul, în trap uşor.

— Mulțumim, căpitane Mîrzo. unde-i Măria Sa?

— Du-te la cortul cel mare. L-oi înştiința îndată şi-l trimit acolo.

Lăsîndu-l în urmă, Mîrza grăbeşte în latura mică a cîmpului urmînd firul de vale cu paşi repeziți. Lîngă poala unui cort, cîțiva oşteni cu caii la mînă, privindu-l înnegurați. În lărgimea cortului, Mihai stă de-a stînga patului larg. Săitat pe perne, Anghelache, cu fruntea şi spatele în feşe albe, surîde pălit, muncindu-şi durerile pe nevăzute.

— Măria Ta, nu-ți pierde vremea c-un hoit ca mine. Nu lăsa treburile țării. Ce-i scris s-o împlini şi cu ăst supus al Măriei Tale.

— Lasă, portare, nu te-ngrijora de țară şi nu mici

prețuirea ce se cuvine hoitului cum spuseşi... Făcură şi brațele astea slobozenia țării şi incă voiesc a mai face multe de aici încolo. Grijeşte-l, paharnice, ca pe-un sculat din morți şi dă-l țării întreg aşa cum fu, măreț şi drept. Şi-atunci țara şi Io deopotrivă ți-om aduce mulțămită mare pentru dragostea ce ne porți şi pentru pricepere.

Pe bărboiul portarului, boabe grele de sudoare se îngeamănă şerpuit, în timp ce pe mîna domnului o lacrimă a paharnicului se prelinge abia ghicită.

— Iertare, doamne, veşti grabnice aşteaptă în cortul cel mare.

— Cine, Mîrzo?

— Ioan Raguzanul sosi adineaori, cu bidiviul în spume...

— Veşti rele sau bune, căpitane?

— Nu ştiu, doamne, afla-vei îndată.

— Să-l duceți, Turtureo. La prisaca moşului tău. Dă-i oştenii de-afară şi grijă mare! Ocoliți drumurile de negoț şi cetățile cele mari. Cu nici un chip să nu vă apropiați de Făgăraş.

— Aşa vom face, Măria Ta, să n-ai teama.

— Mîrzo!

— Poruncă, doamne.

— Să-i facă Raț carte de trecere. Să umble slobozi, să-i ajute din săcuime credincioşii noştri. Crețule, pe paharnic nu ți-l pot da. L-oi trimite mai apoi, cînd treburile țării or îngădui lipsa lui din preajma noastră. Să te faci zdravăn, portare, te voi în preajmă la Alba, înainte de Moldova!

— M-oi strădui, doamne. Chiar de-ar fi să mi se

desfacă ciolanele de pe-olaltă. Să te văz în scaunul Albei şi-apoi pot să pier…

Ferindu-şi privirile, Mihai iese în verdeața cîmpului, urmat de Mîrza, crăcănat şi fioros. Ajunşi în cortul mare, Raguzanul se-nclină, duhnind a sudoare şi-a cal încins.

— Ce-mi adusăşi, Giovanni?

— Veşti, cam puține, dar de preț, Măria Ta.

— Şezi şi deapănă, căpitane. Mîrzo, vesteşte-i pe Marcu şi Mihalcea. Şi spune să ne-aducă nişte vin. O fi însetat Raguzanul de-atîta tropot.

— Aici sîntem, Măria Ta. Am auzit de veşti şi ne-am înfățoşat pe dată!

Pe sub pologul larg, Mihalcea şi Marcu intră cu fețe îngrijorate, descinşi de arme.

Puțin după ei, un copil de casă aduce cupe şi-o carafă zveltă, zălogită poate din cortul lui Sigismund. Închină toți şi beau afund, ştergîndu-şi mustățile cu dosul mîinii.

— Ei, căpitane, s-auzim!

— Dieta nu s-a ținut, doamne. Numai consiliul lui Sigismund cu căpitanii şi juzii rămaşi. Acum principele e-n drum spre Moldova, cu suită neînsemnată şi strajă puțină. Ştefan Csáky e şi el pornit. Tot spre Moldova, pe alt drum. Unul din doi tot va ajunge, sau mai degrabă amîndoi.

— Tot mai trage nădejde la scaunul Albei. Mihalcea pufneşte cu zgomot.

— Lasă-l să spere, ban Mihalceo. Veştile încă nu s-au terminat… Urmează, căpitane, te-ascultăm.

— Aflat-am din gură vrednică de crezare că cetatea

Clujului e hotărîtă să te primească şi pe Măria Ta şi pe Basta, aşa cum se cuvine.

— N-au uitat mişelia nici faţă de Basta, nici faţă de noi. Şi-acum Guruslăul i-a încredinţat că nu-i alt chip decît supunerea... Mă aşteptam.

— Să ştii, Măria Ta, că Basta a cules ce s-a putut culege la Guruslău şi-acum e-n drum spre Clujul de care pomeneam. Nu ştiu şi n-am putut afla ce urmăreşte, dar tare mi-i teamă că n-are gînduri curate de fel...

— Măria Ta, slasă-mă să-l ţin sub privegherea ochilor. Trimite-mă cu scrisoare în tabăra imperialilor şi-am să-ţi dau de veste despre orice ticăloşie pe care o coace.

— Ba, Marcule! Destul sînt Stanca şi Florica şi Pătraşcul meu drag. Nu te pot zălogi cu bună ştiinţă pe tine, feciorul lui Petru Cercel şi nepotul meu. N-ar pregeta să te folosească ca momeală şi n-ar avea nimeni, nici Io şi nici Dachia, de cîstigat din asta.

— Atunci să ne împlinim oştile, doamne, şi să ne ţinem departe de el ca şi pînă acum.

— Aşa vom face, Mihalceo. Căpitanii au şi pornit. De-acum aştept să se-ntoarcă cu oştenii strînşi din satele vecine...

— Ar mai fi una, doamne...

— Ascult, căpitane, spune tot, să ştim şi să cumpănim cum se cuvine.

— Fără a bănui ce-l aşteaptă, căpitanul general al lui Sigismund...

— Korniş?

— El, doamne! A fost prins de sîrbii plecaţi de-a

dreptul din cîmpul Guruslăului.

— Şi?

— Mort! Mulți zic că Măria Ta i-ai ațîțat. S-ar putea ca şi Basta să înştiințeze pe Majestatea sa Rudolf.

— Păi da. Korniş era destul de plecat rigăi Rudolf, din cîte ştiam şi noi. Şi-a meritat soarta, Măria Ta. Generalul în cinstire de la Alba Iulia a intrat cu bună ştiință în mocirla trădării la Mirăslău.

— Nu huli, Marcule! Eu însumi l-am dezlegat de jurămîntul de fidelitate. Oricum, l-ar fi umbrit sîngele fratelui lui, pe care călăul de la Alba l-a făcut să înroşească butucul. Pentru ticăloasa trădare. Korni, a fost un oştean viteaz. Moartea lui nu ne bucură, cu toate că ne-a stat împotrivă cu sabia. Măcar a spus-o dinainte, fără ascunzişuri şi asta nu-i puțin... Mai e ceva, Raguzanule?

— Nu, doamne, atît am putut afla.

— Bine, du-te şi împlineşte-ți binemeritata hodină. Marcule!

— Poruncă, Măria Ta.

— Ai tocmit scrisorile?

— Îs gata, doamne. Una către nunțiul papal Filippe Spinelli de la Praga şi cealaltă către ambasadorul Spaniei la Praga. Don Guillermo de Clemente.

— Aşa, Marcule. Să ştie şi Liga Creştină că noi ne-am vărsat sîngele pentru împlinirea noroadelor acestea, gata să lupte pentru cauza sfintei cruci împotriva Porții...

În lărgimea taberei, zgomot de căruțe, urmat de tropote grăbite de cai. Apoi iar liniştea sufletească, lăsîndu-se grea peste cortul larg şi peste gîndurile

domnului, zgîndărit de veştile Raguzanului…

Iese în soarele de-afară şi cu ochii mijiți distinge lîngă loitrile unei căruțe figura paharnicului, aplecată de-a-ncălare peste margini. Apoi descălecă şi se-ntoarnă iar spre carul înalt. S-apleacă larg şi cuprinde în mîini capul în feşe al portarului, surîzîndu-i stins. Mihai s-a apropiat binişor, ferindu-se să-i stingherească. Zîmbeşte făptura paharnicului, simțind în palme căldura portarului. Zîmbeşte şi portarul, trezit la viață de priceperea doftoricirilor şi peste toate zimbeşte soarele aprins, vestind în inima domnului răsărit de pace şi belşug în pămîntul neamului.

Dinspre afundul de corturi, o doină molcomă se-ndeamnă limpede şi din iarbă cîntecul greierilor umple văzduhul, picurîndu-l alene cu țîrîit subțire…

*

* *

După-amiază de august. Ascuns fără veste, soarele se zbuciumă în dosul norului sîngeriu, zdrențuindu-l pe alocuri cu suliți fierbinți.

Porțile deschise darnic cuprind cu greu freamătul de lume. Oşteni şi gărzi se opintesc, trudind să pună stavilă mulțimilor. Lărgimile brațelor înzăuate stau îngemănate cu lungi halebarde, clipind tăios.

Într-un cerc cu rotunjimea chinuită de neastîmpărul curioşilor, episcopul şi vlădicii în odăjdii aurite dau greutate corului catedralei. Pecetluiesc binecuvîntarea cu osanale grave. Armoniile cîntului se-nalță spre tării, sprijinite trainic pe fundalul başilor. Dangăt tînguit de clopote-n depărtare.

La cincizeci de paşi, în şaua lui Sultan, Mihai pare desprins din afundul azuriu al zărilor. Mantia albă cu crinii regali atîrnă bogată peste crupa armăsarului.

Peste capetele demnitarilor, mulțimea aclamă. Fețe tălăzuindu-şi zîmbetul.

Episcopul înalță dreapta. Judele, urmat de mai marii oraşului, se-ndeamnă strepezit să-i dea cinstirea de bun sosit. Apoi cetele boierilor, închinîndu-se după datină, cum i se cuvine unui domn adevărat. Moldovenii mai blajini, muntenii aprigi, ca-n fața unuia dintr-ai lor... Îi cercetează cu îngăduință, cinstindu-le gîndul bun poposit aici de peste munți.

— Eşti slăvit iar, Măria Ta, ca atunci la Alba. Numai firmanul mai lipseşte.

— Nu tot ce zboară sus e vultur, paharnice!

— Măria Ta, chiar de nobilii-s doar cu vorba mieroasă, norodul îşi cheamă cu tot sufletul voievodul dreptății. Priveşte şi spune de n-am dreptate.

În stînga lui Turturea, un zdrahon mustăcios şi-a înălțat pruncul sus, peste marea de capete. Obrăjorul de lapte a surîs, în timp ce soarele scăpat din tivul norului s-a spart în diamantul gugiumanului. Gropițele pruncului au săgetat înaltul într-un gîngurit vesel, pecete vie între soarele fierbinte şi gugiumanul voievodului. Mihai a zîmbit stins, pîrjolit de-un foc lăuntric. Peste flăcările rugului mistuind trupul lui Baba Novac, gînguritul nevinovat s-a prelins ca o apă vie, netezindu-i durerea, îngropînd-o pe mai tirziu. A-ntors capul de la mulțimile vînzolite şi a mîngîiat cu ochii şirurile oştirii care a adus cu sine şi prin sine facla biruinții de pe dealurile Guruslăului. Ce altceva

decît şirurile acestor viteji i-au putut scoate pe judele şi mai marii oraşului să-l primească cu slavă? Şi fără de ei, pînă unde s-ar fi urcat aroganța acestor azi atît de solemne gazde?...

Se-ntoarnă iar spre mulțimile adunate, lăsînd să-l umple cu prea plinul nevinovăției fluturarea zecilor de mînuțe aburcate-n spinările tîrgoveților. Simte dincolo de ceasul acesta, şi de cel de la Alba deopotrivă, adevărul zidit în limpezimile Magnei şi ştie că-l va împlini cu strășnicie...

Va ierta Clujul, aşa cum moşii şi strămoşii lui au iertat dintotdeauna. Va ierta, îmbiind viața să-şi urmeze calea sub steaua nouă, abia licărită a Guruslăului...

N-a intrat în cetate. N-a primit cheia de aur a oraşului, aşa cum Clujul ar fi vrut-o. S-a întors în cîmpul din afara cetății, între ai săi, legînd tabără şi urmînd să intre în cetate cînd va voi făcîndu-i să priceapă că n-a uitat nimic, dar c-a iertat, spre pildă şi spre aducere aminte.

Peste ceasuri, sub pîcla înserării, cortul uriaş îşi întinde umbra pe iarba încă încinsă. Revede în gînd colegiul iezuiților — închistat şi auster, abia primindu-l pe prințul Pătraşcu printre odraslele plesnind de îngîmfare ale nemeşilor.

Acum, că i-a ascultat pe solii locotenenței valahe, a priceput că Buzeştii i-au rămas acelaşi reazem cu două tăişuri — dînd şi cerînd deopotrivă. N-are teamă, Tîrgovişteа va şti să-i primească feciorul, va şti şi el să privegheze altfel ca mai an şi nu va cuteza turcul, de-i va sta timpul în preajmă.

Simte dureros de limpede toată truda cu care va trebui să-ncovoaie acest timp nestatornic al principilor, ca să-mplinească şi-acolo, în Moldova sfintului Ştefan, pohta ce-a pohtit încă de-acum cinci ani, fără să ostenească, fără să renunțe nici o clipită…

— Măria Ta, îngăduie o vorbă…

Umbra lui Stroe, strivind-o pe-a sa în tremurul slab al amurgului…

— Ştiu, Stroe, ştiu ce te doare… Lasă, grînele şi roada viilor nu s-or pierde. Mai e puțin şi vă slobozosc, vă las să vă împliniți truda de veacuri…

— Auziși ce spuseră boierii, fi bine să fie brațe tari şi-acolo. Turcu-i viclean şi lacom, Măria Ta… După ce roada-i adunată, pică la masă cu pîine nouă şi tulburel cu pastramă crudă…

— Nu fi hiclean tu, Stroe, că eşti pămîntean, nu păgîn. Las' că te-aşteaptă ea Sima cu tulburelu' şi fără să-l culegi în butiile cele pîntecoase.

— Iertare, Măria Ta, da' nu-i de şagă… Oştenii-s cu grija în suflet… şi-aici izbirăm cu folos…

— Aşa-i, Stroe… cu folos…

Mihai se-nalță. Bate în talgerul de bronz luat cine ştie de cine din cortul lui Sigismund.

— Să vină Leca, voi s-aud…

— Măria Ta…

— Şezi, Stroe. S-auzim cu cît folos îi izbirăm… Şezi am zis!

Pe sub pologul larg, Leca se-arată, îngenunchind cu grăbire.

— Zi-i, căpitane. Tot, pînă la capăt!

— Măria Ta, am sosit în cetate pe şapte august în

zori. Judele m-a amînat, dar a dat poruncă să fiu găzduit cum se cuvine. Cetatea era frămîntată şi judele se pare c-a primit pe Ştefan Prepostváry în scurtă audienţă. Oricum, pe opt erau şi el şi-un valon al lui Basta la "Mistreţul", în aleasă găzduire. I-am ocolit şi-am tras la alt han, încercînd să dau de boierii ţării. Mi-a spus dumnealui comisul Ghenţea că grecul Stavrinos a fost slobozit odată cu ei. Au pornit către Măria Ta, dar erai plecat din tabăra Moftinului. Şi-atunci s-au abătut să-ţi iasă-n cale, da' au fost prinşi de oamenii judelui şi aduşi între suliţi în Casa Sfatului. Apoi au fost ferecaţi. În turn l-au găsit şi pe grecul stihuitor şi vistiernic Măriei Tale. Au stat robi în turnul cel mare de la 13 iulie, cu gîndul că va fi de partea Ta izbînda şi că o să vii să-i slobozi.

— Cum?... Boierii Valahiei ostatici în turn, ca furii şi ucigaşii?!

— Ogoaie-te, Stroe, şi lasă-l să sfirşească...

— Pe nouă august au sosit imperialii, porniţi foarte şi cu Basta, făcîndu-se că nu-i vede. Abia a putut acel Vicenzo Jaccoul să-i potolească pe blestemaţii de valoni. Măria Ta, eu însumi am sîngerat la vederea turbaţilor vînturînd mahalalele. Căpitanul Beauri, c-un prunc de faşă scurs pe vîrful lancei, spinteca tot ce-i cădea sub sabie... Văzînd asta, gospodarul oraşului s-a înfăţişat împreună cu judele la Basta! Ştiu că Lorenz Schmelzer le-a dat lui Kápi György şi lui Prepostváry mîncare şi vin îndestul pentru toată oştirea.

— Atîta?

— Ar mai fi, doamne... Anume că, din spusa

copistului aflat în slujba judelui, ştiu că Basta s-a numit cu de la el putere căpitan general al oştilor Coroanei Majestății... *et Transilvaniae generalis capitaneus...* [1]

Tăcere. Umbra cortului s-a lățit tot mai grea. Boier Stroe a suspinat încrîncenat şi Aga Leca s-a tras mai la o parte, minunîndu-se de puterea domnului de a-şi mistui veninul în sine, fără a tălmăci nimic pe fața de gheață.

Stînga lui Mihai striveşte grifonul din garda săbiei, zdrelindu-şi degetele scurse de sînge. Din largul taberei, corul cazacilor se revarsă bărbăteşte, cinstindu-le cina...

*

* *

— Între rugul din suflet şi sabia judecății drepte, Măria Sa a ales ce era de ales, căpitane.

— Gîndeşti, paharnice, că pentru trufia şi vînzarea nemeşilor mila e cea mai potrivită?

— Cu siguranță nu, căpitane! Dar în mila de care vorbim intră sutele de prunci nevinovați, bătrînii şi tîrgoveții cetății care l-au aşteptat ca pe-un izbăvitor şi l-au primit ca pe domnul lor dintotdeauna.

Turturea îşi trage calul mai într-o parte, silindu-l şi pe comis să-l urmeze mai la fereală din calea soarelui toropitor.

În fața lor, dintre coroanele largi al castanilor bătrîni, Turnul croitorilor se înalță neguros, ca un prapore de cremene sură pe un petec de albastru

[1] et Transilvaniae generalis capitaneus (lat.) - şi căpitan general al Transilvaniei.

limpede şi înalt. Mulțime de oameni, oşteni, boierii soliilor din Moldova şi Muntenia stau mărturie acestei aduceri de cinstire aceluia ce a fost Baba Novac, căpitan între căpitani, fulgerul de foc al Măriei Sale.

Steagul cel mare al țării, sub flamura căruia a răsunat la Alba legămîntul lui Mihai voievod, avîndu-l de-a dreapta pe Novacul viu, cu veşnicul lui surîs, flutură acum în adierea moale, cu hampa înfiptă straşnic pe locul unde a stat țeapă care l-a martirizat, sub ochii îngroziți ai aceluiaşi norod…

Sub pînza bătrînă de lupte şi pribegie, Mihai, cu pletele descoperite, aduce dovadă de cum ştie un oştean să prețuiască o jertfă de viteaz.

În latura dreaptă, cîntul prohodului se-nalță apăsător şi ochii paharnicului caută trişti spre statura voievodului, zguduită de plîns mut.

Pricep toți că strălucirea de la Alba a lui „Mihai-voievod, domnul Țării Româneşti, al Ardealului şi a toată Țara Moldovei” … se împlineşte în bărbăția durerii, aici, în Clujul răscumpărat din mişelia vînzării de lacrima fugară a unui alt Mihai, spălînd ruşinea din cîntul tîrziu al prohodului - mult prea tîrziu, dincoace de ceasul Guruslăului…

Între boierii celor două țări, Mihalcea şi Marcu. Iarna alături de primăvară stau pricepînd ce nu pot pricepe ceilalți, dincolo de solemnitatea momentului. Dureri strînse bob lîngă bob, de la Praga pînă aici. Le-au ferecat cu lacăt straşnic, numai pentru ei.

— Geaba, paharnice, mie-mi pare că şi ultimul cerşetor rîjeşte strîmb.

— Te-ai înrăit, comise, şi te-au călcat vremurile, cu

pecetea lor de zbatere în nesiguranță. Erai mai aprig la Şelimbăr, gata deopotrivă să tragi sabia sau să ierți păcatul cutezanței. Acu… te-au călcat vremurile.

— O fi cum spui, da' nu pot să uit nici ziua de ieri. Să ceară Basta Clujului să-i hrănească doar lui oştirea şi-a noastră ba, nu m-am aşteptat!

— Basta îşi are legile lui de aventurier vîndut. Treaba asta cu cinstirea Novacului o să-l facă să spumege iar.

— Auzii că-i bolnav, dar cînd Sigismund Rákoczi i-a mărturisit că ardelenii sînt mai bucuroşi să le fie Mihai domn…

— Şi nu-i aşa?

— Aşa-i, da, asta-i boală ce se lasă cu hicleşug.

— Căpitane, şi eu simt la fel. Da' Măria Sa m-o cercetat amarnic pentru teama asta cîinească de vînzare. Fereşte-te să te-auză.

— Ştiu, paharnice, da' nu-i de ascuns nimica. Că-i Basta căzut la „grele gînduri" o ştie şi domnul.

— O ştie, că Rați al nostru a spus-o tare în fața Casei Sfatului: „Vor vedea clujenii şi în scurt timp vor înțelege că au alt stăpîn, nu pe acela pe care-l cred ei"…

— Mie unuia mi-i teamă şi de altceva. O să dea porunci grabnice voievodul, să limpezească încîlcelile politiceşti şi pe cele militare. Şi-o să rămînă cu oaste şi credincioşi puțini.

— Asta ar fi cum ar fi, da' de le dă drumu' roşilor de țară şi călărimilor domneşti cu boier Stroe, chiar că rămîne doar cu legefiii unguri şi cu ce s-a mai strîns în pripă de pe lîngă Zalău.

Litania prohodului pluteşte încă în aer. Norodul rămîne nemişcat. În faţa steagului, Mihai ar părea împietrit, dacă adierea molcomă nu i-ar vîntura pletele, răcorindu-i tîmpla. Imaginile se învîlvorează cu încapățînare şi-n ochii domnului se perindă la nesfirşit cizma lui Moise lovind obrazul trudit şi imediat ochii Novacului căscați de încrîncenare, topindu-se în strînsoarea limbilor de foc.

— Măria Ta, slujba s-a mîntuit. Se cuvine să ne tragem la tabără.

Vorba banului, domoală, îl coboară încet aici, pe țarina trecută prin chinuri, printre ai săi binecredincioşi din-totdeauna.

Încalecă pe Sultan, mai mult pe ghicite, şi-n puhoiul de lume se cască largă uliță. Din înălțimi, Turnul croitorilor veghează în neclintirea-i cenuşie peste capetele plecate smerit, în faţa lui Mihai voievod.

20

Măria Ta, Măria Ta, veşti de la căpitanul Racea din cetatea Tîrgovişteі!

— Cine, paharnice?

— Căpitanul Creţu, acu' pică de la drum.

— Adă-l, s-auz ce mai lucrează mustăciosul de Racea.

Cu cizmele înalte, împintenate cu zimţi de argint, Creţu îşi flutură mantia într-o plecăciune adîncă. Mihai zîmbeşte, amintindu-şi-l prin ani, acolo, la mlaştinile Neajlovului, zbîrlit şi încotoşmănat în blana de urs stropită toată de sîngele păgînilor. Ce iute trec anii şi ce cavaler desăvîrşit a ieşit din uriaşul bolovănos de atunci...

— S-aud, căpitane, ce veşti te-au purtat încoace?

— Măria Ta, de la Racea cel aprig prea plecată închinăciune şi ani mulţi cu sănătate. Mă trimise încoace cu o carte pe care domnia sa a oprit-o de la un ceauş ce-şi ducea convoiul din jos de Craiova. Iat-o.

La semnul domnului, Marcu întinde mîna şi rupe peceţile, cetind direct din turceşte.

Ochii domnului surîd melancolici şi Creţu pricepe că nu-s cu îngrijorare veştile.

— Va să zică dumnealui ceauşul Ridva îi scrie de la Solnoc pe Tisa lui Sinan paşa, acum muhafiz de Eger, de victoria noastră la Guruslău.

— Măria Ta, muhafizul ista de Sinan îi cu alte cu-

vinte pîrcălab în cetatea lui, nu?

— Cam aşa, paharnice, de ce mă-ntrebi?

— L-am văzut de mult la Temişoara. Cumplit om. Era însoțit cu toată cinstirea de aga Hasan al ienicerilor spre palatul lui Bektaş paşa.

Voievodul se lasă dus de valul amintirilor spre tinerețile sale pierdute printre frumusețile Cornului de Aur. Le-a putut atunci cunoaşte şi pricepe istoria şi măreția acestor păgîni. Îl vede în închipuire pe Mehmed al treilea, atunci un copli năzuros, acum sultan. Revede convoiul vaselor luxoase despicînd limpezimile apelor pînă la elegantul Eyub, adăpostind în mijloc mausoleul sacru, chiar pe locul unde învățăcelul profetului Mohamed, Ayyub Ansari, zace-n somn de veci. Acolo se rugau toți sultanii înainte de încingere, acolo în răcoarea zidurilor severe se va fi rugat şi Mehmed, înainte de a fi încins cu sabia sfîntă a marelui Osman, întemeietorul dinastiei.

Pricepe iar, cu strîngere de inimă, că oricît de lacomi au fost şi mai sînt turcii, n-au forțat niciodată norodul Valahiei aşa cum a cutezat acest Sigismund. Trufia fără de temei a apusului i-a ferit pe mulți din adepții Coranului să guste ruşinea înfrîngerii.

L-au vrut păgînii de partea lor. O ştie. Poate-l mai vor şi-acum. I-a trimis atunci sultanul Murad semnul cel mai înalt de prețuire, sabia cu care l-au încins la Alba solii padişahului... Şi alăturat lor, acel doctor Bartolomeus Pezzen l-a încins c-un colan al Casei de Austria, a cărui valoare amară a putut-o cunoaşte în calea pribegiei.

Mulți vor socoti poate c-a greşit, lovind în turci şi

supunîndu-se unui rigă îndrăgostit doar de astrologia şi ceasurile lui. Ştie că n-a putut altfel: chipul Magnei Dacia, renăscută cu ajutorul celor de-o credință cu el, l-a silit să adopte politichia complicată a apusului.

Turcii sînt mult prea puternici ca să poată înghiți unirea celor trei țări. Văduviți dintr-o dată de-atîta bogăție scursă, Poarta i-ar fi stat împotrivă înainte de-a fi putut împlini măcar un pas.

— Măria Ta, cer preaplecat îngăduință să purced spre hotarul Valahiei.

Stroe, învîlvorat şi masiv, se cumpăneşte ruşinat de pe-un picior pe altul, alături de boierii munteni, cu Andronic Vistier.

— Dacă vă cheamă cugetul şi rosturile către acolo, duceți-vă, Stroe. Aveți grijă de încercările turcului. Mai cu osebire în partea Temişoarei v-ar putea hărțui Bektaş paşa. Cu siguranță Sigismund va obține de la Poartă ajutor. Poate şi de la poloni. Zamoyski nu poate sta liniştii, ştiindu-ne în drum spre Alba Iulia... Spune-i lui Stoichiță c-am poruncit să strîngă roadele cîmpului şi-ale viilor şi prisăcilor cum se cuvine. Roşii de țară şi călărimile domneşti le luați cu voi. Să stați în fiece moment gata să lăsați hotarele şi holdele şi să prindeți sabia. Nu se ştie ce ne aşteaptă...

În colțul cortului, Turturea, cu sufletul pierdut. Avea deci comisul dreptate. Face un pas:

— Măria Ta, iertare!

— Ce-i, paharnice?

— Nu-i cuminte să-ți împuținezi oastea care şi aşa trebuie împlintă. În genunchi mă rog, nu-i depărta de la tabără măcar pe roşii de țară.

— Ridică-te, Turtureo. Te vaieți ca o babă. N-am a mă teme pe pământul în care norodul şi-a aşteptat şi ales domnul. Chiar tu ai spus-o!

— Aşa-i, Măria Ta. Am spus-o şi-o spun şi-acuma, da' norodu-i departe, la rosturile lui, risipit în satele şi cetățile țării. Şi primejdia-i aproape, Măria Ta, aici în inima Clujului.

— Iar Basta?! Nu, paharnice, nu voi să mai aud de asemenea teamă.

— Măria Ta, paharnicul nu-i deloc temător pe degeaba. M-alătur rugii lui, rugămintea anilor mei aşternuți în albul pletelor şi-al bărbii. Nu te lăsa singur!

— Apăi şi tu, Mihalceo, te temi de Basta? Poftim, tu rămîi cu mine. Ca să-ți fie cugetul liniştit.

— Măria Ta, ştii că sabia mea mai poate flutura din teacă, da' ce pot nişte biete ciolane bătrîne în contra hiclenici şi-a armiei lui Basta?

— Ajunge, diavole! M-ai hotărît… Stroe!

— Poruncă, doamne.

— Iei pe mehedințeni cu tine. Şi pe roşii de țară. Călărimile domneşti le laşi aici. Se descurcă Stoichiță şi Teodosie şi fără ei.

— Paharnice!

— Poruncă.

— Cheamă-i pe Mîrza şi Raț.

Răsăriți ca din pământ, cei doi se-ndeasă în largul cortului.

— Plecați amîndoi cu călărimile domneşti. Pregătiți scaunul la Alba Iulia şi-apoi luați Făgăraşul. Auzii că-i Moise acolo, aveți grijă. Vreau să-i scoateți pe coceni şi

pe doamna teferi din cetate. Ne-ntîlnim la Alba.

— Păi se cheamă că tot singur rămîi, Măria Ta.

— Bane Mihalcea, ți-am promis că-mi stai în preajmă. Sau mă vreți în raclă de sticlă să nu m-atingă nici vîntul? Marcule!

— Poruncă, doamne.

— Spune-i căpitanului Crețu să ia tunurile şi căruțele cu zaherea şi să apuce drumul Turdei. Boieri dumneavoastră, cetatea Albei ne cheamă; s-avem cugetele întregi. Gîndiți-vă la trebile țării, la nevoile şi sporul ei şi lăsați-l pe Basta cu ale lui. De cine ajunge întîi la Alba, atîrnă soarta Transilvaniei. Purcedeți dar!

Sub flamura mare străjuind cortul, vorbele lui Mihai se înalță cutezătoare, ca o prorocire la viitorul Magnei.

*

* *

Jucîndu-şi iapa sireapă cu copci laterale, Beauri, mîndru şi încoifat, se-apropie de din latura îngustă a taberei. Mai mult dintr-o pornire lăuntrică, Turturea îi iese în cale, apucînd fugarul de dîrlogi.

— Căpitane, ce pricină v-aduce?

Întrebarea scăpărată în limba de tabără obişnuită imperialilor rămîne fără răspuns. Beauri trage din tureatca înaltă a cizmelor un sul cu peceți şi latră într-o latinească aproximativă:

— Pentru voievodul valah, poruncile negreşite ale Excelenței sale Mathias. *Coronae exercitus*[1] *et Transsylvaniae generalis capitaneus,* Giorgio Basta.

[1] Coronae exercitus (lat.) - oastea coroanei.

— Apoi parcă mai discutarăm povestea asta cu poruncile unui locotenent colonel care-şi spune după placul inimii general, porunci date cu multă lipsă de ruşine, unui principe domnitor, voievod coborîtor din stirpea Basarabilor şi familiar al Casei de Austria, numit de însăşi Sacra Majestate Rudolf al II-lea comandant general al armatelor imperiului.

Exprimarea lungă, într-o aleasă latinească de cancelarie, îl pune în încurcătură pe valon, care reia în limbajul de tabără:

— Căpitane... ă... Păsărică... Am porunca să înmînez scrisoarea voievodului tău, pricepi?

— Eh, aşa parcă mai pricep. Fii bun şi descălecă pînă ce-oi duce eu scrisoarea Măriei Sale. Simioane!

— Poruncă, paharnice.

— Ia-l şi pe Stanciu şi veniţi încoace.

Peste puțin, doi oşteni cu fețe de copilandri se arată într-armați după socoteala lăncierilor uşori, ținîndu-şi sulițele lungi în cumpănire.

— Țineți de urît frumosului căpitan. De cumva i se urăşte cu statul, gîdilați-l cu sulița atît cît să priceați că-i slobod a sta doar aici cu voi.

Oştenii fac semn c-au înțeles şi paharnicul se-ntoarnă spre valon cu fața surîzătoare:

— Am dat poruncă să vă țină plăcută tovărăşie! Ca un om de arme ce sînteți, poate veți avea curiozitatea să cercetați tabăra. Vă asigur că peste tot sulițele şi săbiile sînt la fel de ascuțite. Îmi fac datoria să vă previn că oştenii au poruncă straşnică. Nu-i de joacă cu aceşti flăcăi deprinşi să doboare ursul în luptă dreaptă.

Se-ntoarce fulgerat, lăsîndu-l pe căpitan descumpănit, descălecînd între suliţaşii zîmbind curioşi.

În cortul domnului, vînzoleală mare. Căpitani şi olăcari intră şi ies cu grăbire, ducînd poruncile aprige.

— Măria Ta,scrisoare de la ghinărarul Basta.

— Ce vrea? Cine-o aduse?

— Căpitanul valon de-a luptat în garda Măriei Tale la Guruslău.

— A, prietenul tău de dincoace de mormînt. Beauri, nu?

— El, doamne, înfumurat ca-ntotdeauna.

— Şi l-ai lăsat să-şi mestece fumurile cu pază pe sprînceană?

— Iertare, doamne, uitasem şi de Caşovia şi de pumnal, de a nu se obrăznicea iar.

— Măria Ta, pe cine trimitem înainte?

— Să meargă Samoilă căpitan şi comisul, că ştie să aleagă loc de tabără prielnic.

Marcu se retrage, fluturîndu-şi mantia subţire.

— Dă-mi scrisoarea, paharnice.

Cu mîna grăbită, Mihai înlătură pecetea, citind cu privire înviforată.

— Ticălosul. Ne trimite poruncă să plecăm în urma oştirii lui. Zice că ţara-i cu primejdie încă şi ne scuteşte cu clemenţa tovarăşului de arme de eventuale neplăceri.

— Şi-ncotro pleacă, Măria Ta?

— Spre Turda, bunînţeles. Paharnice, fugi şi spune-i Marcului să tocmească toată oştirea. Plecăm acum. Fără nici un bob de zăbavă!

— Măria Ta, ăstuia, valonului, ce-i spun?

— Nimic! Va pricepe şi singur ce gînduri are „valahul preasupus lui Basta”... Du-te. Găteşte-te de drum lung şi cu primejdii. Cînd eşti gata, caută-mă, să-ți desluşesc porunca.

— Măria Ta...

— Fără cîrteală, paharnice! Am cine mă păzi. Drumul tău îi mai cu primejdie decît al meu. Du-te!

Peste un ceas cîmpia rămîne goală, ca şi cînd niciodată n-ar fi fost tropotită de muncile taberei. Oastea se scurge pe sub brîul de ziduri, urmînd calea Turzii către drumul abrupt al Turnului croitorilor. Lipsiți de greutatea tunurilor şi fără anevoia harabalelor şi carelor de povară, oştenii, în majoritate călări, trec cu grăbire în rînduri strînse.

În curțile megieşe şi mai cu seamă în uliță, pe lîngă garduri, mulțime de gură-cască stau strînşi ciopor, urmărind cu încîntare revărsarea oştirii.

După primul pîlc, din cetele secuilor şi-ale cetăților prietene, Mihai, în fruntea călărimilor domneşti, saltă mohorît în şaua lui Sultan. De-a stînga şi de-a dreapta, Marcu şi Mihalcea călăresc resemnați, nevoind să-i tulbure gîndurile. Curînd Sultan ia în copite costişa Feleacului şi ochii domnului cuprind flamura uriaşă străjuită de turnul mucezit. Din umbra flamurei se desprinde un oştean tropotind mai mult pe loc, cu za subțire şi chivără de oțel albăstriu.

Cînd domnul ajunge sus, se-nchină de-a-ncălare, aşteptînd semnul.

— Îndrăzneşte, paharnice, trage-te în dreapta noastră. Marcule, cercetează curgerea armiei şi

grijeşte să nu fie pricină pentru tîrgoveți.

Marcu dă pinteni şi paharnicul se trage lîngă Mihai, potrivind în latul tarniței desaga cu merinde.

— Măria Ta, aştept porunca.

— Paharnice, voi ca înaintea lui Marcu şi-a lui Mîrza s-ajungi în cetatea Făgăraşului. Drumu-i cu mare primejdie, mai ales aşa, de unu' singur. De era Anghelache teafăr, ți-l dădeam tovarăş. Aşa, pe cine-l vrei?

— Măria Ta socoteşte că singur nu m-oi descurca?

— Porunca-i de mare taină, Turturea. Da' şi greul îi pentru doi. Trebuie să te strecori măcar tu în apartamentele coconului Pătraşcu. Caută cu fereală să întîlneşti la hanul de lîngă porțile cetății pe omul lui Senyey, un vînător vestit pe nume Ferencz Bálint. Prin el o să poți pricepe cum poți intra în casele ostatecilor. Să pui să-l anunțe şi pe clucerul Zaharie.

— Îl ştiu, doamne.

— Bine. Iată dar, cu Pătraşcu puteți împlini cinci săbii agere. Nu uita, fără Pătraşcu, neguțarea pe care o vor nemeşii şi Moise nu mai are valoare. Spune-i doamnei şi Florichii că ostile cu Marcu şi Mîrza în jurul cetății vor fi îndestul pentru a le chezăşui libertatea. Asta-i. Fie-ți soarta norocoasă.

Din sînul tunicii voievodul scoate o pungă doldora, întinzîndu-o cu stînga hotărît, ca o poruncă:

— Ți-o fi de trebuință!

Cu ochii la chipul muncit de gînduri al domnului, Turturea se trage, zîmbind stins, dincolo de fluturarea marii flamuri.

Cetele de oşteni se revarsă spre întinderea slobodă

şi călăreții domneşti încep a cînta, stîrnind verdeața cu vuiet înalt. Trec înviforați, de parcă ar spune domnului că ştiu spre ce-au plecat: să împlinească pohta ce-au pohtit țara şi voievodul!

Rămas în umbra flamurii, paharnicul simte un gust amar şi cu tot cîntul avîntat al oştenilor, un fior rece îi străbate cugetul şi umbra marelui steag i se pare umbră de prapor neguros. Nici vorbă de teamă pentru porunca de taină. Cu atît mai puțin de biata-i viață. Stă dus cu ochii pe zare şi-apoi îi coboară trudiți pe albul mantiei, ascunzîndu-l vederii pe Sultan. Numai barba avîntată sub gugiumanul domnului se mai înțelege pe limpezimea depărtării. Paharnicul îndeamnă cu pulpa uşor, neîndrăznind să-şi ia ochii de pe mantia albă, topindu-se încet în cotul drumului.

Din afundul găunos al bastionului croitorilor, o buhă speriată îşi striveşte țipătul de umbra flamurii, picurîndu-i în suflet crîmpeie din prohodul lui Baba Novac...

*

* *

— Excelență, consider că obrăznicia acestui valah a atins marginile răbdării!

— Calm, Vincenzo, calm. Le-am notat toate obrăzniciile în jurnalul meu intim. Ce spune domnul comisar imperial?

— Găsesc şi eu că dacă a plecat fără să anunțe sau să țină seamă de sfatul nostru, sfidarea este mai mult decît evidentă.

— Şi cum spui, dragul nostru Beauri, te-au ținut sub pază şi nu ți-au dat nici un răspuns?

— Aşa cum v-am istorisit, Excelenţă. Am fost reţinut la marginea taberei între lăncieri, fără a avea posibilitatea să capăt un răspuns de la voievod.

— Da, da, se parc că „zarurile au fost aruncate”... Să vedem ce va aduce trecerea acestui Rubicon al Transilvaniei: valahul vede o adevărată încoronare la Alba.

Comisarul imperial îşi plimbă privirile intrigate de la obrazul tăios al lui Beauri la ochii verzui, de guşter, ai lui Basta. Peste tăcerea grea, paşii zăngăniţi ai străjilor se aud clar.

— Vincenzo, anunţă căpitanii să pregătească oştirea.

— Vreţi să ridicăm tabăra?

Glasul comisarului se sparge de fruntea brobonită a generalului.

— Dragă domnule Székely, plecăm în marş forţat. Va asigur că pînă-n seară legăm tabără în plăcuta vecinătate a valahului.

— Socotesc că ar trebui înştiinţată Majestatea Sa imperială.

— Socotiţi bine, dar timpul ne stă împotrivă. Oricum un răspuns nu ne-ar putea ajunge decît la Alba Iulia, cu un principe Mihail deja încoronat.

— Afurisită, treabă!

— Aveţi vreo altă propunere?

— Poate ar fi bine să ne convingem de intenţiile sigure ale voievodului. E totuşi un familiar al Casei de Austria.

— Dar intenţiile sînt cît se poate de clare, domnule comisar.

— Şi dacă se nasc neînțelegeri?

— Le vom rezolva în interesul Sacrei Majestăți.

— Credeți că vom ajunge să fim nevoiți a-l împiedica în înaintare?

— Cu siguranță.

— Asta ar duce la dezbinarea scopului general pentru care am plecat.

— Nu eu o doresc, domnule comisar.

— Poate va izbucni şi un conflict armat. Aşa ceva nu-i de dorit!

— Exact. Aşa ceva nu-i de dorit ş-atunci va trebui să procedăm cu tact. Aveți încredere în experiența mea. La Alba Iulia nu va domni nici un principe Valah. V-o promit!

— Fie, ridicați dar tabăra. Vom vedea ce-o să mai fie.

— O să fie ce-o să vrem noi, domnule comisar. Mai exact ce-o să vrea Sacra Majestate prin noi. Chiar şi Guruslăul nu-i decît o părticică din voința imperiului.

— Atunci poate era mai bine să nu ne oprim la Cluj.

— Ştiu ce vreți să spuneți. Vom ajunge, fiți fără teamă, o dată cu valahul la Alba.

— O dată cu el da. Dar nu înaintea lui. Am fi ocolit poate o seamă de neplăceri care aşa oricum se vor ivi.

— Oştirea e sleită, domnule comisar. Şi cred că nu doriți să distrug oştenii Sacrei Majestăți pentru capriciile unui comandir care se grăbeşte zdrobindu-şi oştenii.

— Care sînt şi ei recrutați cu banii imperiului.

— Aşa, domnule Székely. Ştiam c-o să intrați în miezul lucrurilor. De altfel vă revine menirea să

înştiințați pe Serenissima Majestate de felul cum şi-a folosit ajutorul în bani şi trupele.

— Mda, mă tem că ați avut dreptate, Excelență, atunci la Guruslău.

— La ce vă referiți?

— Scrisoarea.

— A, o păstrez la loc sigur. Cine ştie ce ne aduce ziua de mîine.

— Am convingerea că totuşi ați şti cu precizie ce urmează.

— Atunci e bine. Înseamnă că vă puteți bizui pe un aliat care ştie multe.

— Un aliat pe care e bine să-l respecți.

— Numai dacă vă încearcă temeri anume sau păreri de rău.

— Excelență, gîndesc c-ar fi bine să mă trimiteți înainte. Cu o scrisoare sau un mesaj venind de la domnul comisar imperial. L-aş ține pe valah sub observație.

— Sau ai sta, dragă Beauri, mai mult între săbiile prostimii. Nu! N-a sosit încă ceasul, domnul Székely are dreptate. Vom afla abia la Turda dacă mai e ceva de aflat în povestea asta.

De sub sprîncenele rărite, ochii bulbucați sticlesc mocnit, strivind adevărul în unda verzuie. Vuietul taberei se ridică polemic şi comisarul se întreabă, cine ştie a cîta oară, ce e de fapt acest Basta: un soldat plămădit în fixitatea canoanelor, un abil aventurier dornic de glorie sau un, negustor de suflete fără pic de omenie?

Adevărul e că aşa cum e spusă de Basta. povestea

valahului pare puțin prielnică intereselor coroanei. Şi totuşi principele are mulți, chiar foarte mulți prieteni la curte. Să nu mai vorbim despre Maria Cristina; o alianță a lui Mihai cu ea ar da peste cap toate ambițiile acestui mercenar, cu valonii şi averile lui de-a valma. Mîna unei *Transilvaniae Princeps, partium regni Hungariae Domina, Archiducissa Austria*[1] şi pe deasupra vara Sacrei Majestăți nu ar fi deloc de neluat în seamă pentru destinul acestui *Michael Moldaviae ac Transalpinae Wayvoda, Sacrae Cesareae Regiaeque Maiestatis consiliarius et exercitus praefectus…*[2]

[1] Transilvaniae Princeps, partium regni Hungariae Domini, Arhiducissa Austriae (lat.) - principesă a Transilvaniei stăpînă a părţilor din regatul Ungariei, arhiducesă a Austriei.

[2] Michael Moldaviae ac Transalpinae Wayvoda, Sacrae Caesarae Regiaque Maiestatis consiliarius et exercitus praefectus (lat.) – Mihai, voievod al Moldovei şi Ţării Româneşti, consilier al Sacrei Majestăţi Imperiale şi Regale şi comandant al armatei.

21

Pe dunga zării o geana abia pălită se străduie să pătrundă negura dintre cer şi pămînt.

În faţa cortului, cu mîinile în şold şi pletele slobode, Mihai se lasă toropit de rafalele repezi. Răbufnetul unui vînticel sîrnit de cine ştie unde învăluie pînzele de apă, întunecind orizontul. Plouă răzbit cu icnete de tunet, clătinînd pînza îmbîcsită de ape. Închide ochii. Întinde maîinile cu căuşurile năpădite, apoi se despoaie scurt, dezvelindu-şi pieptul sub trîmbele de apă. A mai stat aşa. Tot într-o tabără. Atunci cînd i-a prorocit uriaşul Anghelache apropierea oştilor cu banul dupăit de udeală...

Cit e de-atunci... Ce-o fi făcînd portarul mistuit de pojarniţa rănilor?... Îşi lasă gîndurile slobode şi dintr-o dată se simte singur, ucigător de singur, sub torentele de apă prăvălindu-se reci.

Aşa cum se aşteptase, Basta l-a ajuns aseară. Şi-a legat tabăra mai la Vale lîngă drumul către Vinţ şi Aiud. L-a închis cu bună ştiinţă aici, în dunga depărtaţă a Arieşului, silindu-l să înţeleagă că Alba îi va primi pe amîndoi deodată.

Se-ntoarnă spre cortul cu flamura tînguită de plesnetul ploii.

— Măria Ta, poate totuşi ai uitat prea mult de diplomaţia pe care ţi-o ştiu toţi. Azi dimineaţă l-ai

înfruntat pe Basta, cu propria lui fudulie, dîndu-i prilej de față cu tot consiliul să te aibă la mînă…

— Mihalceo, cam mult îți greşi domnul tău în ultimă vreme, ce zici?

— Iertare, doamne, de greşit aş voi să-mi greşească mie mereu. Sieşi să nu-şi greşească şi țării.

— Ce-ai fi vrut, Mihalceo, să-l ling pe ticălosul care-şi scoate sabia zîmbind, crezînd că prin asta şi-a ascuns păcatul?

— Măria Ta, cu priceperea şi finețurile pe care ți le ştiu, tot puteai da alt răspuns la acuzațiile lui de a-ți fi lăsat haiducii să prade țara.

— Şi ce i-am lăsat eu? Şi-apoi moartea lui Korniş e-n sama lui, nu a mea, o ştie bine. Şi țara n-am stricat-o eu, aşa cum el o făcu!

— Aşa-i, doamne, da' nu trebuia să-i răspunzi că Majestatea Sa nu are ce face cu această provincie, că are destule şi fără asta şi că zisa Majestate nici n-o s-o, poată păstra.

— Banule, m-am săturat să tot înot în mocirla lingăvelilor. Diplomația de care spui a fost bună la vremea ei şi va mai fi bună la altă vreme care nu-i deloc departe. Oricum, nu pentru ticălosul ăsta de general o să mă străduiesc în intrigi politiceşti.

— Te cred, mărite doamne. Şi-ți pricepui de mult zbuciumările pe la curți. Da' încă oştirea nu-i lîngă Măria Ta şi Basta încă n-a plecat în apusul pe care-l slugăreşte.

— Sînt în pămîntul meu de drept, banule. Şi dacă i-am spus că vreau să mă țin de tratatul din iulie de la Alba Iulia, aşa va fi!

— Măria Ta, l-ai pus în gardă şi-acum ştie că nu-i alt chip decît să te ţină în loc cu fleacuri de ordin militar şi mărunţişuri, făcînd pe plac Sacrei Majestăţi.

— Banule, azi e optsprezece august şi mîine plecăm spre Alba, chiar de-ar chema Basta toate puhoaiele cerului pe drumul Turzii. De-mi dă oşteni să se mişte odată cu mine, treaba lui. De nu, eu tot plec, chiar de-ar trebui să trec cu sabia scoasă!

— Şi aici l-ai zădărit pe nevolnicul ăsta de imperial. Cerîndu-i trupe de ajutor, te-ai dat lor gata legat.

— Mihalceo, spun drept, cu mîna pe suflet: m-a cuprins şi pe mine în vîlvoarea ploii un iz ciudat de singurătate. Da' iarăşi îţi spun, pînă mîine nu-i un veac. Decît poate în sufletul meu mistuit de pojarul împlinirii şi-al dorului de coconi şi de Stanca şi de limpezirea de început a lucrurilor. Mîine ne gătim de ducă.

— Măria Ta, să ne-ajute norocul. Da' albanezul e hulpav ca orice mercenar. Nu la talpa tronului lui Rudolf se rotunjesc averile lui, ci aici, unde curge laptele şi mierea sub tăişul săbiei. Ce alt gînd l-a mînat în volbura Guruslăului, dacă nu averile Bathorului şi pungile din minele cele de aur ale munţilor transilvani?

— De te-ar auzi paharnicul, banule, v-aţi uni în văicăreala asta şi vai de capul meu săracu'. Pînă la ziuă ar trebui să stau cocolit în alt cort sau să-mi schimb veşmintele cu ale vreunuia din voi...

— Dea Domnul să fi îmbătrînit eu degeaba, Măria Ta...

— Mihalceo, fii şi tu cîteva clipe în locul meu. Dacă

ți-ar fi adus vestea că Sigismund a poruncit lui Moise Székely să-i trimită familia domnului în Moldova, cum ai face? Cum ai sta aici, înfipt în cîmpia Turdei, nevoit să asculți văicărelile unui general prefăcut care abia aşteaptă închinarea lui Boldizsar Bornemisza şi-a altora de-ai Sigismundului?

— Greu aş sta, adevărat! Da' nu i-ai spus decît la urmă că vrei să pleci spre Făgăraş.

— Nici atunci n-ar fi trebuit. Abia atunci am greşit. Ştiindu-mă cu nevoia drumului spre Făgăraş, poate fi sigur de cîştigul Albei.

— N-ar fi mare nenorocire. N-are de unde şti că Turturea şi Mîrza sînt deja acolo şi că de la Alba intendentul Racz a şi pregătit palatul principelui.

— Parcă a mai contenit ploaia. Mă duc să-mi răcoresc sufletul, că mi-l încinseşi iar, banule.

— Să mă ierți, doamne. Ştii bine că nu din pohta de-a te zădărî am vorbit.

— Cine ştie Mihalceo, în locul tău şi eu aş fi făcut la fel…

În răcoarea înserării, lacrimi grele mai picură arar de sub ochii neguroşi ai cerului. Zarea se chinuie dornică de limpezire şi-un vînt hoinar aleargă zdrențele de nori. Dinspre tabăra imperialilor tropot de călărime şi vînzoleală de oşteni se fac auzite tot mai aprins.

Prin pîcla uşoaiă distinge cu greu companiile de muşchetari, împînzind cortul lui Basta. Peste întinderea cîmpiei, nechezatul cailor şi sudălmile oştenilor se aud destul de limpede şi-un capăt de gînd îl prinde în căuş de fier, stîrnindu-i tulburarea.

Tresare uşor, şi-abia după ce recunoaşte statura Raguzanului se mustră în taină pentru temerea de-o clipă. Probozeşte în gînd apucăturile de moş ale banului şi se-ntoarnă spre căpitan, cu tîmplele arzînd.

— Măria Ta, nu-i lucru curat în tabăra ăstora. O groază de oşteni se tot învîlvorează şi se mişcă turbaţi, ca mînaţi de-o ciurdă de bivori stropşiţi la o pelerină sîngerie.

— Or fi avînd niscaiva dobitoace de-astea care au simţit miros de sînge, căpitane.

— Nu şugui, doamne, că mie mi-i sufletul înăcrit de ce-s în stare. Abia aştept să treacă noaptea. Îngăduie, Măria Ta, să cercetez străjile. Le-oi porunci să nu lase nici paserea să intre în roata taberei.

— Du-te, căpitane, du-te să-ţi liniştesti sufletul…

Peste umbra Raguzanului se-nchide aripa înserării şi Mihai rămîne singur, lîngă hampa flamurii zbicită încet de răsufletul vîntului.

*

* *

O ultimă fărîmă de soare se topeşte în spatele acoperişului într-o învăluire molcomă, ca de adio. În sala hanului, la cotul în care fereastra grea străjuie zăbrelită, stau la o masă doi muşterii, sporovăind încet.

— Şi zici domnia ta că vii de la voievodul Valahiei?

— Iată pecetea inelului. Altă recunoaştere n-am.

Bărbatul înalt îl măsoară lung, cu căutătura îngustată a ochilor. Paharnicul tace, răbdîndu-i privirea cu faţa deschisă.

— Vrei s-ajungi în gura lupului. La ostateci.

— Îmi pare bine că ți-i mintea ageră. Acolo voi să ajung. Am poruncă anume şi nu suferă amînare.

— Şi dacă te vînd?

— N-am altă cale. Ştiu numai din gura Măriei Sale că omul lui Senyei nu vinde.

— Fie, încurcă-te cu paharul, da' să nu te pileşti. Eu am de rînduit nişte treburi. M-ai luat cam repede, în cîte sîntem?

— În optsprezece august. Mă rog, ştiu că nu mă aşteptai.

— Cînd ceasul din turnul mare o bate de nouă ori, să ieşi. O iei în sus pe strada mare. A doua uliță pe dreapta îi cea a fierarilor. Intri la potcovarul Martin. Îl ştiu toți în tîrg. Spui că te-o trimis Ferencz să-i comanzi o căruță. S-ar putea să ai noroc, căpitane.

— De noroc are nevoie oricine, vînătorule.

Ferencz Bálint s-a sculat încet, ca şi cînd n-ar fi avut nici o grijă pe lumea asta şi i-a întors spatele tăcut ieşind printre mese.

Cu auzul încordat, Turturea a golit încet cana şi cînd turnul a vestit nouă ceasuri din seară, a ieşit afară, apucînd-o pe uliția mare cu paşi largi, de om cu chibzuială.

Şi-a întors de cîteva ori capul, străduindu-se să desluşească de nu-i vreo iscoadă pe urmele lui. Îmbrăcat simplu, fără să stîrnească curiozitatea, putea trece nestingherit un lefegiu în solda vreunui comite sau şi mai bine un tîrgoveț, cătîndu-şi de grijile lui.

Pe strada fierarilor, bocnetul de baros izbit de nicovală nu-l putea înşela nici pe-un nepriceput. Vuia strada încă de larma lucrului, aşa c-a găsit

neobservat covăcia lui Martin.

Patronul, un sas voinic cu țeasta bălaie, l-a poftit în casa din fund, mai mult pe bîjbîite. A intrat temător, pipăind întunericul, gata de orice.

— No, şezi o țîră, pînă vine fecioru' c-o cupă de vin.

— Mulțam', n-am poftă. Mai bine spune-mi cum îl găsesc iar pe Ferencz?

— Şezi, omule, şi vorbeşte de altele. Mai ai o țîră de aşteptat.

— Asta înțeleg eu, da' mi-i tare de grabă şi scurtă vremea.

— Aduce fecioru' şi pită şi slană şi cît îmbuci pică şi cine trebe, n-ai grijă...

L-a lăsat singur cu gîndurile lui. Într-un tîrziu, un fecior leit Martin, cu aceeaşi vălătucire bălaie în creştet, l-a îmbiat cu de-ale gurii şi-o oală cu vin.

Paharnicul s-a foit şi feciorul, pricepînd, s-a aşezat alături, înfulecînd şi bînd, de parcă numai asta avea de făcut. Cumva mai uşurat, Turturea a gustat şi din bucate şi din vin cîte-un pic, pînă ce uşa s-a dat în lături cu putere, ivind mai mulți oşteni în pragul îngust. Paharnicul a sărit în lături, dar printr-o uşă tainică două brațe vănjoase l-au prins în cercul de fier. Martin bătrînul şi mai apoi feciorul l-au legat zdravăn peste mîini şi paharnicul a blestemat amar ceasul în care s-a încrezut vinătorului.

— Asta ți-i ospeția, fierarule?!

— Şezi binişor şi ascultă-mă. Oştenii ăştia te-or duce în temnița cetății. De-acolo te-o lua în zori vînătorul Ferenez să se judece cu tine în fața judelui. Tu să ceri să vă înfățişați la Sfinția Sa mitropolit Ioan

de la Alba.

— Pentru ce pricină să ne judecăm?

— Aici e aici. Sfinția sa e în Făgăraş de două săptămini. I-a trimis Măria Sa Mihai voievod ştire mai dinainte.

— Încep să pricep! Da cu vînătorul?

— Cu Bálint vă dondăniți de la o căprioară ucisă pe domeniul mînăstirii de la Sîmbăta în poala muntelui. Ai ucis-o acu' o săptămînă şi Ferencz te-o dibuit acuma.

— Şi dacă judele mă bagă la temniță?

— Spui că vroi să ieşi la mila lui Ioan Keserü, comitele de Alba, de care aparții. Nu uita te cheamă Gruia şi eşti din Prislop, acu' oştean în garda comitelui

— Bine. Şi ăştia?

— Sînt de-ai noştri. La temniță o să te viziteze domnu' Racz, intendentul familiei voievodului. O să poți transmite ce vrei să ştie. Du-te cu Dumnezeu!

Între oştenii într-armați, Turturea se chinuia să înțeleagă cum de-a reuşit Măria Sa să urzească toată povestea. De credința ăstora nu se îndoia. Prea ştiau multe şi prea se potrivea planul cu ce avea el de împlinit. La un ceas după arestuirea lui, paharnicul îşi limpezise toate ițele şi aştepta să treacă noaptea, perpelindu-se ca pe jar. Cînd bruma de somn ce-l tot amăgise l-a prins în mreje, uşa temniței s-a deschis cu zornăit şi-ntre zidurile hrubei s-a arătat un om subțire, cu pelerină neagră, fără arme.

— Eşti omul voievodului Mihai?

— Da' tu cine eşti?

S-au privit îndelung, scormonindu-se adînc.

— Haide, omule, dacă n-ai încredere, nu mai împlinim nimic. Să văd inelul cu pecetea!

Turturea a strecurat mîna în sînul pieptarului şi după ce-a pipăit lama hangerului, a ivit inelul în lumina torței.

— Bine. Pe mine m-ai convins. Eu nu pot să te liniştesc decît spunîndu-ți iar să ai încredere. Moise Székely e în cetate. Da' n-are cum ne împiedica că-i rănit la pat.

— Spune-mi ce fac prințul Pătraşcu şi doamna Stanca şi Florica?

— Îs bine, deşi au avut destule de pătimit. De altfel, imediat ai să mai ai o tovărăşie.

— Cum adică?

— Clucerul Zaharia, a trebuit judele să-l pună în butuc la cererea lui Moise şi-a lui Csáky.

— Şi voi?

— L-am scos din fiare. Da'-n temniță trebuia să-l lăsăm.

— Cum o să facem?

— Mîine, cînd vă judecă, judele ştie cîte ceva. Jurații nu i-am putut cumpăra. Da' ceri să te judece comitele de Alba. Asta o să-i înfurie. Şi-atunci judele o să te dea spre judecată păgubitului, adică mitropolitului de Alba, aflat în cetate.

— Ştiu. Şi cum mă duce mitropolitul în aripa ostatecilor?

— Te va lua cu el. O să spună că de mine are nevoie la Alba. În locul meu te lasă pe tine. De-acolo te descurci cum ştii.

— Mă pot bizui pe Ferencz şi Martin?

— Poți. Să nu uiți de clucerul Zaharia.

— Întreagă mulțămita mea. Cum mă pot plăti de binele făcut?

— Eliberîndu-i pe înălțimile lor. Să te păzeşti de Gyulafi, secretarul principelui Sigismund.

— Cum? Nu-i în Polonia?!

— Vezi bine. A simțit cîinele întoarcerea stăpînului.

Cu ochii la făclia topindu-se în negura coridoarelor, paharnicul îşi face planul, răsucind în minte tot ce s-ar putea ivi…

*

* *

În tabăra căzută-n amorțire, pămîntul suspină răcorit. Din cînd în cînd străjile îşi îngeamănă colindul, sporovăindu-şi încet nedumeririle nou-născute.

— Văzut-ai, baci Istvăn?

— Văzut, mă fecior. Da' nu pricep ce se mişcă atîta:

— Precis se coace ceva, dincolo la imperiali.

— Se coace un drac. De cînd te-o cuprins tremuriciul?

— Nu mi-i teamă. Da' pre multă oştire se foieşte. Pop Iuliu din latura lor zice că-s mulți în armuri şi stau de veghe, de parc-ar aştepta ceva.

— N-aşteaptă, fii pe pace. Nu ştii cum îi neamțu'? La ei mustru' îi lege. nu joacă.

— Da' cum aşa, în puterea nopții?

— O fi ghinărarăşu' lor om sucit. Comandirii atîta ştiu, muştră şi rînduială severă. Ascultă-mă pe mine… Meri şi fă-ți paza.

— O să casc ochii, să nu mă prindă somnul.

— Să nu te prindă, că de te-o dibui căpitanul, nu mai rămîi tu-n veci oştean la domnul nostru.

Se despart abătuți, afundîndu-se fiecare pe drumul lui. Noaptea-i răcoroasă şi cu toată oprirea ploii, norii încă nu s-au împrăştiat.

În mijlocul taberei, în cortul domnului s-aud gemete. Oşteanul de pază foieşte încurcat. Ar intra să vadă ce-i, da' n-are poruncă. Ascultă atent. Din lungul cîmpului s-aud paşi dupăind clipocit prin ochiurile de apă. O cucuvaie țipă undeva în susul taberei. Oşteanul îşi scuipă în sîn şi trage cu coada ochiului. Recunoaşte statura noduroasă şi mersul legănat al căpitanului de haiduci.

— Sară bună, oştene, cum îi, linişte?

— Linişte, luminăția ta, da-n cortul voievodului s-aud gemete.

— Şi n-ai văzut pricina?

— N-am îndrăznit, aşa, fără poruncă.

— No hai şi-om vede. Musai că Măria Sa îi ostenit tare.

Abia au făcut doi paşi şi cortul s-a cutremurat de-un urlet gutural. Năvălesc pe sub polog. Aşternutul neatins, în fundul cortului candela presară lumină palidă, muncindu-se să învingă întunecimea. Nici urmă de voievod.

— Oştene, ce-ai păzit tu, oştene?

La întrebarea căpitanului, flăcăul priveşte descumpănit. Un nou geamăt scrîşnit îi repede dincolo de aripa înaltă a patului. De pe-o blană uriaşă, Mihai, încălțat, sare-n picioare, cu fruntea scăldată de

sudoare. Cască ochii înfiorați şi pipăie cu stînga sabia oțelie, lungită în moliciunea blănii.

— Măria Ta, te-am auzit de afară. Fecioru' ista era pătruns de grijă. Oi fi avut un vis urît, doamne.

— Cumplit, căpitane Rákoczi, cumplit.

— Ți-oi da o cupă de tămîioară rece. Da' să te liniştești şi s-adormi la loc. Tu, băiete, i-ați paza în primire. Te-am probozit degeaba.

— Auzi, căpitane, dă-mi cupa, da' nu cred să mai adorm curînd.

— Mai e pîn-la ziuă, Măria Ta. Ia de soarbe şi lasă grijile în sama noastră.

— Cîte ceasuri sînt?

— Trecut de miezul nopții. Acu' l-am schimbat pe căpitanul Ion Raguzan. Aşa că veghez tabăra pînă la ziuă.

Mihai soarbe fără poftă şi se ridică, strîngîndu-şi pe lîngă trup albul cămăşii.

— Îi frig. Ludovice, da' o să mă răcoresc măcar. Ies afară..

— Măria Ta, pune asta pe umeri. Eşti tot asudat şi te-o prinde răcoarea.

Cu grijă de bunic, căpitanul îi îmbracă spatele în pelerina scurtă de camelot cu găitane.

În fața cortului străjerul s-a depărtat tăcut, lăsîndu-i cu frunțile în negura deasă. De sub aripa nopții, scrîşnete şi clinchet de arme se rostogolesc destul de limpezi şi Rákoczi tresare, furnicat de bănuieli.

— Spune-mi drept, căpitane, bănui ce se petrece la imperiali?

— Măria Ta, drept să fiu, nu! Da' socot că poate vor să facă o țîră de mustră în zori.

— Ori se pregătesc de drum.

— Să pre poate şi una ca asta. Da'-l ştiu pe dumnealui, ghinăralul, om cumpătat şi nu pre doritor de trudă cînd nu-i nevoie. Drept să fiu, mă mir, mi-o zis şi Raguzanu ca s-or foit tătă sara...

— Îmi pare rău, căpitane, spun drept, îmi pare rău...

— Da' cum, Măria Ta, de ce?

— Am trimis toată oştirea de lîngă mine. Acuma încep să cred că am lăsat-o prea devreme.

— Nu grăi cu păcat doamne. Noi ce sîntem? Crezi Măria Ta, că ne pîndeşte primejdia ?

— Nu ştiu, căpitane. Nu pot să zic în vorbe, simt numai.

— Mai bine încearcă să te hodineşti o țîră. Oi da poruncă să nu intre nici pasărea cerului. Aşa poruncă o dat şi Raguzanu.

— Lasă, căpitane. Trec toate, mîine ne urnim la drum.

— Măria Ta, să dormi liniştit. Io oi sta de pază şi de m-o prinde răcoarea intru în cort să-ți păzăsc hodina. Să n-ai teamă, că Ludovic Rákoczi mai ştie să țină o sabie în mînă.

Surîzînd în faldurile nopții, Mihai se întoarnă către cort, intrînd pe sub pologul încă leşuit de apă.

Ascultînd frămîntarea nopții, căpitanul porneşte cu paşi obosiți spre străjile depărtate.

Într-un ochi înseninat, cerul tremură sub clipătul subțire a două stele. Încet, încet, una pare că

se-nviorează şi-apoi cade pălit, ca o lacrimă firavă pe obrazul nopții.

22

Ia cu', nu că ar fi fost căprioara cine ştie ce arătoasă, da' am venit la dreapta judecată a judelui, ca să nu mă certe Sfinția Sa mitropolitu' cînd o să audă.

— Ce-ai de spus, omule? Drept îi ce povesteşte vînătorul Bálint?

Cu ochii în ochii judelui, Turturea rosteşte rar, în săsească cetății:

— Asta e deja adeverită prin ceea ce eu recunosc, dar micimea sau mărimea ei n-o poate cîntări drept decît comitele Keseru, de care aparțin.

— Auziți, cinstiți jurați, dumnealui crede că noi nu ştim să facem dreptate. Da' cine eşti, omule, de te crezi aşa de măreț?!

— V-am mai spus: Gruia din Prislop. Oştean în garda comitelui de Alba.

— Da' văd că ai limba dedată cu meşteşugul vorbei, oştene!

Privirile judelui par însă să-l convingă că bine face. Asta-i calea de urmat.

— Am destulă carte şi-s destul de umblat. O să vă lămuriți şi singuri, dacă prețuiesc sau nu în ochii comitelui.

— Domnule jude, eu juratul Leibel am părerea să-l dați pe limbutul ăsta omului pe care l-a păgubit.

— Adică Sfinției Sale mitropolitul?

— Întocmai! De ce să cadă pe capul nostru pizma sau amarul comitelui de Alba?

— Şi voi ce ziceți?

— Să-l dăm mitropolitului lor. Tot era mănăstirea în păstorirea Preasfințitului.

— Şi mai avem şi norocul că-i aici în cetate!

— Atunci aşa să fie! Pînă Sfinția Sa te-o judeca, tu, oştene, față de noi, eşti liber. Ia-l, vînătorule, n-am ce-i face!

Din spatele paharnicului, oşteanul de pază îi taie legăturile. Ferecez îl smuceşte de umăr, tîrîndu-l afară din sala județului. În fața Casei Sfatului, vînătorul cu fața neguroasă îl ia de deasupra cotului, tîrîndu-l încă zdravăn, să nu fie văzuți de careva în prieteşug. La colțul din stînga dă năvală, mai să-i doboare, un călăreț abia descălecat.

— Țărănoilor, nu vedeți pe unde treceți?

— Iertare, Înălțimea Voastră, eram cu mare grabă... Iertare...

Pe ultimele vorbe, Ferencz îl împinge înainte şi paharnicul pricepe că trebuie să lugească pasul.

— Hei, ia stai, tu de colo!

Mulțime de gură-cască s-au oprit, începînd să facă roată.

— Fugi, prietene, eşti pierdut!

Paharnicul țîşneşte ca din arc, îmbrincind mulțimea adunată.

— Osteni, hei oşteni, gardaa!!

Cu sabia scoasă, cavalerul, urmat de mai mulți tîrgoveți, se avîntă după fugar. Printre hăitaşi, vînătorul mai mult încurcîndu-i. Paharnicul se

strecoară după primul colț. O haraba cu butoaie taie strada cu larmă mare. Un pas, încă unul şi s-ascunde între două butoaie. Tropotele se aud clar, din ce în ce mai aproape. Dupăitul hăitaşilor îi taie răsuflarea. Trec de căruță, înjurînd aprins. Sare din mers, ochind un gang mai ferit. Intră vîrtej cu salturi largi. Cu răsuflare tăiată cade în strînsoarea a două brațe de oțel. Strecoară mîna pe lama hangerului.

— Şezi blînd că-s io, Martin covaciul. Ridică ochii, nevenindu-i să creadă. De sub claia blondă, ochii fierarului privesc cu îngrijorare.

— Cum de eşti aici?

— V-am aşteptat afară. Să ştiu ce-ați făcut.

— Cine era îngîmfatul ăla?

— Singurul de care trebuia să vă păziți!

— Gyulafi, cîinele lui Sigismund?

— El. Hai, că se pot întoarce. N-o să se lase pînă nu întorc oraşul pe dos. Se vede că te-a ghicit. Are ochi bun şi inimă vicleană.

În lungul gangului o uşiță de fier. Dau într-o curte plină de căruțe şi roți de lemn.

— Aici îi frate-miu, Hans. El face rotăria şi lemnăria, io fierăria.

Printr-o altă uşă au trecut gardul chiar în fața cămăruței de unde l-au legat aseară.

— Peter… hei, băiete!

Feciorul apare tăcut, descuindu-le uşa. După ce-a stat să-şi tragă sufletul, paharnicul a golit o cană pîntecoasă, răsuflînd zgomotos.

— Mare nenoroc!

— Mare, căpitane. Acu' nu mai e nimic de făcut.

Într-un ceas află şi Moise Székely şi totu-i pierdut.

— Chiar totul, baci Martin?

— Chiar totul.

— Da' cum de m-ai văzut?

— Eh, Ferencz a luat-o cu oamenii care fugeau să te prindă. Era firesc să ştie ce păţeşti. Eu am fugit mai iute şi am avut ochi să te zăresc între butoaie. Ceilalţi au trecut şi-atunci am ştiut că o să sari. Şi eu aş fi intrat tot în gangul ăla.

— Dacă-l prind pe vînător?

— Ai spus-o acum. De-aia-i vînător. Cînd se lasă de alergat toţi, dispare şi el, pînă nu-l descoperă.

— Şi prinţul Pătraşcu să rămînă aşa în ghearele lui Moise?

— Singur nu mai poţi nimic, acum.

— Ascultă. Îţi încredinţez o taină.

Martin îşi trage scaunul mai aproape şi feciorul iese fără o vorbă.

— Spune acum.

— Într-o zi sau două, vor sosi doi căpitani cu mulţi oşteni de-ai Măriei Sale.

— Înţeleg.

— Îl rogi pe Racz, intendentul, să spuie asta numai lui Pătraşcu-voievod.

— Îi spun. De altfel aveam ştire şi despre asta.

— Atunci e bine. Ei se vor pricepe să lucreze. Împiedicaţi-l pe Moise să afle adevărul.

— N-ai teamă. Tot Ferencz trebe să îndrume şi pe căpitanul Mîrza. Îl cunosc de mult; şi el mă cunoaşte.

— Baciule Martin, mult bine mi-ai făcut. O să-i spun Măriei Sale.

— Spune-i că-i doresc ani mulți şi aştept să mă închin cu breasla fierarilor la Alba.

— Cum ies acu' ?

— Stăi liniştit. Pînă în sară nu poți ieşi nicicum.

A plpcat încetişor, ca şi cînd nimic din tainele pe care le poartă nu l-ar tulbura din grijile fierăriei…

Cu un gol uriaş în suflet, Turturea s-a lăsat pe laița cu perne moi, căzînd în somn greu, zbuciumat. Se făcea că pendula uriaşă pe care Mihai o primise în dar la Praga îl trăgea cu fire nevăzute peste haturi şi ape în goana goanelor. Îl dureau genunchii şi coastele zdrelite şi se zbătea de-a surda, fără chip de scăpare…

*

* *

Pîcle cenuşii mai mătură cîmpia, trăgînd ostenite zdrențele nopții peste pînza cortului. Sub faldurile grele, Basta, în cămaşă uşoară de zale, striveşte cu pumnalul o pară cărnoasă.

— În cîte sîntem azi, Beauri?

— Duminecă, nouăsprezece august, excelentă.

— Duminecă, hm, zi de odihnă, căpitane, nu crezi?

— Ba da, Excelentă. Şi-ar fi păcat ca valahul să pornească la drum tocmai în zi de sărbătoare…

— Lasă, căpitane, nu te nelinişti. Am vorbit aseară şi cu Székely.

— I-ați spus de hotărîrea consiliului?

— Spus. Dacă în dimineața asta vine. Îl arestăm aici. Ar fi bine însă s-o ştim din vreme, căci de nu vine, urmează ca voi, dragi mei, în frunte cu Pezzen să-l aduceți viu… sau mort!

— Excelență, în numele venerației ce vă port,

lăsați-mă pe mine să cercetez ce vrea valahul.

— Vrei să mergi în tabăra principelui?

— Cu voia voastră, Excelență. Mă leagă nişte datorii de onoare. Nu le pot lăsa neplătite.

— Bine... fie! Pe cine mai iei?

— Garda valonă, Excelență. Prea plecat şi umil, aduc mulțumirea cerului pentru bunătatea Excelenței voastre.

Ochii lui Basta au clipit tăios, ş-apoi s-au stins în umezeala verzuie de guşter...

*

* *

— Să trăieşti, Măria Ta!

— Şi voi, vitejilor. Unde-i banul, căpitane Rákoczi?

— În mijlocul oştenilor. Se îngrijeşte de strîngerea taberei.

În lungul cîmpiei, multe din corturi au fost deja ridicate. Sub udeala de ieri, pămîntul musteşte. Îngreunînd carele de povară. În tunică strînsă peste cămaşa ca spuma, Mihai încalecă cu ochii la oşteni. Dă pinten uşor şi Sultan se avîntă apropiindu-l de Mihalcea.

— Să trăieşti, Măria Ta!

— Şi tu, Mihalceo. Vezi c-au venit şi zorii?

— Au venit, doamne, dar au venit şi valonii.

Cu mîna streaşină, banul urmăreşte trapul săltat al călăreților ce se-apropie. În fruntea lor, iapa sireapă a lui Beauri aleargă în fuleuri largi, purtîndu-şi stăpînul împlătoşat ca pentru luptă.

— Oare ce-or vrea, Măria Ta?

— Ştiu eu? Poate gîndul bun l-o fi lăsat pe Basta

să-i trimeată cu mine. Da' nu, îs puțini, prea puțini pentru un ajutor ca lumea.

În calea veniților, Matei Peresith şi Ioan Raguzanul ies grăbiți, urmați de-un pîlc de oşteni.

După cîteva momente de aprinse discuții. Raguzanul se-apropie în trap uşor:

— Măria Ta, valonul întreabă dacă-l primeşti în serviciul Măriei Tale?

— De ce vrea asta, cum de i-a venit?

— Zice că a venit să facă întrebarea, dorind să te-nsoțească cu oaste mai multă în drum spre Făgăraş.

— Spune-i că n-are nevoie Măria Sa de prea mulți oameni şi că avutul şi familia şi le cîştigă cu sabia, cu cîți sîntem aicea. Mai spune-i că n-ar vrea Măria Sa să lipsească pe Excelența sa Basta de aşa oşteni de vază. Ne-om…

— Mihalceo!!

— Taie-mă, doamne, da' nu-i lua!

— Mihalceo, banule, nu mi-ai călcat niciodată pe suflet ca acuma…

— Iertare, Măria Ta. Iaca te las şi văd de oşteni. Fă cum crede cugetul tău, doamne…

Cu ochii trişti, Mihai zăreşte două boabe mari lucind o clipită pe mustățile moşului…

23

Excelență, Excelență!

Din goana calului, Beauri descalecă vîrtej în fața cortului, înțesat de oşteni.

— Ei, Beauri, ce veşti?

— Nu vine, Excelență, sigur nu vine!

— Pricep, Vincenzo.

— La poruncă, Excelență.

— Să vină Pezzen şi ceilalți. Cum am hotărît.

Parcă iviți din umbrele iadului, cei chemați se preling în lungul cortului. Rosini, comandantul reiter-ilor, Schorfstein, comandantul pedestrimilor valone, Verlin de Liege, comandantul archebuzierilor şi în sfîrşit colonelul Pezzen, cu armură uşoară, maimarele lor.

— Domnilor, cred c-a sosit clipa. Ceea ce aseară era încă o părere, azi este un fapt dovedit. Mîna ce mi-a fost întinsă la Caşovia, adevereşte paloarea de atunci a valahului. Am aici scrisorile care dovedesc, de netăgăduit, intențiile de ajutor cu Ibrahim paşa şi chiar cu Sigismund, izgonit din scaunul Transilvan.

— Ruşine, cum se poate?

— Să-l arestăm.

— Ba nu, la moarte!

— Stați, stați! Voind să plece spre Făgăraş, de fapt voieşte scaunul Albei Iulii. Cu alte cuvinte vrea să ne-nlăture şi prin noi puterea sacră a Majestății Sale Rudolf. A sosit, zic, ceasul să-l oprim. Îl vom aresta,

aşa cum am hotărît.

— Aşa sa fie!! Vocile se încalecă şi zarva zgudui cortul cutremurîndu-l pe Ioan Raguzanul care pică c-o solie cum nu se poate mai prost.

— Pe el. Arestați-l!

— Să nu se-ntoarcă la valah!

Încinşi de beția puterii, căpitanii îl leagă cu mîinile lor de unul din stîlpii cortului.

Ca şi cînd n-ar fi fost acolo, Basta trece cu privirile otrăvite peste chipul Raguzanului şi se-apleacă la urechea lui Beauri:

— Dragă Jacob, aş dori...

— Pricep, Excelență - viu sau mort!

*

* *

În umbra cortului Mihai, în fața candelei, cu gîndurile duse.

— Măria Ta, Sultan e gata.

— Bine. Cît e ceasul, paharnice? Oh, tu eşti, comise? Uitai că Turturea e departe.

— Şapte dimineața, doamne. Banu' Mihalcea zice că-s gata oştenii.

— Bine, comise. Spune-i că îndată ce apare Raguzanu' plecăm.

— La poruncă, doamne.

Nechezat jalnic străfulgeră dimineața şi pologul cortului se zbate cumplit. Comisul sare, Mihai se-ntoarnă şi amîndoi descoperă în lumina palidă capul lui Sultan, mestecîndu-şi furios zăbala.

— Ce-i asta, comise?

— L-am legat, Măria Ta, afară la conovățul de lîngă

flamură.

Mîna voievodului se întinde mîngîios. Sultan nechează slab şi domnul înțelege că şi-a ros frîul, dorindu-l aproape.

— Şi tu, Sultan?

Calul îşi freacă botul de umăru-i stîng şi stînga domnului îi cuprinde gîtul, fremătînd de duioşie…

Spre cortul domnului se-ndreaptă fără trîmbiți trei pîlcuri de oşteni, comandirii în față, călărind neguroşi. Căpitanul lefegiilor, Ioan Bekeny, priveşte nedumerit la oştenii tăcuți şi descălecă în grabă, vînturînd pologul.

— Măria Ta, vin imperialii în rînduri de luptă.

— Lasă-i, căpitane. Ne-or însoți în drum.

Rákoczi şi Peresith se privesc nedumeriți şi Mihai iese în dimineața mucedă cu ochii în lungul cîmpului. La stînga Reiter-ii călări, la dreapta archebuzierii pedeştri. În mijloc, pedeştri valoni şi la cîteva lungimi de cal, Beauri, cu încă vreo douăzeci, drept spre cort.

Ai lui s-au tras în lături cu Mihalcea, ursin şi neguros ca o geană sură de stîncă.

— Bine ați venit, vitejii mei ostaşi!

Dînd cu stînga pologul în lături, invită căpitanii cu gest scurt.

Sub pînza zbicită de ploaie intră Beauri cu încă vreo zece.

Pe măsuța florentină, doi copii de casă umplu cupele adînci, retrăgîndu-se în fundul cortului. Ai lui de-a dreapta, pufnind în bărbi. Valonii în stînga. Beauri între domn şi stîlpul înalt. Înalță cupa, surîzînd cu îngăduință.

— În sănătatea voastră, domnilor! Bea afund. Îşi simte umărul în pumnul valonului.

— Eşti prins!

— Baa!!

Stînga zvîrle cupa, țîşnind după sabie. Rămîne în gol, bătînd aerul. Simte halebarda strivindu-i mărun-taiele. Sabia lui Békeny crestează pe Beauri. Verlin retează icnit. Vede capul lui Bekeny spînzurînd pe-un umăr.

— Trădaree!!

Rákoczi, cu ghearele înfipte în gîtul lui Sehorfstein. Grumazul îi sîngeră gîlgîit. Sabia lui Leca străpunge un valon şi fierul lui Rosini îi macină umărul. Apucă halebarda, icnind stins. O archebuză detună şi stînga îi cade ploaie, arzînd cumplit. Ochii se-npăienjenesc şi pămîntul se roteşte, scrîşnindui în măruntaie. Doamne, asta era clipa. Sculați-vă viteji din brazdele Guruslăului, să va vedeți voievodul!...

Pe sub pologul învîrtejit, Sultan năvăleşte, muşcînd cu turbare. Se prăvale furtună albă, într-o lance rînjită în plin.

Peste gîtul nobil, trupul voievodului lunecă frînt. O mînă meşteră retează cu hangerul dintr-o felie. Capul domnului, răsucit scurt, sare scrîşnit.

Dintre copiii de casă, spintecați de-a latul, comisul, deschis la piept, urlă a neputință. De sub lama lucie, picuri de sînge sărută albul calului, în timp ce barba şterge, ca o părere, o lacrimă stinsă în ochiul lui Sultan.

— Dă-mi-l!

Glasul lui Beauri zgîlțîie cortul în timp ce dreapta

înalță căpățîna văduvită de gugiuman.

Dincolo de cort, armiile vuiesc cu strigăt mare şi archebuzele seceră lovind în plin. O scaldă de sînge umple cîmpia cu snopii trudiți din trupurile celor ce au fost oştenii Măriei Sale. În goană turbată Mihalcea urlă spumegîndu-şi în balele furiei fluturarea bărbii. Roteşte sabia în tot ce-i stă în cale şi aşa, cu ochii de sînge, pare lup hămesit în hăituiala imperialilor.

În mîna valonului, sub razele țîşnite dintr-un petec de albastru, ochiul lui Mihai se stinge cuminte. Capul domnului plînge cu boabe mari de sînge pe țărîna amorțită a țării.

24

Sub sclipătul ostenit al stelelor, o umbră fugară se deşiră în lungul cîmpului. Pămîntul geme urgisit de iadul zilei şi al stîrvurilor uitate pe verdele adormit. Lîngă un foc în amorțire, oşteni stau de pază, leşuiti de duhoare. Umbra saltă binişor, ivindu-şi pletele lîngă para focului. Caută roată, cu ochi de sînge. Dincolo de vîlvătaia potolită, un cap descăpățînat îşi lasă umbrele jucate sinistru de limbile focului. Se trage mai aproape. Priveşte iar, cu gîtul cuprins de-o uscăciune seacă. Aşa cum stă, tupilat între două leşuri, poate desluşi silueta nobilă a calului, lungit nefiresc. De tarnița înaltă stă capul sprijinit. „Măria Ta, doarme... Cum s-o fi putut petrece o asemenea mişelească hăcuire?...” Saltă într-un cot, cu obrazul dogorit de căldură. Capul domnului, capul cel frumos şi plin de bărbăție, zace pămîntiu pe trupul amorțit al lui Sultan.

Un oştean fălcos cască, trosnindu-şi oasele şi ațipeşte iar, suspinînd toropit. Alți doi, covrig, dorm încinşi de dogoare.

Umbra se prelinge cu fereală. Cu palmele arse de jale, ia căpățîna, afundînd-o grăbit în desaga tărcată. De focul amorțit se-apropie un străjer.

— Ei, voi de colo!

Sar somnoroşi, căutîndu-şi armele cu grăbire.

— Vedeți că vine un căpitan imperial. E la cotul

drumului către moara părăsită.

— O vrea să ducă capul! Poate ne-o scăpa şi pe noi de paza asta încrîncenată.

— Săriți!... Gábor, István... Pista, tu vezi ca mine sau am înnebunit?!

— Capul!... A dispărut capul!... Nu-i...

Frecîndu-se mirați, rămîn cu ochii holbați la tarnița goală.

— O fi căzut în iarbă...

— Nu, nu-i şi pace.

— Asta-i cumplit. Semn ceresc. Atila, nu ți-am spus io??

Culcată între leşuri, umbra doseşte desaga, lățind poala tunicii peste lîna tărcată.

— Încălecați. Cătați în lungul cîmpului, l-o fi luat vreo jivină.

— Drept ai, ce mai stăm?!

Se-mprăştie care-ncotro, tropotind cîmpia adormită.

În salturi scurte, umbra se topeşte în noapte, strîngînd desaga cu degete fierbinți.

*

* *

În ceas de seară, în umbra înmiresmată a livezii, poposeşte ostenit un călător. Îşi trage încet bidiviul pe sub poala prunilor grei de roadă şi cumințeşte c-o vorbă hămăitul răguşit al zăvodului. Leagă calul şi ascultă atent tăcerea nopții. Nimic nu clăteşte amorțirea dinspre drumul mare, doar adierea molcomă, foşnind frunzişul în largul ocolului. Urcă treptele grăbit. Bate uşor în lemnul uşii şi ascultă iar,

încordat. Din fundul casei, paşi lipuie cu grăbire. Apoi alții, îngreunați, se opresc şovăind.

— Cine-i?

Glas de femeie grijulie.

— Om bun, deschide iute.

Lemnul de stejar se dă în lături şi-n uşa largă Maria zîmbeşte cu cosița despletită. În spatele ei, moş Stoian c-un iatagan în cumpănire tresare îngrijorat.

— Ce-i, băiete, vă băturăți iar?

— Ba. Ne bătu Dumnezeu, moşule, cum nu se poate închipui.

Maria îl trage de mînă şi-l aşază pe laița lungă, lîngă masă.

— Eşti rănit!

— Un fleac, Marie.

Cu stînga atîrnată într-un ştergar, Turturea leapădă surtucul ponosit. De sub tunica zdrențuită scoate o desagă tărcată, aşezînd-o pe masă, sub ochii uimiți ai celor doi. Suspină adînc, cu fruntea înnegurată şi rămîne mut pe laița înflorată.

— Ci spune odată, nu mă fierbe, băiete!

— Gătiți-vă de drum. Pune în traistă, Marie, cîte ceva de-ale gurii.

— Cum, unde să mergem? Măi băiete, te-or fi rănit rău. Vorbeşti de parcă eşti zăhăit. Mario, adă apă, scamă şi feşe curate.

— Staţi!

Bătrînul se cutremură. Maria păleşte. Ridicat cînd strigase, paharnicul cade frînt înapoi pe laiță.

— Desfă desaga, moş Stoiene.

Cu degete tremurate, bătrînul desface legătura.

Băierile cad slobozite. Pe masa de brad, capul Măriei Sale, îşi sticleşte ochii morți sub fruntea pămîntie. Maria se-nchină ca la o vedenie din alte lumi. Moş Stoian cade în genunchi. Şoapta lui Turturea s-aude stins, gîlgîind în gura înecată; „Măria Sa Mihai-voievod. Atît a mai rămas. ”

Păşind ca în vis, Maria aduce o lumînare, lipind-o aprinsă cu două lacrimi de seu pe masa înflorată.

În pîlpîirea gălbuie, gura domnului pare să rostească vorbe de iertăciune. Sticlind luminița firavă, ochii ce altădată au cutremurat mărimile imperiilor stau încremeniți, la taifas cu veşnicia.

Strălucind sub albul vremii, pletele moşului tivesc barba într-o icoană de argint, priveghindu-l vie, pe ultimul drum…

*

* *

Puțin după cîntatul cocoşilor. Luminîndu-se încet despre ziuă, Maria intră cernită, anunțîndu-i domol, în timp ce le pune ulcelele cu vin dinainte:

— Colăceii-s gata, coliva acuşi, din grîul cel nou.

— Mulțămim, Marie. Adă cele trebuincioase să ne primenim.

— Apoi pe toate mi le povestişi, da’ ce se alese de ban nu mi-ai spus-o.

— Cu toți cei şaptezeci de ani ai lui, banul Mihalcea se trase întîi într-o moară părăsită, tăind tot ce-i ieşise piedică şi spumegînd de durerea Măriei Sale.

— L-au prins?

— L-au. Acu-i la Alba, la cheremul imperialului.

— Şi căpitanii?

— Cei mai mulți răniți sau morți. Aga Leca şi comisul, cu Mihalcea la Alba. Cică-i trimite la Riga de la Praga, să-i desluşească trădările Măriei Sale.

— Ticălosul! Cum l-o mai răbda pământul?

— Aşa cum îi rabdă şi pe alții, moşule, şi mai ales pe ăla, slugoiul valon de-l răpuse pe Măria Sa. Da' aici matale nu-mi spusăşi una…

— Întrebi de portar?

— Da el, cum se află?

— Oleacă mai teafăr. Are zile, se vede. Da' nu ştiu ce-o face cînd o afla vestea…

— O să dea fuga, cum vor face şi alții, să se-ncredințeze şi să se-nchine Măriei sale Viteazu'.

Cu ochii pe chipul domnului, moş Stoian suspină:

— Mare ți-a fost sufletu', Măria Ta, şi crunt te-ai săvîrşit din viață… Mai bine mă lua pe mine Dumnezeu. Ți-ai fi plinit gîndul şi-ai fi alinat noroadele aste surori…

Sfîrîindu-şi feştila, lumînarea se apleacă spre masă, tămîind aerul cu iz de ceară şi răşină de brad.

Epilog

În biserica mănăstirii Dealu, lume putină mai stăruie între zidurile măreţe. Cîntările şi ruga preoţilor s-au sfîrşit de mult, doar aerul tămîiat şi lumînările fumegînde amintesc de slujba ce s-a mîntuit întru veşnica pomenire a celui ce fost-a prin ani: IO MIHAI VOIEVOD.

În umbra zidului, lîngă uşă, un oştean simplu stă cufundat în gînduri sau poate se roagă. Lîngă el un fecioraş, încă crud, îşi boţeşte cuşmuliţa argintie într-o frămîntare cuminte.

— Spune-mi, tătuţă, îi drept ce mi-o spus mie mama?

— Ce ţi-o spus, fecioru' tatii?

— Că te-ai bătut de-ai adus capu' Măriei Sale aici.

— Drept, puiule. Aşa a fost.

— Atunci l-ai ştiut; spune-mi: fost-a aşa de viteaz cum povesteşte naşu' Anghelache?

— Viteaz, băiete, cum nu se mai află. Da' de-astea întreabă-l pe moşu' cînd oi ajunge acasă.

— Moşu' nu-mi spune şi-i beteag acum. Mai spune-mi matale cum a fost Măria Sa.

— Falnic şi drept. Şi iubitor de bărbăţie.

— Da' de ce v-aţi tăiat în atîtea războaie?

— A vrut să facă o ţară mare. Să cuprindă în ea toţi fraţii din dincolo şi de dincoace de munţi. Pe cei ce i-au stat împotrivă i-a primit cu sabia, fără să ştie ce-i

istovul.

— Da' cine i-o luat viața mai trăiește?

— Trăiește viermele și încă-n cinstire. Îi mare căpitan de Făgăraș și guvernatorul Brașovului.

— De cetățile astea am auzit. Da' călugărița de colo cine-i?

— Maica Teofana. Mama măritului voievod. S-o călugărit de durere.

— Acolo, sub lespedea aia, e capul Măriei Sale?

— Acolo. Hai mai aproape.

În pronaosul umbros, lîngă lespedea mormîntului, maica Teofana privește cu ochi secați tot ce-a mai rămas din feciorul ei cel drag - o inscripție meșteșugită pe o lespede de mormînt:

„Aici zace cinstitul și răposatul capul creștinului Mihail, marele voievod, ce au fost domn Țăriei Rumanești și Ardealului și Moldovei; cinstitul trup zace în cîmpii Tordei, și cînd l-au ucis nemții, ani au fost 7.109, în luna august, 8 zile. Aceasta piatra ou pus jupan Radu Buzescu i jupînița ego Preda".

Mîna copilului tremură ușor și din ochii adumbriți o boabă mare se prelinge încet spre colțul strîns al gurii.

— Ce faci, Mitruț, plîngi?

— Nu, tătuță. Ia, o lacrimă pentru Măria Sa.

Coperta originala: KALAB FRANCISC

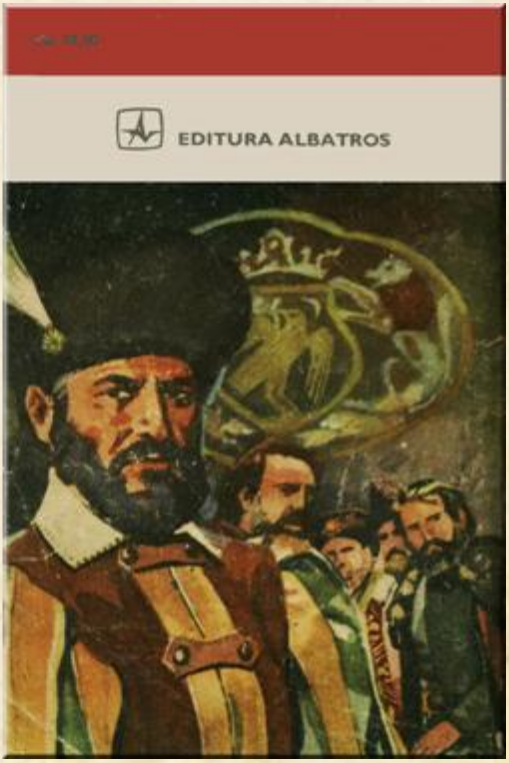

BIBLIOGRAFIE SELECTIVA

Col. V. Atanasiu — Mihai Viteazul. Campanii. Editura militară, Bucureşti 1972.

N Bălcescu — Românii supt Mihai Vodă Viteazul. Ed. Minerva, Bucureşti 1970.

C. I. Karadja — Steagurile cucerite de Mihai Viteazul în luptele de la Guruslău. Bucureşti, 1933

P. Cernovodeanu, — Mihai Viteazul. Ed. Academiei, Bucureşti, 1975.

C. Rezachevici * * *— Mihai Viteazul şi Sălajul. Zalău, 1976.

M. Constantinescu, C. Daicoviciu, Şt. Pascu — Istoria României (Compendiu). Ed. Didactică şi Pedagogică. Bucureşti, 1969

Miron Costin — Letopiseţul Ţării Moldovei. E. S. P. L. A. Bucureşti, 1956

L. Demény — Secuii şi Mihai Viteazul, în volumul „Mihai Viteazul" (Studii). Ed. Academiei Bucureşti, 1975

I. Grămadă — Hanul "La cerbul de aur" din Viena, unde a locuit Mihai Viteazul. Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice, vol. III.

C. Göllner — Faima lui Mihai Viteazul în Apus. Broşuri contemporane. Anuarul Institutului de Istorie Naţională, vol. VIII (1939-1942), Sibiu, 1942.

E. Hurmuzaki — Documente privitoare la istoria românilor, vol. 4. Bucureşti, 1903, nr. CLXXIX

E. Hurmuzaki — Documente privitoare la istoria românilor, vol. 12. Bucureşti, 1903, nr. MDCXXIX.

E. Hurmuzaki — Documente privitoare la istoria românilor, vol. 12. Bucureşti, 1903. nr MDCL.

E Hurmuzaki - Documente privitoare la istoria românilor, vol. 12. Bucureşti, 1903, nr. MDCXLV.

E. Hurmuzaki — Documente privitoare la istoria românilor, vol. 12. Bucureşti, 1903, nr. MDCXLIX.

N. Iorga — Istoria lui Mihai Viteazul. Editura Militară, Bucureşti, 1903.

A T. Luurian — Elemente de istorie romanilor pentru clasele primare. Bucureşti, 1863. Imprimeriile Statului.

Col. G. Marin — Baba Kovac. Editura Militară, Bucureşti, 1973.

G. C. Mărcuş — Date noi cu privire la unele evenimente din ultimele zile ale domniei lui Mihai Viteazul. Anuarul Institutului de Istorie şi Arheologie, vol. XIV, Cluj-Xapoca, 1971.

G. C. Mărcuş — De ce s-a dat bătălia chiar la Guruslău,În ziarul “Năzuința”. Zalău, nr 880,1975.
N. Iorga — Mihai Viteazul. Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1976.
— Domnia lui Mihai Viteazul în Transilvania, -noiembrie 1599-19 august 1601. Analele Academiei Române, Seria III, Mem. secț. ist., tom XXVIII, 1943- 1946.
C. Rezachevici — Glorioasa pribegie a lui Mihai Viteazul, în Magazin istoric VI,1972.